

**Revistă de biblioteconomie
și științele informării**

CONFLUENTE BIBLIOLOGICE

<http://libruniv.usarb.md>

ISSN 1857-0232

1-2
(39-40)
2015

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științele informării
a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”
Nr. 1-2 (39-40), 2015

Director: Elena HARCONIȚA

Colegiul de redacție:

Elena HARCONIȚA,

director

Lina MIHALUȚA,

director-adjunct

Valentina TOPALO,

șef CD al ONU, șef Centru Manifestări Culturale

Silvia CIOBANU,

șef Centru Marketing. Activitate Editorială

Elena STRATAN,

șef Serviciu Cercetare. Asistență de Specialitate

Alexe RĂU,

directorul general al Bibliotecii Naționale din Republica Moldova

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice, directorul Bibliotecii Științifice ASEM

Radu MOȚOC,

inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați,
Membru de Onoare al Senatului USARB

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ. Universitatea de Stat din Moldova

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice, conf. univ. Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei
de Științe a Republicii Moldova

Coperta / viziune grafică / tehnoredactare:

Silvia CIOBANU, șef Centru Marketing. Activitate Editorială

Machetare:

Antonina ANTONOV, CMAE; **Gherda PALII,** CIAR; **Mihaela STAVER,** SCAS

Redactor: Ana NAGHERNEAC, șef serviciul Informare și Cercetare Bibliografică

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38, mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel/fax: +373(231)52445; E-mail: libruniv@usarb.md; Web: <http://libruniv.usarb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

ISSN: 1857 - 0232

Sumar / Summary

CARTEA DE VIZITĂ / VIZITING CARD

Elena HARCONIȚĂ
**Biblioteca universitară în anul de
învățămînt 2014 -2015 /**
*University library in the education year
2014-2015* **7-22**

Elena STRATAN
**Lansarea cărții „Sub patru regimuri
pe toate continentele” de Alexan-
dru Budișteanu sau Cronica unei
generații / Launch of the book „Under
four regimes on all continents”
by Alexandru Budișteanu or Chronicle
of a generation** **23-32**

Valentina TOPALO
**Educație și cultură / Education and
culture**..... **33-41**

Ala LÎȘÎL, Ludmila RĂILEANU
**Donatori și donații (ianuarie-iunie,
2015) / Donors and donations
(January-June, 2015)**..... **42-45**

Elena CRISTIAN, Svetlana CECAN
**Publicații periodice – ediții rare și
bibliofile din domeniul filologiei/
Periodical publications-rare and
bibliophile editions in the field of
Philology** **46-54**

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

Rubrică îngrijită
de Elena STRATAN /

Elena Stratan's column **55-62**

OPORTUNITĂȚI MODERNE / MODERN OPPORTUNITIES

Viorica LUPU, Vera SOBEȚCHI
**Prestarea serviciilor bibliometrice
în biblioteca universitară / Carrying
out bibliometric services in the university
library** **63-68**

VIA EUROPA

Rodica BÎRÎIAC
**Biblioteca Științifică Medicală
– centru biblioteconomic
pentru bibliotecile medicale din
Republica Moldova: importanța și
oportunitatea acestui fapt /
Scientific Medical Library, a center
for medical libraries in the Republic
of Moldova: the importance and
opportunitis of this**..... **69-74**

FORMARE PROFESIONALĂ / CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Angela HĂBĂȘESCU
**Lecturile profesionale și
nonprofesionale ale bibliotecarilor /
Professional and nonprofessional lectures
of librarians** **75-80**

Angela GHEORGHÎȚA
**Comunicarea în bibliotecă /
Library communication** **81-86**

Sumar / Summary

Valentina VACARCIUC

Конфликты в библиотеке /
Library conflicts 87-91

*Medalion, „Bibliotecari consacrați-
Oameni de cultură în patrimoniul
mondial”/Medallion, „World cultural
heritage and its main consecrated
librarians”* 92-117

Elena ȚURCAN

**Vremelnic trecător prin ale istoriei
valuri, Stolnicul Constantin
Cantacuzino / High Steward
Constantin Cantacuzino- a passerby
fleeting through waves of history**
..... 92-95

Snejana ZADAINOVA

**Знаменитые женщины-
библиотекари / Famous librarians**
..... 96-98

Olga DASCAL

**M. I. Rudomino - bibliotecar
cu renume mondial / M. I. Rudomino -
a world famous librarian** 99-100

Ala LÎȘÎ

Alexandru Sadi-Ionescu 101-102

Natalia LUCHIANCIUC

Teleki Sámuel 103-104

Marina ȘULMAN

**Антонио Мальябекки - рыцарь и
хранитель книжной коллекции
/ Malyabecchi Antonio, the guardian
knight of the book collection** ... 105-109

Valentina VACARCIUC

**Библиотечная деятельность
Н. И. Лобачевского /**

Lobachevsky library activity ... 110-114

Galina BELCOVSCAIA

Братья Гримм /
The brothers Grimm 115-117

PAGINI DE ISTORIE /

THE PAGES OF HISTORY

Radu MOȚOC

**Biserica românilor din Transilvania
în perioada 1700 – 1764 / Romanians
church of Transylvania during the period
1700-1764** 118-152

SĂRBĂTORI PENTRU SUFLET /

SPIRITUAL FETES

Elena ȚURCAN

**Două Marii ale neamului / Two great
Maries of the nation** 153-154

Ana SOFRONI

**Credința ortodoxă nu se pune
la îndoială / The orthodox faith is not
doubt** 155-158

RAFTUL DE SUS / TOP SHELF

Elena HARCONIȚA

**Învățămîntul economic la Bălți a
sărbătorit 20 de ani. Bibliotecarii au
editat o nouă bibliografie / Economic
Education from Bălți celebrated its 20th
anniversary. Librarians have edited a new
bibliography** 159-160

Livia NEMȚEANU

Eminescu și India /
Eminescu and India 161-169

Sumar / Summary

Marina ȘULMAN

**«Обаятельная свежесть»: «Записки
ружейного охотника Оренбург-
ской губернии» С. Т. Аксакова / S.T
Aksakov freshness of *Notes of a Hunter
from The Orenburg Province***
..... 170-174

OMAGIERI / HOMAGES

**Elena Harconița - Doamnă
a Bibliotecii / Library Lady 175-179**

**Верность избранному пути /
Loyalty to the chosen path 180-181**

**MUSAFIRII BIBLIOTECII /
LIBRARY'S GUESTS 182-183**

AUTORII / Authors184-186

BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ ÎN ANUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT 2014 -2015

UNIVERSITY LIBRARY IN THE EDUCATION YEAR 2014-2015

Elena HARCONIȚA

Abstract: *Management Center provides a synthesis of the work of University Library in a year of education, stressing the place and role of such subdivision in the institution. From concrete actions for the development of the collections of information resources, traditional and electronic services until visible implications in scientific research and publishing of works that contribute to the growth and promotion of the national heritage.*

Keywords: *Management center, development of the collections, implications in scientific research, promotion, heritage*

Biblioteca Științifică este una din structurile Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți (USARB) integrată deplin în procesele de instruire și cercetare științifică, inclusiv doctorală, care asigură accesul la un potențial important de resurse informaționale tipărite și electronice pentru studenți, cadre didactice, cercetători, elevi din licee și alte categorii nespecifice de utilizatori din mun. Bălți și Nordul Republicii Moldova. Serviciile modernizate, bazate pe noile tehnologii contribuie cu certitudine la creșterea calității procesului de învățare, realizarea investigațiilor științifice, acreditarea specialităților și școlilor doctorale.

Numai în această perioadă a fost cercetată dotarea a **195 de discipline** pentru acreditarea specialității de Drept, Matematică și Informatică, Învățământul preșcolar și primar. De asemenea, au fost consacrate examinării meticuloase câteva discipline predate la Facultatea de Litere; pentru specialitatea Didactica Matematicii, ciclul 2 Masterat. O deosebită contribuție au adus bibliotecarii la pregătirea dosarelor pentru deschiderea Școlilor Doctorale la Litere și Psihologie Socială pentru care au fost prezentate atât informații depline despre colecțiile tipărite, inclusiv revistele științifice abonate și primite în dar, precum și resursele electronice, bazele de date ce conțin reviste cotate ISI și SCOPUS.

Instrumentul principal a fost catalogul electronic, examinat în spațiul temporal al anilor 2000 – 2014 (în unele cazuri - tot ce se deține la domeniu) de unde s-au descărcat și redactat 16 862 de notițe bibliografice însoțite de date complexe de referințe, inclusiv ISBN, numărul de exemplare deținut și vedetele de subiect.

Capacitatea logistică a Școlii doctorale la Filologie:

- a) unități disponibile la domeniile solicitate, total: 1 851 titluri în 4 615 exemplare;
- b) 26 titluri de Anale; 212 titluri de reviste științifice, inclusiv 24 titluri curente în limbile română, engleză, germană, franceză, rusă și ucraineană; inclusiv 55 –în format electronic;
- c) unități disponibile la domeniile solicitate cu o vechime mai mică de 5 ani: 214 titluri în 440 exemplare;
- d) în Biblioteca Digitală și repozitoriul electronic instituțional ORA (Open Research Archive) USARB - 22 titluri;
- e) Reviste științifice instituționale:
Limbaj și Context - categoria B : <http://speech-and-context.blogspot.com/>
https://ibn.idsi.md/ru/journals_view?likes=L

Glododidactica – categoria C : <http://glododidactica.blogspot.com/>
https://ibn.idsi.md/ru/journals_view?likes=G

- f) La domeniile solicitate au fost integrate în colecția Bibliotecii în ultimii 5 ani - 16 093 u.m., inclusiv 1 192 ex. din buget.

În anii 2009-2014 au fost achiziționate în total – 59 226 ex. în valoare de 4 070 224, inclusiv din buget - 4 485 (7,57%) u.m. Achizițiile din buget au fost în valoare de 516 801 (12,7%) lei. Baze de date abonate: EBSCO și Springer – **2 650 EURO.** Reviste cotate ISI : 2 360 titluri în Springer 776 titluri în Academic Search Premier (EBSCO)

Capacitatea logistică pentru Școala Doctorală la Psihologie socială:

- unități disponibile la domeniile solicitate, total: 553 titluri în 1 488 exemplare; 5 titluri de Anale;
- 17 titluri de reviste științifice, inclusiv 8 titluri curente în limbile română, engleză, rusă; inclusiv 10 – în format electronic; Reviste științifice la domeniul solicitat din bazele de date EBSCO, Springer, DOAJ – 38.
- unități disponibile la domeniile solicitate cu o vechime mai mică de 5 ani: 109 titluri în 141 exemplare; La domeniile solicitate în ultimii 5 au fost integrate în colecția Bibliotecii - 1 974 (3,33%) unități materiale.
- Publicație periodice abonate – anual 224 titluri în 253 exemplare în valoare de circa
- 200 000 lei, din ele - 17 titluri la domeniile solicitate, inclusiv din Journal Donation Project (New-York, SUA) - 13 titluri cotate ISI. Valoarea totală a publicațiilor periodice abonate timp de 5 ani este de 1 190 185, 28 lei. La domeniul Psihologie socială anual sînt abonate 11 titluri.

Noi oportunități pentru cercetătorii bălțeni: *servicii bibliometrice, stabilirea indicelui Hirsch al autorilor-profesori, identificarea revistelor cu impact pentru publicarea articolelor din domeniile de profil, depistarea și prezentare (de-vizu și on –line) a revistelor cotate ISI în bazele de date accesate și din colecția de publicații periodice, în special din colecția Journal Donation Project (New-York, SUA), informarea despre bazele de date scientometrice și modalitățile de utilizare.* Promovarea noilor servicii s-a desfășurat în cadrul acțiunilor organizate cu prilejul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis 2014 (Open Access Week) și altor programe bibliotecare.

Creșterea impactului și a vizibilității USARB se realizează și prin dezvoltarea Arhivei electronice instituționale – ORA (USARB) <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/>, care conține la moment 399 titluri de publicații ale cadrelor didactice și bibliotecarilor: 97 autori, 623 subiecte. Au fost efectuate 30 809 de accesări, descărcate fișiere PDF – 25 139, vizualizări colecții – 55 690, rubrici vizualizate – 31 160.

Odată postate în această arhivă lucrările nimeresc direct în Internet și sînt pasibile măsurărilor în Google Scholar și cu ajutorul softului Publish or Perish. De astfel de servicii au beneficiat doctorii I. Gagim, B. Boincean, N. Leahu ș.a.

De asemenea, au fost evidențiate cele mai citate articole din 3 reviste universitare: Artă și educație artistică; Limbaj și Context, Glododidactica și cele mai solicitate lucrări din ORA USARB. Cele mai accesate lucrări:

- La civilisation française, Rumleansch, Mihail - 211;
- Tehnologii informaționale și comunicaționale : Note de curs, Cozniuc, Octavian – 118
- Curriculum la cursul universitar Psihosexologie. Specialitatea - Psihologie:

anul universitar 2008-2009, Garbuz, Vasile -106

- Obligativitatea respectării principiului rolului activ și al executării operative a documentelor executorii de către executorul judecătoresc, din perspectiva deontologiei profesionale Capcea, Valeriu - 99

Ca structură de informare și documentare, diversificând modalitățile și tehnicile de acces la resurse, servicii și produse, Biblioteca a desfășurat activități susținute de extindere a colecțiilor, a bazelor de date proprii. Bibliotecarii au asigurat accesul la baze de date internaționale de profil, au prestat servicii și produse în corespundere cu noile generații de biblioteci „Web 2.0” și „Biblioteca 2.0”. Au oferit mai multe oportunități pentru actul de învățare, cercetare, culturalizare, formare a competențelor de cultură a informației, studiere a necesităților și intereselor de informare și documentare în condiția unicului corp de Bibliotecă cu patru nivele, spații atractive de circa 6 000 m², 12 (763 locuri) săli de lectură, 4 săli de împrumut la domiciliu și alte subdiviziuni, dotate cu echipament tehnic modern (115 PC, inclusiv 104 cu acces la Internet) și dedicate programelor bibliotecare.

Activitatea Bibliotecii universitare a fost asigurată de 52 bibliotecari, 31% fiind cu studii superioare în domeniu; 88 % ori 46 din ei sînt posesori ai categoriilor de calificare: 16 – superior; 19 – întâi și 11 – doi.

Cercetarea științifică bibliotecară a fost prezentată în 11 lucrări: 5 monografii, 4 bibliografii, inclusiv *Învățământul economic universitar bălțean – 20 de ani*, 2 biobibliografii ; 2 reviste : *Confluente Bibliologice* și *Bibliouniversitas@ABRM.md*, 119 de articole, 39 – resurse electronice, 36 materiale promoționale; fiind scrise 30 de referințe despre Bibliotecă și bibliotecari. Toate lucrările sînt expuse pe site-ul Bibliotecii. Bibliotecarii au adunat colegii din Republică pentru 4 manifestări științifice: 2 Colloquia și 2 ateliere profesionale.

Alte realizări importante:

Clasată de Guvern la categoria superioară, Biblioteca Științifică <http://libruniv.usarb.md> rămîne să fie unul din cele mai active Centre Biblioteconomice departamental – teritoriale (pentru două biblioteci de colegiu și 562 biblioteci școlare), Depozitară Regională a Băncii Mondiale, membru al Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova), participantă în proiectele Naționale SIBIMOL, Memoria Moldovei - componentă a Bibliotecii Naționale Digitale MOLDAVICA <http://www.moldavica.bnrm.md/> , Tempus MISISQ – Modern Information Services for Improvement Study Quality (2013 - 2016) <http://misisq.usmf.md/index.php/en-us/> și Proiectul Servicii de informare inovatoare și durabile pentru învățămîntul superior din R. Moldova (2014-2015) <https://newinformationservices.wordpress.com/>, ce ne vor apropia de valorile biblioteconomice europene, contribuind la crearea spațiului informațional unic pentru studenții și cercetătorii din Moldova;

398 de lucrări instituționale și de autor ale cercetătorilor USARB au fost înregistrate în Biblioteca deschisă Open Library - 153, în cele mai mari cataloage internaționale din lume Calameo -99 , Issuu -63, Scribd - 42 care au adunat peste 6 000 de vizualizări.

19 surse electronice elaborate de bibliotecarii USARB privind instruirea în domeniul culturii informației au fost incluse în ediția a 2-a a volumului *Privire de ansamblu asupra resurselor privind Cultura informației la nivel mondial*, apărut sub egida UNESCO în anul 2014 la Paris, 668 pagini.

List of Selected Information Literacy Resources Available in the Romanian (Română) Language // Overvien of Information Literacy Resources Worldawide / by Forest Woody HartonJr. – 2nd ed. – Paris, 2014. – P. 530-540 . – Disponibil: <http://infolit.org/wp-content/uploads/2014/10/UNESCO-IL- ResourcesEd.2.pdf>.

Colecțiile documentare s-au îmbogățit cu **9 417 exemplare** (inclusiv 1 041 de reviste, 857 teze de licențe / master și 309 curricule) în **5 119 titluri** noi în valoare de 676 025 lei, din ele 4 068 titluri în 4 702 exemplare în limba română. Din ele doar 6 % (402 titluri în 521 exemplare) au fost achiziționate din buget, celelalte - din donații și proiecte.

	titluri	exemplare	%	Valoare, lei
Achiziții	402	521	6 %	89 798,12
Donații	4 717	8 896	94%	586 226,64
Total	5 119	9 417	100	676 024,76

5 biblioteci particulare din Moldova, România, Germania, Suedia, în 3 000 de exemplare, unele din ele avînd statut de unicat, au fost integrate în colecțiile USARB.

Oferta informațională a fost susținută de **Rectorat** prin abonarea la bazele de date **EBSCO și SPRINGER, Legislația R. Moldova în valoare totală de peste 2 500 EURO**, bibliotecarii cumulînd încă circa 40 de baze de date, prin care studenții și profesorii au avut acces la conținuturile integrale a 449 207 cărți, 24 478 386 reviste și peste 9 mln de ziare. Baza de date SpringerLink asigură accesul la 1 493 de reviste cotate ISI.

Resursele bibliotecare sînt oglindite în catalogul electronic <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/tinread.jsp>, fiind completat în acest an cu 16 032 înregistrări bibliografice, Catalogul este expus pe Internet și conține mai bine de **401 093** de înregistrări bibliografice despre 73% din toate titlurile deținute în colecția Bibliotecii.

- Au fost elaborate și furnizate la catedre / cadrelor didactice personal prin e-mail Buletinul bibliografic informativ **Achiziții recente**, structurat pe 11 domenii de științe, în 6 fascicule care conțin 5 403 titluri noi.
- Au fost realizate programele bibliotecare: *Noul Utilizator; Zilele Informării; Zilele Catedrelor; Zilele Bibliotecii; Zilele Licențiatului / Masterandului, Doctorandului, Zilele Revistei, Zilele Tineretului, ONU.*

- Desfășurarea Săptămîinii Internaționale a Accesului Deschis cu genericul „**GENERAȚIA OPEN**”, 20-28 octombrie 2014, în cadrul „Proiectului „OA Connect+ în mediul academic al Republicii Moldova”, a adus bibliotecarilor universitari bălțeni **Diploma ABRM, a Programului EIFL OA-Moldova, inclusiv pentru** participare la expoziția-concurs de fotografii „Eu susțin Accesul Deschis”.

- Pentru activitate de succes meritele bibliotecarilor au fost apreciate cu: *Diploma Guvernului de gradul doi: Igor Afatin; Diploma Ministerului Educației și Diploma de Excelență a ABRM și Cel mai bun Bibliotecar al anului: Taisia Aculova; Diploma Ministerului Culturii - Tatiana Prian și Diploma de Excelență a ABRM: Antonina Antonov, Snejana Zadainova, Mihaela Staver, Svetlana Șișcanu, Marina Magher; Diploma Rectoratului: Veronica Barbaroș, Natalia Luchianciuc, Svetlana Cecan, Lina Cruglov.*

- **Premiul I** la Concursul Național *Cele mai Reușite Lucrări în domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării al ABRM, Secțiunea Biblioteconomie și știința informării* pentru lucrarea *Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuçi*; **Premiul II** *Tradiție și inovare în cercetarea științifică*, Ediția a 3-a : *Materialele Colloquia Professorum* 12 oct. 2012, Ediția a IV-a, 2013; **Premiul II**, Secțiunea *Lucrări în alte domenii* pentru *Rolul agriculturii în acordarea serviciilor ecosistemice și sociale* : Conf. Șt. intern., consacrată aniversării a 60-a a dr. habilitat, prof. cercet. Boris Boincean, 25 noiem. 2014, Bălți; **PREMIUL III**, Secțiunea *Lucrări bibliografice - Margarita Tetelea : In honorem*.

- În cadrul USARB la **Concursul Lucrărilor Științifice, Secțiunea Biblioteconomie pentru anul 2014: Diplomă de gradul I - Margarita Tetelea; Diplomă de gradul II - Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuçi; Diplomă de gradul III - Rolul agriculturii în acordarea serviciilor ecosistemice și sociale.**

În această perioadă Biblioteca a fost vizitată de Alteța Sa Regală Principele Nicolae al României, oaspeții francezi: Veronique Leve și Cristian Focșa, profesori de la Universitatea Lille, din Franța, Ministrul delegat pentru Relațiile cu românii de peste hotare Angel Tilvăr, Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe a României, Nicolae Brînzea, Directorul General Adjunct al Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Românii de Pretutindeni, însoțit de expertul responsabil cu proiecte de spiritualitate și educație, Dan Mirea, elevii și profesorii, participanți la OLIMPIADA ZONALĂ (NORD) la Limba

Română și Limbi Străine, tineri de la Colegii și Școli Profesionale din întreaga țară, care sînt membrii Consiliului Național al Elevilor din Instituțiile de Învățămînt mediu de specialitate. Oaspeții ghidați prin spațiile Bibliotecii de Dna Elena HARCONIȚA, directoarea Bibliotecii Științifice USARB, au oferit donații de carte pentru studenți, masteranzi, doctoranzii și cadrele didactice universitare, au lăsat impresii în Cartea pentru oaspeți.

Dezvoltarea colecțiilor de resurse infodocumentare

Colecția totală a Bibliotecii Științifice la 01.07. 2015 constituie 1 017 290 ex. în 296 194 titluri, inclusiv 160 010 ex. de publicații periodice; 4 703 – documente audio-vizuale; CD/DVD în 57 de limbi, valoarea căreia estimează la 11 388 256 lei.

Colecțiile reflectă diversitatea și bogăția patrimoniului academic: cărți, publicații în serie, documente de muzică tipărită, manuscrise (teze de doctor, master, licență), documente grafice, audiovizuale, electronice etc. Orizontul tematic și lingvistic al colecțiilor este universal, structurat pe segmente principale și uzuale, Carte veche și rară, Depozit Obligatoriu *Universitaria*, colecții ale structurilor internaționale: Biblioteca Depozitară Regională a Băncii Mondiale, Centrul de Documentare al Organizației Națiunilor Unite, Centrul de Informare a Uniunii Europene, Punctul de Informare NATO, Colecția *Lituania*, Colecția *Wilhelmi* și *Ioan Nicorici*, Colecția Institutului Goethe – Filiala din București, Institutului Cultural Român, în anul 2014 adăugîndu-se colecțiile particulare : *Mircea Druc*, *Ioan Călin Dumitriu*, *Daniela Gifu (România)*, *Leonid Gheorghian (Germania)*, *Dan Dumitrescu (Suedia)*, *Pavel Proca (R. Moldova)*.

Actualizarea fondului documentar constituie unul din obiectivele prioritare ale Bibliotecii, fiind respectate principiile fundamentale: profilul și autenticitatea. Cu regret, nu întotdeauna este respectat principiul ritmicității, operativității, integrității colecțiilor de publicații în serie și complexității colecțiilor, atît din cauza condițiilor impuse de autoritatea Achizițiilor publice, cît și din cauza austerității financiare instituționale (pentru achiziția cărților, ziarelor și revistelor fiind alocate în ultimul deceniu circa 300 000 lei: 200 000 pentru abonamente și 100 000 - achiziția cărților), precum și indisciplina unor furnizori ai resurselor tipărite.

Din totalul de 5 119 titluri în 9 417 exemplare achiziționate în anul de învățămînt, 2 931 titluri (5 406 ex.) ori 57 % le constituie documentele științifice, 16 % (468 titluri și 1 517 exemplare) – documentele didactice și 27 % - beletristica, care s-a format, cu precădere din donațiile bibliotecilor particulare.

Pe domeniile de știință achizițiile se structurează în felul următor: filologie – 3 689 ex. (39%), socio-umanistic, drept, economie, pedagogie – 3 021 ex. (32%), științe exacte și geografie – 1 927 ex. (21%), generalități și artă – 780 ex. (8%).

Au fost abonate 188 titluri (perfectate 213 abonamente) de reviste și ziare (în

valoare de 191 129,27 lei), 83 titluri /106 abonamente în limba română, 94 titluri / 96 abonamente în limba rusă și în ucraineană - 4 titluri / 4 abonamente, 7 titluri / 7 abonamente - în limbile străine.

76 titluri de reviste le constituie donațiile bibliotecilor universitare din România, Journal Donation Project (JDP), New York – SUA), de la Universitatea din Landshut, Germania, în cadrul Proiectului USARB - Parteneriatul cu Moldova în cooperare cu Serviciul German de Schimb Academic (DAAD) și Compania Draxelmaier.

Donații

Donațiile din perioada de referință constituie 94 % din toate achizițiile. Referindu-ne la carte vom remarca că cei mai importanți donatori au fost : Asociația obștească *Syllabus* din București care a donat cărți la inițiativa *Ministerului Culturii al R. Moldova* - 394 ex. în 203 titluri în valoare 50 687,40 lei ; Universitatea din Landshut, Germania, în cadrul Proiectului USARB *Parteneriatul cu Moldova în cooperare cu Serviciul German de Schimb Academic (DAAD) și Com-*

pania Draxelmaier –135 ex. în 17 titluri în valoare de 21 618,00 lei ; din Proiectul TEM-PUS - USARB, Profesor V. Cabac și dr. V. Prican - 105 ex., 17 titluri în valoare de 7 700, 40 lei; Ministrul Angel Tîlvăr, delegat pentru Relațiile cu românii de peste hotare, Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe a României - 84 ex., 24 titluri de la *Institutul Eudoxiu Hurmuzachi*, în valoare de 9 594, 00 lei; Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române din București – 17 cărți și 8 reviste în valoare de 2 390 lei.

Deținătorii burselor la postdoctorat de la Universitatea „A. I. Cuza” din Iași au adus valoroase publicații, ce au acoperit anumite lacune din colecția universitară: Daniela Gifu -118 u.m., Mihaela Mocanu - 77 u.m. și Adrian Grozavu – 37 u.m.

Utilizare și utilizatori

Servicii electronice

Cadrele didactice, studenții și elevii de la Colegiul și Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” au avut acces la peste 40 de baze de date locale, naționale și internaționale, efectuând în total 10 170 de sesiuni.

A fost oferit accesul la Directoriul revistelor cu Acces Deschis (8 233 de reviste academice din 121 de țări și publicate în 50 de limbi) din diverse domenii academice; EUbookShop (librărie virtuală cu 1 000 000 de publicații oficiale ale Uniunii Europene); Baza de date a ONU (toate tipurile de documente ONU, date, publicității, începând cu mijlocul anilor 1990); Baza de date a Comisiei Europene (acte elaborate de instituțiile europene, procese-verbale ale reuniunilor instituțiilor și organismelor europene, comunicate și articole de presă, discursuri ale liderilor europeni); Repozitoriul OPEN KNOWLEDGE REPOSITORY (13,833 de publicații în 8 colecții și 232 de subcolecții); POLPRED (Repozitoriu de publicații, baze de date pe subiecte: 26 de ramuri, surse din 8 raioane ale Federației Ruse, din 235 de țări și jurisdicții, interviuri a 5 000 directori executivi) etc.

Catalogul on-line a fost accesat de peste 24 559 mii de ori, Internetul – 18 924 mii. Site-ul Bibliotecii a fost vizitat de circa 15 339 mii ori, efectuându-se 1 015 010 accesări. Biblioteca Digitală, care conține full-textele lucrărilor universitarilor bălțeni

– accesată de 9 195 ori, Noutăți/Evenimente – 60 077 ori. Fiecare cititor s-a adresat infrastructurii informațională în medie de circa 7 ori prin intermediul celor 49 stații automatizate pentru utilizatori, 3 puncte de acces la CD - Rom - uri, 39 terminale TinRead.

Cercetarea științifică universitară a fost susținută prin informarea sistematică asupra noilor achiziții, acoperirea informațională a cercetărilor științifice cu pagini selectate direct din baze de date și transmise cercetătorilor prin e-mail-uri personale, bloguri și rețele sociale.

Transferul de cunoștințe de la autori la studenți și elevi a avut loc, de asemenea, prin intermediul expozițiilor tematice online plasate pe site-ul Bibliotecii: Anul 2014 – Anul Dumitru Matcovschi; DACII: 1 900 de ani de la nașterea lui Decebal; Dreptul la informare o are orice persoană; Elena Văcărescu – scriitoare - 150 de ani de la naștere; Numele lui Alecu Russo va crește și va străluci glorios: V. Alecsandri; Deceniul Apă pentru Viață, 2005-2015; Leonida Lari, poetă publicistă, traducătoare - 65 de ani de la naștere; Anul 2014 – Anul european al Reducerii risipei de alimente; Anul 2015 - Anul internațional al solurilor; Comunicarea fără frontiere. 26 septembrie - Ziua limbilor europene; Anul 2015 - anul internațional al luminii și al tehnologiilor bazate pe lumină; Tetelea Margareta doctor în pedagogie, conferențiar universitar: Omagiu la 55 de ani; Valentina Pritcan: doctor în psihologie, conferențiar universitar, personalitate marcantă în comunitatea științifică națională și internațională; Tamara Ciobanu, legenda cîntecului popular. Omagiu la 100 de ani de la naștere; Premiul Nobel pentru literatură 2014: Patrick Modiano: scriitor francez; Boris Boincean - doctor habilitat, profesor cercetător, promotor al științei agrare durabile în Republica Moldova: Omagiu la 60 de ani; Liviu Damian : Poet, eseist, publicist : 80 de ani de la naștere ; Hans Christian Andersen : Scriitor și poet danez : „Regele basmului” : 210 ani de la naștere; Timpuri și oameni în psihologie; Bălți: repere istorice și culturale.

Feedbackul cu utilizatorii, sporirea accesului deschis la produsele bibliotecare a evoluat prin punctele de acces la conexiunea globală: site-ul Bibliotecii, 4 conexiuni la biblioteci deschise, 8 conexiuni la rețele sociale, 3 – bloguri, 1 – wiki (1 713 postări în 2014, 895 în prima jumătate a anului 2015).

Expedierea informațiilor către cadrele didactice și studenți prin e-mail inclusiv de la evenimentele ce au loc în Bibliotecă a cumulat în anul 2014 – 1 315 de mesaje, expediate la 2 632 persoane (642 mesaje – 2 251 studenți, 673 mesaje - 381 cadre didactice).

Informare și documentare bibliografică

În spațiul expozițional al serviciului de Informare și Cercetare Bibliografică au fost organizate și prezentate 6 expoziții de Achiziții noi, inclusiv Salonul Editorial Universitaria, care difuzează rezultatele științifice ale profesorilor și bibliotecarilor - 245 publicații: monografii, manuale, cursuri de lecții, articole, comunicări, brevete de invenții, lucrări beletristice. Numărul total de documente expuse la cele 6 expoziții - 2 070, fiind consultate

de către 1 636 studenți și profesori, înregistrând 4 268 de vizite individuale și 1 354 de vizite colective, fiind consultate – 38 085 de documente.

În celelalte subdiviziuni ale Bibliotecii au fost organizate 95 de expoziții informative la care s-au expus – 3 591 documente și au fost împrumutate – 5 682 documente, atestând o circulație de 1,6 ori.

Zilele Informării

- Bibliotecarii au prezentat reviste bibliografice informative privind resursele tipărite și electronice, bazele de date, pagini și site-uri de biblioteci cu accent pe site-ul și oportunitățile oferite de Biblioteca Științifică USARB, resurse electronice tematice, Biblioteca Digitală; bazele de date locale: SumarScanat , Opere muzicale MP3 etc. pentru:
- Catedra de Științe ale educației, Catedra de Științe Socioumane și Asistență Socială, Catedra de științe economice, Catedra de drept, Catedra de literatură română și universal – 8 ședințe;
- Zilele Licențiatului/Masterandului/Doctorandului - 30 grupe / 526 studenți / 30 ședințe
- Grupe de studenți - 37 grupe / 70 de prezentări .

Pentru acoperirea a 90 teme de cercetare științifică în regim DSI și SDC au fost difuzate 657 informații –semnal, 1 721 – texte electronice, 11 380 pagini cu full-texte extrase din baze de date.

Au fost elaborate 16 bibliografii tematice pentru profesori cu informații necesare pentru procesul didactic, de coordonare a muncii de cercetare științifică a studenților.

Cultura informației

Biblioteca, ca parte componentă a Universității și a procesului de studiu, asigură formarea competențelor informaționale ale utilizatorilor prin promovarea serviciilor Bibliotecii în cadrul Programului Noul Utilizator al Bibliotecii, Zilele Bibliotecii și ale Universității, Lunarului Licențiatului / Masterandului, Doctorandului, materialelor promoționale elaborate, dar și prin promovarea Cursului Bazele Culturii Informației.

Cursul Bazele Culturii Informației în anul de studii 2014-2015 a fost promovat studenților din anul I de la toate Facultățile, studii cu frecvență la zi și frecvență redusă.

În conformitate cu ordinul rectorului nr. 05-596 din 26.10.2012, disciplina „Bazele Culturii Informației” a fost inclusă în planurile de învățământ la toate specialitățile ca disciplină obligatorie de formare a abilităților și competențelor generale, în volum de 30 de ore (1 credit) (la învățământul cu frecvență la zi - 10 ore de contact direct și 20 de ore pentru lucrul individual; la învățământul cu frecvență redusă – 6 ore de contact direct și 24 ore lucru individual; pentru evaluare câte 2 ore pentru fiecare grupă, indifer-

ent de forma de studii, prin calificativul admis/respins). Toată responsabilitatea în promovarea acestei discipline revine Bibliotecii Științifice.

În total au fost promovate 420 ore pentru 1 193 studenți în 38 grupe academice de la toate Facultățile, indiferent de forma de studii. Pentru frecvență la zi au fost planificate și promovate 264 ore în cele 22 de grupe formate. La frecvența redusă au fost promovate 96 de ore în cele 16 grupe.

Pentru elevii Liceului Teoretic Republican „I. Creangă”, au fost planificate și promovate 60 ore. Norma didactică calculată pentru promovarea cursului, a fost repartizată celor 9 bibliotecari-asistenți universitari, fiecărui revenindu-i un număr anume de ore, în dependență de numărul de ore prevăzut pentru fiecare temă.

Servicii de referințe

Asistență informațională a fost asigurată prin furnizarea a 26 923 de referințe, 61 % au fost realizate prin intermediul instrumentelor electronice (catalogului on-line, Internet, baza de date MoldLex, EBSCO), inclusiv tematice 14 029 (52%), factografice 8 081 (30%), bibliografice 2 442 (9%), de adresă 2 371 (9%). 49% au fost realizate cu suportul instrumentelor tradiționale (cataloagele clasice: alfabetic, sistematic CZU, BBK, analitic sistematic, și colecția de 5 200 documente tipărite: dicționare, enciclopedii, bibliografii, seriale).

Din OPAC au fost oferite 6 082 buletine de cerere și 1 547 liste tematice cu 20 384 notițe bibliografice.

Biblioteca 2.0 Referințe prin e-mail Întrebă bibliotecarul

Începînd cu anul 2009 Biblioteca oferă servicii de referințe prin e-mail Întrebă bibliotecarul. Este un serviciu propus pe pagina web, unde oricine are posibilitate de a contacta bibliotecarii de referințe ai Bibliotecii pentru soluționarea unor solicitări cu referire, în cea mai mare parte, la bibliografii de proporții mici la diferite teme de cercetare sau de răspunsuri la întrebări simple, factografice prin consultarea cataloagelor bibliotecii sau publicațiilor de referințe. Astfel în perioada de referință au fost recepționate 98 cereri de informare, oferind răspuns la 95 din ele prin e-mail.

Agenția bibliografică universitară

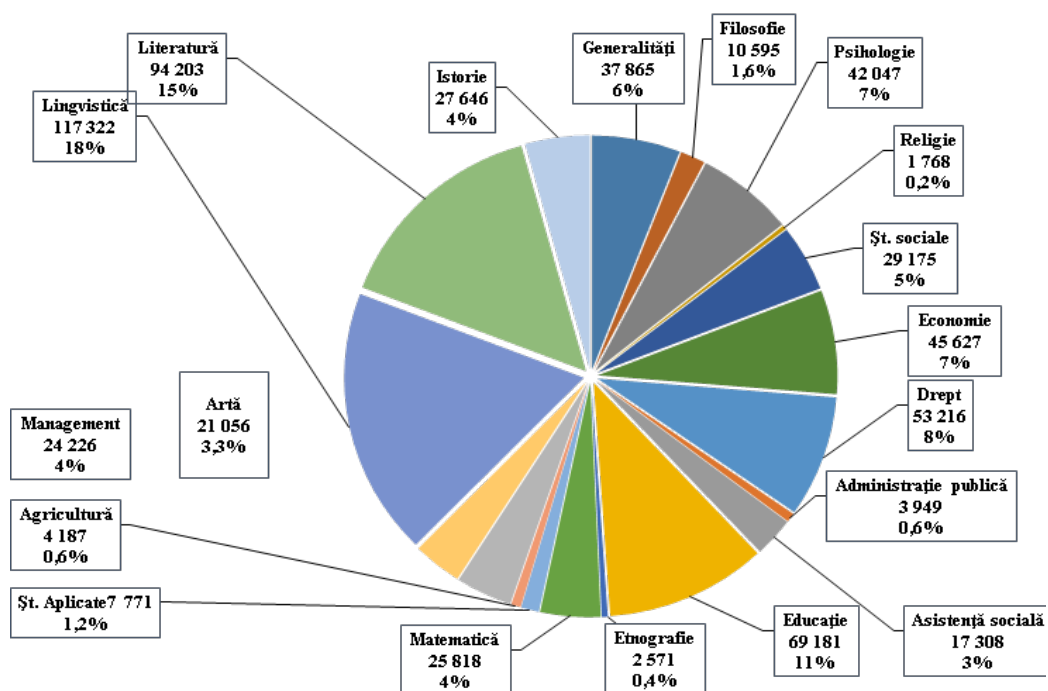
Bibliotecarii au atribuit indexul CZU pentru 312 teze de master / licență; articole ale profesorilor, consultații / prezentarea referințelor bibliografice la lucrările științifice - 232. A fost elaborat Ghidul practic Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare, plasat pe site-ul Bibliotecii – Rubrica Cercetătorului, în Biblioteca Digitală - http://tinread.usb.md:8888/tinread/fulltext/bsu/reguli_referinte.pdf, ORA USARB - <http://libruniv.usarb.md:8080/jspui/>

Comunicarea și difuzarea fluxului informațional se produce prin 4 săli de împrumut, 12 săli de lectură, Centrul de Documentare al ONU, Centrul de Informare a Uniunii Europene; Biblioteca Depozitară Regională a Băncii Mondiale; Punctul de Informare Documentare NATO. În perioada de referință cei 7 392 de utilizatori înscrși au vizitat Biblioteca de 192 908 ori și au împrumutat 635 531 u.m., din ele 625 122 împrumuturi de cărți și reviste tipărite, 2 342 copii imprimate, 8 067 furnizare de documente electronice.

Circa 76 % din toate împrumuturile le constituie cele din sălile de lectură, acestea fiind posesoarele colecțiilor actualizate.

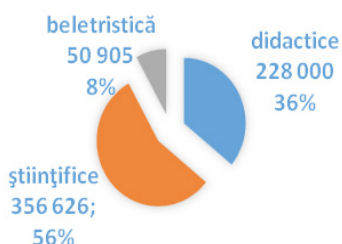
Un grad înalt de solicitare îl au segmentele de colecții pe domeniile de Lingvistică - 18%, Literatura, Teoria și Critica literară – câte 15 %; Pedagogia – 11% ; Dreptul – 8% ; Economia – 7%.

Împrumutul de documente pe domenii

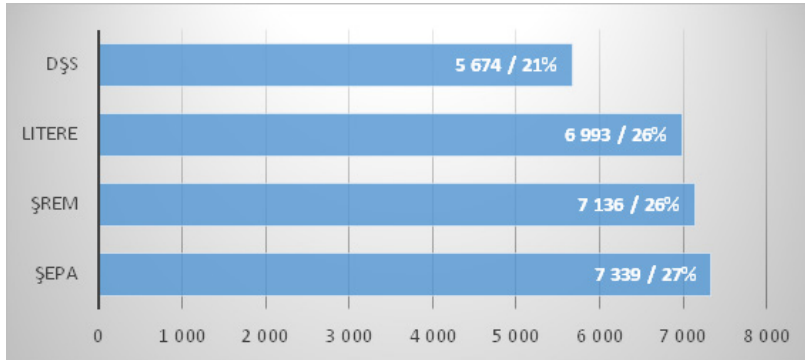
Alături de documentul tipărit, infrastructura informațională: accesări Internet 18 924, accesări baze de date – 34 744.

Ponderea tranzacțiilor de împrumut după tipul documentului este următoarea: documente științifice – 356 626; didactice – 228 000; beletristică – 50 905

Utilizatori reali per Facultăți

Numărul utilizatorilor reali, în toate subdiviziunile Bibliotecii, în perioada septembrie 2014 – iunie 2015 constituie 27 142.

Orarul lecțiilor precum și conținutul lor este prezentat în PowerPoint și expus pe pagina web a Bibliotecii: <http://libruniv.usarb.md/servicii/cultura.files/orarlectiilor.pdf>.

De asemenea, au fost elaborate: CURRICULUM-urile la disciplina *Bazele Culturii Informației* pentru ciclul I licență secția zi, frecvență redusă și pentru Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”; FIȘA UNITĂȚII DE CURS *Bazele Culturii Informației* în cadrul programului de studii „141.01 Matematica și 141.02 Informatica”; PROIECTAREA DIDACTICĂ DE LUNGĂ DURATĂ a materiei de studiu pentru anul de învățământ 2014-2015 pentru Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”.

Programele științifice și culturale s-au desfășurat prin 406 expoziții tematice tradiționale, on-line, cultural-muzicale, TVclipuri tematice consacrate zilelor naționale, internaționale, mondiale, prezentări de carte tradiționale și în Power Point, lansări de

carte sub egida Anului 2014: Anul European pentru concilierea vieții profesionale și de familie, Anul European al Risipei de Alimente, Deceniul ONU pentru educație în spiritul dezvoltării durabile (2005-2014), Deceniul internațional al programului Apă pentru

Viață (2005- 2015) 2011-2020, Anul Matcovschi în Republica Moldova, Anului 2015 - Anul European pentru Dezvoltare, Anul Internațional al Solurilor, Anul Luminii, 2011-2020 - Deceniul de Luptă Împotriva Deșertificării, Al doilea Deceniu pentru Eradicarea Sărăciei (2008-2017), 2011-2020, Deceniul Biodiversității, Anul 2015 - Anul Grigore Vieru, Anul Maria Bieșu, Ziua Internațională a Francofoniei și a Poeziei.

5 expoziții tradiționale și online din diverse programe ale Bibliotecii au fost incluse în conferințele internaționale, naționale, în programele Universității: Alecu Russo la a 195-a aniversare de la naștere, Educația artistică în patrimoniul științific universitar bălțean”, Boris Boincean-60 de ani de la naștere, Valentina Pritcan-50 de ani de la naștere.

În cele 26 de expoziții online au fost expuse 2 538 de documente în 929 sliduri.

Din lansările de carte produse la Bibliotecă vom nominaliza: „Viziuni asupra vieții și morții poezilor martiri Eminescu, Mateevici, Vieru” de Gheorghe BACIU, 18 septembrie 2014; Volumele din Colecția „Moștenire”: Ion Buzdugan „Scrieri”, 2 volume și Dumitru C. Moruzi „Scrieri”, 2 volume „Editura „Știința”, reprezentată de Mircea V. Ciobanu, critic literar, redactor-șef la Editura Știința și Mihail PAPUC, șef de redacție - 2 octombrie 2014; „Dicționar al greșelilor de limbă”- autor Valentin Guțu - în cadrul Proiectului Național „Spre Cultură și Civilizație prin Lectură”, Editura „Cartier”- 3 octombrie 2014; Stalin mi-a furat copilăria, autor Boris Vasiliev - 29 octombrie 2014; Teroarea Stalinistă în Basarabia, autor Anatol Petrencu - 29 octombrie 2014; „Românii în gulag” de Anatol Petrencu - 29 octombrie 2014; „Sub patru regimuri pe toate continentele” - Alexandru Budișteanu; „A vedea cu inima”, volumele I și II și „К вершинам нравственности” de Elena Zolotariov.

Clubul Cărții și Clubul ONU Nord/Centrul Educație Civică Europeană continuă să fie centre importante în munca de instruire și cultivare a tinerei generații, integrându-se funcțional în sistemul universitar cu diverse programe. Se folosesc forme tradiționale de lucru cu cartea : lansări de carte, întâlniri și dialoguri cu autorii cărților, conferințe, sesiuni de comunicări, medalioane de profil, reviste orale, derulări de slide-uri, teletinformații, TV-clipuri, nelipsind expozițiile tematice tradiționale și cele on-line. Clubul Cărții și Clubul ONU NORD / Centrul Educație Civică Europeană elaborează și dirijează anual programe cultural-științifice la care participă reprezentanții PNUD Moldova, Facultățile Drept și Științele Sociale, Științele Reale, Economice și ale Mediului, Facultatea de Litere, Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Liceul Teoretic Republican și Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”.

În Clubul Cărții s-au organizat 16 ședințe cu participarea a 1 790 de studenți și profesori.

Au fost propuse 11 programe: Ziua Națională a Culturii la Biblioteca Științifică US-ARB, Ziua Siguranței pe Internet (SID – Safer Internet Day), ALECU RUSSO – Patriarhul Spiritual al Universității, Alecu Russo la a 196-a aniversare de la naștere, Zilele Bibliotecarului, Zilele Europei, Zilele Internaționale a Limbilor Europene, Zilele Dreptului de a Ști, Săptămâna Internațională a Accesului Deschis la Informație cu genericul „Open Generation”, Ziua ONU la Biblioteca Științifică, Săptămâna Informetului și Studentului, Ziua Drepturilor Omului.

În Clubul ONU Nord/Centrul Educație Civică Europeană a avut loc conferința „Armonizarea legislației Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene: probleme și soluții”, la care au participat cadre didactice, studenți de la Facultatea Drept și Științe Sociale, bibliotecari; seminarul Gunoștile – factor poluant al solului, seminarul: Nondiscriminarea – imperativ al protecției drepturilor omului, organizat de Catedra de Drept.

În Centrul de Informare și Documentare privind NATO a fost organizată lecția publică cu genericul *Rolul NATO în asigurarea păcii și securității. Definirea unui parcurs pentru relația Republica Moldova - NATO și masa rotundă Percepția NATO în Republica Moldova: Între mit și realitate*, cu participarea Alei Roșca, profesoară științele politice la Universitatea New Orleans, USA, Elenei Mârzac, Director CID NATO în Moldova și a reprezentanților NATO: James Mackey, șeful Departamentului de Integrare, Parteneriat și Cooperare Euro-atlantică și Krisztian Meszaros, ofițer în cadrul Departamentului de Integrare, Parteneriat și Cooperare Euro-atlantică, Divizia Afaceri Politice și Politici de Securitate.

La 25 de evenimente cultural-științifice au participat 2 300 de utilizatori.

Dialog on-line cu utilizatorii

Vocea CITITORULUI este absolut necesară în vederea abordării dinamice și inovatoare a serviciilor de bibliotecă, pentru a diversifica și extinde cultura lor, pentru a-i face să înțeleagă cât de importantă și inerentă este BIBLIOTECA proceselor desfășurate în UNIVERSITATE”.

Pe site-ul Bibliotecii la rubrica Pagina utilizatorului, studenții și cadrele didactice își expun opiniile și obiecțiile vis-a-vis de resursele, serviciile și produsele bibliotecare prin chestionarul „Biblioteca Științifică și transferul de informație”:

https://docs.google.com/spreadsheets/cc?key=0AIZT9L0CfnbtdGU4TmQxc3Qx-WVFJRTBhQnV4TXp1OHc&usp=drive_web#gid=0

Propunerile și aprecierile utilizatorilor au fost monitorizate pe parcursul anului.

De asemenea utilizatorii au participați la sondajul *Interacțiunea utilizatorului modern cu spațiul informațional*, desfășurat în vederea cunoașterii competențelor TIC, augmentării dialogului informațional, dezvoltării serviciilor electronice ce ar corespunde cerințelor actuale ale utilizatorului 2.0. 86% dețin un cont pe o rețea de socializare, cele mai accesate sînt Google+ 86%, Facebook 34%.

În cadrul unor platforme de cooperare prestigioase, Biblioteca are în prezent relații parteneriale cu structuri din cadrul unor organizații și organisme internaționale ONU, ICR, Delegația Uniunii Europene, bibliotecile naționale și universitare din Moldova și România, Consulatul general al României la Bălți, organizații non-guvernamentale studențești din Bălți. Conducerea Bibliotecii Științifice este permanent preocupată să dezvolte relațiile de cooperare, pe bază de reciprocitate, și, în egală măsură, să conserveze capitalul de încredere cîștigat prin profesionalism și eficiență.

Și în acest an s-a desfășurat o fructuoasă colaborare cu Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu”, din Chișinău, director Academician Valeriu Matei, care a lansat în spațiile Bibliotecii expoziția dedicată poetului Mihai Eminescu cu genericul „În mine bate inima lumii” cu participarea Dlui Rector Gh. Popa și a Consulului General al României la Bălți, dr. Mihai Baciu, precum și a reprezentanților Consulatului României la Bălți.

Spațiu. Puncte de acces. Program

Bloc unic, clădire modernă cu 4 nivele, o suprafață de 5768,6 m.p., inclusiv 2386 m.p. – sălile de lectură, dotată cu echipament tehnic: 114 PC, 3 scanere, 13 scanere-barcod, 10 printere, 2 videoproiectoare, 2 televizoare, 1 video și 3 audiocasetofoane, 1 xerox, lifturi).

Comunicarea documentelor și a resurselor electronice are loc prin 16 puncte de acces public: 4 săli de împrumut, 12 săli de lectură. Număr total de locuri oferite simultan – 763, cite 3,9 m.p. per cititor, în Mediatecă – 1,3 m.p. per utilizator.

Spațiile Bibliotecii sînt deschise 52 ore pe săptămîină, 10 ore pe zi.

**LANSAREA CĂRȚII „SUB PATRU REGIMURI PE TOATE CONTINENTELE”
DE ALEXANDRU BUDIȘTEANU SAU CRONICA UNEI GENERAȚII**

LAUNCH OF THE BOOK „UNDER FOUR REGIMES ON ALL CONTINENTS”
BY ALEXANDRU BUDIȘTEANU OR *CHRONICLE OF A GENERATION*

Elena STRATAN

Abstract: *The author proposes to release a retrospective volumes of memoirs „Under four regimes on all continents”, written by Dr. Architect Alexandru Budișteanu, Member of the Scientific Council of the National Institute for the study of Totalitarianism (INST) of the Romanian Academy, President Emeritus of the English-Speaking International Union of Romania brunch.(ESU) the title of „Doctor Honoris Causa” of the State University „Alecus Russo” of Balti, Republic of Moldova, the title of Officer of the Order of the Faithful Service of Romania (OFS), President of Cultural Foundation „Alexandru Budisteanu”. The event was held at USARB Scientific Library. The book renders a fascinating history of the high school pupil world from Bălți who lived a life marked by various events in the 20th and 21st centuries, has come to be a valuable intellectual, a model for today’s young people, including students along with teachers, librarians and other guests will keep in memory this hour of patriotism and great love of Alma Mater Liceym „Ion Creanga” from Balti.*

Keywords: *launching, book, totalitarianism, high school pupil, various events, history, memory*

„Am hotărât, de asemenea să las, după moarte, toată biblioteca mea personală, de circa 8.800 de cărți, ca donație pentru Biblioteca Universității de Stat „Alecus Russo” din Bălți, importantă vatră de cultură românească. Am optat pentru această variantă având în vedere dragostea mea pentru orașul meu de suflet, precum și pentru Universitatea și liceul „Ion Creangă” de acolo, pe de o parte, iar pe de alta pentru a combate rusificarea acestui oraș. În consecință, am rugat oficialitățile de acolo să considere, încă de pe acum, biblioteca mea, ca fiind Filiala din România a Bibliotecii Universității de Stat „Alecus Russo” din Bălți. Fundația, care îmi poartă numele are sarcina să ducă la îndeplinire această decizie a mea”.
Alexandru Budișteanu

La 28 mai în sala de conferințe a Bibliotecii s-a produs un eveniment cultural excepțional, lansarea cărții de memorii „Sub patru regimuri pe toate continentele”, autor fiind distinsul dr. arhitect Alexandru Budișteanu, Membru în Consiliul Științific al Institutului Național pentru Studiul To-

talitarismului (INST) al Academiei Române, Președinte Emerit al Filialei din România a Uniunii Internaționale a Vorbitorilor de Limbă Engleză (ESU), Doctor Honoris Causa al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți – Republica Moldova, Președintele Fundației Culturale „Alexandru Budișteanu”, Ofițer al Ordinului Național Serviciul Credincios al României.

După cum menționează autorul, cartea „profesiune de credință”, intitulată „Sub patru regimuri pe toate continentele” publicată sub egida Institutului Național pentru Studiarea Totalitarismului al Academiei Române, însumând 604 pagini, este o descriere a vieții Dumnealui, prezentată în ordine cronologică.

Elementul esențial, care i-a influențat viața, respectiv calitatea de român basarabean conform unei formulări definitorii „Basarabia este prefața, cuprinsul, rezumatul și concluzia vieții mele” sub formă de legământ a determinat opțiunea imuabilă a Dlui Alexandru Budișteanu pentru pământul de baștină, indiferent de avatarurile existenței, de care a avut parte.

Cele patru regimuri în care, a trebuit să trăiască sînt: primul – un regim românesc, creștin, democratic și național în perioada antibelică (1928-1940), al doilea - regimul de ocupație sovietică despot comunist (1940-1941), apoi revenirea la regimul românesc în perioada 1941-1945, urmat de cel de al treilea regim - cel comunist românesc din perioada 1945-1989 și, în fine ultimul, cel de al patrulea - instaurat în 1989. Autorul se regăsește în acesta, nădăjduind într-o „România pășită și ispășită pe drumul unei veritabile democrații creatoare și decente”.

Cartea descrie, cu detalii necesare, viața familiei autorului, evoluția și transformarea dintr-un copil, într-un adolescent, apoi o persoană matură ce a avut și posibilitatea să se afirme în meseria de arhitect pe care a ales-o. A îndeplinit diferite funcții pe plan intern, precum și extern. Această evoluție se constituie în tot atâtea încercări de tablouri social-politice, incluzînd și aspecte ale moravurilor caracteristice fiecărei etape de viață parcursă, descrierea călătoriilor efectuate și vieții sale într-adevăr pe toate continentele.

În perioada de afirmare a României pe plan internațional, în timpul așa-numitului „deceniu al deschiderii”, a fost funcționar internațional în cadrul Secretariatului ONU de la New York, deținînd în perioada 1967-1972 importanta funcție de Șef al Secției de Asistență Tehnică în domeniul Locuințelor, Construcțiilor și Urbanismului pentru Africa și America Latină. Este arhitectul român, care a avut o funcție de răspundere în cadrul ONU. Perioada cea mai complexă și dificilă a existenței sale a fost perioada de lucru nemijlocită cu Președintele Nicolae Ceaușescu, fiind Arhitectul-șef al Capitalei în perioada 1977-1983.

Un moment impresionant l-a constituit alegerea în anul 2007, la Tokyo, în funcția de Președinte (pentru un an) al Consiliului Internațional al Uniunii Internaționale a Vorbitorilor de Limba Engleză și recepția, care s-a dat în cinstea Dumnealui în anul 2008 la Camera Lorzilor de la Londra.

Regretul vieții autorului îl constituie faptul că nu are copii. Cu atît mai excepțional este faptul că de 20 de ani, la finele anului școlar, vine la Bălți în Basarabia, unde înmînează premiul, ce îi poartă numele. În prezent celor trei Premianți de Onoare de la diferite profiluri, elevi ai Liceului „Ion Creangă” (în care a învățat și Domnia sa în trecut). Pe acești minunați tineri și tinere îi consideră copiii săi de suflet.

La liceul din Bălți Alexandru Budișteanu are o clasă omagială ce îi poartă numele, iar biblioteca personală de circa 22 000 de cărți este donată și va reveni, la decesul Dumnealui, Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

O preocupare și o frămîntare permanentă a lui Alexandru Budișteanu rămîne idealul Unirii Basarabiei cu Patria - mamă România.

În prezent este membru al Consiliului Științific al Institutului Național pentru Studiarea Totalitarismului al Academiei Române, Membru al Consiliului Științific al Fundației „Panteonul României” a Academiei Române, Doctor Honoris Causa al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova, Președinte Emerit al Filialei din România a Asociației Internaționale „Uniunea Vorbitoarelor de Limba Engleză” (ESU), Președintele Fundației Culturale „Alexandru Budișteanu”, precum și Ofițer al Ordinului Național Serviciul Credincios al României. Este interpret atestat pentru limbile engleză, rusă, franceză și spaniolă.

Doctorul Arhitectul Al. Budișteanu face parte din generația de aur a lui Eugen Coșeriu, lingvist de renume mondial, Nicolae Testemițanu, promotorul învățământului național în școala superioară medicală, Vitalie Belousov, fost rector al Universității Tehnice din Iași etc., toți au rămas fideli idealurilor prestigiosului Liceu Regional Teoretic „Ion Creangă” din Bălți din perioada României Mari, pe când erau acolo elevi.

Moderatoarea evenimentului, directoarea Bibliotecii Științifice Elena Harconița, la deschidere a dat citirii cuvântului de salut din partea Profesorului dr. Radu Ciuceanu, Directorul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române, sub egida căruia a apărut lucrarea Distinsului Arhitect Doctor Al. Budișteanu. Tot Dumnealui a prefațat cartea. Directoarea a mulțumit pentru impresionanta donație de documente transmisă de la acest Institut pentru studenții și profesorii de la Bălți, donație ce a fost transportată de către Dl Alexandru Budișteanu împreună cu Marius Dumitrescu, Vicepreședintele Fundației „Alexandru Budișteanu” și Doamna Margareta Dimitriu, văduva lui Ioan Călin Dumitriu, care a donat cărțile ce i-au aparținut Bibliotecii universitare bălțene.

În cadrul lansării, vorbitorii: Elena Harconița, directoarea Bibliotecii Științifice, dr. Mihai Baciu, Consulul General al României la Bălți, dr. Teo-Teodor Marșalcovschi, dr. Lidia Pădureac, șef catedră Științe socioumane și asistență socială, dr. Nicolae Cazacu, Iulius Popa, publicist, corespondent la săptămînalul „Literatura și Arta”, Veronica Botnaru, Adrian Grosu, Ina Iurcișin - elevi ai Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, Valentina Topalo, șef Centru Manifestări Culturale a Bibliotecii universitare au subliniat unicitatea volumului, caracterul exceptional, stilul fascinant, valoarea documentară, importanța acestor memorii pentru istoria Moldovei și a Bălțiului, utilitatea lor pentru generația în creștere.

În prezentarea cu genericul *Destin unic și veritabil model pentru generația tânără* Elena Harconița a insistat asupra valorii istorice a cărții, aflate în zilele de 20-24 mai 2015 printre miile de cărți noi, prezentate în cadrul celei de a 10-a ediții a unuia dintre cele mai mari Saloane de Cărți organizat în România – Bookfest 2015.

Elena Harconița a spus:

„Tot mai frecvent unii oameni se întrebă ce face societatea ori comunitatea pentru ei, cu ce le-ar ajuta pentru ca viața să le fie mai ușoară și mai interesantă. Dar există o altă categorie de oameni, care se întrebă ce pot face ei pentru localitatea unde s-au născut și au învățat, unde au lăsat o părticică din propria inimă ... A s t f e l de Om este dl dr., arhitect Alexandru Budișteanu, care pe lângă multiplele fapte realizate într-

susținerea Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă”, de data aceasta a scris o „cronică sapiențială, o carte de excepție în rîndul acelor puține opere de memorialistică premeditate înainte de 89, atunci cînd cei care au trăit o epocă, pe care o dorim să nu se mai repete niciînd în istoria poporului nostru, au înțeles-o ca pe o somație interioară, datorită participării la istorie, care fusese de atâtea ori mutilată de idelologii și cotropiri, dar și de un spirit revanșard, și adeseori lipsit de cercetarea izvoarelor atît scrise, cît și mărturisite după revoluția din decembrie 1989”, susține Prof. Dr. Radu Ciuceanu, Directorul Institutului Național pentru studiul Totalitarismului.

Scrierea acestei cărți reprezintă un act spiritual de profundă însemnătate pentru istoria României și a Republicii Moldova. Este și o contribuție valoroasă pentru istoria Bălțiului, despre care s-a scris pînă acuma încă foarte puțin.

Volumul lansat astăzi redă o istorie fascinantă a liceeanului bălțean care, trăind o viață marcată de diverse evenimente în secolele 20 și 21, secole foarte dense, s-a transformat într-un valoros intelectual. Dumnealui își consumă viața într-un mod exemplar, demonstrînd o demnitate neîngenunchiată despre care spune *să nu vă vindeți niciodată sufletul pentru niște avantaje, care ar putea părea puse în slujba unor țeluri înalte, inclusiv profesionale. Toate aranjamentele de acest fel sunt păguboase și pînă la sfârșit veți pierde. Compromisurile se răzbună și veți rămîne cu cenușă între degete, și cu regrete, care nu vor mai putea fi reparate sau consolete.*

„Noi sîntem viitorul trecutului nostru, dar și trecutul viitorului nostru”, susține deținătoarea Premiului *Paul Păltănea* pentru istorie, Violeta Ionescu din Galați. Noi, bălțenii, ne amintim cu multă pietate despre istoricul de Galați, care a ținut cursuri în universitatea bălțeană și a fost un model de căutător consecvent al adevărului și exactității în relații istorice sau în dezvoltări mai demult uitate. La fel îl putem caracteriza pe dl Al. Budișteanu - foarte disciplinat și meticolos în toate acțiunile sale. Valorile, gîndurile, sentimentele și toate activitățile sînt aliniate într-o anumită ordine, din paginile cărții întrezărindu-se o personalitate concentrată, o personalitate cu un caracter pronunțat, pe care s-a construit calea vieții și afirmării. Tot caracterul îi oferă omului șansa longevității în orice carieră, în orice relație și în orice scop important. Dezvoltîndu-se în interior dl Budișteanu a obținut excelență în exterior.

„Dincolo de valoarea documentară a memoriilor, menționează dl Nicolae Enciu, Dr. Arh. Alexandru Budișteanu, ne ajută să refacem o lume pe care documentele oficiale nu o pot reda, iar oamenii de astăzi n-o mai înțeleg, lucrarea probează un talent literar de excepție al autorului, făcînd-o accesibilă nu numai cercetătorilor și istoricilor de profesie, ci și în egală măsură marelui public.”

Într-adevăr, specialitatea întotdeauna a cerut exactitate maximală, iar funcțiile deținute au influențat crearea unui amestec rafinat de simplitate, profunzime, dar și de un povestitor talentat.

Lucrarea reprezintă o certă valoare literară și istorică. Memoriile Dr. Arh. Alexandru Budișteanu vor fi de o reală utilitate inclusiv și mai ales pentru generațiile în creștere, autorul adresîndu-le îndemnul rezultat din experiența întregii sale vieți.

„La capătul unor reflecții pe cît de profunde și de interesante, pe atît de instructive asupra modului în care a trăit și a activat în patru sisteme social-politice, autorul volumului se declară un naționalist, cu tot ce înseamnă frumos acest cuvînt. A fi naționalist, în accepția Dr. Arh. Alexandru Budișteanu, înseamnă să fii un susținător fără rezerve al statului-națiune și, în același timp, orice structură internațională, ca să o accepți, trebuie să respecte interesul național al țării tale. Respectiv, înainte de a vorbi de o Europă unită, precum și de o societate mondială unică, este important să avem certitudinea că în această Europă a națiunilor, cum s-a mai spus, precum și în această

lume multipolară sau chiar unipolară, întră națiuni egale, ale căror interese sunt respectate și dezvoltate, fără profitori sau învinși, ci numai membri egali, cu perspective de dezvoltare și progres egale. Avem avantajul, își încheie reflecțiile Dr. Arh. Alexandru Budișteanu, al unor lecții de istorie, care ne-au fost aplicate silit, dar care ne-au făcut să învățăm ce trebuie, la școala cu frecvență obligatorie a istoriei, îndemnându-ne să demonstrăm că avem note bune la acest capitol, datorită inclusiv cursurilor la care am participat volens-nolens.”

În continuare elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” Adrian Grosu, Ina Iurcișin, ghidați de directoarea Liceului, Doamna Lia Pascari - au prezentat o incursiune biografică care a inclus date importante din viața și activitatea Dr. Arh. Alexandru Budișteanu, aducând mulțumiri profunde din partea elevilor și cadrelor didactice pentru prețiosul dar, pentru lucrurile frumoase pe care le-a realizat în susținerea învățămîntului liceal.

Dr. Mihai Baci, Consulul General al României la Bălți, a remarcat talentul natural, impresiile de lectură a „romanului unei vieți tumultuoase, interesante”, o carte care merită citită pentru sinceritate dar și prudență. Autorul a străbătut lumea în lung și în lat, tot pămîntul, este legat cu sufletul de aceste locuri, a descris evenimente istorice foarte importante pe care nu le regăsim în manuale, a pus pe tapetă adevărul istoric.

Cu un mesaj impresionant a venit eleva Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” **Veronica Botnari**. „Sub patru regimuri pe toate continentele” este cartea pe care am deschis-o cu o mare curiozitate și cu un sentiment de aprehensiune în același timp. Am avut întotdeauna un interes sporit pentru istorie iar grandoarea titlului a creat atâtea noduri asociative, încît nu mai puteam înțelege cu siguranță despre ce poate fi aceasta carte. În momentul imediat următor, odată cu descoperirea cuprinsului am înțeles că am în față o arteră a istoriei neamului meu, un manifest al patriotismului, o evocare a unui destin individual imbricat în destinul universal, și un testament, în care domnul Alexandru Budișteanu lasă moștenire ceea ce poate avea omul mai scump - viața, periplul său în aceasta lume își capătă forma și stilul prin intermediul acestei autobiografii.

O deosebită atenție mi-a atras capitolul 2, intitulat *Despre patriotism*, care m-a însoțit ca o idee dominantă în timpul lecturii celorlalte părți. A fost o rază de lumină, un sentiment de proșpețime în momentul în care lumea a uitat cum e să fi patriot. Enunțul pe care l-am memorat și care cu siguranță a marcat viziunea mea asupra ceea ce înseamnă

să aparții unei naționalități, să te mîndrești cu ea și s-o iubești este următorul „...Cred cu fermitate că patriotismul este un sentiment nobil, care, înțeles corect, rămîne valabil și aplicabil și astăzi, depășind spațiul și timpul”. Am înțeles că noțiunea de patriotism nu se supune legilor timpului și nici a spațiului, este continuă, și trebuie să vibreze în orice moment al existenței noastre .

Ca elevă dar și ca simplu cititor țin să elucidez faptul că marea valoare a acestei cărți constă și în funcția sa de portal spre trecutul nu atît de îndepărtat a națiunii române, dar care adesea este uitat, ignorat de tînăra generație. Cele patru regimuri care au reprezentat patru etape în viața autorului creionează puterea de manifestare a unor realități istorice, influența lor asupra personalității, dar și fidelitatea pentru Alma Mater pe care o manifestă domnia sa Alexandru Budișteanu. Capitolul dedicat spațiului dintre Nistru și Prut mi-a trezit sentimentul de dragoste pentru aceste locuri, trebuie să recunosc că atmosfera generala a societății balțene mi-a inhibat de multe ori acest sentiment, de aceea am fost atît de bucuroasă să-l regălesc. Repunerea în scenă a unor evenimente care, deși, fizic îmi sînt străine, spiritual mă învăluie pe deplin, este cu siguranță acel impuls primordial de care are nevoie societatea actuală pentru a acționa.

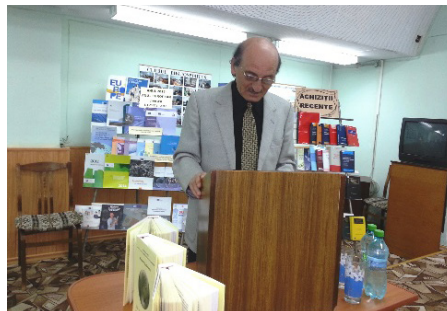
Opera lansată astăzi deține o forță impetuoasă, ea răscolește acea parte a sufletului care ne-a șoptit întotdeauna despre proviniența noastră etnică, despre faptul că sîntem români. Pînă în momentul de față nu fusesem capabilă să afirm dacă sînt sau nu naționalistă, imi era frică să nu greșesc în această convingere sau să nu fiu acuzată pentru ea. „Sub patru regimuri pe toate continentele” a reprezentat o iluminare, o conștientizare a adevărului, acum nu-mi mai este frică să spun ca sînt și eu naționalistă. Anume pentru acest fapt îi mulțumesc domniei sale Alexandru Budișteanu, pentru că viața lui, gîndurile și convingerile au devenit hrana sufletească, cred eu, a multor oameni.”

Dr. Teo-Teodor Marșalcovschi a apreciat efortul deosebit în vederea valorificării trecutului istoric, talentul de povestitor, importanța volumului în educarea dragostei de neam a tinerei generații. „Asistăm la un eveniment foarte important, lansarea unei lucrări de memorialistică, scrisă într-o limbă simplă, dar care narează, povestește”.

Iulius Popa, publicist – *Alexandru Budișteanu, călător prin timp*, preluare din *Literatura și arta*, 4 iunie, nr. 23, 2015, p. 4.

„El avea 11 ani când, alături de taică-său, privea întristat, la 28 iunie 1940, cum se evacua peste Prut regimentele românești prin Bălți. Alolingvii le huiduiau, urlau, le scui-pau. Soldații sovietici, chipurile, păzindu-i pe cei ce se retrăgeau de ura *oamenilor muncii*, zâmbeau satisfăcuți. Ei, într-adevăr, se simțeau eliberatori.

El avea 12 ani când, împreună cu părinții, la sfârșit de iunie 1941, s-a refugiat din Bălți în satul Moara de Piatră. În fine, în localitate au apărut primii doi soldați români. *Aproape mi-au dat lacrimile. Ca atunci, în 1940, când îi văzusem umiliți și scui-pați, retrăgându-se cu capul în pământ. Dar acum erau altfel de lacrimi. Erau lacrimi de mândrie și de bucurie. Aceasta era adevărata mea armată, armata română! Armata care cu arma în mână își spăla onoarea. Îmi venea să mă duc la ei și să-i sărut.*

El avea 15 ani când, în martie 1944, a părăsit pentru totdeauna Basarabia. *Cu o zi înainte de refugiu, m-am dus după-amiază singur prin oraș, să-mi iau rămas-bun de la locurile dragi. Nu pot uita cum dintr-o casă de pe strada Regele Ferdinand au ieșit doi oameni în vârstă, cu câte o valiză în mână. În timp ce ea plângea, el a încuiat ușa și au pornit pe jos către gară. Ce diferență față de anul 1940! Acum părea că toată lumea din oraș pleca în refugiu.*

El a fost exclus din „comsomolul” român, pentru că era... basarabean. El a absolvit Institutul de Arhitectură din București, luând calificativul maxim, „foarte bine”. El a devenit doctor în științe la Moscova. El, timp de cinci ani, a funcționat în cadrul Centrului O.N.U. pentru Locuințe, Construcții și Urbanism. El, ulterior, a ocupat postul de arhitect-șef al Bucureștiului, pe o perioadă de șase ani, pe vremea lui Nicolae Ceaușescu. *El*, pronume personal repetat de atâtea ori, în realitate se numește Alexandru Budișteanu.

Când eram în clasa a noua, am făcut cunoștință cu un bărbat, fost aristocrat pe vremea țarului, el însuși ajuns deja la aproape 80 de ani. Odată îmi arată o fotografie veche, într-o stare aproape impecabilă, în ea - un băiețel, îmbrăcat într-o rochiță albă de mătase, căzând în falduri până la piciorușe, așezat în pirostria pe o farfurie masivă. *Ăsta sunt eu!* concretiza bătrânul.

Mult mai târziu, fiind deja la Bălți, o doamnă de circa 90 de ani, cu mintea lucidă și încă destul de mobilă, îmi dădea ca amintire o poză din perioada interbelică, pe când învăța la un liceu comercial. În ea - un grup de fete simpatice, toate cu berete albe pe cap. Înainte de a-mi întinde fotografia, o privește atent vreo 10-15 secunde, și exclamă nostalgic în grai basarabean: *E-hei, „și” mai fac anii iștea din om!*

Răsfoiesc capitolul cu fotografiile din ultima carte a lui Alexandru Budișteanu *Sub patru regimuri pe toate continentele*, ajung la pagina 535 și îl văd pe autor la vârsta de doi ani cu o pisică-jucărie în brațe. Nu vreau să repet spusa doamnei în grai basarabean, oricum, biologia își face treaba, dar la suflet autorul va rămâne un copil energic până la ultima suflare. Alexandru Budișteanu este o persoană total anti-materialistă. În afara spațiului spiritual cu instinctul istoric înnăscut, el murea de mult.

Păstrez în biblioteca personală vreo zece volume din serialul *Corespondențe. Memorii. Jurnale*. Știu, ele constituie un compartiment important al istoriei. Știu, trebuie neapărat să le citesc. Au trecut vreo 30 de ani, cărțile cu pricina stau noi-nouțe în raft, așteptând cuminte să le aflu conținutul. Nici măcar nu le-am răsfoit. Bine că, cel puțin, m-am atins de ele când le-am cumpărat. Îmi pare rău, deși regretul meu nu schimbă nimic în gravitatea situației. Cred că o să le iau cu mine pe lumea cealaltă.

Cartea lui Alexandru Budișteanu *Sub patru regimuri pe toate continentele*, editată în 2014, deși face parte din segmentul mic al istoriei, reușește să pătrundă în segmentul major grație faptului că evenimentele descrise în ea se extind aproape pe o dimensiune planetară.

Volumul reprezintă o completare substanțială a penultimului, intitulat *Între istorie și judecata posterității*, apărut în anul 2010, scris în formă de dialog. În prezenta operă, de la început și până la sfârșit, vorbește exclusiv autorul. În consecință, a ieșit o lungă povestire captivantă, presărată din belșug cu mărturisiri inedite. În 22 de capitole, succedate de 4 anexe și 2 albume fotografice, fiecare cititor va găsi informații pe placul lui.

Cartea va rămâne o minunată și prețioasă podoabă a bibliotecii, a arhivei, îndeosebi a cercetătorilor de mâine. Deja mă acomodez situației că astăzi numărul cititorilor a scăzut catastrofal. O voce malițioasă din spațiul astral îmi bâzâie ironizator la ureche: *Ei și ce dacă ați fost mulți cititori în trecut. Unde vă sunt cărțile de atunci? Le-ați uitat, apoi le-ați aruncat la gunoi, socotindu-le învechite și de prisos.* Formal, vocea are dreptate. În esență - nu. Au rămas circumvoluțiile pe creier.

O întregă armată de abiturienți eminenți s-au adunat în tablourile de promoție

ale școlii naționale. Majoritatea au fost uitați de îndată ce au absolvit gimnaziul, liceul sau facultatea. Puțini, trecând prin sita vremii, au rezistat, fiind ca eminenți inclusiv în activitatea profesională. Și foarte-foarte puțini, îi putem număra pe degete, au ajuns eminenți tocmai la vârsta senectuții, scriind memorii valoroase. Alexandru Budișteanu, în acest sens, este un câștigător pe treapta superioară a concursului.

M-aș apuca și eu, din invidie, să scriu memorii. Dar când m-am uitat în urmă, descopăr că am trăit în doar două regimuri (și nu patru) - cel sovietic și actualul, neobrăzat, sărit de pe fix. Și nu pe toate continentele, ci în vreo trei raioane din Republica Moldova, uitată de lume, uitată de Dumnezeu. Iertată să-mi fie lipsa de patriotism, dar fiți de acord: e foarte greu să fii patriot într-o țară de hoți, alături de un electorat care-i tolerează părintește.

Aș putea să vă povestesc în detalii volumul integral, dar mă tem că după asta nu îl veți citi. Salut!"

Dr. Lidia Pădureac, șef catedră Științe socioumane și asistență socială, a adus felicitări și mulțumiri autorului pentru faptul că a scris despre Bălți, despre Basarabia, a evidențiat importanța lucrării, o carte de memorialistică care demonstrează excepționale cunoștințe din domeniul istoriei Basarabiei. Toate lucrurile sînt explicate, este o carte a unei generații. Cititorii bălțeni sînt în așteptarea unei noi lucrări la un jubileu apropiat.

Dr. Nicolae Cazacu a menționat că cartea lui Alexandru Budișteanu doctor arhitect *Sub patru regimuri pe toate continentele* face parte din *Colecția Memorii* a Institutului Național pentru studiul totalitarismului de pe lângă Academia Română, în care își descrie întreaga viață: din copilărie și pînă în vremea de față.

„E o carte unică, la fel cum și viața dl Al. Budișteanu este unică, o carte cu un spectru vast al conținutului, la fel cum viața distinsului autor are un spectru deosebit de vast, o carte scrisă cu profund cuget și simțire națională, o carte de suflet, scrisă din adîncul inimii cu dragoste nemărginită față de plaiul natal, de baștina strămoșească. Cu alte cuvinte, este o carte scrisă la un nivel înalt al conștiinței naționale.

Îmi sînt foarte aproape sufletului capitolele: *Viața mea în România interbelică, Ocupația sovietică din 1940-1941, „Eliberarea” din 1941 și refugiul din 1944*, nu numai că sunt scrise deosebit de emotiv, veridic, de fapt ca și restul cărții, dar și datorită faptului că, într-un anumit fel, în astfel de vremuri am trăit și eu (cu o diferență în timp de zece ani mai mică).

Afectat foarte puternic de soarta Basarabiei de ieri dar și a Republicii Moldova de azi, dl. Budișteanu vorbește cu deosebită căldură despre municipiul Bălți de ieri și de azi. Citind această carte rămii puternic impresionat cît de mult ține Dumnealui la orașul copilăriei și adolescenței sale. N-am auzit și n-am citit ca altcineva să fi vorbit

sau să fi scris cu atât de mare afecțiune sufletească despre orașul Bălți ca dl Alexandru Budișteanu.

Impresionează întreaga activitate de doctor arhitect a dl Alexandru Budișteanu, în special activitatea sa de arhitect-șef al Bucureștilor (1977-1983), la fel și activitatea Dumnealui în cadrul Uniunii vorbitorilor de limba engleză (ESU) din România, al căreia președinte emerit este, activitate care a culminat prin alegerea sa în octombrie 2007 în calitate de Președinte al Consiliului Director Internațional al vorbitorilor de limba engleză (ESU).

Această carte este o mărturie în plus, că toate realizările dl Alexandru Budișteanu sînt rezultatul unei muncii asidue pe parcursul întregii vieți."

Valentina Topalo, șef Centru Manifestări Culturale a Bibliotecii universitare a prezentat expoziția „Alexandru Budișteanu - Doctor Honoris Cauza al USARB”.

Dr. arhitect Alexandru Budișteanu a mulțumit mult pentru apreciere, cuvintele calde ce i s-au adresat, spunînd că întotdeauna este cu gîndul la Basarabia, la Bălți, la Liceul său drag unde a venit și în acest an pentru a înmîna a 20-a oară Premiul „Alexandru Budișteanu” celor mai buni elevi. „Bălțiiul rămîne orașul meu de suflet, dacă trăiam în Anglia nu aș fi ajuns aici, n-aș fi avut această carte. Este o bucurie, o răsplată că sînt aici și ținem această discuție, n-avem voie să ignorăm baștina noastră. Pentru mine patriotismul este Bălți, Basarabia. Sper la alte întîlniri”.

La eveniment au participat elevi, profesori, bibliotecari și alți invitați care au rămas marcați de această activitate, au solicitat autograful autorului și au făcut poze alături de Doctorul - arhitect Alexandru Budișteanu.

Referințe bibliografice:

1. Alexandru_Budisteanu_Basarabeanul_de_langa_Ceausescu [online] [accesat: 20.05.2015]. Disponibil:http://www.vipmagazin.md/profil/Alexandru_Budisteanu_Basarabeanul_de_langa_Ceausescu/
2. Alexandru Budișteanu: „Sub patru regimuri pe toate continentele” – o carte profesione de credință [online] [accesat: 20.05.2015]. Disponibil: www.rgnpress.ro/rgn_14/categorii/asociatii-ambasade/17195-alexandru-budisteanu-sub-patru-regimuri-pe-toate-continentele-o-carte-profesiune-de-credin.html
3. BUDIȘTEANU, Alexandru. *Sub patru regimuri pe toate continentele*. Cuvânt înainte de Prof. Dr. Radu CIUCEANU. București: Ed. Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2014. 604 p. ISBN 978-973-7861-81-8
4. ENCIU, Nicolae. Basarabia ca prefață, cuprins, rezumat și concluzie a unei vieți trăite sub patru regimuri [online]. In: *Art-Emis. 2015* [accesat: 20.05.2015]. Disponibil: <http://art-emis.ro/cronica/cronica-literara/2930-basarabia-ca-prefata-rezumat-si-concluzie-a-unei-vieti-traita-sub-patru-regimuri.html>

EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ

EDUCATION AND CULTURE

Valentina TOPALO

Abstract: *The article is devoted to educational and cultural achievements of university library in a half of year of education. Partnership and collaboration with the faculties are different. The best relationships are conducted with the teachers interested in information and documentation of students, those who are aware of the institutional role that they have and understand the advantages of partnership with librarians. Through its cultural, educational and scientific programmes USARB Scientific Library is the institution that keeps changing and inform students, educate them with the book and via book, with printed and electronic information resources, giving them great possibilities for future profession and also for lifelong learning.*

Keywords: *educational and cultural achievements, partnership and collaboration, faculties, book, professional training, lifelong learning*

În semestrul doi al anului de învățămînt 2014 - 2015 (ori prima jumătate a anului calendaristic 2015) Centrul de Manifestări Culturale, în colaborare cu alte subdiviziuni, a desfășurat activități educativ - culturale bibliotecare în conformitate cu obiectivele stabilite în planul anual de activitate al Bibliotecii Științifice, după cum urmează: promovarea valorilor educaționale și extinderea accesului la informație prin exploatarea colecțiilor documentare și asigurarea accesului la resursele informaționale electronice credibile, punerea în valoare a tuturor tipurilor de documente prin realizarea diverselor acțiuni.

În anul 2015 Biblioteca Științifică activează sub genericul 2015 - *Anul European pentru Dezvoltare, Anul Internațional al Solurilor, Anul Luminii, 2010-2020 - Deceniul de Luptă Împotriva Deșertificării, Deceniul internațional al programului Apă pentru Viață (2005- 2015), Al doilea Deceniu pentru Eradicarea Sărăciei (2008-2017), Anul Grigore Vieru, Anul Maria Bieșu, Biblioteca Științifică USARB - 70 de ani de la fondare*, fiind accentuate semnificațiile și implicațiile practice ale anului, deceniilor. Acțiunile preconizate sînt orientate spre valorificarea oportunităților info-bibliotecare prin 261 de expoziții tematice, 13 expoziții on-line, 24 în PowerPoint, 94 reviste bibliografice tematice, 48 expoziții informative, 48 reviste bibliografice informative, 2 seminarii, 4 medalioane, 2 maratoane literare, 2 tombole literare, 5 dezbateri / discuții / proiecții de film, lansări de carte, 6 programe cultural-științifice complexe care neconținut invită la lectură și cunoaștere. Toate manifestările au decurs cu participarea a 1200 de studenți, elevi, profesori și bibliotecari.

Prin intermediul Clubului Cărții și Cluburilor de dezbateri ale ONU NORD și Educație Civică Europeană, membri comunității universitare au cunoscut comorile literare și culturale deținute de bibliotecă, îmbogățindu-se spiritual din creația literară a scriitorilor, din trecutul istoric al țării și aflînd noi curiozități din lumea înconjurătoare. Au fost desfășurate un șir de acțiuni cu caracter cognitiv și de popularizare a sărbătorilor și datelor remarcabile culturale, muzicale, literare, istorice etc.

„Săptămîna Națională a Culturii” (ianuarie) a început cu activități dedicate poetului Mihai Eminescu „omul deplin al culturii românești” (C. Noica). Opera Poetului a fost promovată prin expozițiile științifico-literare: „*Pururi tînăr, înfășurat în manta-mi.*” (din *Odă în metru antic*), „*Mihai Eminescu-Mitul Mileniului III*”, „*Din valurile vremii*”,

Eminescu în universul artei sonore, „Lasă-ți lumea ta uitată, / Mi te dă cu totul mie”... „E ca în minte să te am / Și-ncet să te apropii”, fiind incluse publicații din reprezentative ediții de la diverse edituri din Moldova și România - suporturi autentice de lectură, cercetare, studiu.

Expozițiile științifico-literare, didactice, musicale au promovat opera și critica literară eminesciană, au fost și o modalitate de audit a colecțiilor și de elaborare a strategiilor privind acoperirea lacunelor în achizițiile documentare. Clubul Cărții a găzduit un important eveniment cu implicarea elevilor și profesorilor de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”: Concursul de artă oratorică „Mihai Eminescu - icoană a culturii românești”. 14 liceeni din diverse clase au avut prilejul să exprime un gând, să-și amintească un vers, să-și aprofundeze cunoștințele și să sublinieze afecțiunile nutrite pentru multe dintre motivele eminesciene. Autorii celor mai bune lucrări au fost premiați conform următorilor parametri: ținuta scenică, expresivitatea, dicția, trăirea emotivă a conținutului, puterea de convingere, conținutul adecvat, contactul cu publicul, vestimentația. Deținători ai premiilor I, II, III, IV au devenit 10 elevi. În semn de prețuire a poetului, în cadrul evenimentului au fost prezentate expozițiile „Din valurile vremii” și „Privește, ascultă filme documentare despre Eminescu”. Fiecare expoziție conținea și noutăți editoriale achiziționate în anul 2014, volume de versuri, material critic și informații despre weburile eminesciene. Expozițiile au purtat amprenta gustului pentru frumos și creativității celor care le-au realizat, reprezentând un mod de a invita la lectura operei eminesciene. Ziua lui Mihai Eminescu a cuprins un număr impunător de admiratori ai operei Marelui Poet. Pe tot parcursul *Zilelor Eminescu*, în Bibliotecă au derulat momente lirice la televizorul din holul parterului, pe site și rețele de socializare.

Trăim într-o vreme în care trecutul și prezentul cu bogățiile și învățămintele sale poate să nu mai conteze pentru unii tineri. Prin colecțiile variate bibliotecarii le amintesc cine sînt și de unde vin, le întorc spre rădăcinile eterne ale neamului, propunîndu-le o tematică variată de programe culturale, științifice și educative interactive, aducîndu-le noi informații ce răspund intereselor de cunoaștere, de informare asupra noilor descoperiri și inovații, de corectare a informațiilor eronate, extrase uneori din internet sau din statistici surprinzătoare.

Programele din februarie, martie, aprilie au cuprins expoziții tematice tradiționale și on-line, prezentări de carte, un medalion muzical-literar, două maratoane literare dedicate aniversării a 80-a de la nașterea poetului Grigore Vieru, dat fiind „Anul 2015-Anul Grigore Vieru”. Maratonul literar „Grigore Vieru - O duminică a valorilor” a cuprins recitaluri din poeziile poetului, fiecare student venind cu poezia lui preferată sau cea mai frumoasă poezie din creația poetului, alții au spus un cuvînt despre sinceritatea și

simplitatea textului vierean, alții, că au crescut cu aceste versuri.

Despre personalitatea lui Grigore Vieru, poetul și omul de cultură, despre profunzimea și dramatismul tulburător, naturalețea și melodicitatea poeziei viereane s-a vorbit cu multă poșenie.

Expozițiile „Anul 2015 - Anul Grigore Vieru”, „Un poet cu lira-n lacrimi” și „Făgăduindu-mă iubirii”, prezentate în Power Point și on-line, au cuprins opera lui Grigore Vieru de la primele cărți achiziționate în anul 1964 până la criticile literare scrise într-o jumătate de veac și conținuturile electronice din Moldova, România și alte țări. Studenții Facultății de Litere au aflat că Grigore Vieru este autorul a 60 de cărți pentru toate vârstele, publicate în 15 țări, o bună parte din ele se găsesc și în colecția bibliotecii universitare. Surprinzătoare au fost informațiile despre webul vierean, resursele electronice ce țin de viața și activitatea poetului. Un alt maraton poetic consacrat lui Grigore Vieru a avut loc în timpul Lunarului Ecologic și Spiritual. Studenții Facultății de Științe Reale, Economice și ale Mediului, specialitățile geografie/biologie, biologie/chimie și-au amintit de poeziile preferate ale copilăriei, au recitat cele mai frumoase poezii ale scriitorului despre cea mai scumpă ființă de pe pământ - Mama, și, evident, despre dragoste și natură.

Luna lui Mărțișor i-a sensibilizat pe toți în fiecare an. Martie înseamnă mult pentru comunitatea universitară bălțeană: este marcată sosirea primăverii și ziua lui Alecu Russo, scriitor, prozator, eseist, memorialist și critic literar, patriarhul spiritual al Universității bălțeni. În această importantă zi la Biblioteca Științifică s-au adunat studenți, profesori și bibliotecari la o un moment de omagiere a lui Alecu Russo - 196 de ani de la naștere (17 martie 1819 - 4 februarie 1859). Au fost prezentate expoziții (tradiționale, on-line, în PowerPoint): „Numele lui Alecu Russo va crește cu timpul și va străluci glorios” V. Alecsandri, Alecu Russo - 196 de ani de la naștere (17 martie 1819 - 4 februarie 1859) (parter), „O, libertate, tu ești strigătul lumii, dar nu ești încă credința sa!” Alecu Russo, (împrumutul nr. 1 Documente științifice/beletristică) „Miorița a fost considerată cea mai frumoasă epopee pastorală din lume, o adevărată minune poetică”, (Documente Muzicale), O Viață, o Operă, un Model, Alecu Russo - 196 de ani de la naștere (17 martie 1819 - 5 februarie 1859); Sala de lectură nr.2 Științe Filologice, Scriitorul Alecu Russo pe Internet (Mediateca). Cititorii au fost invitați să lectuzere opera scriitorului Alecu Russo, originar din Basarabia: *Amintiri, Iașii și locuitorii săi, Piatra Teiului, Stînca Corbului, Studii naționale, Critice, Poezie populară, Cugetări, precum și piesele de teatru: Băcălia ambițioasă, Jicnicierul Vadră, Provincialul*; din balada populară „Miorița”, descoperită în Munții Soveja în anul 1846. Gh. Asachi l-a apreciat ca „primul critic literar român și primul culegător de folclor”. Opera lui Alecu Russo este pe nedrept puțin cunoscută, dar poemul în proză „Cântarea României”, scris la Paris în limba franceză și publicat în 1850, în revista „România viitoare” este cunoscut de foarte mulți studenți.

Ziua Mondială a Francofoniei și a Poeziei este sărbătorită anual la 20 martie. Acțiuni culturale dedicate acestui moment sînt organizate simultan în 75 de țări membre ale Organizației Internaționale a Francofoniei. Statele francofone dedică lunii martie diverse manifestări culturale, artistice și educaționale pentru o mai bună promovare a limbii franceze, dar și în scopul cooperării și solidarității dintre țări. Începînd cu 18 martie, Biblioteca Științifică a marcat Ziua Internațională a Francofoniei și a Poeziei printr-o serie de manifestări științifice, culturale, artistice și educaționale, alăturîndu-se astfel celor 272 de milioane de oameni din toată lumea care vorbesc limba franceză. Au fost organizate expoziții tradiționale și on-line, prezentări în PowerPoint, ce au cuprins informații despre literatura și muzica francfonă, despre Franța și țările francofone. Expoziția „Cultura franceză în literatură și artă” a fost însoțită de semne de carte elaborate de bibliotecari: *cei mai citați scriitori francezi, cei mai cunoscuți pictori francezi, scriitori basarabeni traduși în limba franceză*.

Studentilor, care vor să-și îmbunătățească nivelul de limbă franceză prin exerciții de gramatică, li s-a propus informații despre istoria culinariei franceze în lume, inclusiv în Republica Moldova. Au fost prezentate cărți și reviste, ziare și enciclopedii în care apare Franța ca o țară cu cea mai sănătoasă și rafinată bucătărie din lume. Din anul 2010 gastronomia franceză face parte din patrimoniul mondial imaterial. Drept exemplificare bibliotecarii au demonstrat produse de panificație provenite din bucătăria franceză: croissant și bagheta franceză. Pentru a sărbători cum se cuvine Ziua Francofoniei participanții la eveniment au fost invitați să guste din french croissant și bagheta franceză cu îndemnul de *Bonne-apetite*. La Ziua Francofoniei a participat un număr important de profesori de limbă franceză, studenți, elevi, care studiază această frumoasă limbă internațională.

Una din cele mai interesante și atractive luni ale anului este aprilie, guvernată de manifestări cultural-științifice și educative în manieră nonconformistă. Tipurile de activități, durata acestora, modalitățile de organizare și responsabilitățile se stabilesc și se aprobă în parteneriat cu facultatea. Acestea au fost organizate în cadrul Programului Ecologic și Spiritual de promovare a valorilor umane, inclusiv voluntariat, implicare activă, responsabilitate socială, comunicare, relații de colaborare etc.

Paștele este cea mai mare sărbătoare prin care se comemorează evenimentul fundamental al religiei creștine - Învierea Mîntuitorului Isus Hristos. Programul a propus o serie de activități dedicate sărbătorii Învierii Domnului și tradițiilor basarabene conexe, manifestări la care au participat preponderent studenți de la Facultatea Științe Reale, Economice și ale Mediului. În cadrul acestor manifestări a fost difuzată expoziția în PowerPoint, „Carte religioasă și sfîntă” din [colecția „IOAN NICORICI”](#). Expoziția a cuprins o parte din cele 750 de documente rare din secolul XVIII-XX, donate Bibliotecii Științifice USARB în anul 2010 de către

dl. Ioan Nicorici. Acestea servesc drept suport științific și educațional pentru cititorii implicați în abordarea tematicii religioase, în special a celei creștin-ortodoxe, la diverse studii, inclusiv cu caracter istorico-bisericesc. În cadrul evenimentului, familia Nicorici a completat această donație cu 50 de reproduceri impresionante, primite în dar de la Ambasada României din Moscova în anul 1978. Colecția exprimă în linie și culoare, în piatră și bronz, o adeziune afectivă la istoria României și cuprinde reproduceri din lucrările pictorilor Nicolae Grigorescu „Trecerea armatei peste Dunăre”, „Gornistul”, „Artilereștii”; pictorul Th. Aman „Alegerea lui Al. I. Cuza”, „Tudor Vladimirescu”, „Horea”, „Cloșcă și Crișan”; C. Rozenhal „România Revoluționară”, B. Scovescu „Avram Iancu”, fotografii ale lucrărilor sculpturilor Gh. Anghel „Nicolae Bălcescu”; „M. Eminescu”, I. Vlasiu „G. Coșbuc”, Ion Georghescu „V. Alecsandri”, C. Brâncuși „Coloana vertebrală” etc.

În Clubul Cărții n-au lipsit lansările de carte. Seria lansărilor de carte, reprezintă un prilej pentru a expune rezultatele muncii de cercetare ale cadrelor didactice din Universitate și pentru a împărtăși cu membrii comunității academice și cu studenții noutățile din domeniile de studiu și cercetare. Șirul lansărilor de carte din acest an a fost deschis de doctorul în pedagogie, conferențiar universitar, Elena Zolotariov, autoarea volumelor „A vedea cu inima”, volumele I și II și „К вершинам нравственности”.

La eveniment au participat colegii de la Catedra de Științe Socioumanistice și Asistență Socială a Facultății de Drept și Științe Sociale, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului. A fost prezentată expoziția „O Viață, o Operă, un Model”, fiind inserate monografii, manuale, articole științifice publicate în diverse materiale ale simpoziunilor, colocviilor, seminarelor, documentelor cu semnătura dnei Elena Zolotariov, cit și lucrărilor bibliografice, devenite autentice surse de referințe, editate de Biblioteca Științifică, menite să promoveze potențialul uman și științific al profesorilor-cercetători bălțeni. La eveniment au participat studenți de la diverse facultăți, cadre didactice, bibliotecari.

În cultura și spiritualitatea comunității bălțene s-a mai înscris o pagină prin lansarea volumului „Sub patru regimuri pe toate continentele” scris de Alexandru Budișteanu (născut în 11 august 1928, Basarabia, comuna Pîrlița-Tîrg, Jud. Iași). Cartea redă o istorie fascinantă a unui liceean bălțean care trăind o viață marcată de diverse evenimente într-un secol foarte dens s-a transformat într-un valoros intelectual, care a reprezentat România în ONU și a fost ales la New York ca prim - vicepreședinte al

Comisiei (mondiale) ONU pentru Locuințe, Construcții și Urbanism în calitate de Șef al Delegației României, la Geneva - ale Președinte al Comisiei (mondiale) ONU pentru Locuințe, Construcții și Urbanism în calitate de Șef al Delegației României, a fost arhitectorul-șef al Bucureștiului, la Tokyo - ales Președinte al Consiliului Internațional al Uniunii Internaționale a Vorbitorilor de Limba Engleză (ESU), a devenit Doctor Honoris Causa al USARB, este deținător al Ordinului Național al României „Serviciul Credincios”, în grad de Ofițer, este Membru în Consiliul Științific al Institutului Național pen-

tru Studiul Totalitarismului (INST) al Academiei Române și al Consiliului Științific al Fundației „Panteonul României” a Academiei Române. Volumul a apărut la mijloc de iulie 2015, cele 400 de pagini ale cărții, reunesc „cuvîntul înainte sau prefața semnată de Profesorul dr. Radu Ciuceanu, Directorul Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului a Academiei Române, sub egida căruia a apărut. Edificatoare au fost intervențiile tematice făcute de Directoarea Bibliotecii Științifice, moderatoarea evenimentului, care a subliniat valoarea istorică a volumului de memorialistică, aflat în zilele de 20-24 mai 2015 printre miile de cărți noi, prezentate în cadrul celei de a 10-a ediții a unuia dintre cele mai mari Saloane de Cărți organizat în România – Bookfest 2015. Portretul lui Alexandru Budișteanu, multipla sa activitate pe tărîmul arhitecturii a fost conturată de Consulul general al României la Bălți, profesorii universitari, bibliotecari, elevi. A fost prezentată expoziția „ Alexandru Budișteanu - Doctor Honoris Cauza al USARB” Această lansare a îmbogățit rafturile Bibliotecii universitare, dar și cele ale participanților cu o carte inedită, o carte de suflet, de cuget și simțire.

A debutat editorial tînăra poetă Lilia Manole cu volumul de poezii „Cuvinte Nestinse”, apărută la Amanda Edit, Biblioteca Literară Română, 2014. Despre carte și activitatea autoarei au vorbit profesori universitari, cadre didactice și elevi de la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din Bălți. Elevii au recitat cu pasiune și inspirație poeziile Liliei Manole.

Printre semnificațiile anului curent se numără ședințele Salonului Muzical, dedicate Anului Maria Bieșu, Grigore Vieru. Muzica are o imensă importanță în educația sentimentului de patriotism, formării atitudinii respectuoase față de neam, țară, cultură. Anul Grigore Vieru a fost consemnat prin participarea corului Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți – „Amadeus” , care a evoluat cu un fragment din mica serenadă nocturnă de W. A. Mozart „Toate-s numai dor”. Elevii claselor a X-XII-a au interpretat cîntece pe versurile lui Gr. Vieru: „Eminescu” muzică de Ion Aldea-Teodorovici, „Ochiul mamei” muzică de Eugen Doga, „Noi în grai suntem popor” muzică de Gheorghe Mustea, „Dorule, dorule” muzică Eugeniu Mamot. Tot în acest Salon au avut loc activități dedicate sărbătorii Învierii Domnului și tradițiilor românești conexe, activități la care au participat elevi și studenți de la cele patru facultăți. În cadrul acestor manifestări au fost difuzate expoziții cu tematică pascală, fiind prezentate cărți religioase și literare, expoziția on-line „Sfintele sărbători ale Paștelui”. Prin astfel de acțiuni elevilor și studenților li se oferă oportunitatea de a se afirma, de a acumula rîvnita experiență scenică. Acțiunile culturale și evoluările liceenilor sînt prioritare în programul instituțional educațional.

Cluburile ONU NORD și Educație Civică Europeană răspund intereselor și preocupărilor diverse ale tinerilor, conținute în curriculum universitar, dar în contexte nonformale. Se fac lecturi, analize de text, dezbateri. Programele Cluburilor pun accent pe următoarele dimensiuni: informare, interactivitate, pluridisciplinaritate. Scopul principal este de a promova lectura operelor scrise de reprezentanții diverselor generații în diferite timpuri, prioritară fiind apropierea tinerilor de valorile culturale naționale și universale, valorile europene comune. De obicei, la astfel de manifestări nu participă mulți cititori, vin doar cei consacrați. Lectura formativă cu accent pe creație și inovare, pe descoperiri, explorări, presupune o motivație aparte.

Pe site-ul Bibliotecii Științifice s-au popularizat cele mai interesante activități desfășurate în săptămîna de programe elaborate în conformitate cu calendarului național și evenimentele mondiale, activități de educație pentru sănătate și stil de viață sănătos (inclusiv referitoare la dependența de calculator, siguranța pe internet etc., activități de educație ecologică și de protecție a mediului (inclusiv colectare selectivă, economisirea energiei, energie alternativă etc.). Oferta culturală, informațională și educațională a fost diversificată și promovată prin realizarea unor seminarii, dezbateri, prezentări de expoziții Power Point, on-line, proiectări filme sociale, discuții în grup.

În luna februarie, bibliotecarii împreună cu cititorii au luat parte la Campania Internațională Împreună să facem internetul mai bun!. Au fost organizate diverse activități de informare: expoziții tematice tradiționale și în Power Point cu prezentări de carte, prezentări de baze de date, proiectare filme, discuții, bibliotecarii vorbind despre resursele informaționale tipărite și digitale, programele și platformele educaționale actuale, astfel încît Internetul să fie perceput ca un spațiu al oportunităților în care utilizatorii să dobîndească cunoștințe, să comunice, să-și valorifice potențialul într-o manieră sigură și responsabilă. Participanții - studenți de la Facultatea Științele Educației. Psihologie. Arte, elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” au răspuns la un chestionar privind utilitatea internetului și impactul acestuia asupra procesului de studii. În Mediatecă, în Clubul ONU NORD și Clubul de Educație Civică Europeană, la Televizorul din holul parterului au fost derulate filmulețe, videoclipuri, imagini despre Ziua Siguranței pe Internet. La facultăți și catedre au fost difuzate materiale promoționale. Atît studenții, liceenii, cît și profesorii au fost invitați să participe la activitățile care implică lectura, dezbateră și discuțiile de grup ce îi vor ajuta pe studenți să obțină deprinderi în comunicare. Astfel de activități sînt de o reală importanță, cu atît mai mult cît trăim într-o lume dominată de mass-media, referindu-ne aici la televizor, calculator și internet. Printre subiectele seminariilor și panelurilor se numără istoria recentă a Moldovei și Uniunii Europene, modernizarea statului moldovenesc, mișcările politice, comportamentele electorale, politicile memoriei, construcția statală, justiția în R. Moldova, artă, cetățenia, ocuparea forței de muncă, condițiile de muncă, educația permanentă, coeziunea socială și teritorială, protecția socială, excluderea socială, persoane cu handicap, egalitatea dintre femei și bărbați, tineret, drepturile copilului, îmbătrînirea, imigrația și integrarea, mediul înconjurător și dezvoltarea durabilă, securitatea alimentară și protecția consumatorilor, comunicațiile și transportul, sănătatea publică, precum și Strategia Lisabona care e mult mai cuprinzătoare, minorități etnice, migrație, reprezentări politice și populism, feminism și democrație, capital social și educație, Republica Moldova între est și vest. *Key-note speakers* sînt studenții și profesorii de la Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului.

În [Lunarul Ecologic](#) dîn aprilie, în cadrul CLUBULUI ONU NORD și EDUCAȚIE CIVICĂ EUROPEANĂ a fost promovat seminarul „Gunoșiile – factor poluant al solului”. Profesori, studenți au discutat despre „Anul Internațional al Solului”, „Poluarea solului cu metale grele”, „Poluarea solului cu deșeuri menajerie”, „Influența omului asupra mediului, fiind prezentată expoziția on-line [Anul 2015 - Anul internațional al solurilor. Studenții și profesorii au fost invitați la lecturi din documentele științifice și bazele de date abonate de USARB: despre](#) tipurile de soluri și păstrarea lor, sursele electronice de construire a uzinelor pentru procesarea deșeurilor - sisteme moderne, cu soluții ecologice,

prietenoase cu mediul și care nu vor afecta mediul înconjurător.

Annual, la 26 aprilie este sărbătorită Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale. În această zi bibliotecarele sălii de lectură nr. 3 Științe psihopedagogice, naturii, reale. Arte, în care se localizează Colecția AGEPI, îi fac prezentarea în fața noilor generații de studenți, organizează expoziția „Creativitatea – Inventica – Motorul principal al dezvoltării societății”, în care sînt așezate publicații din domeniul dreptului de autor și brevetele de invenție ale profesorilor USARB.

Ziua de 9 mai este o zi cu dublă semnificație: sfîrșitul celui de al II-lea Război Mondial și Ziua Europei. Cititorilor le-au fost propuse pagini din istoria universală privind „Ziua Victoriei Coaliției Unite în cel de-al Doilea Război Mondial”, precum și aspecte legate de semnificația Uniunii Europene, state, membre, simboluri, valori europene. Expozițiile Ziua Europei, 2015 - Anul European pentru dezvoltare, Ziua Victoriei, realizate cu acest prilej, au inserat documente tipărite

și pagini cu linkuri spre resursele electronice despre al Doilea Război Mondial, precum și despre Uniunea Europeană. Expozițiile au fost susținute de proiectarea filmelor „Discover the European Union with EuroparTV/Descoperă Uniunea Europeană cu canalul de televiziune prin internet al Parlamentului European”. Este un pachet educațional realizat de Parlamentul European, pentru a înțelege mai bine conceptul de apartenență la Comunitatea Europeană, istoria UE, aspirația spre valorile europene comune, unitate în diversitate, pace și solidaritate, care stau la baza construcției Europei Unite. De asemenea, vizitatorii au putut asculta imnul European - Oda bucuriei, scrisă de Friederich von Schiller și care în 1972 pe muzica finalului Simfoniei a IX-a de Beethoven, a devenit imnul oficial al Europei Unite. Proiecția filmelor a fost urmată de discuții explicative cu publicul.

Zilei Europei i-a fost dedicată conferința „Armonizarea legislației Republicii Moldova la acquis-ul Uniunii Europene: probleme și soluții”, la care au participat cadre didactice, studenți de la Facultatea Drept și Științe Sociale, bibliotecari. Conferința a reprezentat o platformă de dezbateri juridice între studenți, punînd în discuție dezvoltările recente și perspectivele de evoluție ale armonizării legislației Republicii Moldova la normele juridice ce sînt reglementate de UE, acțiunile și politicile comu-

nitare, evoluția acquis-ului comunitar în Republica Moldova, tendințele și perspectivele liberalizării comerțului Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, Incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități: realizări, probleme și soluții. În cadrul conferinței au fost prezentate expozițiile „Anul 2015 - Anul European pentru Dezvoltare”, „Achiziții Recente” în domeniu. Tuturor vorbitorilor le-au fost înmânate Certificate de participare și mape din partea Delegației Uniunii Europene.

Activitățile la care participa studenții și cadrele didactice universitare și de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă”, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” sînt coordonate de către bibliotecari și profesori. Pentru mulți tineri participarea la aceste activități reprezintă primele și poate singurele contacte cu educația non-formală, dar entuziasmul pe care aceștia îl demonstrează ne

fac încredători pentru o mult mai mare implicare în viitor. Preocupările studenților de astăzi sînt foarte diferite. Modalitățile de studiu după orele de curs, de cercetare, de învățare, timpul liber, diversitatea mijloacelor de informare constituie pentru tineri atîtea prilejuri de descoperire a diverse modele și valori necunoscute.

Toate activitățile necesită pregătire: lucrul în echipă (documentare, informare, luare de notițe, runde de comunicări prietenești cu bibliotecarii - consultanți) și efort consistent. Spațiile dedicate activităților permit studenților și elevilor să se pregătească pentru conferințe, seminarii, avînd la dispoziție resursele educaționale și accesul la ele. Parteneriatul și colaborarea cu Facultățile sînt diferite. Cele mai bune relații se desfășoară cu profesorii interesați de informarea și documentarea studenților, cei care sînt conștienți de rolul instituțional pe care îl au și înțeleg avantajele parteneriatului cu bibliotecarii. Prin programele sale culturale, educative și științifice, Biblioteca Științifică este instituția care menține schimbarea și informarea studenților, educîndu-i cu cartea și prin carte, cu resursa informațională tipărită și electronică, oferindu-le mari posibilități de instruire pentru viitoarea profesie și, de asemenea, pentru învățarea pe parcursul întregii vieți.

DONATORI ȘI DONAȚII (IANUARIE-IUNIE, 2015)

DONORS AND DONATIONS (JANUARY-JUNE, 2015)

Ala LÎȘÎ, Ludmila RĂILEANU

Abstract: *Scientific Library Collections are stocking with annual donations which constitute about 92% of all purchases. The article informs about the most impressive donations, integrated in the first six months of the 2015 year. Most representative donors are mentioned: Thomas Wilhelmi, Alexandru Budișteanu, Vitalie Josanu, Mihaela Mocanu, Larisa Sadovel, Adrian Grozavu, Radu Ciuceanu, Gheorghe Popa, Valentina Prițcan, Ion Gagim, Oxana Chira, ș.a.*

Keywords: *acquisition of the collection of the library, book donations, private collections, valuable collections, book donors*

Biblioteca Științifică USARB reprezintă o unitate documentară bine organizată, în permanentă dezvoltare și actualizare, utilizată eficient de către utilizatorii săi. Actualizarea colecției de publicații cu caracter științific și de înaltă valoare culturală a Bibliotecii se realizează prin achiziție curentă, retrospectivă și prin donații, acestea din urmă având o pondere destul de însemnată în completarea colecțiilor, orientată spre utilizator și susținerea activităților de studiu prin asigurarea accesului la o gamă largă de documente. Actul de caritate reprezintă o bună tradiție de a dăruii „cărții a doua viață.”

Sînt variate țările de unde au „venit” donațiile: Republica Moldova, România, Elveția, Suedia, Cehia, precum și localitățile: Bălți, Chișinău, București, Iași, Galați, Suceava, Cluj-Napoca, Haidelberg, satul Cubolta (raionul Sîngerei).

Printre donatori regăsim organizații, instituții, proiecte și fundații, precum și persoane particulare: doctori în științe, profesori, lectori universitari, studenți, scriitori, monahie etc.

Mai multe cadre didactice ale Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) au contribuit prin *donatie de carte* la completarea colecției Bibliotecii Științifice: **Gheorghe Popa** (Rectorul Universității USARB), **Valentina Pritcan** (dr., conf. univ., prorector pentru activitatea științifică și relații internaționale USARB), **Ion Gagim** (prof. univ., dr. hab., Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte), **Oxana Chira** (lector universitar, Facultatea de Litere), **Margareta Curtescu** (conf. univ., dr., Facultatea de Litere), **Anatol Moraru** (scriitor și critic literar, lector superior, Facultatea de Litere), **Vladimir Brajuc** (dr., conf. univ., Facultatea de Litere), **Svetlana Stanțieru** (lector superior, Facultatea de Litere), **Aurelia Bîrsanu** (lector superior, Facultatea de Litere), **Lora Ciobanu** (conf. univ., dr., Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte), **Marina Morari** (conf. univ., dr., Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte), **Aliona Brițchi** (asistent universitar, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte), **Victoria Țărălunga** (conf. univ., dr., Facultatea de Drept și Științe Sociale), **Veaceslav Pînzari** (conf. univ., dr., Facultatea de Drept și Științe Sociale), **Vitalie Rusu** (conf. univ., dr., Facultatea de Drept și Științe Sociale), **Valeriu Capcelea** (dr. habilitat în filozofie, Facultatea de Drept și Științe Sociale), **Tatiana Suzanskaia** (conf. univ., dr., Facultatea de Litere) ș.a.

Mihaela MOCANU, cercetător științific, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, a completat colecția Bibliotecii USARB cu cartea *Regards sur le Quebec*, editura

Universității „Alexandru Ioan Cuza”, (Iași, 2009), 42 de reviste și 6 ziare în limba română, engleză și franceză din diverse domenii: psihologie, literatură, matematică, biologie.

Colecția „Daniela GîFU”, din Biblioteca Științifică USARB a fost actualizată de curînd cu un nou stoc de documente: 15 reviste de cultură și literatură universală,

pe care le-a dăruit Daniela GîFU, licențiată în fizică, doctor în filosofie, cadru didactic al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Grație colecției particulare *Dan - GEORGE DIMITRESCU*, fondul Bibliotecii USARB s-a completat în acest an cu 1 222 documente, constituind în total 2 608 documente, în 2 578 titluri, 1 774 fiind unicate, cu tematică variată, predominînd literatura română și universală în limbile română, franceză, engleză.

Donatori din alte orașe: Chișinău: **Lari-sa Sadovel** (dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, **Maria Orlov** (președinta Institutului de Științe Administrative din Republica Moldova); Iași: **Adrian Grozavu** (profesor, Facultatea de Geografie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”); București: **Alexandru Budișteanu** (dr. arhitect, Membru în Consiliul Științific al Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (INST) al Academiei Române, Președinte Emerit al Filialei din România a Uniunii Internaționale a Vorbitorilor de Limbă Engleză (ESU), Doctor Honoris Causa al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți – Republica Moldova, Președintele Fundației Culturale „Alexandru Budișteanu”, Ofițer al Ordinului Național Serviciul Credincios al României), **Radu Ciuceanu** (profesor, dr., directorul INST a Academiei Române); Haidelberg: **Thomas Wilhelmi** (dr., profesor universitar, Elveția).

În 2015 Biblioteca Științifică USARB a primit în donație 1 675 de exemplare de cărți și 66 de reviste (în 2014 – din numărul total de achiziții 92% au fost donațiile). Domeniile cărților donate sînt diverse: religie, economie, drept, pedagogie, artă, arhitectură, lingvistică, literatură, geografie, istorie. Mai multe documente sînt din domeniul juridic care vor servi drept suport didactic și științific pentru

studentii Facultății de Drept și Științe Sociale de la USARB.

Limba documentelor donate este variată: română, rusă, engleză, franceză și germană. Menționăm donația de carte în limba română și engleză, venită prin *Proiectul Tempus* finanțat cu sprijinul *Comisiei Europene* (5 titluri, 31 exemplare). Documentele vor fi un suport didactic util pentru cadrele didactice, masteranzi, studenți.

Lucrările din domeniul geografiei, 25 exemplare de cărți și reviste, oferite de Adrian Grozavu, prof., Facultatea de Geografie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în limba română, franceză și engleză vor servi instrumente de lucru necesare pentru studenții și cadrele didactice de la Catedra de Științe ale naturii și agroecologie ale USARB.

Donația valoroasă de la *Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului al Academiei Române din București*, director Radu Ciuceanu, dr. profesor, include publicații cu informații autentice despre activitatea serviciilor secrete ale armatei române pe frontul de răsărit, ideologii și structuri comuniste din România, influențe, analogii.

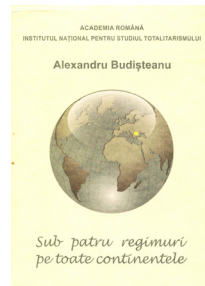
17 cărți și revista *Arhivele Totalitarismului*, oferite de Impresionanta colecție, primită în dar de la *Ambasada României din Moscova* în anul 1978 (oferită de Maria Nicorici, dr., conf. univ.), exprimă în linie și culoare, în piatră și bronz, o adeziune afectivă la istoria României și cuprinde 50 de reproduceri impresionante din lucrările pictorilor: N. Grigorescu „Trecerea armatei peste Dunăre”, „Gornistul”, „Artilereștii”; Th. Aman „Alegerea lui Al. I. Cuza”, „Tudor Vladimirescu”, „Horea”, „Cloșcă și Crișan”; C. Rozenthal „România Revoluționară”, B. Scovescu „Avram Iancu”. Colecția include și fotografiile ale lucrărilor sculpturilor: Gh. Anghel „Nicolae Bălcescu”; „M. Eminescu”, I. Vlasiu „G. Coșbuc”, Ion Georghescu „V. Alecsandri”, C. Brâncuși „Coloana vertebrală”.

Colecția Wilhelmi, inaugurată în 2004 s-a completat cu 42 de exemplare de carte în valoare de 1 546 lei, grație fondatorului Thomas Wilhelmi (dr., profesor, Universitatea din Haidelberg, Elveția).

Conferința națională cu participare internațională „Perpetua misiune a administrației publice de a fi în serviciul societății”: Sesiune de comunicări șt., ed. a 6-a, 12-13 oct. 2012 ilustrează unele lucrări ale cadrelor didactice de la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, printre care: Gheorghe Neagu (prof. univ., dr.), Maria Orlov (conf. univ., dr.), Eduard Demciuc (lector univ., drd.), Tatiana Cruglițchi (lector univ., drd.).

Alexandru BUDIȘTEANU, Doctor arhitect, a donat Bibliotecii Științifice USARB cartea sa „Sub patru regimuri pe toate continentele”, o istorie fascinantă a unui liceean bălțean care trăind o viață marcată de diverse evenimente într-un secol foarte dens s-a transformat într-un valoros intelectual, care a reprezentat România în ONU și a fost ales la New York ca prim - vicepreședinte al Comisiei (mondiale) ONU pentru Locuințe, Construcții și Urbanism în calitate de șef al Delegației României, la Geneva - Președinte al Comisiei (mondiale) ONU pentru Locuințe, Construcții și Urbanism în calitate de Șef al Delegației României, a fost arhitectorul-șef al Bucureștiului, la Tokyo - ales Președinte al Consiliului Internațional al Uniunii Internaționale a Vorbitorilor de Limba Engleză (ESU), a de-

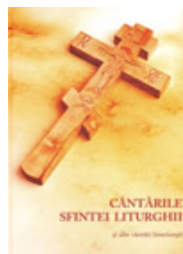
venit Doctor Honoris Cauza al USARB, este deținător al Ordinului Național al României „Serviciul Credincios”, în grad de Ofițer, este Membru în Consiliul Științific al Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului (INST) al Academiei Române și al Consiliului Științific al Fundației „Panteonul României” a Academiei Române.

Vitalie JOSANU, instructor de dans sportiv, subcomisar de poliție în Piatra Neamț, România, scriitor și băștinaș de-al nostru, din s. Chetrosu, raionul Drochia vine cu o valoroasă donație, *Monument al civilizației medievale românești la Marea cea Mare: Cetatea Albă – Moncastro*, monografie care poate chiar de la bun început trecută la raritățile bibliofice, deoarece reprezintă rodul unei investigații istorice ce a durat 15 ani, bazată pe cercetări românești, rusești și ucrainești, o importantă cercetare documentară a istoriei Cetății Albe și contribuie la înțelegerea mai profundă a caracterului și destinului poporului român, îmbogățind tezaurul de idei al societății noastre.

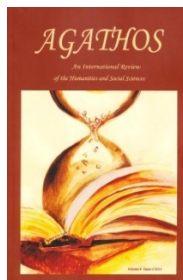

Colecția Bibliotecii Științifice USARB s-a completat cu o donație de carte oferită de către Olesea JUFLEAC, absolventa Facultății de Litere USARB. Din recenta donație fac parte cărți de studiere a limbii germane pentru începători și pentru cei ce au uitat structurile de bază a limbii germane, gramatică, povești, zicători, cîntece, manuale pentru clasele primare. Lucrările sînt în limbile germană, rusă și vor fi utile studenților ce studiază limba germană.

Lucrarea „Cîntările Sfintei Liturghii și alte cîntări bisericești” (primită în dar de la Agnesia Ucraineș, monahie la Mănăstirea „Sfinta Treime”) este o partitură pentru cor omogen și este tipărită cu binecuvîntarea ÎPS Vladimir Mitropolitul Chișinăului și al întregii Moldovei, conține o addendă și este binevenită pentru studenți, cadre didactice de la Catedra de Arte și educație artistică USARB.

Valoroasa revistă *AGATHOS: An International Review of the Humanities and Social*, Vol 6, nr. 1/2015, (donată de Ion Gagim, dr. hab., membru al colegiului științific al acestei reviste) editată de Facultatea de Filosofie și științe social-politice a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, România, indexată în baze de date internaționale: DOAJ; EBSCO; ProQuest, propune reflecții și dialoguri între cercetătorii din diferite țări în domeniul filosofiei, literaturii, lingvisticii, artei, istoriei, educației, religiei, psihologiei, sociologiei, științelor politice și de drept. Acest număr vine să completeze colecția instituită la Bălți de către redactorul – șef al revistei AGATHOS, prof. univ., dr. Carmen Cozma.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți aduce mulțumiri tuturor donatorilor care au completat colecția Bibliotecii cu documente pe domeniile de profil ale universității, unele avînd o importanță deosebită pentru identitatea noastră culturală și națională.

PUBLIICAȚII PERIODICE – EDIȚII RARE ȘI BIBLIOFILE DIN DOMENIUL FILOLOGIEI

PERIODICAL PUBLICATIONS-RARE AND BIBLIOPHILE EDITIONS IN THE FIELD OF PHILOLOGY

Elena CRISTIAN, Svetlana CECAN

Abstract: *Scientific Library USARB holds a collection of rare books, periodicals from XIX and XX century, 41 titles in 746 copies in the following languages: Romanian, French, German, Russian, Ukrainian. The majority publications were received as a donation on behalf of the Cultural Association „Pro Basarabia and Bucovina”, Galati Branch, Romania. Responsible for this is Radu Moțoc, engineer ,the Secretary of Assosiation. This precious collection of magazines represents bibliophile rarities, literary and historical documents, which constitute a treasure for library.*

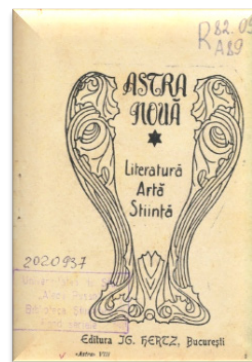
Keywords: *periodicals, rare book collection, cultural heritage, literary magazines*

Poetul și filosoful, Lucian Blaga, susținea că „revistele sînt într-o țară acele puteri care dau ritm vieții culturale; fără de ele ritmul ar fi cu mult mai încet, amenințînd să se împotmolească cu desăvîrșire în noroiul luptelor zilnice”. Colecția *Carte Rară* a BȘ USARB cuprinde peste 7 000 documente, dintre care 41 titluri în 746 exemplare, reprezintă publicațiile periodice (10 %), ediții rare și bibliofile. Publicațiile periodice păstrate în fondul rar al Bibliotecii datează din secolele XIX- XX și sînt în limbile: română, franceză, rusă, ucraineană. Ele reprezintă niște vestigii clare ale trecutului nostru cuprinzînd articole, studii, recenzii etc. din domenii variate sau de strictă specialitate și constituind principala sursă de informare asupra noilor realizări științifice, tehnice și culturale. După cum se știe, ziarele și revistele sînt alături de cărțile tipărite, valori materiale și spirituale inestimabile ale patrimoniului cultural.

Prin această lucrare ne-am propus o descriere a publicațiilor periodice cu o mare valoare științifică atît pentru studenți, cadre didactice cît și pentru diverși cercetători. Lucrarea va asigura o continuitate de prezentare a publicațiilor periodice din toate domeniile științei, deținute în colecția rară a BȘ USARB. În prima parte vom descrie unele reviste literare.

Astra Nouă. Literatură, artă, știință. Revistă de popularizare a literaturii universale. Apare la București, bilunar (1922-1923, în total 19 nr.), sub conducerea literară a lui Ion Gorun, continuînd revista *Astra* (1915-1918). *Astra Nouă* se adresează marelui public cu material variat, selecționat din literatura universală. Publică, pe lîngă adaptări din literatura străină (după Guy de Maupassant, A. Cehov, Jokai Mor, M. Gorki), culegeri, anecdote, maxime, sfaturi gospodărești, sfaturi medicale, reclame și traduceri din Al. Dumas, Stendhal, Prosper Merimee. În portrete literare și istorice sînt prezentați Guy de Maupassant, Robespierre, Casanova ș.a. Format 11 x 15 cm. B.A.R. În Bibliotecă, se păstrează nr. 8 din anul 1922 și nr. 16 din 1923.

Buciumul Român. Cunoștințe utile. (Buciumul Ro-

manu. Cunoscince utile). Revistă literară, istorică și filologică. Apare la Iași, lunar (1 martie 1875 – martie 1881). De la 1 martie 1876 apare cu subtitlul Foaie literară. Editor: Theodor Codrescu. Tip. Buciumului Roman. Publică documente istorice, texte vechi, note statistice, studii, glosar de arhaisme lexicale, poezii. Th. Codrescu a publicat în Buciumul Român pentru prima dată Țiganiada lui I. Budai-Deleanu (martie 1876-februarie 1877). Mai apar note și dări de seamă în legătură cu desfășurarea Congresului Societății Limbilor Romanice din Montpellier (nr. 3/1878), urmate de scrisoarea președintelui, Alberto de Quintana, către V. Alecsandri, câștigătorul premiului, cu poezia Cîntecul gînteii latine. Format 24 x 17 cm; În Bibliotecă, se păstrează numere din anii 1875-1877 și 1882.

Cercetări literare. Publicație a Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București. Apare la București, anual (1934-1943; 1947) sub redacția lui N. Cartoian. Conține cercetări de istorie literară veche ale unor tineri studenți și asistenți, precum și ale unor profesori: Dan Simonescu; Ariadna Camariano; N. Cartoian; Carlo Tagliavini, ș.a. Fiecare volum mai conține Bibliografia publicațiilor privitoare la cultura veche românească, întocmită de studenți, sub îndrumarea lui N. Georgescu-Tistu, facsimile, indice de nume și materii. Format 17x24. În Bibliotecă, se păstrează numere din anii 1934, 1936, 1939.

Convorbiri literare. Revistă fondată de Societatea „Junimea”. Apare la 1 martie 1867, la Iași. În pri-

mii cinci ani de existență a apărut bilunar, iar de la 1 aprilie 1882, pînă la încetare – lunar. La 1 aprilie 1885, sediul redacției s-a mutat din Iași la București. Pînă la 1 mai 1893, revista l-a avut, ca redactor responsabil (director), pe Iacob Negruzzi, ajutat de un comitet, alcătuit din colaboratori tineri. În 1 ianuarie 1895, Iacob Negruzzi, a lăsat în întregime conducerea revistei unui comitet de redacție, format din T. Antonescu, N. I. Bălcescu, I. Bogdan, M. Dragomirescu, N. Iorga, D. Onciul, Șt. Orășanu, Al. Philippide ș.a. În perioada 1902-1944, funcția de redactor a fost exercitată de I. Bogdan, S. Mehedinți, Al. Tzigara-Samurcaș și I. E. Torouțiu. A fost imprimată la tipografia „Poporul”, din martie 1914; din septembrie 1914 - la tipografia G. A. Lazareanu; din ianuarie 1915 - la tipografia „Lupta” N. Stroilă; din aprilie 1915 - la tipografia „Speranța”. La conturarea profilului publicației, redactarea programului ei de activitate, a contribuit Titu Maiorescu.

Programul revistei preconiza eliberarea literaturii de servituțiile de pînă atunci, pledînd pentru separarea domeniilor activităților spirituale. În „Convorbiri literare” s-a afirmat, pentru prima dată, însemnătatea și valoarea literaturii ca artă independentă, promovînd criteriul fundamental-estetic. S-a acordat o mare importanță criticii literare și liricii. Pe paginile acestei reviste și-au publicat lucrările: V. Alecsandri, S. Bodnărescu, I. L. Caragiale, I. Creangă, I. Negruzzi, I. Slavici, A. Lambricor, T. Maiorescu, M. Pompiliu ș.a. Aici, s-au publicat de ase-

menea și studii de limbă, folclor, filosofie, logică, morală, istorie, psihologie, medicină. Revista a găzduit cercetările unor istorici de marcă: Al. Xenopol, I. Bogdan, D. Onciul, precum și pagini inedite, aparținând lui N. Bălcescu. Revista cuprinde table de materii anuale.

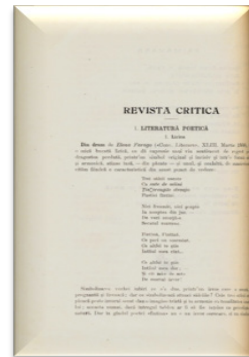
Renumitul critic literar, George Călinescu, aprecia că prin revista *Convorbiri literare* s-a început în același spirit o acțiune pozitivă în vederea unei literaturi de „sănătate sufletească”, fără „simțiri meșteșugite”. Aceasta era „direcția nouă” a revistei.

În anul 1927, scriitorul Liviu Rebreanu afirma că „Stâlpii *Convorbirilor literare* sînt înșiși stâlpii literaturii române”.

Un alt corifeu al literaturii românești, Ion Luca Caragiale, a elogiat existența revistei *Convorbiri literare*, arătînd: „Câte reviste literare, artistice, beletristice, savante șcl., cu sau fără ilustrațiuni, acestea cu sau fără bătrîna ce moțăia și ea cîteodată. – Au fost! – unde sunt astăzi? Și bătrîna tot trăiește, ba încă are de la o vreme veleități de o nouă dentițiune.” Publicația și-a încetat apariția în martie 1944.

Format 24 x 16. În bibliotecă, pot fi consultate numerele acestei reviste din anii (1867-1941).

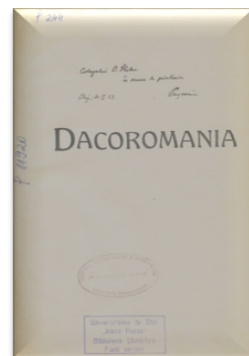
Convorbiri. (Convorbiri Critice). Revistă literară bimensuală. Apare la București (1 ianuarie 1907 - 25 decembrie 1910; 1 ianuarie 1935). De la 1 ianuarie 1908, își schimbă titlul în *Convorbiri critice*. Director: Mihail Dragomirescu (1907-1910), Ioan Peretz (1910); prim-redactor: Cincinat Pavelescu; secretar de redacție (1910): Corneliu Moldovanu, Liviu Rebreanu, M. Sorbul; comitetul de redacție: D. Nanu (pînă la 1 martie 1908), E. Gârleanu (de la 1 iulie 1907), E. Lovinescu (de la 1 iulie 1907), C. Moldovanu (de la 2 noiembrie 1907), H. Frollo (de la 15 ianuarie 1907).

Ideologia revistei, după opinia lui Tudor Vianu, se definea „prin rezistența față de îngrădirile generale ale timpului”. În articolul-program, Mihail Dragomirescu, directorul publicației, menționa: „critica obiectivă, rece, așezată, care se ridică, senină, dar fără slăbiciune, deasupra patimilor de o zi și care, văzînd și cercetînd numai lucrul, nu vrea să știe dacă este făcută de un prieten sau de un dușman, să lumineze pe cititori asupra valorii lui, fără ură și părtinire, cu temeieri totdeauna fătîșe și clare”. Cu toate eforturile de a crea o școală critică și de a forma un curent literar antisămănătorist și antipoporanist, revista n-a reușit să se impună.

La această publicație au colaborat: I. A. Bassarabescu, I. L. Caragiale, A. Codreanu, A. Cotruș, I. Dragoslav, P. Dulfu, V. Eftimiu, Em. Gârleanu, A. Gorovei, G. Gregorian, A. Mândru, V. Militaru, I. Minulescu, C. Moldovanu, A. Naum, B. Nemțeanu, C. Pavelescu, L. Rebreanu, R. R. Rosetti, M. Sorbul, Al. T. Stamatiad, Gh. Vâlsan ș.a. Format 17 x 24cm. În Bibliotecă, se păstrează numere din anii 1907 și 1908.

Dacoromania. Buletinul Muzeului Limbii Române. Apare anual, la Cluj (1920-1940), București (1941-1942), și Sibiu (1943-1948), editat de Muzeul Limbii Române, instituție înființată de Sextil Pușcariu la Cluj, în scopul „strîngerii și prelucrării științifice a materialului lexical al limbii române din toate timpurile și din toate regiunile locuite de români”, cu intenția de a continua Dicționarul limbii române, început de B.P. Hasdeu, și de a elabora atlasul lingvistic român, operă de interes național. Dicționarul a contribuit la dezvoltarea interesului general pentru studiul și cultura limbii române și la pregătirea unor filologi tineri. Revista conține texte semnate de Ion Breazu; Sextil Pușcariu; Al. Procopovici; D. Macrea; G. Giuglea; V. Bogrea; C.

Lacea; R. Todoran, etc. Prin bogăția de date și prin exactitatea informației, materialele au o valoare intrinsecă de netăgăduit. Format 16 x 23. În bibliotecă, pot fi consultate numerele acestei reviste din anii (1921-1922; 1924-1928; 1931-1935).

Dunărea de Jos. Revistă literară culturală. Apare la Galați, lunar (7 septembrie 1908- 15 august 1910; 1 martie 1912). Tipărită la Stabilimentul Grafic „Moldova”, Societate Cooperativă, iar mai târziu, de la 1 martie 1912, a apărut la tipografia „Dunărea”, a fraților Romulus și G. Cristescu. Redactorul acestei reviste a fost C. Z. Buzdugan. La 1 martie 1912, a reapărut cu subtitlul „Revista literară”. Începând cu luna iunie 1909 și pînă la 15 martie/15 aprilie 1910, publicația a apărut sub îngrijirea lui Al. Bădescu. Din 15 octombrie 1908 la mai 1909 și în anul 1912 nu se mai indică lista colaboratorilor. Primul număr al revistei (7 septembrie 1908), care este prezent și în Biblioteca noastră, poartă mențiunile: „Număr festiv” și „Numărul acesta iese în Editura Societății „Santinelă Dunării de jos” din Galați, cu ocaziunea marilor serbări populare date de această societate”. În acest număr, C. Z. Buzdugan susține utilitatea revistelor de provincie: „Presa literară, oricît de mediocră ar fi, pregătește terenul pentru răspîndirea celor mai de seamă opere literare”. Numărul din luna iunie 1909 era de asemenea festiv (cu prilejul comemorării a 20 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu).

Printre colaboratorii revistei menționăm: Z. Arbore, G. Angelescu, T. Alexandrescu, Sandu-Aldea, A. L. Bădescu, C. Botez, E. Buzdugan, C. Z. Buzdugan, I. Călculescu, dr. Cazacu, O. Corodeanu, D. Costea, B. Cotovu, Gr. Crețescu, H. Sanielevici, N. Damian, I. Drăghici, E. Farago, N. Damian, Th. Gheorghiu și alții. Format 24x16 cm. În bibliotecă, pot fi consultate numerele din anii (1908-1909).

Literatură și Artă Română. Apare la București, lunar (25 noiembrie 1896 – octombrie 1901; ianuarie 1902 – 25 decembrie 1910). Director: N. Petrașcu. Organ al Cercului Amicii Literaturii și Artei Române (înființat de N. Petrașcu și D.C. Olănescu-Ascanio pentru a răspîndi în publicul larg „gustul și dragostea pentru literatura și arta română” prin ședințe care urmau modelul „Junimii” din perioada ieșeană), noua publicație, tipărită în excelențe condiții grafice, și-a propus să dea un avînt mai mare mișcării intelectuale, să acorde importanța cuvenită artelor, accentuînd caracterul național al culturii.

Programul revistei a fost enunțat, pe larg, de N. Petrașcu în *Cuvînt începător* (numărul 1 din anul 1896: „Poetii și artiștii contemporani, însușindu-și caracterul esteticii naționale și înălțîndu-l în lumea artei moderne”, vor putea „să lege firul trecutului cu vremea de față și rupînd vechea deprindere a împrumuturilor de pretutindeni”, să reintre „pe singura cale adevărată a progresului”. În paginile publicației găsim inserate: proză, versuri, eseuri critice, memorii de călătorie, scrisori inedite, cronici literare, teatrale și muzicale. Au colaborat cu versuri: G. Coșbuc, D. C. Olănescu, V. Demetrius, Al. Vlașcu, E. Pitiș, N. Beldiceanu, D. Nanu, G. Tutoveanu, C. Moldovanu, A. Măndru, R. D. Rosetti, V. Militaru; cu proză: I. L. Caragiale, Gr. Pișculescu, N. Iorga, D. Zamfirescu; cu eseuri, cronici literare și artistice: N. Petrașcu, N. I. Apostolescu, G. Ionescu-Gion. S-au mai publicat scrisori inedite ale lui V. Alecsandri, I. Ghica, dr. Obedenaru, B. P. Hasdeu, C. Hamangiu a semnat mai multe studii privind legislația proprietății literare și artistice în România și în alte țări (1906). Sunt prezente studiile critice de istorie și teorie literară, aparținînd lui N. Petrașcu (despre M. Eminescu, D. Zamfirescu, I. L. Caragiale, B. P. Hasdeu, I. Ghica), refe-

riri pe marginea discursurilor parlamentare ale lui Titu Maiorescu, eseuri, descrieri de călătorie, de monumente istorice, articole și cronici despre viața muzicală a României. Lista colaboratorilor mai poate fi completată cu Gr. G. Tocilescu, H. Lecca, M. Baiulescu, Em. Grigorovitz, I. Mincu, C. Erbiceanu, I. Zanne, Th. D. Speranția, N. D. Popescu, D. D. Anghel, N. Volenti, V. Urechia, A. Gorovei, A. D. Xenopol, O. Tafrali, I. Chiru-Nanov, Al. Obedenaru. Formatul 24x33 cm. Publicația conține și ilustrații de o calitate superioară.

În bibliotecă, pot fi consultate revistele, An. 2, nr. 4; nr. 8, 1898; An. 4, nr. 1, 1899; An. 4, nr. 3-4; nr. 8, 1900; An. 6, nr. 1-12, 1902; An. 7, nr. 1-12, 1903.

Luceafărul. Revistă pentru cultură, literatură și artă. Apare bilunar, la Budapesta (1 iulie 1902-10 octombrie 1906), la Sibiu (15 octombrie 1906-3 decembrie 1911), săptămînal (1 ianuarie-15 noiembrie 1912) și din nou bilunar (16 noiembrie 1912-15 august 1914); lunar la București (1 ianuarie 1919- mai 1920) și la Sibiu (ianuarie 1934-septembrie 1939 și 1941-1944). Comitetul de redacție, în anul 1902, era compus din: O. Goga, I. Lupaș, I. Meitani, D. Stoica, I. Lăpădat, V. Moldovan, S. Stanca, G. Zărea. De la 1 ianuarie 1905, a apărut sub direcția lui Al. Ciura, O. Goga și O. C. Tăslăuanu (pînă în 1911); au mai deținut funcția de director O. Goga (1912), O. C. Tăslăuanu (1919-1920); de redactor-șef: A. P. Bănut (1902), A. Ciura (1902-1904), O. Goga (1902-1903), M. Stan (1905), O. C. Tăslăuanu (1906-1911). Scopul publicației este „dorul de a lucra și năzuința de a face bine”.

Revista a fost înființată de către studenții români de la Budapesta, care activau în cadrul societății „Petru Maior”. La început, a apărut cu mare dificultate, fără a avea o imagine proprie, bine conturată, cu o existență incertă sau cum spunea O. Tăslăuanu, „murind și reînviind cu fiecare număr”, pînă în iunie 1903, atunci când *Luceafărul* a început să se afirme ca o publicație serioasă.

Luceafărul a reapărut la București de la 1 ianuarie 1919 și pînă în mai 1920. În perioada apariției la Sibiu, a fost imprimată la tipografia lui W. Krafft.

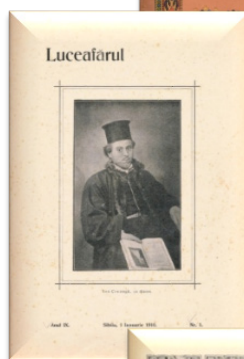
Publicația conținea mai multe rubrici: *Poezii; Proză; Cronici; Ilustrații*. Revista cuprindea: beletristică, poezie, teatru, fragmente de roman, nuvelă, reportaje, critică literară, istorie literară, studii de istorie, cronică plastică, teatrală, muzicală, științifică, politică ș.a.

La revistă, au colaborat cu versuri: Z. Bârsan, I. Borcia, A. Călugăru, A. Cotruș, N. Crainic, M. Cunțan, V. Eftimiu, E. Farago, Șt. O. Iosif, C. Moldovanu, L. Blaga, I. Pillat ș.a. Proza era reprezentată de către: L. Rebreanu, Al. Ciura, M. Sadoveanu, I. Slavici etc. Teatru - B. Delavrancea, O. Goga, E. Lovinescu. Folclor - O. Tăslăuanu.

Sînt prezente mai multe traduceri din: literatura engleză, franceză, rusă, germană, maghiară, scandinavă.

După 1918, publicația și-a reluat activitatea la București, sub aceeași direcție și cu același program. În 1934, a reapărut la Sibiu, sub auspiciile Asociației Învățătorilor, iar din anul 1941 a cunoscut o nouă serie; au colaborat: M. Beniuc, Șt. Augustin Doinaș, P. Pascu, I. Șugariu, Gr. Popa, L. Valea, V. Papilian, I. Neamțu, Al. Dima, V. Spiridonica, O. Sargețiu, V. Copilu-Cheatră, T. Mureșanu, M. Romanescu, G. Țepelea, Gh. Tulbure ș.a.

Publicația avea un conținut variat și bogat. Nu lipseau nici ilustrațiile, care erau

executate la un nivel înalt. Sînt inserate și unele traduceri din autorii străini.

După conținut și valoare se apropia mult de o altă revistă de renume, *Convorbiri literare*.

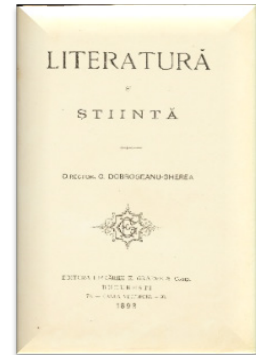
Ion Luca Caragiale, din Berlin, i-a trimis o scrisoare, la Sibiu, lui Octavian Goga, în care mărturisea, printre altele: „Cu mare nerăbdare aștept „Luceafărul” cel nou, căruia îi urez covârșitoare lucire pe firmamentul culturii dacoromâne, atît de bogat în aștri de înaltă mărime – încît e o adevărată mîndrețe, mă rog frumos. Mai urez apoi ca „Luceafărul” să fie steaua vestitoare a zilei frumoase în care va să se reîntoarcă pacea între intelectualii români. În mîna dumitale stă mai mult decît în a oricăruia altul astăzi îndeplinirea acestei urări de bine. Adu-ți aminte că eroul antic a săvîrșit cea mai măreață faptă a vieții sale cînd a iertat Roma”.

De soarta și activitatea revistei *Luceafărul*, s-a interesat îndeaproape și poetul Lucian Blaga. El arăta că această revistă a fost fondată de către un grup de studenți, cu dragoste de limba și cultura românească, la Budapesta și care timp de un deceniu neîntrerupt a jucat un rol important nu numai în viața culturală, dar și socială a Transilvaniei. De la Budapesta, *Luceafărul* a trecut la Sibiu, grupînd în jurul său cele mai productive talente. Revista a încetat să mai apară în timpul primului război mondial și orice încercare de reapariție la București, s-a soldat cu eșec. Revista a pornit de la o tradiție, și-a continuat drumul luminos fără nici o abatere, avînd o ținută precisă, o traiectorie bine determinată.

Cei care consultă colecțiile *Luceafărului* simt o adevărată plăcere sufletească. Aceste colecții reprezintă un izvor nesecat de informații pentru criticul literar care doarește să reconstituie mișcarea plină de efervescență a revistei *Luceafărul*.

În Bibliotecă, se păstrează An. 12, nr. 1-12, 1913; An. 9, nr. 1-24, 1910; An. 14, nr. 1-24, 1919; nr. 1-5, 1920, atunci cînd apărea la București, de 2 ori în lună. Director era Octavian C. Tăslăuanu. În această perioadă printre colaboratori se număra: O. C. Tăslăuanu, N. Crainic, D. Iov, Em. Ciomac, N. Teohari, C. Gane, V. Voiculescu, Em. Bucuța, M. Romanescu ș.a. Publicația conținea mai multe ilustrații și putea fi procurată la toate librăriile din orașele țării. Format 22 x 30 cm.

Literatură și Știință. Publicație de ideologie marxistă semestrială, care a apărut la București (1893;1894, în total 2 volume). Directorul revistei a fost Constantin Dobrogeanu-Gherea. După încetarea *Contemporanului*, Gherea a proiectat editarea unei reviste la care să colaboreze cei mai reprezentativi scriitori ai timpului. S-a optat pentru denumirea *Literatură și știință*, ce amintea subtitlul *Contemporanului*, Gherea a deschis primul volum cu studiul *Mișcarea literară și științifică*, în care expunea cauzele „secetei literare și științifice, sărăcia mișcării noastre literare”. C. Dobrogeanu-Gherea a semnat și alte studii critice: *Artiștii cetățeni*, *Polemice și Artiștii proletari intelectuali* (cu referiri, în special, la lucrările lui M. Eminescu, I. L. Caragiale și G. Coșbuc). Revista mai conținea: Studii, Articole, Note, Recenzii.

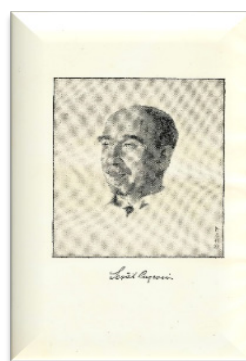
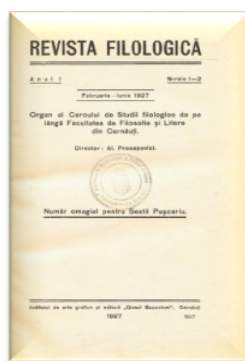
Dintre colaboratori amintim: I. Nădejde, S. Nădejde, O. Carp, A. Stavri, V. G. Morțun, N. Iorga, B. Delavrancea, Al. Vlașcu, A. Urechia, P. Bujor, I. Găvănescul, I. N. Roman, A. Bacalbașa ș.a.

Formatul 17x24 cm. Putem consulta numerele din anii 1893 și 1894.

Revista filologică. Organ al Cercului de Studii Filologice de pe lângă Facultatea de Filosofie și Litere din Cernăuți. Apare la Cernăuți, de două ori pe an (februarie-ianuarie 1927- octombrie 1928, în total 6 numere). Director Al. Procopovici. În revistă se publică studii de lingvistică și filologie. Colaborează: N. Georgescu-Tîstu, C.

Lacea, N. Drăganu, N. Cartoian, L. Mecariu, I. Iordan, Th. Capidan, V. Morariu, P. Skok, G. Serra, ș.a. În nr.1-2, din 1927 N. Cartoian, semnează studiul Contribuții privitoare la originile liricii românești în Principate.

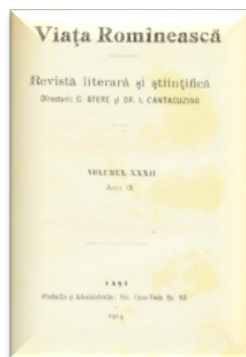
Ultimul număr conține informații privind cele trei congrese ale filologilor români, ținute la București (1925), Cluj (1926), și Cernăuți (1927). Format 17 x 24. În Bibliotecă deținem primul număr 1-2, februarie-iunie 1927, număr omagial pentru Sextil Pușcariu.

Viața Românească. Revistă literară și științifică. Apare lunar la Iași (martie 1906-august 1916; martie 1920-decembrie 1929), la București (ianuarie 1930- august-septembrie 1940; noiembrie 1944-iunie-iulie 1946).

Directori ai revistei au fost: P. Bujor (1906-1907), C. Stere (1906-1915), I. Cantacuzino (1907-1915), M. Ralea (1934-1940; 1944-1946), Ernest Ene (1934-1937), D. I. Suchianu (1944-1946). Redactori: G. Ibrăileanu (1906-1933), G. Călinescu (1933-1934).

Viața Românească a contribuit în mod hotărâtor la dezvoltarea culturii și literaturii române, popularizând scriitorii de înaltă mărime. Inițiativa înființării unei reviste care să exprime opiniile grupului de intelectuali ieșeni cu vederi democratice, foști colaboratori ai Evenimentului literar, îi aparține lui G. Ibrăileanu. Publicația cuprindea studii și articole de literatură, istorie, religie, medicină și altele.

Vom enumera doar câteva rubrici ale revistei: *Revista revistelor*, *Mișcarea intelectuală în străinătate*, *Recenzii*, *Bibliografie*, *Tabla de materii*, *Miscellanea*, *Documente omenești*, *Note pe marginea cărților*.

După conținut și calitatea celor scrise, *Viața Românească* se aseamănă foarte mult cu o altă revistă românească de renume, *Convorbiri literare*.

În lista colaboratorilor pot fi amintiți: M. Sadoveanu, I. Teodoreanu, T. Vianu, G. Ibrăileanu, M. Codreanu, I. Agârbiceanu, C. Morariu, I. Raian, N. Gane, A. N. Gane, P. Bogdan, C. Botez, I. Al. Brătescu-Voinești, I. Botez, O. Botez, V.I. Brătianu, M. Carp, P. Cazacu, N. D. Cocea, O. Goga, G. Ibrăileanu, N. Lupu, S. Fl. Marian, S. Mândrescu, V. G. Morțun, I. Nădejde, V. Pârvan, A. C. Popovici, G. Proca, G. Tofan, Al. Tzigara-Samurcaș, Al. Vaida-Voievod ș.a. A reapărut în luna martie 1920.

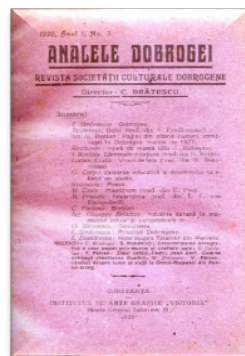
Revista *Viața Românească* era redactată de G. Ibrăileanu, adevăratul ei călăuzitor, aducea, sub aparența unei orientări democratice gheriste, un program naționalist. Preocuparea socială constituind „poporanismul”, care pornea din constatarea depărțării între clasele sociale, între literatură și națiune. Spre deosebire de *Sămănătorul*, noua revistă refuza să „semene”, adică să propage idei și forme pe înțelesul tuturor, precum își interzicea să idealizeze pe țăran. Ea își propunea să cultive știința și valorile artistice pure, cu condiția ca acestea să pornească de la observarea obiectivă a „vieții”, indiferent cum ar fi fost ea.

Constantin Stere, admirator al lui George Coșbuc și al lui Octavian Goga, pleda pentru dreptate socială pentru țărani, aceasta în vederea „înfăptuirii ființei naționale a milioanele de români împrăștiate de puhoiul crunt al puterilor oarbe ale istoriei”.

Conform explicațiilor aceluiași C. Stere, *Viața Românească* deschidea mult dezbătută problemă a specificului național.

Poetul și filosoful Lucian Blaga menționa că *Viața Românească* era o revistă de veche tradiție, care a căutat, în toate împrejurările, să păstreze continuitatea firească a dezvoltării, ajunsese „în timpul din urmă într-un fel de dezechilibru, prin diversitate de temperament și de concepție a acelor ce o scriau”. Era ca un arbore bătrîn care într-o ultimă toamnă se grăbește să mai înflorească încă o dată pentru a da iluzia primăverii. Revista de la Iași nu mai putea fi urmărită decît cu înfățișarea ce are un bătrîn rumen și voios. Cei ce scriau revista erau toți tineri, îndeosebi profesori, care studiaseră în străinătate. Paginile, ieșite de sub teascuri, inspirau un aer proaspăt european. Revista era o icoană fidelă a preocupărilor intelectuale din Europa. Publicația conținea informații și viziuni critice despre Marcel Proust, Miguel de Unamuno, Bergson și Spengler, despre teatrul englez contemporan. Nu se acorda o atenție prea mare noutăților despre mișcarea intelectuală și cea culturală din România. Partea literară era redusă la minimum. Revista în loc să fie mai mult „literară și științifică”, era dimpotrivă, mai curînd „științifică și literară”. Format 17x24. În Bibliotecă, putem consulta numere ale acestei reviste din anii 1912-1940.

Analele Dobrogei. Revista Societății Culturale Dobrogeane. Apare la Constanța trimestrial în perioada (1920-1923), apoi la Cernăuți: 1924/1925. Directorul acestei publicații a fost Constantin Brătescu. Se tipărește la tipografia „Victoria”, de la numărul 3 din 1920 – iulie/septembrie 1921 și din aprilie/iunie 1922 – iulie/septembrie 1923, tipografia „Albina”, din octombrie/decembrie 1921 – ianuarie/martie 1922; tipografia „Dobrogea jună”, în perioada octombrie/decembrie 1923; Institutul de arte grafice și editură „Glasul Bucovinei”, în 1924/1925. Este o publicație pentru „promovarea studiului științific al trecutului și prezentului Dobrogei”. *Analele Dobrogei* publică, pe lîngă studii și articole de istorie, geografie, etnografie și folclor, literatură originală, traduceri, studii de istorie literară, recenzii și note de cărți.

Printre colaboratorii revistei se numărau: I. Simionescu, I.N. Roman, I. Bentoiu, L. Costin, M. Pricopie, C. Pariano, O. Mironescu, C. Brătescu, Șt. Hepites, G. Coriolan, G. Toma, I. Dumitrescu, P. Papagi, G. Vâlsan, F. Niculescu, O. Tafrați, V. Bogrea, I. Dobrogeanu, G. Ulieru ș.a.

În paginile publicației, întîlnim mai multe traduceri din prozatorii și poeții străini. Sînt tratate o serie de probleme din domeniul istoriei, geografiei, religiei, filosofiei, etnografie, folclor și altele. Formatul 23x16 cm. Pot fi consultate în Biblioteca noastră, numerele 3-4 din anul 1920 și numerele 1-4 din 1921.

Analele Academiei Române. Memoriile secțiunii literare. Publicație de prestigiu în istoria științei și culturii românești. Apare la București pe serii, secții și probleme, începînd cu anul 1868 – continuă. În anii 1868-1878 cu titlul *Analele Societății Academice Române* (Partea administrativă împreună cu *Dezbaterile*). În anii 1879-1948, cu titlul de mai sus cu separarea Părții administrative și a *Dezbaterilor de Discursuri de recepție și Memorii*, scindate în *Memoriile Secțiunii literare*, *Memoriile Secțiunii istorice* și *Memoriile Secțiunii științifice*. *Analele Academiei Române* reflectă procesul istoric al dezvoltării limbii și literaturii române, de la cercetări istorice și filo-

logice, la cele științifice, pe ramuri și domenii ale științei, artei, literaturii. Menționăm câteva discursuri de recepție rostite de scriitori, artiști, oameni de știință la intrarea în Academie și răspunsurile membrilor: Petrache Poenaru, Georgiu Lazar și școala română, cu răspuns de G. Sion (1871); S. Fl. Marian, Cromatica poporului român, cu răspuns de B.P. Hasdeu (1872); A. D. Xenopol, Mihail Kogălniceanu, cu răspuns de D. A. Sturza (1895) etc. Formatul 17 x 24 cm. În Bibliotecă deținem Ser. 3, T. 1. 1924; Ser. 3. T. 9 1941.

Concluzii:

Cele mai multe publicații periodice din fondul rar al Bibliotecii Științifice USARB au fost primite ca donație din partea Asociației culturale „Pro Basarabia și Bucovina” Filiala „Costachi Negri” din Galați, secretar ing. Radu Moțoc. Această prețioasă colecție de reviste, reprezintă rarități bibliofile, adevărate documente literare și istorice și constituie un adevărat tezaur pentru Biblioteca universitară bălțeană, poate fi consultată de către elevi, studenți, profesori și cercetători. Lecturarea acestor documente ne oferă niște momente feerice de înălțare spirituală, clipe de delectare a ochilor și sufletului.

Referințe bibliografice

1. BLAGA, Lucian. *Vederi și istorie*. Galați : Ed. Porto-Franco, 1992. 156 p. ISBN 973-557-158-7.
2. CARAGIALE, Ion Luca. *Opere. Notițe critice, literatură și versuri*. V. IV. București : Ed. Fundația pentru Lit. și Artă „Regele Carol II”, 1938. 463 p.
3. CĂLINESCU, George. *Istoria literaturii române. Compendiu*. Ch. : Ed. Caramond, 1994. 416 p. ISBN 973-9140-73-4.
4. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București : Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1979. 973 p.
5. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. Ch. : Ed. Guivas, 2001. ISBN 9975-980-13-6.
6. HANGIU, I. *Dicționarul presei literare românești (1790-2000)*. București : Ed. Inst. Cultural Român, 2004. 915 p. ISBN 973-577-050-4.
7. *Literatura română. Dicționar – antologie de istorie și teorie literară*. Ch. : Ed. Museum, 2000. 524 p. ISBN 9975-905-62-6.
8. *Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. Tom II : Catalog alfabetic: 1907-1918. Supliment: 1790-1906. București : Ed. Acad. Republicii Socialiste România, 1969. 868 p.

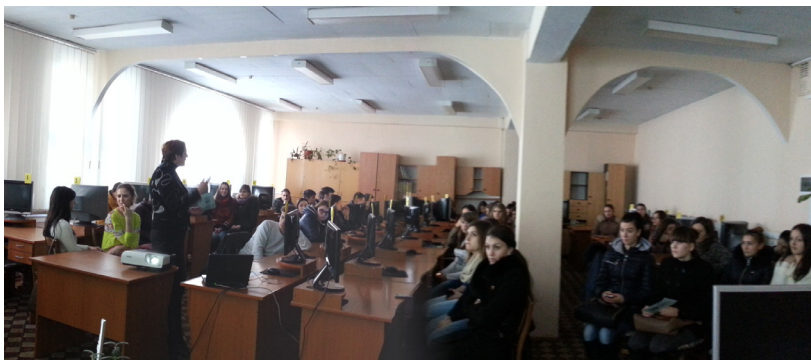

10 februarie

Campania Internațională Împreună să facem internetul mai bun!

Biblioteca Științifică a luat parte la **Campania Internațională Împreună să facem internetul mai bun!** Au fost organizate diverse activități de informare a utilizatorilor: expoziții tematice tradiționale și în Power Point cu prezentări de carte, prezentări ale bazelor de date, proiectare film, discuții. Bibliotecarele Angela Hăbășescu, Olga Dascal, Margareta Iulic, Lilia Melnic, Snejana Zadainov, Aliona Purice, Silvia Ciobanu, Antonina Antonov au vorbit despre resursele informaționale tipărite și digitale, programele și platformele educaționale actuale și utile, astfel încât Internetul să fie perceput ca un spațiu al oportunităților, în care utilizatorii universitari să dobândească cunoștințe, să comunice, să-și valorifice potențialul într-o manieră sigură și responsabilă. Participanții la evenimente au fost: studenții de la Facultatea Științele Educației. Psihologie. Arte, elevii Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” au răspuns la un chestionar privind utilitatea internetului și impactul acestuia în procesul de studii. În Mediatecă, în Clubul ONU NORD/Educație Civică Europeană, la televizorul din holul Bibliotecii au fost derulate filmulețe, videoclipuri, imagini despre Ziua Siguranței pe Internet. La Facultăți și catedre au fost difuzate materiale promoționale.

16 februarie - 16 martie

Serviciul Informare și cercetare bibliografică a organizat 18 ședințe pentru 30 grupe de licențiați și masteranzi (526) în cadrul Lunarului licențiatului/masterandului/doctorandului cu prezentări de expoziții: *Achiziții recente; Salonul editorial Universitaria 2014; Baze de date pentru instruire și cercetare; Serviciul Întrebă bibliotecarul; Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare: ghid practic; asistență profesională în vederea prezentării referințelor și citărilor într-o lucrare științifică.* Au evaluat bibliotecarii: A. Nagherneac, E. Scurtu, V. Topalo, O. Dascăl, A. Lîsîi, N. Culicov, T. Aculova, L. Ababii, M. Magher, A. Hăbășescu, A. Antonov, L. Iavorschi.

20 februarie

Biblioteca Științifică a USARB a organizat cea de-a 3-a ediție a Colloquia Bibliothecariorum IN MEMORIAM FAINA

TLEHUCI la care au participat bibliotecarii universitari bălțeni și colegi din instituțiile similare din Chișinău. În cuvîntul de deschidere, Elena Harconița, Directorul Bibliotecii Științifice USARB, a relatat despre semnificația deosebită a evenimentului, Doamna Faina Tlehuci, consacînd 40 de ani operei sale de o viață - Bibliotecii Institutului Pedagogic, apoi a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. În cadrul ședinței în plen DESPRE NOBLEȚEA ȘI DĂRUIREA PROFESIONALĂ A DOAMNEI FAINA TLEHUCI inginerul Radu Moțoc, membrul de Onoare al Senatului USARB, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” din Galați a fost prezent cu un omagiul respectuos, întitulat simbolic „Doamna”. În cele 2 secțiuni Colecțiile Bibliotecii - grija și mîndria unui adevărat bibliotecar, Bibliotecile viitorului: posibilități infinite au fost prezentate 16 studii realizate de bibliotecarii bălțeni și Cătălina Gârlea de la Departamentul Informațional Biblioteconomic ULIM. Menționăm importanța acestui eveniment profesional și atmosfera deosebită creată de bibliotecarii consacrați științei biblioteconomice, care vin să amplifice recunoașterea valorii profesionale a bibliotecarului, precum și creșterea vizibilității bibliotecilor în societatea contemporană.

20 februarie

Inaugurarea expozițiilor personale ale Ecaterinei COSTIN (19 iulie 1989 – 9 iunie 2011) „STEAUA DE JOI” și Ludmillei COSTIN „POEMELE MAMEI...”, lucrări oferite de Ludmila COSTIN, directorul Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a Universității Agrare de Stat din Moldova, prezentate de Silvia Ciobanu, șef Centru Marketing. Activitate editorială, care a spus că „este pentru prima dată cînd spațiile Bibliotecii noastre găzduiesc astfel de expoziții: ale regretatei fiice și îndureratei mame”. Farmecul culorilor au inundat-o pe tînăra talentată care a lăsat în urmă o trenă de picturi lucrate în acuarelă, pastel, ulei prin care și-a exprimat gîndurile și visele adolescente... Expoziția POEMELE MAMEI scrise noapți în șir cu acul pe pînză, în necîndu-și lacrimile și durerile inimii în zestrea pe care nici odată nu o va folosi scumpa și unica fiică ... opresc toți vizitatorii Bibliotecii pentru un moment de reculegere.

3 martie

În cadrul Filialei Bibliotecii de Învățămînt din Nord (BIN) a ABRM, cu sediul la Biblioteca Științifică USARB s-a desfășurat Ședință de lucru și Atelierul profesional Bibliotecile din instituțiile de învățămîntul preuniversitar: acces, dezvoltare și transformare. Organizatori: Ministerul Educației al Republicii Moldova, Filiala Bibliotecii de Învățămînt din Nord (BIN) a ABRM, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec

Russo" - Centrul Biblioteconomic. Moderatori: Elena Harconița, directorul Bibliotecii universitare, președintele Filialei BIN, Lina Mihaluța, director adjunct. Au participat 40 de bibliotecari școlari, de colegiu și din școli profesionale, specialiști responsabili de activitatea bibliotecilor școlare din zona de Nord a Republicii Moldova: raioanele Briceni, Dondușeni, Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Rezina, Rîșcani, Sîngerei, Soroca, Șoldănești, Telenești, Ungheni și mun. Bălți, bibliotecari universitari. Au fost prezentate rezultatele privind datele statistice ale activității Bibliotecilor școlare din Republica Moldova în anul 2014, raportul de activitate al Filialei BIN pe anul 2014,

Standardul SM ISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă, Nomenclatorul proceselor și operațiilor tehnologice în biblioteca școlară. Ciclul 1. Dezvoltarea resurselor documentare, discuții pe marginea documentelor de reglementare naționale, Noul REGULAMENT-CADRU de organizare și funcționare a bibliotecilor din instituțiile de învățământ preuniversitar etc. Participanții au beneficiat de o oră academică privind unele aplicații în Programul Microsoft Office Excel.

15 martie

Programul ședinței Clubului BiblioSpiritus a inclus mesajul de felicitare din partea colectivului Bibliotecii Științifice USARB, Directoarei Elena HARCONIȚA. Frumosului eveniment s-a alăturat Rectorul Universității de Stat „Alecu Russo”, Domnul Gheorghe POPA, prof. univ. dr. hab. cu un mesaj de felicitare oferind Doamnei director Diploma de Merit, pentru activitatea managerială și realizări notabile pe tărîm profesional. În cadrul Clubului a fost prezentată expoziția on-line „Elena Harconița – 60 Pledoarie pentru profesia aleasă” de către Valentina TOPALO, Șef Serviciu.

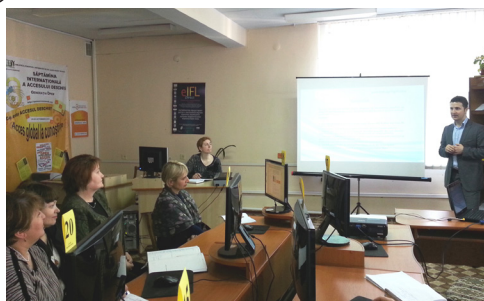

24 martie

Daniel LUNGU, reprezentantul Companiei Scientific Knowledge Services a susținut la Biblioteca Științifică USARB un training de instruire a bibliotecarilor în vederea utilizării eficiente a bazei de date științifice SpringerLink, care este una din cele mai utilizate resurse electronice de documentare științifică, cu acoperire multidisciplinară și unul din liderii mondiali în ceea ce privește serviciile on-line pentru cărți și reviste. Această bază de date conține peste 2 000 de reviste de specialitate în text integral, din

care 1 493 de titluri sînt cotate ISI conform JCR 2013. SpringerLink oferă acces la peste 5 milioane de articole publicate în reviste din toate domeniile academice și peste 8,6 milioane de rezumate ale articolelor disponibile din toate domeniile științifice (reviste, cărți, serii de cărți, enciclopedii, protocoale) pe o singura platforma.

1 aprilie

Programul ședinței Clubului Biblio-Spiritus a inclus mesajul de felicitare din partea colectivului Bibliotecii Științifice USARB, Domnului Igor AFATIN, director adjunct Informatizare, care la 1 aprilie 2015 și-a marcat frumosul jubileu de 50 de ani. Cu acest prilej Elena HARCONIȚA directorul Bibliotecii a venit cu un mesaj de felicitare intitulat „Верность избранному пути” și ordinul rectoratului pentru succesele remarcabile în activitatea profesională. Tatiana PRIAN, bibliotecar principal, a prezentat expoziția „Igor AFATIN – 50 de ani: Pasiune și Fidelitate”

7 aprilie

Membrii Grupului Promotorii resurselor info-documentare: Margarita Iulic, Veronica Barbaroș, Snejana Zadainova, Gabriela Cazacu la Ora Informării pentru bibliotecari au prezentat documentele recent achiziționate în colecția Bibliotecii Științifice USARB din domeniile Științe socio-umanistice și economice; Științe reale și naturale; Științe filologice. Însoțirea revistei bibliografice de prezentările în PowerPoint au sporit nivelul de receptare și asimilare a informației.

24 aprilie

Pentru activitate de succes și cu prilejul Zilei Bibliotecarului meritele bibliotecarilor universitari de la Bălți au fost apreciate cu Diplome și premii: Diploma Guvernului de gradul doi: Igor Afatin; Diploma Ministerului Educației și Diploma de Excelență a ABRM și Cel mai bun Bibliotecar al anului: Taisia Aculova; Diploma Ministerului Culturii - Tatiana Prian și Diploma de Excelență a ABRM: Antonina Antonov, Snejana Zadainova, Mihaela Staver, Svetlana Șișcanu, Marina Magher; Diploma Rectoratului: Veronica Barbaroș, Natalia Luchianciuc, Svetlana Cecan, Lina Cruglov. Premiul I la

Concursul Național Cele mai Reușite Lucrări în domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării al ABRM, Secțiunea Biblioteconomie și știința informării pentru lucrarea Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuci; Premiul II Tradiție și inovare în cercetarea științifică, Ediția a 3-a: Materialele Colloquia Professorum, 12 oct. 2012, Ediția a IV-a, 2013; Premiul II, Secțiunea Lucrări în alte domenii pentru Rolul agriculturii în acordarea serviciilor ecosistemice și sociale: Conf. Șt. intern., consacrată aniversării a 60-a a dr. habilitat, prof. cercet. Boris Boincean, 25 noiem. 2014, Bălți; PREMIUL III, Secțiunea Lucrări bibliografice - Margarita Tetelea: In honorem.

24 aprilie

Medalionul **Bibliotecari Consacrați - Oameni de cultură în patrimoniul mondial**, coordonat de Valentina Topalo, cu participarea lui Ala Lîsii, Margareta Iulic, Olga Dascal, Elena Țurcan, Valentina Vacarciuc, Marina Șuliman, Snejana Zadainov, Aliona Purice, Veronica Barbaroș, Natalia Luchianciuc, a conținut prezentări despre Hypatia de Alejandria, Antonio Magliabechi, Constantin Cantacuzino, Constantin Karadja, Alexandru Sadi-Ionescu, Samuil Teleki, profesorul Ion Madan, bibliotecarele din Rusia - Eufrosinia Poloțkaia, Liubovi Havkina, Margarita Rudomino, care au creat primele cataloage și bibliografii, fonduri de carte rară în biblioteci universitare, au organizat cursuri de calificare pentru bibliotecari și au susținut evoluția domeniului biblioteconomic în lume.

26 aprilie

În sala de lectură nr. 3 „Științe psihopedagogice, naturii, reale. Arte”, bibliotecarele Angela Hăbășescu și Valentina Vacarciuc către Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale, marcată pe 26 aprilie, au prezentat Colecția AGEPI și expoziția tematică „Creativitatea – Inventica – Motorul principal al dezvoltării societății” pentru studenții de la Facultatea Științe Reale, Economice și ale Mediului, grupele GF17Z, GE17Z și elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, grupa 301. Expoziția conține publicații din domeniul dreptului de autor și brevetele de invenție ale profesorilor USARB: dr. habilitat în științe tehnice Pavel Topală, dr. în științe fizico-

matematice Eugeniu Plohotniuc și dr. habilitat în chimie și științe tehnice Vasilii Șaragov.

29 aprilie

La 29 aprilie Elena Harconița, directoarea Bibliotecii Științifice USARB împreună cu Lina Mihaluța, director adjunct, au relatat colegilor despre reuniunea internațională cu genericul „TENDINȚE NOI ÎN SERVIREA UTILIZATORILOR BIBLIOTECILOR UNIVERSITARE”, care a avut loc la Biblioteca Științifică ASEM, director dr. Silvia Ghiculov, în 28 aprilie, cu participarea lui Ane Landoy și Karin Rydving de la Biblioteca Universității din Bergen, Norvegia și Prof. dr. Angela Repanovici de la Universitatea

Transilvania din Brașov, România. A fost menționată atmosfera academică distinsă și caldă, nivelul profesional înalt al vorbitorilor, realizările performante ale BȘ ASEM în cadrul Proiectului moldo-româno-norvegian și tendința echipei internaționale de a elabora și lansa un alt proiect de modernizare a serviciilor bibliotecare în mai multe biblioteci universitare din Republica Moldova.

7 - 15 mai

La Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în perioada 7- 15 mai au avut loc CURSURILE DE FORMARE PROFESIONALĂ DE SCURTĂ DURATĂ „MODULUL: CLASIFICARE. INDEXARE” (75 ore). Formatorii de bază ai Modulului au fost Lina MIHALUȚA, director adjunct BȘ USARB și Taisia ACULOVA, bibliograf principal BȘ USARB, care au realizat (54 ore) la subiectele: Clasificarea zecimală universală, Indexarea pe subiecte și au evaluat cunoștințele prin efectuarea unor teste. Audienții au mulțumit colegilor de asemenea, dnei Iulia TĂTĂRESCU, specialist principal de la BȘRA a UASM, care a vorbit despre Activitatea organizațiilor internaționale și naționale de standardizare în domeniul infodocumentar și Descrierea bibliografică a documentelor, dnei Liubovi KARNAEVA, directoarea BȘM USMF „Nicolae Testemițanu” pentru ora de Indexare coordonată și dnei Natalia GOIAN,

dr. conferențiar universitar, Catedra de biblioteconomie și asistență informațională USM, care a și înmînat Certificatele de absolvire. Grupul țintă – 33 de bibliotecari, angajați ai Bibliotecii Științifice USARB, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM și Biblioteca Științifică Medicală USMF, BCU USM.

7 – 15 mai

În incinta Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, Sala de Lectură nr. 2 Științe Filologice, s-au desfășurat CURSURILE DE FORMARE PROFESIONALĂ

DE SCURTĂ DURATĂ „BAZELE BIBLIOTECONOMIEI ȘI ȘTIINȚELOR INFORMĂRII” (75 ORE). Formatori: Ludmila CORGHENCI, director- adjunct al Departamentului Informațional Biblioteconomic, Tatiana COȘERI, director- adjunct, BM „B. P. Hasdeu”. Grupul țintă: 52 Bibliotecari cu studii superioare în alte domenii de formare profesională (nebiblioteconomice) care nu au grad de calificare, dar care activează în bibliotecile publice și școlare din mun. Bălți și raioanele Florești, Glodeni, Drochia. În cadrul cursului cu o prezentare a Regulamentului de atestare privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci (în redacție nouă) a venit Doamna Nelly ȚURCAN, dr. habilitat.

8 mai

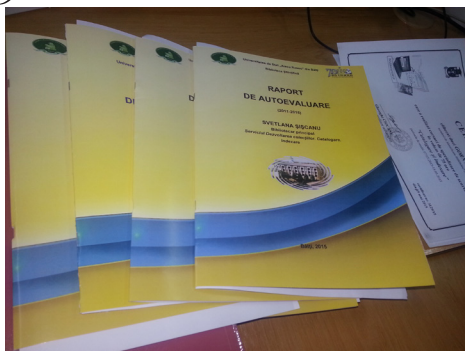
În incinta Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” (hol, parter) a avut loc deschiderea expoziției Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu”, cu genericul „În mine bate inima lumii”. La eveniment au participat Consulul General al României la Bălți, dr. Mihai Baciu reprezentanți ai Consulatului României la Bălți. Evenimentul a fost moderat de Rectorul Universității USARB, Domnul Gheorghe Popa, prof. univ., dr. hab., care a salutat oaspeții prezenți și a menționat importanța acestei expoziții.

15 mai

Comisia de atestare a personalului de specialitate din biblioteci a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a examinat în perioada 15 mai 2015 activitatea a 12 specialiști, solicitanți pentru conferirea / confirmarea categoriilor de calificare de la Biblioteca Științifică USARB, BȘRA a UASM, BȘM USMF „Nicolae Testemițanu”. Atestarea a avut loc conform Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci (în redacție nouă), aprobat prin Ordinul Ministerului Culturii nr. 17 din 05.02 2015.

21 mai

A avut loc instruirea bibliotecarilor USARB în domeniul securității și protecției muncii, respectării cerințelor securității muncii, prevenirii accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale, asigurării unor condiții de muncă sănătoase și fără pericol. A prezentat Vasile CHIHAI, responsabil de protecție și prevenire a riscurilor profesionale.

27 mai

Colocviul științific „Cinci psihologi care au marcat știința psihologică mondială”

Sala de lectură nr. 3 „Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte” a găzduit Colocviul științific „Cinci psihologi care au marcat știința psihologică mondială”, organizat de Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, catedra de Psihologie în colaborare cu Biblioteca Științifică USARB. Manifestarea a fost deschisă de către dr. habilitat Ion GAGIM, prof. univ., Decanul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte. Au prezentat comunicări studenții din anul I și II: Tatiana Vaiceacovscaia, Diana Apostol, Lilia Bocancea, Siluan Școlnic, Maxim Maximov, Alexandra Ovdienko, Valentina Rotari, Alexandrina Rudnișchi, Natalia Rusu, Luminița Nafornița, fiind ghidați de lectorii universitari Maria Corcevoi, Natalia Guțu, Daniela Cazacu, Lilia Nacai, lect. superior dr. Luminița Secieru și conf. univ. dr. Silvia Briceag. Angela Hăbășescu, bibliotecar principal, a prezentat expoziția „Timpuri și oameni în psihologie”, trecând în revistă lucrări despre viața și opera marilor psihologi: Sigmund Freud, Carl Gustav Jung, Lev Semionovici Vigotski, Alfred Adler și Carl Ransom Rogers. Participanților li s-au înmînat Diplome.

Rubrică îngrijită de **Elena STRATAN**

PRESTAREA SERVICIILOR BIBLIOMETRICE ÎN BIBLIOTECA UNIVERSITARĂ

CARRYING OUT BIBLIOMETRIC SERVICES IN THE UNIVERSITY LIBRARY

Viorica LUPU, Vera SOBEȚCHI

Abstract: *The authors plead on the redefinition and expansion of the role of libraries in university institutions through the development of innovative services, inclusive offering bibliometric services. Bibliometric evolved from a sub-discipline of biblioteconomy and science information to an instrument of evaluation and comparative analysis of visibility of production of scientific and academic research activities. The article deals with the Republican Scientific Agricultural Library experience concerning the provision of services based on bibliometric data involving : status of scientific journals (indexed in databases or ISI); bibliometric analyses of publications of researchers; setting Hirsch index of authors; assistance researchers regarding personalizing the scientific production the database Scopus, etc.*

Keywords: *role of libraries, innovative services, research activities, indexed in databases, bibliometric analyses*

Viziunea privind destinul și viitorul bibliotecilor, imaginea și statutul bibliotecarului în societate reprezintă o temă actuală în cadrul profesiei în sine și în literatura de specialitate.

În ultimele decenii, bibliotecile se confruntă cu un proces complex de reevaluare a produselor și serviciilor, a competențelor profesionale, în cadrul căruia domeniile de activitate tradițională sunt puse în discuție tot mai mult (Ball R., Tunger D. 2006). Natura serviciilor bibliotecilor universitare se schimbă radical în contextul extinderii, diversificării și creșterii exigenței cererilor de informare ale utilizatorilor; aplicării tehnologiilor informaționale moderne în activitățile bibliotecare; transformărilor produse în evoluția documentelor etc.

În exercitarea funcției de bază a bibliotecilor universitare, care continuă să fie susținerea informațională a procesului educațional și a activității de cercetare științifică din cadrul instituțiilor din care fac parte, produsele și serviciile furnizate capătă forme multiple și variate. Biblioteca, ca component informațional de bază al universității, tinde să se alinieze la tendințele de dezvoltare ale științei și tehnologiei, caracterizate de internaționalizarea învățământului superior, creșterea competitivității în mediul academic, interdisciplinarizarea domeniilor de cunoștințe, sporirea volumului de informații, creșterea necesității de măsurare și evaluarea performanțelor cercetărilor științifice etc.

Studierea proceselor de comunicare în știință, măsurarea excelenței și calității cercetării constituie tot mai mult o problemă de interes pentru guverne, instituții de cercetare, universități și organisme de finanțare ca o modalitate de evaluare a responsabilității și calității cercetării științifice (Țurcan, N. 2013).

Bibliotecile universitare trebuie să răspundă acestor provocări prin redefinirea și extinderea rolului său profesional în cadrul instituțiilor universitare, prin depunerea mai multor eforturi pentru a dovedi importanța și utilitatea lor, prin identificarea unor modalități de a adăuga valoare activităților sale, prin dezvoltarea unor servicii

inovatoare. Bibliotecile universitare din străinătate își asumă un rol tot mai activ în procesul de comunicare științifică prin oferirea serviciilor bibliometrice, bibliometria evoluând de la o subdisciplină a biblioteconomiei și științei informării la un instrument de evaluare și analiză comparativă a vizibilității producției științifice și activităților de cercetare universitare. Prin intermediul acestor servicii bibliotecile pun la dispoziție informații bibliometrice diverselor segmente ale personalului academic - cercetătorilor individuali, unor grupuri de cercetători, unei structuri universitare (facultate, catedră, laborator). Totodată, bibliotecile acordă servicii bibliometrice și factorilor de decizie de la nivelul universității în determinarea poziției instituției în diverse clasamente, top-uri internaționale ale universităților.

O atenție aparte în prestarea serviciilor bibliometrice se acordă unui grup specific de cercetători, cum ar fi doctoranzii. În vederea susținerii cercetării doctorale bibliotecile îndrumă procesul de documentare prin instruire în căutarea în baze de date, în prezentarea indicatorilor scientometrici, în realizarea referințelor bibliografice cu utilizarea unor soft-uri specializate; prin recomandări privind publicarea rezultatelor științifice (Repanovici A., 2014).

În vederea prestării serviciilor bibliometrice, în universitățile de peste hotare sunt create subdiviziuni speciale, cum ar fi: Departamentul bibliometric, Biroul de scientometrie etc. sau aceste servicii sunt puse în sarcina Departamentului de Asigurare a Calității, Departamentului Știință și Inovare, Departamentul Editorial. În majoritatea universităților funcția bibliometrică este exercitată de către biblioteci, cel puțin un bibliotecar se ocupă full time de activitatea bibliometrică. În cazul în care în cadrul universității funcționează o structură bibliometrică specială, atunci sunt incluși neapărat și reprezentanți ai bibliotecii.

În opinia unor autori de peste hotare, că specialiștii în informare, bibliotecarii, care lucrează cu volume enorme de informații și realizează prelucrarea și asigurarea disponibilității acestora, sunt practic în măsură să furnizeze date bibliometrice în mediul științific. Un argument în favoarea acestui considerent este și faptul că anume bibliotecile sunt capabile să ofere aceste servicii într-o manieră interdisciplinară și independent de propriile lor interese (Ball, R., Tunger, D., 2006). Competențele profesionale ale bibliotecarilor, incluzând o experiență pe termen lung în gestionarea datelor bibliografice, sunt exploatate tot mai activ în crearea arhivelor instituționale, astfel bibliotecarii au acces imediat la surse de date importante pentru măsurarea productivității rezultatelor științifice (Astrom, F., Hansson, J., Olsson, M., 2011).

În condițiile în care se înaintează cerințe tot mai mari față de universitățile din RM, inclusiv și față de Universitatea Agrară de Stat din Moldova, în vederea îmbunătățirii indicatorilor performanțelor academice și de cercetare, cresc și exigențele față de biblioteci. În această ordine de idei, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă și-a revizuit oferta de servicii informaționale orientate către cercetători și a inițiat prestarea serviciilor bazate pe date bibliometrice. Serviciile bibliometrice oferite de BRȘA presupun următoarele activități:

- Stabilirea statutului revistelor științifice (cotate ISI sau indexate în baze de date);
- Identificarea revistelor potențiale pentru publicarea articolelor într-un anumit domeniu;
- Efectuarea analizelor bibliometrice ale publicațiilor cercetătorilor;

- Stabilirea indicelui Hirsch al autorilor;
- Acordarea asistenței cercetătorilor privind personalizarea producției științifice în baza de date Scopus;
- Formarea și dezvoltarea abilităților de utilizare a bazelor de date scientometrice;
- Consultații privind evaluarea publicațiilor științifice, calcularea și interpretarea indicatorilor bibliometrici pentru reviste, articole, autori, instituții și facultăți;
- Determinarea poziției universității în clasamentele internaționale de referință.

În rezultatul aprobării în cadrul universitar al regulamentului de acordare a premiilor pentru publicarea lucrărilor științifice în reviste cotate ISI, bibliotecii i s-a atribuit ca sarcină confirmarea publicării articolelor în reviste indexate în baze de date sau cotate ISI. Biblioteca eliberează autorilor o adeverință prin care se atestă prezența articolelor în reviste cotate/indexate ISI, numărul de autori și apartenența lor instituțională. În acest sens, a fost studiată baza de date Web of Science a companiei Thomson Reuters (anterior - Thomson ISI) și nivelul de acces la informațiile care sunt disponibile public și pot fi utile comunității academice. Accesul la baza de date Web of Science este cu plată și nici o instituție din Republica Moldova nu deține accesul deplin la acest produs scientometric. Pentru *stabilirea statutului revistelor științifice* se utilizează produsele companiei Thomson Reuters - Master Journal List și Journal Citation Reports. Totodată, în baza acestor produse, la solicitarea cercetătorilor, se întocmesc liste ale revistelor cotate ISI dintr-un anumit domeniu de cercetare pentru a-i ajuta în *selectarea revistelor* în care ar putea să-și publice articolele.

O *revistă cotată ISI* se consideră revista pentru care Thomson Reuters calculează și publică factorul de impact în Journal Citation Reports și care este inclusă într-una din bazele de date Web of Science. O revistă ce nu figurează printre revistele cotate ISI, dar este inclusă într-o bază de date administrată de Thomson Reuters și este prezentă în Master Journal List, este considerată *revistă indexată ISI*.

Un alt serviciu bibliometric prestat de BRȘA îl constituie efectuarea analizelor bibliometrice ale publicațiilor cercetătorilor prin intermediul bazei de date Scopus (Elsevier), ce cuprinde un volum de peste 50 mln. de înregistrări ale documentelor și are o acoperire de 100% a revistelor cotate ISI. Analiza bibliometrică presupune identificarea și prezentarea indicatorilor cantitativi privind publicațiile unui autor pe anii de publicare, domenii, tipul publicațiilor, sursele de publicare, citările publicațiilor autorului.

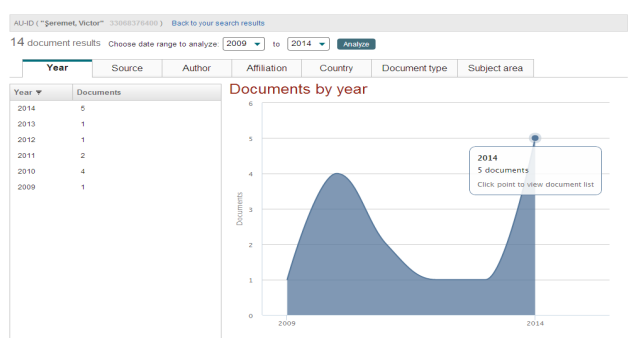

Figura 1. Repartizarea publicațiilor autorului Victor Șeremet în Scopus

De asemenea, pentru cercetători se prezintă indicele Hirsch, indicator care exprimă valoarea activității unui cercetător în funcție de numărul citărilor articolelor pe care le-a publicat.

Indicele Hirsch a fost propus de către fizicianul Jorge Hirsch din cadrul Universității din California (SUA) în anul 2005, fiind adoptat imediat de comunitatea științifică internațional. Astfel, indicele devine un instrument important pentru evaluarea rezultatelor științifice ale cercetătorilor și instituțiilor academice și un criteriu de cuantificare a impactului științific al acestora.

Acest indice se bazează pe o listă de publicații aranjate în ordinea descrescătoare a numărului de citări (începând cu articolul cel mai citat), evidențiind ponderea documentelor intens citate față de documentele care nu au fost încă citate.

Indicele Hirsch este calculat de bazele de date scientometrice comerciale (Scopus, Web of Science), dar se regăsește și în baze de date gratuite cu acces public pe Internet (Google Scholar, Elibrary.ru etc.). Calculat pentru unul și același cercetător indicele poate varia în diferite baze de date, fapt determinat de aria de acoperire a bazei de date selectate. Ca exemplu, indicele Hirsch al cercetătorului UASM Victor Șeremet este egal cu 4 în baza de date Scopus, iar în Google Scholar are valoarea 6.

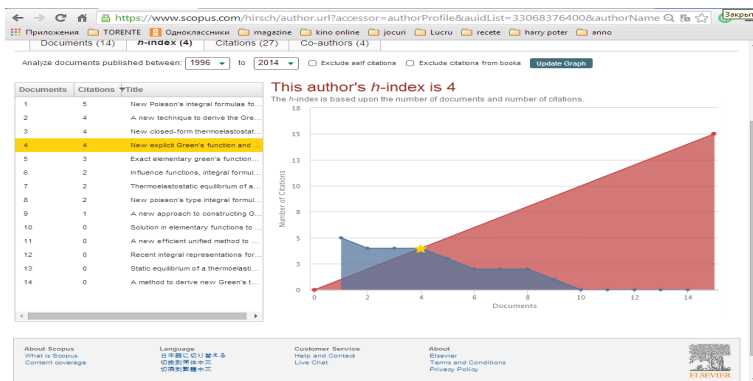

Figura 2. Indicele Hirsch al autorului Victor Șeremet în Scopus

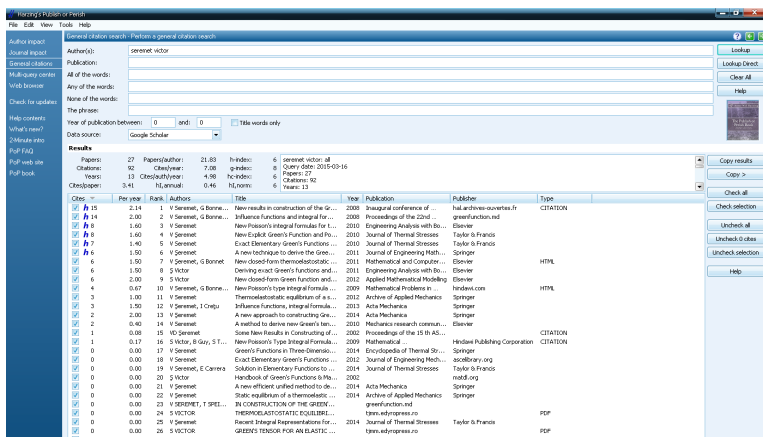

Figura 3. Indicele Hirsch al autorului Victor Șeremet în Google Scholar

Bibliotecarii acordă asistență cercetătorilor în utilizarea bazei de date Scopus, informându-i despre posibilitățile și facilitățile oferite de această bază de date, printre care: configurarea unui cont personal prin care fiecare cercetător își poate salva articolele de interes, căutările efectuate și referințele bibliografice; abonarea la serviciul „alerte”, care generează un e-mail către cercetător ori de câte ori apare un nou articol care satisface un cumul de criterii definit de acesta; abonarea la serviciul „articles-in-press”, care permite vizualizarea publicațiilor în curs de apariție.

În cazul în care lucrările unui cercetător nu sunt reflectate în baza de date Scopus în vederea preluării datelor bibliometrice se utilizează softul Publish or Perish. Acest soft, disponibil gratuit, calculează și oferă un șir de indicatori bibliometrici privind impactul unui autor (numărul total de publicații, numărul total de citări; numărul de citări per articol, numărul de citări per an, indicele Hirsch etc.) sau al unei reviste (h index, g index, hc index, hi norm) (Cheradi, N. 2011).

Un aspect important al atribuțiilor ce le revin bibliotecarilor în contextul prestării serviciilor bibliometrice îl reprezintă formarea și dezvoltarea abilităților cercetătorilor în utilizarea bazelor de date scientometrice. În această ipostază biblioteca conlucrează efectiv atât cu Departamentul Știință și Inovare al universității, cât și cu Direcția Știință, Formare Profesională și Extensiune Rurală a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova.

Pentru comunitatea științifică universitară biblioteca și Departamentul Știință și Inovare al universității au lansat un program cu genericul „Evaluarea rezultatelor cercetărilor științifice”, promovat la toate catedrele și facultățile universității. În cadrul programului sunt abordate pe larg problemele și oportunitățile de evaluare a rezultatelor științifice prin intermediul bazelor de date scientometrice: Web of Science (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier), Science Index (eLibrary.ru) în vederea diseminării rezultatelor cercetărilor și optimizării comunicării științifice.

Aceste subiecte au fost tratate și în cadrul acțiunilor organizate de BRȘA cu prilejul Săptămânii Internaționale a Accesului Deschis 2014 (Open Access Week):

- seminarul „Accesul Deschis: strategii, avantaje, publicare în acces deschis”,
- seminarul „Accesul deschis la informația științifică agricolă”.

BRȘA, având statut de centru de informare și documentare republican în domeniul științelor agricole, și-a propus să ofere un cadru de promovare și dezbateră a problematicii evaluării activității de cercetare cu accent pe bazele de date scientometrice și pentru cadrele de cercetare din instituțiile științifice din domeniul agriculturii. Conferința științifică „Impactul Accesului Deschis asupra vizibilității producției științifice agricole”, desfășurată în parteneriat cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a RM a avut ca public țintă atât cercetători din cadrul instituțiilor de cercetări științifice în domeniul agriculturii, cât și reprezentanți ai ministerului de resort. Această acțiune a avut ca scop prezentarea bazelor de date scientometrice internaționale: Web of Science, Scopus, Science Index, instrumentul bibliometric național, precum și prezentarea criteriilor de evaluare a revistelor și a cerințelor de publicare a unui articol științific.

Un suport dezvoltat de bibliotecă online în susținerea informațională a cercetătorilor îl reprezintă tutorialele. Acest produs este constituit dintr-un set de materiale de informare ce acoperă diverse subiecte importante și utile în activitatea de cercetare, cum ar fi:

- surse de informare pentru studiu și cercetare;
- strategii, inițiative, declarații internaționale privind Accesul Deschis;
- redactarea unui articol științific;
- prezentarea referințelor bibliografice și a citărilor în lucrări științifice;
- scientometrie, indicatori scientometrici, baze de date scientometrice.

Implicarea și asumarea responsabilității bibliotecii în prestarea serviciilor bibliometrice contribuie la extinderea profilului profesional al bibliotecarului, la creșterea vizibilității și consolidării poziției bibliotecii în mediul academic. Totodată, acest fapt construiește un parteneriat eficient între bibliotecă și Departamentul Știință și Inovare, amplifică relațiile de cooperare cu administrația și factorii decizionali universitari, atribuie un rol mai activ bibliotecii în procesul de comunicare științifică. Extinderea portofoliului de servicii ale bibliotecii prin includerea analizei bibliometrice reprezintă un plus de valoare atât pentru utilizatori, cât și pentru bibliotecă.

Referințe bibliografice:

1. ASTROM, F., HANSSON, J., OLSSON, M., 2011. Bibliometrics and the Changing Role of the University Libraries Fredrik [accesat: 16.03.2015]. Disponibil: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:461857/FULLTEXT01.pdf>
2. BALL, Rafael, TUNGER, Dirk, 2006. Bibliometric analysis – A new business area for information professionals in libraries? Support for scientific research by perception and trend analysis. In: Scientometrics Vol. 66, No. 3, pp. 561–577 [accesat: 16.03.2015]. Disponibil: <http://epub.uni-regensburg.de/5245/1/ball2.pdf>
3. CHERADI, Natalia, 2011. Publish or Perish și Google Scholar – instrumente moderne pentru analiza impactului cercetătorilor. In: Buletinul ABRM, nr. 1 (13), pp. 27-30.
4. REPANOVICI, Angela, 2014. Dezvoltarea de servicii bibliometrice în universități și contribuția bibliotecii. In: Biblioteca, nr. 2, pp. 35-36.
5. ȚURCAN, Nelly, 2013. Provocările Accesului Deschis și vizibilitatea producției științifice a Republicii Moldova. In: BiblioPolis, vol. 49, nr. 3, pp. 45-61.

**BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ MEDICALĂ – CENTRU BIBLIOTECONOMIC
PENTRU BIBLIOTECILE MEDICALE DIN REPUBLICA MOLDOVA:
IMPORTANȚA ȘI OPORTUNITATEA ACESTUI FAPT**

SCIENTIFIC MEDICAL LIBRARY, A CENTER FOR MEDICAL LIBRARIES IN THE REPUBLIC
OF MOLDOVA: THE IMPORTANCE AND OPPORTUNITIS OF THIS

Rodica BÎRÎIAC

Abstract: *The paper presents the work of Library Science Center at the Scientific Medical Library of State University of Medicine and Pharmacy „Nicolae Testemitanu”. Since 1977 the Library of Medicine Institute in Chisinau is a Library Science Center for college libraries of medicine in the country. It directs their activities, provides methodological assistance and contribute to complete their collections with medical publications of employees of the University. In 2005, the library received the status of Departmental Library Science Center for medical libraries. In last years (2012-2013) have been performed a number of methodological support activities: methodical consultations, Specialist Days, professional workshops, assistance visits.*

Keywords: *Library Science Center, college libraries of medicine, medical publications, professional workshops*

Asistența metodologică și de specialitate are drept scop sporirea eficienței și calității activității bibliotecare. Asigurarea metodologică eficientă a activității bibliotecare are o importanță deosebită pentru dezvoltarea bibliotecilor. Dar să vedem mai întâi ce este un centru biblioteconomic, prin definiție?

Conform DEX-ului, cuvântul CĒTRU, 3. S. n. loc (localitate sau parte dintr-o localitate) unde este concentrată o activitate (industrială, comercială, administrativă, culturală). ♦ Centru universitar = localitate în care există instituții de învățământ superior. Centru de documentare = bibliotecă, secție într-o bibliotecă sau într-o instituție, care are ca sarcină principală furnizarea de material documentar. ♦ Instituție conducătoare; putere administrativă centrală.

BIBLIOTECONÓMIC, -Ă, biblioteconomi, -ce, adj. Care aparține biblioteconomi-ei, privitor la biblioteconomie. [Pr.: -bli-o-] – Din fr. bibliothéconomique.

DEPARTAMENTÁL, -Ă Care ține de un departament; ministerial. [Cf. fr. départemental].

METODOLÓGIC, -Ă, metodologi, -ce, adj. Care aparține metodologiei, privitor la metodologie. – Din fr. méthodologique, germ.

Potrivit *Legii cu privire la biblioteci, nr. 286 din 16 noiembrie 1994 modificată și completată, articolul 8, aliniatul (3)*, „Statut de centru biblioteconomic deține biblioteca principală dintr-o rețea teritorială sau departamentală, abilitată cu funcții biblioteconomice, și o structură organizatorică corespunzătoare.” Această stipulare se regăsește și în *Regulamentul Sistemului de asistență metodologică și de specialitate în Republica Moldova*, în vigoare și acum.

Activitatea metodologică și de specialitate este orientată spre dezvoltarea și

perfecționarea activității bibliotecare, asimilarea și implementarea inovațiilor, introducerea în practică a unor noi forme și metode de activitate, formarea profesională continuă a bibliotecarilor.

Dar mai întâi, un pic de istorie.

În primii ani de după război dezvoltarea bibliotecilor medicale este determinată de următoarele caracteristici:

- a) Crearea rețelei de biblioteci medicale;
- b) Grija considerabilă a organelor ocrotirii sănătății în vederea dezvoltării bibliotecilor, care erau destinate să deservească lucrătorii medicali cu literatură de specialitate;
- c) Ajutorului frățesc primit din partea altor republici în organizarea rețelelor de biblioteci;
- d) Organizarea administrării rețelei de biblioteci medicale de către Biblioteca Științifică Medicală Centrală de Stat (Государственная Центральная Научная Медицинская Библиотека);
- e) Participarea activă a bibliotecilor medicale la luarea hotărârilor decisive în problemele ocrotirii sănătății a republicii.

În 1951 funcționau 31 biblioteci medicale, printre care 13 în cadrul instituțiilor medico-profilactice republicane și orașenești. La etapa actuală în rețeaua de biblioteci medicale sînt 24 biblioteci medicale : activitatea a 2 biblioteci medicale din rețea a fost suspendată chiar anul trecut; biblioteca IMSP Spitalul Clinic Municipal de Ftiziopneumologie și biblioteca IMSP Spitalul Raional Cahul, fapt regretabil.

În legătură cu lipsa funcției de metodist, medicii cu deplasări în teritoriu, erau împuterniciți de către Ministerului ocrotirii sănătății al RSSM, să verifice activitatea bibliotecilor instituțiilor medico-sanitare.

În anul 1961 în cadrul Bibliotecii Științifice Medicale a fost introdusă pentru prima dată funcția de metodist.

Cu susținerea permanentă a Ministerului ocrotirii sănătății a republicii în acea perioadă s-a îmbunătățit considerabil gestiunea metodică a bibliotecilor medicale a Moldovei, s-a întărit baza materială a acestora.

Din 1977 Biblioteca Institutului de Medicină din Chișinău este centru biblioteconomic pentru bibliotecile colegiilor de medicină din republică, ea dirijează metodologic activitatea acestora, acordă asistență de specialitate și contribuie la completarea colecțiilor lor cu publicații medicale ale colaboratorilor Universității.

Conform HOTĂRÎRII GUVERNULUI Republicii Moldova, Nr. 52 din 27.12.1995, cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Biblio-

teconomic Național și a Statutului Bibliotecii Naționale, Biblioteca Științifică Republicană de Medicină este stipulată ca Centru Biblioteconomic Departamental.

Aceeași stipulare o regăsim și mai târziu, în 2004, în același act legislativ, prin care Biblioteca Științifică Republicană de Medicină își păstrează statutul de Centru Biblioteconomic Departamental.

În anul 2005 are loc comasarea celor două Biblioteci principale din rețeaua medicală, și anume a Bibliotecii Științifice Republicane de Medicină, și a Bibliotecii Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Odată cu acest fapt, acestea din urmă, i se atribuie și statutul de centru biblioteconomic departamental pentru bibliotecile medicale.

În conformitate cu REGULAMENTUL de organizare și funcționare a Consiliului Biblioteconomic Național, Aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii în iunie, 2014, Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, are statut de centru biblioteconomic Departamental.

Conform **Regulamentului Sistemului de asistență metodologică și de specialitate în Republica Moldova, aprobat la ședința Consiliului Biblioteconomic Național din 21.12.1999**, 2.5. Centrele biblioteconomice departamentale asigură asistența metodologică și de specialitate a bibliotecilor din rețeaua concretă, atribuindu-li-se sarcini și misiuni. Una din acestea ar fi asigurarea organizatorică și informațională a realizării obiectivelor și sarcinilor formulate de organele dirijării administrative și profesionale în cadrul rețelei concrete.

Sintetizarea, generalizarea și popularizarea experienței pozitive, specifice activității bibliotecare din rețea este o altă sarcină a centrelor biblioteconomice, nu mai puțin importantă, care se realizează prin diferite forme și metode (întruniri metodice, seminare)

O altă funcție importantă este și asigurarea organizatorică și documentară a perfecționării și reciclării bibliotecarilor din rețea. În sistemul de formare profesională continuă a bibliotecarilor din bibliotecile din rețeaua medicală un loc aparte revine actualizării și dezvoltării cunoștințelor profesionale și recalificării. Biblioteca modernă este foarte dinamică. Fluxul informațional se schimbă atât de rapid, încât specialiștii reușesc cu greu să fie la curent cu tot ceea ce apare nou în domeniu, iar tehnologiile de informare și comunicare solicită implicarea în forță a bibliotecarului. În acest sens se organizează conferințe, seminare, întruniri, cluburi profesionale și alte acțiuni de popularizare a metodologiei și tehnologiei biblioteconomice naționale și moderne. Astfel că pe parcursul anilor dinamica acestora rămâne constantă. (2-3 activități pe ani) (Figura Nr.2)

Totodată se participă anual la atestarea cadrelor bibliotecare 2013 (în aspect organizațional și de instruire a candidaților).

Recepționarea, analiza și sinteza statisticii activității bibliotecare.

Anual, conform unui orar sunt recepționate și verificate rapoartele statistice, privind activitatea bibliotecilor medicale din rețea. După o analiză profundă a activității bibliotecilor medicale din rețea, conform datelor statistice din rapoarte, se elaborează Raportul anual de generalizare a activității lor, care este prezentat organelor de resort.

Monitoring-ul metodologic are în vizor: dinamica indicatorilor privind activitatea bibliotecilor; schimbările în domeniu; depistarea, evaluarea, testarea și promovarea inovațiilor.

Monitorizarea dinamică a indicatorilor oferă posibilitatea evaluării activității bibliotecare, dar cea mai eficientă metodă în acest sens, este totuși, vizitarea bibliotecii și studierea stării de lucru la fața locului. În acest sens se execută deplasări în bibliotecile medicale din teritoriu. Pe parcursul anilor observăm, conform Rapoartelor de activitate, o dinamică scăzută în acest sens la etapa actuală, comparativ cu perioadele anterioare, fapt determinat și de lipsa transportului, sau a surselor financiare suplimentare. Astfel dacă în perioada anilor 1978-1991 numărul acestora erau de 5-7 deplasări pe țară, apoi începând cu anul 2009 numărul acestora ajunge și la 2-3 deplasări anuale. (Figura Nr.1)

Asigurarea metodologică a activității bibliotecii se bazează pe activitatea analitică, care la rândul ei se axează pe analiza dinamicii activității. Monitoring-ul metodologic presupune studierea schimbărilor în activitatea bibliotecară. În baza acestor schimbări sunt efectuate recomandările metodologice în scopul perfecționării activității sau lichidării lacunelor depistate.

Elaborarea și difuzarea lucrărilor cu caracter metodologic, privind activitatea bibliotecilor din rețea este o altă funcție a centrelor biblioteconomice.

Acordarea de sprijin metodic rețelei și organizarea acțiunilor de îndrumare practică în rețea. În acordarea asistenței metodologice și de specialitate sunt antrenate nu numai persoanele direct responsabile de această activitate, dar și toți specialiștii din subdiviziunile bibliotecii responsabili de achiziții, catalogare, indexare, activitatea de referințe, relații cu publicul etc. Asistența de specialitate este oferită direct la locul de muncă (demonstrații practice) sau prin consultații orale sau scrise (format tradițional sau electronic). Asistența de specialitate este oferită la solicitarea bibliotecarilor sau la inițiativa bibliotecarului metodist în urma analizei activității care necesită îmbunătățire.

O dinamică în acest sens o putem urmări pe parcursul anilor conform Rapoartelor de activitate, fapt determinat și de comasarea celor două biblioteci și executarea unui volum de muncă de asistență de specialitate mult mai mare. (Figura Nr. 2) Așa deci, începând cu anii 1978 se executau câte 40-50 consultații de specialitate anual, iar începând cu perioada 2009 numărul acestora este în creștere, astfel că în anii 2012 ajung până la 187 de consultații de specialitate în diferite forme (orale, la telefon sau online).

Un loc aparte în asistența metodologică revine funcției informative în scopul diseminării operative a realizărilor și tendințelor de dezvoltare a profesiei, noutăților și experiențelor avansate în domeniu. La fel de importantă este și funcția de cercetare, care presupune studierea și sintetizarea practicii bibliotecare de calitate.

În ultimii ani (2012-2013) s-au înfăptuit un șir de activități de asistență metodologică cu referire reală în practica bibliotecară. Astfel, în anul 2012 au fost realizate 8 vizite de asistare metodologică în cadrul bibliotecilor medicale din rețea (Biblioteca IMSP Institutului Oncologic; Biblioteca IMSP SCR; Filiala nr. 1 BȘM USMF „Nicolae Testemițanu”; Biblioteca IMSP Centrului Național de Sănătate Publică; Biblioteca IMSP Institutul de Ftiziopneumologie; Biblioteca Spitalului Municipal nr.4: Biblioteca Spitalului Clinic Municipal Bălți; Biblioteca Spitalului Clinic de Traumatologie și Ortopedie).

Au fost acordate 187 consultații metodice bibliotecile medicale din rețea. La 14 decembrie 2012 a fost organizat un Atelier profesional cu tematica „Evaluarea activității bibliotecii prin aplicarea sistemului de măsurători statistici și indicatori de per-

formață." Activitatea a fost suplinită cu o expoziție de documente de specialitate. La întrunire au participat 14 bibliotecari din rețea, care au reprezentat bibliotecile instituțiilor de cercetare (Institutul Oncologic, Institutul de Ftizio pneumologie, Institutul de CȘ în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și a Copilului, Centrul Național ȘP Medicină de Urgență), colegiilor de medicină (Chișinău, Orhei, Ungheni, Cahul), Centrul Național de Sănătate Publică din Chișinău SCM nr. 1, nr. 4 și de Ftizio pneumologie din Chișinău, SCM din Bălți, SR din Hîncești și Leova.

Pe parcursul anului 2012 s-a participat la organizarea Zilei Specialistului (total - 5) în cadrul unui șir de instituții medicale din țară, și anume: Biblioteca IMSP Centrului Național de Sănătate Publică, Biblioteca IMSP Inst. CȘDOSMC, Biblioteca IMSP Inst. de Ftizio pneumologie, Biblioteca IMSP Inst. Oncologic, Biblioteca IMSP Spitalul Clinic Municipal or. Bălți.

În cadrul activității organizatorice, în vederea instruirii profesionale continue, pe parcursul anului 2013 au fost organizate un șir de activități:

Atelierul profesional „Priorități și sarcini ale bibliotecilor medicale din rețea pentru anul 2014” (noiembrie), avându-i ca participanți bibliotecarii bibliotecilor medicale din rețea (16 participanți). În cadrul atelierului au fost formulate noile sarcini ale bibliotecilor medicale din rețea pentru a. 2014 prin prisma standardelor „Statistici de bibliotecă” și “Informare și Documentare”; a fost prezentat proiectul Raportului statistic, noua variantă; a fost prezentat site-ul BȘM în noua versiune.

S-a participat la organizarea a **4 Zile ale Specialistului** (pe parcursul anului) (IMSP Spitalul Municipal nr. 1; IMSP Centru Municipal de Sănătate Publică; IMSP Spitalul Clinic Republican; IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie), în cadrul cărora a fost prezentat site-ul BȘM, serviciile electronice pe care le oferă Biblioteca, fiecare activitate fiind suplinită de o vastă expoziție de carte, conform profilului instituției corespunzătoare.

S-au realizat 4 vizite de asistare metodologică în bibliotecile medicale: IMSP Institutul Oncologic; IMSP CNSP Medicină de Urgență; IMSP Spitalul Municipal nr. 4; IMSP Institutul de Cercetare Științifică în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și a Copilului); au fost acordate 146 consultații metodice bibliotecilor medicale din rețea.

În martie, 2014 a fost organizat trainingul cu tematica **„Executarea unei expoziții de carte: reguli, cerințe, estetică”**, la care au participat 18 participanți.

Biblioteca la etapa actuală, trebuie să devină un centru de importanță strategică, un suport real pentru procesul de învățământ, cercetare și sistemul de instruire continuă. Iată de ce existența și funcționalitatea centrelor biblioteconomice își argu-

mentează pe deplin misiunea, iar creșterea rentabilității acestora depinde în mare parte și de aplicarea în practică a cadrului legislativ existent și de reactualizare a acestuia.

Fig. 1. Dinamica deplasărilor în teren (anii 1978-2013)

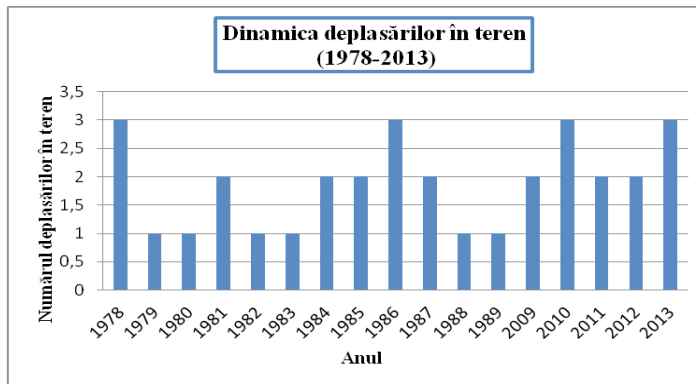

Fig. 2. Dinamica conferințelor, seminarelor (anii 1978-2013)

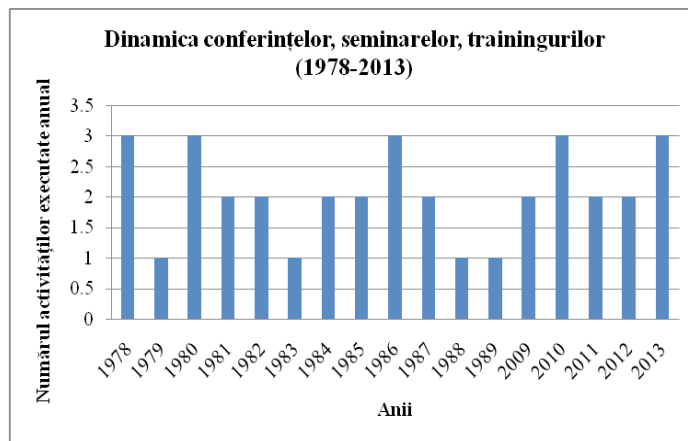
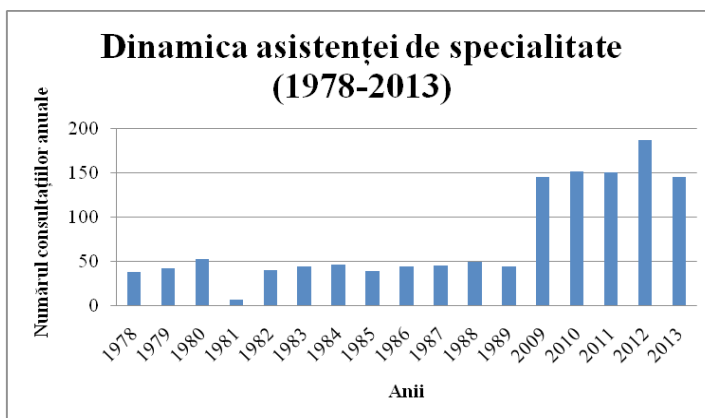

Fig. 3. Dinamica asistenței de specialitate (anii 1978-2013)

LECTURILE PROFESIONALE ȘI NONPROFESIONALE ALE BIBLIOTECARILOR

PROFESSIONAL AND NONPROFESSIONAL LECTURES
OF LIBRARIANS

Angela HĂBĂȘESCU

Abstract: *In this article the results of the survey are represented professional lectures and nonprofesionale of librarians, conducted during the period from 5 to 10 February of the current year in BȘ USARB.*

Keywords: *reading nonprofesional reading, book, periodical publication*

Cărțile sunt cei mai tăcuți și constanți prieteni, sunt cei mai accesibili și cei mai înțelepți consilieri, sunt cei mai răbdători profesori.

C. W. Eliot

Cartea este comoara fără de preț. Ea te face să te bucuri, să râzi și să plîngi. O carte te trimite la alte cărți și toate împreună formează baza trainică a culturii noastre. Lectura este un mijloc de creare, recreere și devenire a personalității, de sensibilizare la valorile perene ale culturii umane de bine, frumos și adevăr. Rolul bibliotecarului stă sub semnul unui demers al modestiei, al bunului simț, al universului magic care îl înconjoară, acela al cărților. Bibliotecarul trebuie să declanșeze și să mențină în timp, printr-o motivație continuă, nevoia de carte, necesitatea lecturii. Dar pentru a cultiva interesul față de lectură la utilizatori, mai întâi de toate trebuie să fii tu însuși o persoană pasionată de lectură, bine instruită și competentă.

Pentru a analiza preferințele de lectură ale bibliotecarilor BȘ USARB, în perioada 5-10 februarie a anului curent în BȘ USARB a fost realizat un sondaj pe un eșantion de 20 de respondenți.

Scopul sondajului:

- Determinarea repertoriului de lectură al bibliotecarilor BȘ USARB.

Obiectivele sondajului:

- Identificarea orizontului lecturilor nonprofesionale ale bibliotecarilor;
- Obținerea informațiilor despre lecturile profesionale pentru stabilirea nivelului de formare profesională continuă.

Ipoteza sondajului:

- Cu cît mai variate sînt preferințele de lectură ale bibliotecarilor, cu atît mai bogate propunerile pentru lectură oferite utilizatorilor;
- Lecturile profesionale influențează direct la sporirea nivelului de formare profesională a fiecăruia.

În cercetare a fost folosită metoda sociologică (*chestionarul de distribuire*) de culegere a informației și de analiză a repertoriului de lectură a bibliotecarilor BȘ USARB. Chestionarul a inclus diverse forme de întrebări: închise, cu variante de răspuns deja

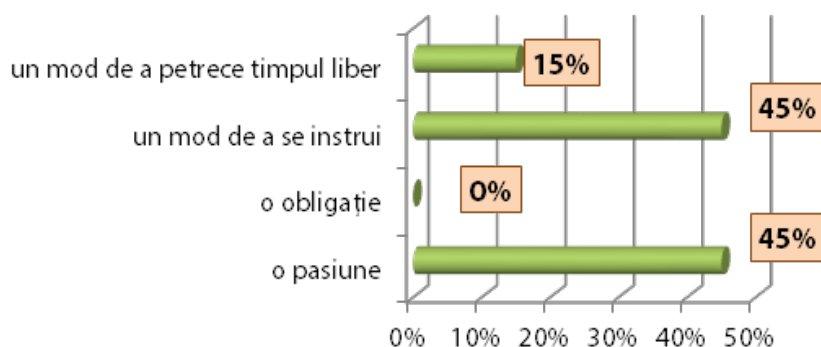
formulate și deschise, fără variante de răspuns, fapt care a asigurat libertatea expresiei pentru fiecare respondent.

Grupul-țintă: bibliotecarii din această instituție.

Chestionarul cuprinde patru itemi care includ mai multe variante de răspuns deja formulate, și trei întrebări, care cer determinarea proprie a conținutului răspunsului. În cursul investigației rezultatelor obținute în urma răspunsurilor putem constata următoarele:

1. Prima întrebare a chestionarului a avut un caracter introductiv și a fost orientată pentru identificarea locului pe care îl ocupă lectura în viața bibliotecarului.

La întrebarea „**Ce prezintă pentru Dvs. lectura?**” 9 respondenți, descriind stilul predominant de lectură, menționează că lectura pentru ei prezintă „o pasiune” și alți 9 au ales varianta de răspuns „un mod de a se instrui”. Trei persoane chestionate au optat pentru mai multe variante de răspuns, au accentuat că pentru ei lectura este și „un mod de a se instrui” și „un mod de a-și petrece timpul liber”. După cum denotă răspunsurile obținute, importanța lecturii este evidentă pentru fiecare respondent și ocupă un loc considerabil în viața fiecăruia.

2. Răspunsurile la întrebarea „**Ce tip de literatură preferați să alegeți pentru lectură?**” scot în evidență faptul, că majoritatea bibliotecarilor chestionați (12 persoane) preferă literatura de specialitate, recunoscând faptul că această literatură poate oferi materiale foarte valoroase, datorită posibilității de a transfera experiența de înalt profesionalism în viața cotidiană și 10 respondenți aleg literatura artistică. Două persoane au răspuns că în egală măsură preferă să citească atât literatura artistică, cât și de specialitate.

3. Întrebarea nr. 3 „**Preferanți să lecturați:**”

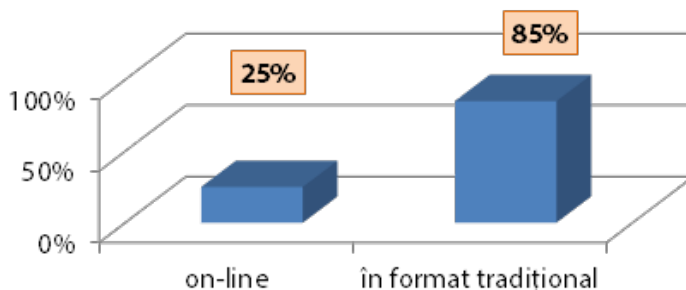
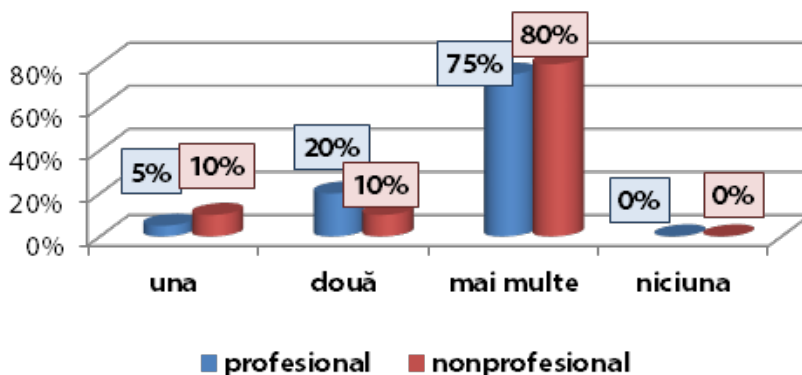

Figura de mai jos ne permite următoarea interpretare a datelor: majoritatea bibliotecarilor chestionați (17) optează pentru lecturarea publicațiilor în format tradițional. Lectura cărților și revistelor tipărite li se pare mai atractivă. Recunosc avantajele electronicului 5 respondenți, preferând lecturile on-line și două persoane chestionate au relatat că nu importă formatul de pe care se citește.

4. Întrebarea „**Care este numărul de cărți citite în ultimul an?**” a fost divizată în două părți. Persoanele chestionate trebuiau să indice numărul de cărți citite din domeniul profesional și nonprofesional. Situația privind răspunsurile la întrebarea menționată poate fi urmărită în figura ce urmează.

Analizând răspunsurile la această întrebare, am constatat următoarele: din domeniul profesional „mai multe” cărți au citit – 15 bibliotecari. Pe locul doi s-a plasat răspunsul „două cărți” (cu 8 răspunsuri), urmează „o carte citită” – 1 persoană, „niciuna” – nici o persoană. Din domeniul nonprofesional – 2 respondenți au citit „o carte”, tot 2 persoane au lecturat „două cărți”, șaisprezece chestionați au ales varianta „mai multe” și „niciuna” – nimeni. Se atestă un număr mai mare de lecturi atât din domeniul nonprofesional, cât și profesional.

5. Întrebarea „**Care este ultima carte citită de Dvs.?**” le-a oferit celor chestionați libertate în exprimare. Topul preferințelor bibliotecarilor BȘ USARB pentru lectură poate fi prezentat după cum urmează: din domeniul profesional 10 respondenți au numit lucrarea autorului Mircea Regneală *Tratat de biblioteconomie* în 2 volume (București, 2013) și 3 persoane au evidențiat lucrarea *Предметизация документов* de Серебрянникова Т. О. (СПб., 2014).

Au mai fost menționate:

- „*Studii de biblioteconomie*” de Mircea Regneală (Constanța Ex Ponto, 2001);
- „*Biblioteconomie. Miscellanea*” al autorului Victor Petrescu (Cetatea de Scaun, Tîrgoviște, 2010);
- „*Introducere în biblioteconomie*” de Horvat Săluc (București, 1996);
- „*Biblioteconomie în întrebări și răspunsuri*”, Marinescu Nicoleta (Iași, 2009);
- „*Tradiții și inovare în cercetarea științifică*” *Colloquia professorum*, ed. a III-a și a IV-a, (Bălți, 2014);
- *Colloquia Bibliothecariorum „Faina Tlehuci”*, ed. a II-a (Bălți, 2014)
- „*Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne*”, autor Agache Catinca (Iași, 2007);
- „*Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*” Liviu-Iulian Dediu (București, 2012);
- „*Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație*” al autoarei Nelly Țurcan (Ch., 2012);
- „*Managementul bibliotecilor potrivit cerințelor ergonomiei*”, Enache Ionel (București, 2001).

Din lecturile nonprofesionale preferințele au fost date scriitorilor români: Nicolae Dabija cu „*Tema pentru acasă*” (6 persoane chestionate), Aurelian Silvestru „*Fărîme de suflet*”, Anatol Ciobanu „*La un pas de fericire*”, Aureliu Busuioc „*Lătrînd la lună*”, Ion Druță „*Maria Cantemir, ultima dragoste a lui Petru cel Mare*”, M. Potîrniche „*Acasă. Amintiri... Album*” și autorilor universal: H. Ch. Andersen „*Povestea vieții mele*”, Osho „*Lumina eliberării*”, Karl Levy „*Și dacă e adevărat*”, H. Murakami „*Pădurea norvegiană*”, Milan Kundera „*Identitatea*”, Дина Рубина „*Почерк Монардо*” și Джейн Остин „*Гордость и предубеждение*”. Răspunsurile la aceste întrebări au relevat varietatea tematică a lecturilor bibliotecarilor. Prioritatea nominalizării publicațiilor fundamentale, de ultima oră în lecturile profesionale ale bibliotecarilor demonstrează faptul, că bibliotecarii conștientizează necesitatea lecturii de specialitate în activitatea profesională. Ceea ce corespunde cerințelor proiectului regulamentului de atestare a cadrelor bibliotecare în care accentul este pus pe cercetarea științifică în domeniu, formarea profesională de-a lungul întregii vieți.

6. La întrebarea „**Încercați să Vă amintiți titlul unei cărți citite care v-a ajutat**”, răspunsurile denotă următoarele:
 - a) Din domeniul profesional au fost numite lucrările: „*Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne*”, autor Agache Catinca, „*Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării*” și „*Tratat de biblioteconomie*” de Mircea Regneală, „*Biblioteca în căutarea identității*” și „*Un deceniu sub semnul reformei*” de Vera Osoianu, „*Biblioteconomie în întrebări și răspunsuri*” de Marinescu Nicoleta (2 răspunsuri), „*Numai cercetarea salvează*” de Ion Stoica, „*Noi tendințe în serviciul de referințe*”, autor Marcu A. etc.
 - b) Pe plan nonprofesional au fost menționate: *Biblia*, John C. Maxwell „*Dezvoltă liderul din tine*”, Norman Vincent Peale „*Spune Pot și vei Putea*”, Aldo Naouri „*Cum să ne educăm copiii*”, Charly Cungi „*Cum putem scăpa de stres*”, Aureliu Busuioc „*Lătrînd la lună*”, „*Trecerea*” de Yogananda, Nicole Krauss „*Istoria iubirii*”, „*Sunt părinte de succes*” semnată de un grup de autori, „*Mănîncă, roagă-te, iubește*” de Elizabeth Gilbert și „*Fluturii*” de Irina Binder , „*Жизнь займы*” de

Э. М. Ремарк și „Таис Афинская” de И. А. Ефремов etc.

În răspunsurile obținute la itemul nr. 6 la fel ca și în răspunsurile la întrebarea nr. 5 se urmărește varietatea intereselor și a preferințelor bibliotecarilor. Aici sînt menționate lucrările din mai multe genuri literare: literatura pedagogică și psihologică, literatura spirituală, romanele istorice, literatura biografică și autobiografică. Se dovedește afirmația că cartea ne face să fim mai buni, mai înțelepți, ne ajută să trecem mai ușor peste greutățile vieții, ne întărește. Anume în cărți putem găsi răspunsul la întrebările care ne frămîntă.

7. La întrebarea **„Pentru formarea, perfecționarea, îmbogățirea abilităților de activitate profesională, generală, ce publicație periodică consultați mai des?”** au fost numite revistele:

- *Biblioteca* -15
- *Confluente bibliologice* – 12
- *BiblioPolis* – 12
- *Revista ABRM* – 12
- Bibliouniversitas@abrm.md – 8
- *BiblioScientia* – 4

și în limba rusă:

- Библиотечное дело – 6
- Научные и технические библиотеки – 6
- Библиотековедение – 4
- Мир библиографии – 2
- Библиография și Библиосфера au fost menționate de cîte 1 bibliotecar chestionat.

După cum se observă din răspunsurile de mai sus, în lecturile bibliotecarilor un loc semnificativ îl ocupă publicațiile periodice de specialitate, datorită caracteristicilor lor specifice, ele fiind principalul instrument de difuzare a informației științifice. Anume în aceste publicații se poate găsi cea mai proaspătă informație din domeniu.

În „**Cititul și scrisul**” Nicolae Manolescu spunea: *„La ce sînt bune cărțile? Imi vine să răspund: la tot și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd e tot una cum a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart. În ce mă privește, mă număr printre cei care nu pot trăi fără cărți. Sînt un vicios al lecturii. Am nevoie să citesc așa cum am nevoie să mănînc și să beau. Hrana pe care mi-o oferă lectura îmi este la fel de indispensabilă ca și aceea materială. Resimt fiecare zi fără o carte ca pe o zi pierdută.”*

Concluzii

- ✓ Lectura este o activitate profesională a bibliotecarului. Pentru majoritatea respondenților lectura semnifică *o pasiune și un mod de a se instrui*;
- ✓ Se lecturează atît literatura profesională, cît și cea artistică, diferența în preferințe fiind nesemnificativă;
- ✓ Majoritatea bibliotecarilor optează pentru lecturile în format tradițional;
- ✓ În lecturile profesionale ale bibliotecarilor prevalează publicațiile fundamentale din domeniul biblioteconomiei;

- ✓ Bibliotecarii utilizează diferite categorii de documente (cărți, publicații periodice) pentru informare și documentare;
- ✓ Efortul și dorința de lectură continuă sistematic, vizînd o perspectivă, reprezentînd condiția oricărui succes personal.

Referințe bibliografice:

1. CUCU, Adela. Un sondaj despre apetitul lecturii. In: *Confluente bibliologice*. 2009, nr. 3-4, pp. 49-56. ISSN 1857-0232.
2. SACHALARE, O. M. Tineretul și motivația lecturii. In: *Biblioteca*. 1992, nr. 8, pp.10-11. ISSN 1220-3386.

Abstract: *The author describes the process of effective communication in libraries, requirements for interpersonal communication with colleagues and students. The partnership between users and librarians is provided by the Director of the library, to determine them to understand each other, to act together, to communicate permanently.*

Keywords: *communication, interpersonal communication, partnership, students, colleagues*

Vorbirea este instrumentul acestei lumi prezente. Liniștea este misterul lumii ce va veni.
Sfintul Isaac Sir

Comunicarea este echivalentă existenței și respirației umane. Însă, știu oare toți ce înseamnă comunicarea? Ce reprezintă procesul de comunicare? În ce constă comunicarea eficientă? Cum putem atinge performanțe majore în comunicarea zi de zi?

Comunicarea înseamnă ceea ce spunem, felul în care ne comportăm, cum vorbim, cum ascultăm partenerii de discuție, cum ne exprimăm sentimentele și cum le percepem pe cele ale interlocutorilor. Cu cât mai comunicativi sîntem, cu atît mai buni interlocutori devenim. Arta de a comunica începe de la perfecționarea comunicării intrapersonale. Trebuie să înțelegem ce ne dorim, spre ce tindem și unde vrem să ajungem. Toate aceste aspecte presupun un lucru asiduu asupra devenirii fiecăruia ca personalitate prin citire, studiere, perfectare a comportamentului propriu. Emoțiile noastre trebuie să fie echilibrate, mintea limpede și gîndurile clare. Acest lucru se învață și se tocește în fiecare zi. În caz contrar nici odată nu vom ajunge să asimilăm nivelele propriu-zise ale comunicării.

Într-un proces de comunicare pot fi încadrate una, două, trei și mai multe persoane. Astfel deosebim cinci niveluri ale comunicării umane:

- Comunicarea intrapersonală
- Comunicarea interpersonală
- Comunicarea în grup sau în echipă
- Comunicarea publică
- Comunicarea în masă

Comunicarea intrapersonală presupune lucrul de sine stătător. Persoana se ascultă pe sine, își adresează întrebări, se îndoiește sau se îngrijorează, se judecă sau reflectează, comunică în gînduri sau în imagini. Este un proces de meditare asupra eu-lui personal prin care se ating rezultate înalte în echilibrarea psihică.

Renumitul psiholog Kevin Hoga, un „maestru al comunicării” spunea: „Există anumite motive pentru care fiecare din noi comunicăm în modul în care o facem”:

- Cu toții sîntem un produs al genelor noastre;
- Cu toții sîntem un produs al mediului ambiant, inclusiv părinții, rudele, prietenii, profesorii, prietenii etc.;

- Cu toții sîntem un produs al propriilor noastre experiențe unice;
- Cu toții avem atitudini defensive care ne ajută și în același timp ne dăunează în comunicare;
- Cu toții dorim iubire;
- Cu toții am suferit dureri emoționale;
- Cu toții ne dorim să nu mai suferim niciodată.

Deci, depindem de anumite situații ale vieții care ne-au marcat, ne marchează și ne vor sau ne vor marca pe viitor.

Al doilea nivel îl constituie *comunicarea interpersonală* la care participă două persoane, ambele avînd capacitatea de a asculta, de a fi ascultat, de a respecta și înțelege sensul, interesul și dorința interlocutorului.

Pe noi, ca colaboratori ai bibliotecii și persoane implicate direct în deservirea utilizatorilor ne interesează cel mai mult anume acest tip de comunicare, pentru că comunicarea cu cineva înseamnă învingerea mai multor bariere de ordin psihologic, încercarea de a învăța din experiențele proprii, fie ele pozitive sau negative.

Ce presupune comunicarea de succes?

- A-l asculta atent și liniștit pe celălalt;
- A nu-l întrerupe;
- A nu te lăsa ofensat;
- A-ți lua timp pentru reflecție înainte de a da un răspuns important;
- A rezolva conflictele în mod deschis;
- A-ți exprima emoțiile într-o manieră constructivă;
- A fi calm, conștient, a nu fi influențat de titlul sau statutul celui alt;
- A menține o varietate largă de opțiuni, a fi deschis schimbării și contradicțiilor;
- A nu „sări” peste dorințele și sentimentele altuia pentru a evita situațiile cînd mai tîrziu acesta s-ar simți prost dintr-o astfel de comunicare.

Atunci cînd devenim eficienți la primele două niveluri sau tipuri de comunicare, putem spune că ușor vom face față oricărui nivel de comunicare, de grup, publică sau în masă, adunînd forțele proprii pentru a învăța lucruri noi, pentru a depăși tot felul de bariere și a împărtăși cunoștințe.

Institute of Mental Research (cunoscut în calitate de *Școala de la Paolo Alto*) a enunțat următoarele axiome ale comunicării:

Axioma 1: „Comunicarea este inevitabilă sau „Non comunicarea este imposibilă”.

Orice comportament are valoare comunicativă indiferent de existența sau absența unor indici, semne și semnale (comunică și tăcerea, nu doar vorbele). De exemplu: cineva nu răspunde unui salut; paloarea sau înroșirea obrazilor; ritmul bătăilor inimii.

Axioma 2: „Comunicarea se dezvoltă pe două planuri: al conținutului și al relației. Primul oferă informații, iar al doilea oferă informații despre informații”. De exemplu: aceleași cuvinte sînt rostite cu intonații diferite.

Axioma 3: „Comunicarea este un proces continuu ce nu poate fi abordat în noțiunile de cauză-efect sau stimul-răspuns”. Este inutil să căutăm o motivație unică pentru un act de comunicare punctual pentru că omul comunică în fiecare moment

cu întregul sau trecut.

Axioma 4: „Comunicarea se bazează atât pe informațiile în forma digitală (procesate de sistemul nervos central), cât și pe informația analogică (procesată de sistemul neurovegetativ)”.

Axioma 5: „Comunicarea este ireversibilă”. Mesajul, bun sau rău, o dată emis și recepționat nu mai poate fi luat înapoi.

Axioma 6: „Comunicarea implică raportul de putere între parteneri iar schimbul de mesaje care are loc între ei poate fi simetric sau complementar”. Raporturi reciproce ideale nu există.

Axioma 7: „Comunicarea implică procese de acomodare și ajustare a comportamentelor”. În aceste cazuri are loc plecarea de la următoarele premise:

- oamenii sînt diferiți;
- comunicarea lor se poate ameliora doar în urma unui efort de acomodare reciprocă la stilul de comunicare al partenerului, la expresia lui lingvistică, la percepțiile și experiența subiectivă de viață.

De exemplu oamenii care comunică și trăiesc împreună ajung să semene în gesturi și în expresie verbală.

În continuare propunem că divizăm comunicarea în cadrul activității noastre în două compartimente: Comunicarea interpersonală cu colegii și Comunicarea interpersonală cu studenții.

Cine este responsabil de corectitudinea și eficiența comunicării interpersonale în colectiv ? Ce trebuie să facem pentru a îmbunătăți procesul de comunicare dintre noi ? De ce ne înțelegem sau poate nu ne înțelegem? Ce se întîmplă într-un colectiv? Toți sîntem influențați de foarte mulți factori care dictează, de fapt, diferențele de percepție, dificultățile de exprimare, lipsa sau prezența de interes, emoțiile. Atunci cînd nu sîntem înțeleși, încercăm să dăm vina pe alții și nu analizăm faptele și acțiunile noastre. Interlocutorul este vinovat că nu a auzit ce i-am spus, că nu m-a înțeles, că nu m-a acceptat, că nu a făcut ce am vrut. Însă, totul depinde de noi. Dacă s-a întîmplat că nu am fost înțeleși, atunci probabil este greșeala noastră de a nu fi vorbit „în limba interlocutorului”. Dar, pe de altă parte, cel, care a ascultat, nu trebuie să aibă frică să mai întrebe o dată ceea ce i-a fost neclar, adică, e normal să respectăm unele reguli:

1. Nu ezitați să puneți întrebări cînd ordinele (dispozițiile) sînt neclare.
2. Expuneți-Vă părerile proprii.
3. Nu fiți prea supus.
4. Acceptați critica.
5. Priviți-Vă interlocutorul în ochi în timpul conversației.

Comunicarea interpersonală are loc între două persoane, ceea ce înseamnă că ambele au dreptul să își expună punctele de vedere, de a-și demonstra capacitățile și de a-și manifesta convingerile.

Comunicarea între subdiviziunile Bibliotecii are loc atât în timpul ședințelor de serviciu, pe care le organizează persoanele abilitate în baza unui program elaborat din timp, cât și în procesul activității curente. Ce înseamnă aceasta? Studiind serviciile

existente, considerăm că anume Departamentul Metodologic ar trebui să poarte responsabilitate pentru formarea și dezvoltarea unei comunicări profesionale corecte. Anume colaboratorii acestei structuri bibliotecare cunosc toate regulamentele și instrucțiunile, aici se află colecția de specialitate care ne pune la curent cu toate inovațiile din domeniu, anume aici sînt planificate toate activitățile de formare profesională continuă.

Cum se poate ameliora procesul comunicării în colectiv? Iată cîteva modele:

1. Folosește mesaje „de tip eu”: „Aș dori...”, „ M-aș bucura să...”, „Aș prefera să...”, „m-a nemulțumit ...”. Prin astfel de mesaje prevenim reacțiile defensive ale interlocutorului, comunicarea devine mai completă și în ea își fac apariția emoțiile și comportamentul fără a recurge la evaluări și acuzații.
2. Opiniile personale trebuie să fie expuse spontan și sincer. Nu e corect de a impune punctul de vedere propriu prin amenințări sau promisiuni false. Astfel formăm mesaje care nu pot fi acceptate și trezim neîncredere în deciziile luate.
3. Interlocutorul trebuie ascultat cu atenție, pentru că doar atenția va îmbunătăți comunicarea și va ajuta la depășirea obstacolelor. Aici lucrăm cu sistemul neurovegetativ, adică cu emoțiile (compasiune, înțelegere, afecțiune față de interlocutor).
4. În cazul unor neclarități, solicităm mai multe informații, explicații, punem întrebări deschise, demonstrînd că ne interesează ceea ce spune interlocutorul.
5. Pentru a nu distruge relația de comunicare, nu adoptăm o atitudine de superioritate, care generează conflicte. Egalitatea este acceptarea necondiționată.
6. Formulez mesaje care sa-l ajute pe interlocutorul meu în identificarea unor alternative de rezolvare a problemei în discuție.
7. Urmăresc atent și încerc să înțeleg factorii cheie, precum: expresia feței, ochilor, atitudinea și gesturile interlocutorului (indicatorii comunicării non-verbale), dar și tonul vocii și inflexiunile (indicatorii comunicării paraverbale).
8. Respect spațiul personal și asigur confortul necesar în timpul comunicării.
9. În procesul comunicării trebuie să fim siguri că știm ce vrem să spunem, cu cine vorbim, ce fel de persoană avem în față, spre ce tinde interlocutorul, care sînt convingerile lui, să luăm în considerație localul în care are loc comunicarea, în ce mod transmitem mesajul (verbal sau scris), ce limbaj folosim (științific, metaforic, serios sau folosind glume).

Evident, că în orice comunicare este obligatorie respectarea distanțelor interpersonale, care sînt divizate în patru zone:

- a) zona intimă – distanța între interlocutori este de 50 cm. Este distanța dansului intim, a managerilor, a luptei corp la corp, a sexului. În această zonă au acces doar acele persoane, în care avem deplină încredere și ne sunt apropiate. Dacă desconsiderăm zona intimă a interlocutorului, desconsiderăm persoana dată.
- b) zona personală este zona cu distanța la 50-120 cm și corespunde distanței normale între doi oameni, care conversează pe stradă, într-o încăpere. Psihologic zona dată activează instinctul de „proprietate”.
- c) zona socială este cuprinsă între 1,20 – 3,5 metri și este prevăzută pentru contactele sociale, negocierile, vânzările și relațiile profesionale.
- d) zona publică este mai mare de 3,5 m și desemnează spațiul , unde comunicarea nu

mai are caracter interpersonal ci de masă. Comunicarea este principalul mijloc de a convinge pe cineva. Din acest motiv este strict necesar să luăm în considerație aspectele morale și etice ale comportamentului, cu drept de alegere liberă în procesul comunicării.

Studentul este un utilizator desebit pentru bibliotecă. Trebuie să-l cunoaștem și să -l înțelegem pentru că este cel mai reprezentativ sub aspect numeric. Evident că bibliotecarii sînt cei dintii care se preocupă de nevoile și abilitățile lui de informare. Studentul-utilizator are nevoie de o formare coerentă și eficientă pentru a cunoaște și a folosi diferite surse și instrumente de informare din biblioteci. Studenții au nevoie de îndrumare, de o colaborare și comunicare cît mai competentă din partea bibliotecarilor. Deseori, între student și bibliotecar nu se stabilește o relație de comunicare și colaborare. Nici unii, nici ceilalți nu se gîndesc să-și imagineze postura și rațiunile celuilalt, neînțelegerea dată generînd ostilitate și conflicte.

Trebuie să ținem minte că bibliotecarul mai este și un formator didactic. El este o persoană care asigură utilizatorilor o inițiere de bază și le explică cum este organizată și cum funcționează biblioteca, ce servicii oferă și la ce folosesc, cum să se orienteze în interiorul ei și în spațiile informaționale globale. Astfel, utilizatorul trebuie să învețe să folosească un index, să înțeleagă structura unei notițe bibliografice, să cunoască principiile de bază ale căutării informaționale și să se obișnuiască să lucreze cu informația obținută. Avînd această ipostază de formator, bibliotecarul trebuie mereu să se formeze pe sine însuși.

Pe de altă parte cunoaștem că nu tot personalul care asigură buna activitate a bibliotecii intră în contact direct cu utilizatorii, dar apar situații în care un bibliotecar dintr-o structură funcțională își poate schimba locul de muncă și presta servicii directe cititorilor. Evident, că cei mai competenți în materie de comunicare-informare-educare sînt bibliotecarii de la referințe. Ei trebuie să cunoască foarte bine utilizatorii și să le înțeleagă nevoile specifice, respectiv să le ofere îndrumarea necesară. Aici vorbim despre pregătirea profesională zilnică, despre studierea profundă a publicațiilor de specialitate.

Parteneriatul dintre utilizatori și bibliotecari este asigurat de managerul bibliotecii, care urmează să-i determine pe ei să se înțeleagă reciproc, să acționeze în echipă, să comunice permanent.

Cînd vizitează utilizatorii biblioteca? Cînd sînt direcționați de profesori pentru cărți și informații ce pot fi găsite astăzi doar în format tipărit. Cel mai mare interes pentru bibliotecă studenții îl manifestă în persioada sesiunilor de examene. Și studenții se împart aici în diferite categorii: studenți stresați, studenți sociabili, cei care dorm, persoane care se iubesc și studenți, cărora le place gașca.

Fiecare vrea ca comunicarea cu el să fie deosebită. În ce sens? Studentul stresat are nevoie de o susținere nu atît prin literatură cît o susținere morală. El este un tip emotiv, nu neaparat din motiv că cunoaște materialul didactic ci pentru că are emoții la fiecare examen. Aici bibliotecarul trebuie să devină un prieten de discuție, care într-un moment de comunicare îl concentrează totuși asupra necesității de a merge și repeta materialul pentru ca să nu-i sustragă pe alții, să nu manifeste emoții negative și să nu-i abată pe alți studenți de la procesul de studii. De obicei astfel de studenți frecventează biblioteca pe parcursul anului și bibliotecarul îl cunoaște, de aceea comunicarea lor poate fi una foarte simplă.

Cine este pentru bibliotecar studentul sociabil și care ar fi comunicarea cu el? Este o persoană căreia îi place să comunice. Însă, uneori, o astfel de comunicare devine vicioasă dacă își găsește locul acolo, unde alții își doresc liniștea: de exemplu în bibliotecă. Aici studenții vin să studieze și este destul de șocant sub aspect psihologic să studiezi în gălăgie permanentă pe care o crează sociabilul nostru student. Care-i funcția bibliotecarului în comunicarea cu el? Severitatea și insistența suficient de calmă de a păstra liniștea și a crea o atmosferă prietenoasă de studiu.

Mai avem un alt tip de student. Vorbim despre acela care vine la bibliotecă să-și împlinească somnul. Este doar tipul, care de fapt nu manifestă interes pentru nimic și, credem că se simte mai bine când doarme înconjurat de oameni studiosi.

Tinerii care se iubesc vin la bibliotecă să studieze, însă emoțiile unuia pentru altul prevalează de asupra necesității de a se concentra asupra temelor de studii.

În grup nu e prea indicat să lucrezi la bibliotecă, pentru că controversele care apar în discuții, sînt expuse cu voce tare, ceea ce nu este defel binevenit într-un spațiu preconizat pentru studii.

În toate cazurile bibliotecarul are menirea de a găsi o cale de comunicare diferită pentru fiecare tip de utilizatori în scopul soluționării întrebărilor și a problemelor ce pot apărea pe parcursul procesului de comunicare în cadrul bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. MANIOV, Vichentie. Tehnici de negociere și comunicare [online]. In: *Portal Consultanță psihologică* [accesat 10. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.consultanta-psihologica.com/comunicarea-umana/>
2. MARIN, Gabriela. Comunicarea umană [online] [accesat 10. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.scribube.com/sociologie/psihologie/comunicare/Comunicarea-Umana-Notiuni-gene75749.php>
3. STAN, Marius. Comunicarea [online] [accesat 10. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.succesulpersonal.ro/sp/index.php?p=comunicare>
4. POPESCU, Ștefan, ARĂDĂVOAICE, Gh. *Dicționar de psihologie: Termeni despre psihicul și comportamentul uman adnotari prin maxime și cugetări* [online]. București, 2006, vol. 3. [accesat 10. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.elefant.ro/carti/carti-de-specialitate/stiinte-umaniste/psihologie/dictionar-de-psihologie-vol-iii-97037.html>

КОНФЛИКТЫ В БИБЛИОТЕКЕ

LIBRARY CONFLICTS

Valentina VACARCIUC

Abstract: *The article refers to conflict and conflict situations that arise in the libraries, the causes of and ways to resolve them.*

Keywords: *conflicts in the library, kinds of conflicts, conflict situations, conflict resolutions*

*Ничто не обходится нам так дешево и не ценится нами так дорого,
как вежливость*
Мигель де Сервантес Сааведра

Индивидуальное библиотечное обслуживание — один из самых сложных участков работы современной библиотеки. Как бы хорошо ни была она оснащена, библиотекарь имеет дело с личностью читателя, а это значит, что каждый раз надо заново строить с ним взаимоотношения, основанные на профессиональной этике библиотекаря. Этические нормы библиотечного обслуживания заложены в «Кодексе этики Библиотекаря», утвержденного шестым Конгрессом Библиотекарей Молдовы (ABRM) (6 ноября в 2000 г). Новый «Кодекс профессиональной этики Библиотекарей» Молдовы, был рассмотрен и предложен для обсуждения 5 ноября в 2014 году на очередной Конференции Библиотекарей, который станет моральной нормой поведения для всех библиотечных работников Молдовы. Разрешение конфликтных ситуаций напрямую связано с соблюдением профессиональной этики библиотечных работников.

Изучение конфликтов издавна находится в поле интересов ученых: философов, социологов, психологов, экономистов и др. В XX веке обобщение накопленных знаний привело к формированию комплексной научной дисциплины конфликтологии, предметом изучения которой являются причины возникновения и развития конфликтов в человеческом обществе и разработка путей их предупреждения и разрешения. Конфликтология изучает и анализирует конфликты как на макроуровне (политические, идеологические, экономические, религиозные и т. п.), так и на микроуровне – конфликты в организации (на предприятии, в учебном заведении, библиотеке и т. п.

Конфликты в организации подразделяются на внешние (с вышестоящим руководством, органами исполнительной власти и т. п.) и внутренние (в системе функционирования организации и управления ею).

Используя функционально-структурный анализ, теория конфликта выделяет в структуре конфликта такие компоненты, как: конфликтная ситуация, предмет конфликта, участников конфликта, инцидент (противоречия, обсуждения, споры и т. п.).

Во многих случаях возникшие противоречия безболезненно разрешают на основе добровольно достигнутого соглашения сторон. Однако когда в дискуссии, обсуждении, споре не была достигнута единая позиция, то это приводит к

возникновению напряженности в отношениях между людьми. Образуется конфликтная ситуация.

Это еще не конфликт, а его предвестник, поскольку конфликтная ситуация не обязательно должна перерасти в конфликт. Устранение причин, ее породивших, ликвидирует и конфликтную ситуацию.

Если же конфликтную ситуацию не удастся сгладить, то она перерастает в конфликт, под которым понимают столкновение противоположно направленных целей, интересов, позиций, мнений и взглядов оппонентов или субъектов взаимодействия.

Основной причиной возникновения конфликтов внутри библиотечного коллектива является несовпадение или неполное совпадение интересов руководителей библиотеки и структурных подразделений, «рядовых» членов коллектива и читателей.

Конфликты не следует рассматривать как нечто негативное, экстремальное. Можно сказать, что они необходимы для библиотеки, для ее нормального функционирования и развития.

Конфликт – это нормальное явление, свойственное деятельности трудового коллектива. Всякая организация, в том числе и библиотека, проходит в своем развитии через серию внутренних конфликтов. Она не может существовать без внутренней напряженности, без столкновений между отдельными позициями, представлениями, противоречиями. Конфликт и является способом выявления и разрешения противоречий, обнаружения недостатков в деятельности организации. В этом его ценность и управленческая функция.

Конфликтологи справедливо утверждают, что отсутствие противоречий, конфликтов в деятельности трудового коллектива свидетельствует о его застое и деградации. Именно наличие конфликтов является показателем того, что организация развивается, а не стоит на месте.

Библиотечные конфликты в зависимости от ролевых функций участников можно разделить на 3 группы: «библиотекарь-библиотекарь» (в том числе «руководитель-подчиненный»), «читатель-библиотекарь», «читатель-читатель».

Источниками библиотечных конфликтов могут стать различные экономические причины, когда разворачивается борьба группы или отдельных лиц за ограниченные ресурсы (помещения, финансы, книжный фонд, технические средства и т.п.), подлежащие распределению. К конфликтам часто приводят нарушения управленческих, технологических или производственных процессов, существенные разногласия в выборе целей, мотивов, средств библиотечной деятельности.

Например, при вертикальных конфликтах «руководитель-подчиненный» причинами могут стать: неблагоприятные условия труда, создающие угрозу безопасности и здоровью работников; нечеткость в распределении прав и обязанностей между структурными подразделениями библиотеки; неэффективные должностные инструкции или не оптимальное штатное расписание; плохие коммуникации; неритмичность производственно-организационного цикла; упущения в технологии библиотечного обслуживания и др.

Однако большинство библиотечных конфликтов вызвано социально-психологическими причинами. Такие особенности библиотечной профессии, как

открытость для непрофессионалов, высокая феминизация коллективов, различные статусные характеристики библиотечных работников, создающие неоднородность библиотечного сообщества - все это служит источниками конфликтов группы «библиотекарь - библиотекарь».

Социологические исследования библиотечной профессии в 1990-е гг. показали, что библиотекари часто сопоставляют свою работу с творческим трудом (на уровне журналиста или писателя), читатели же больше ориентируются на библиотеку как сферу обслуживания и оценивают библиотечный труд как работу продавца или парикмахера. Область рассогласования в библиотечной среде может связываться со структурой личности: ценностными ориентациями или системой ценностей, интересами, мотивами, потребностями, убеждениями, ожиданиями, позициями, взглядами, оценками и др. Неадекватные представления библиотечных работников о себе (как завышенная, так и заниженная самооценка) создают многочисленные психологические барьеры в коммуникации и ведут к конфликтным ситуациям.

В конфликте проявляются и высвечиваются все характерные черты его участников, интеллект, эмоции, воля. Интеллектуальные компоненты конфликта отражают стиль и культуру мышления, гибкость и быстроту реакций, особенности адаптационного механизма его участников. Эмоциональные составляющие конфликта представляют собой совокупность переживаний участников (чаще негативных: огорчение, обида, гнев, злость, ненависть, вина, стыд и пр.; реже положительных: радость от победы, удовлетворение от личных или групповых достижений и пр.). Волевые компоненты конфликта характеризуют действия и усилия его участников, направленные на преодоление разногласий и разрешение значимых проблем.

Традиционными конфликтами системы «библиотекарь-библиотекарь» являются конфликты вида: «отцы и дети», «свой - чужой», «профессионал - дилетант». К «вечным» межгрупповым конфликтам относится и часто возникающая конфронтация между отделами обслуживания и комплектования, между центральной библиотекой и филиалами.

Положительным фактором является, прежде всего, то обстоятельство, что в библиотечном коллективе отношения строятся на основе сознательной оценки содержания совместной деятельности, ее целей и задач. Библиотечный коллектив – это коллектив единомышленников. Здесь нередки дискуссии, обсуждения, споры, но они не ведут, как правило, к возникновению конфликтных ситуаций, а способствуют совершенствованию работы библиотеки и укреплению благоприятного социально-психологического климата в ее коллективе. Традиционными конфликтами системы «читатель - читатель» являются спонтанные и быстрозатухающие столкновения при нарушении очередности обслуживания, выборе книг на полках открытого доступа, получении новых поступлений.

В деятельности библиотек наиболее остро ощущаются конфликты, связанные с ограниченностью финансовых, трудовых и материально-технических ресурсов, что означает:

- невозможность приобретения требуемой читателям литературы,
- недостаточную экзemplярность литературы повышенного спроса,

- невозможность выдачи литературы на дом,
- недоступность сетевых информационных ресурсов,
- ограниченность мест в читальных залах,
- медленное выполнение читательских требований.

Возникающие напряженность и психологический дискомфорт между библиотекарем и пользователем в процессе библиотечного обслуживания, из-за взаимного непонимания в достижении результата создают конфликтную ситуацию.

В процессе библиотечного обслуживания конфликты и конфликтные ситуации возникают в случаях:

- Нарушение читателями правил пользования библиотекой (невозвращение в срок документов, требования выдать их из читального зала, нежелание сдавать в гардероб вещи, неразрешенные для вноса в библиотеку предметы и другое);
- Безнравственного поведения, как читателя, так и библиотекаря;
- Недостаточного уровня профессиональной квалификации библиотекарей;
- Низкого уровня информационной культуры читателей;
- Отрицание личных качеств библиотекарей и пользователей библиотек.

Причины возникновения конфликтов:

- Невозможность прогнозировать поведение субъектов общения, неожиданность поступков других;
- Наличие других свидетелей, стремление сохранить имидж;
- Субъективное восприятие поступков и малая информированность о мотивах;
- Неумение анализировать ситуации, проявление личностных качеств и нестандартное поведение других.

Причиной конфликтов часто бывает несовпадение возможностей библиотеки и интересов пользователей. Ограниченные финансовые, кадровые, материально-технические ресурсы общедоступных библиотек не позволяют им полностью удовлетворять запросы и потребности читателей, что чаще всего приводит к конфликтам между библиотекарями и читателями. Например, читатели желали бы получать всю литературу для чтения на дом. Библиотекари в условиях выделения ограниченных средств на пополнение фонда и обеспечение его сохранности, особенно ценных изданий, стремятся максимально ограничить выдачу документов на дом. Очевидно, что в этом и других подобных случаях несовпадения возможностей и желаний конфликт может быть разрешен только путем разумного компромисса между сторонами, в нем участвующими.

Следующая группа причин связана с качеством обслуживания. Поводы для таких конфликтов также чрезвычайно разнообразны. К ним, например, относятся:

- затраты времени на ожидание обслуживания (очереди);
- затраты времени на ожидание выполнения читательского запроса;
- ошибочное предоставление читателю вместо запрошенного другого из-

дания или необоснованная замена по инициативе библиотекаря и другие организационно-технологические причины.

Типичными причинами подобных конфликтов являются:

- Игнорирование читательских запросов;
- Отсутствие искреннего желания удовлетворить запрос;
- Формальное отношение к требованиям пользователей.

Существует множество методик, которые отражают возможные алгоритмы разрешения конфликта, а также стратегии и тактики поведения его участников.

Исследователи выделяют 5 способов регулирования конфликта:

- конкуренция (соперничество) - стремление добиться своих интересов, возможно, в ущерб другим;
- приспособление, принесение в жертву собственных интересов ради других;
- компромисс, в котором путем взаимных уступок, в ходе взаимодействия вырабатывается новое предложение, устраивающее обе стороны;
- избегание, для которого характерно отсутствие как стремления к кооперации, так и тенденции к достижению собственных целей;
- сотрудничество, когда участники конфликтной ситуации приходят к решению, которое способно полностью удовлетворить интересы обеих сторон.

Не лишне напомнить, что кодекс профессиональной этики библиотекаря, обязывает его строить свои отношения с пользователями на основе уважения к личности. Важнейшими личностными качествами библиотекаря, обслуживающего читателей, является умение владеть собой в любых, порой не простых ситуациях, контролировать свое поведение. Несомненно, что нервозность, раздражительность библиотекаря, его плохое настроение провоцируют негативное отношение к нему читателей и служат одной из причин возникновения конфликтных ситуаций, и самое главное, способствовать предупреждению и разрешению конфликтов между библиотекарем и читателем библиотеки будет установка библиотекаря на полное и всестороннее удовлетворение информационных потребностей пользователей.

Библиографические ссылки:

1. ВАНЕЕВ, А. Н. *Конфликты в библиотеке: предупреждение и разрешение*. СПб. : Профессия, 2006. 128 р.
2. ЛОВКОВА, Т. Б. Библиотечная конфликтология как учебная дисциплина. В: *Научные и технические библиотеки*. 2000, nr. 11, pp. 10-15. ISSN 0130-9765
3. РАВИНСКИЙ, Дмитрий. Как вы управитесь? Американский практикум по библиотечной конфликтологии. В: *Библиотечное дело*. 2003, nr. 3, pp. 30-32. ISSN 1727-4893
4. *Справочник библиотекаря*. СПб. : Профессия, 2002. 432 р. ISBN 5-93913-021-6

**MEDALION „BIBLIOTECARI CONSACRAȚI - OAMENI DE CULTURĂ
ÎN PATRIMONIUL MONDIAL”**

MEDALLION „WORLD CULTURAL HERITAGE AND ITS MAIN CONSECRATED
LIBRARIANS”

**VREMELNIC TRECĂTOR PRIN ALE ISTORIEI VALURI,
STOLNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO**

HIGH STEWARD CONSTANTIN CANTACUZINO- A PASSERBY FLEETING THROUGH
WAVES OF HISTORY

ELENA ȚURCAN

Abstract: *Stolnic Constantin Cantacuzino was a scholar, one of the most prominent representatives of humanism in Wallachia at the end of the 17th century. His great passion, bibliofilia resulted in time by the formation of the famous library from Mărgineni.*

Keywords: *Wallachia, Cantacuzino family, scholar, library, culture*

S-a născut în anul 1640 la Tîrgoviște (data nașterii este trecută în unii autori ca fiind 1650 sau 1639) într-o bogată și prestigioasă familie boierească, cea a Cantacuzinilor din Constantinopol, ce a jucat un important rol politic în Țara Românească în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, care a dat trei domnitori „(fratele Șerban Cantacuzino, nepotul Constantin Brâncoveanu și fiul său Ștefan Cantacuzino) și, de-a lungul timpului, mai mulți cărturari. A fost fiul postelnicului Constantin Cantacuzino, mare dregător de origine greacă și al domniței Elena, fiica fostului domn Radu Șerban (1602-1611)”. [1]

Este al treilea fiu al familiei, care a avut șase băieți și șase fete. Face parte din influenta familiei Cantacuzino, care s-a distins prin destoinicie, hărnicie, i-a format de mic respectul pentru învățătură și pentru carte. „La reședința de la Mărgineni în posesia tatălui, era una din cele mai mari și impresionante colecții de cărți, în care se găseau multe rarități bibliofile, care au fost transmise apoi bibliotecii Stolnicului.

A învățat carte în ambianța culturală creată la Tîrgoviște de mari cărturari ca Ignatie Petritis și Pantelimon Ligaridis”. [2] Din 1655 se află cu familia la Brașov, studiind la școala umanistă de aici. În 1658 se află la Iași. La 30 decembrie 1663, la mănăstirea Șnagov, este omorât tatăl, postelnicul Cantacuzino, din porunca lui Grigore Ghica.

Vremelnic trecător prin ale istoriei valuri, Stolnicul Constantin Cantacuzino a fost un erudit, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai umanismului din Țara

Conacul stolnicului
Constantin Cantacuzino

Românească de la sfârșitul secolului al XVII-lea, „studiază la Istanbul, Veneția și Padova (1665-1669) - la 12 martie 1665 a pornit într-o lungă călătorie de studii: începe la Adrianopol, apoi Constantinopol. Aici îi are ca profesori pe un Dionisie și pe Gherasim Cretanul. Între 1665 și 1669 ține un jurnal, cunoscut sub numele de *Carnet de însemnări*, iar de aici s-a îndreptat spre celebra Universitate din Padova „Universitas Artistarum” 1667-1669, unul din centrele culturale renumite ale Europei în acea perioadă. Frecventează cursurile de literatură, teologie, matematică, astronomie”. [3] Audiază concomitent studii de fizică. Are prilejul să lucreze cu profesori vestiți - psihologia cu Albanio Albanese, apoi filosofia cu Valeriano Bonvicini, Antonio Dall’Acqua.

A primit o educație aleasă pentru acele vremuri, învățând, printre altele, medicina. Aprofundează cunoștințele de limba ebraică. Întreprinde studii de logică și geografie. Din această perioadă datează și marea sa pasiune, bibliofilia, materializată în timp prin constituirea vestitei biblioteci de la Mărgineni. Pribegește în Transilvania, Moldova, Imperiul Otoman și Italia. Din lista cărților cumpărate în Italia, rezultă frecventarea literaturii clasice și umaniste. Studiile realizate în străinătate au avut o mare contribuție în formarea sa, Stolnicul venind cu o nouă atitudine față de cultură, având modestia și simplitatea aceluia care-și cunoaște posibilitățile, fiind exigent mai ales cu sine însuși. Aceste pregătiri și călătorii l-au pus în legătură cu mari cărturari și dascăli ai vremii, formându-și o vastă și serioasă cultură umanistă, întemeiată pe buna cunoaștere a limbilor elină, greacă și latină. „După un popas la Viena în 1669, se întoarce în Tara Românească. În 1670 se căsătorește cu Safta Buhus, nepoată a doamnei Anastasia, soția voievodului Gheorghe Duca. Parcurge o carieră politică însemnată, fiind cel care va hotărî destinele politice ale țării aproape 40 de ani.

Posedă o bibliotecă la Margineni care se ridică la circa 500 de volume, fiind o bibliotecă vie, un instrument de cercetare. Pentru bibliotecă folosește și serviciile unui secretar domnesc, un grec originar din insula Hios, Nicolaus de Porta”. [4] Din corespondența domnitorului Ștefan Cantacuzino rezultă că acesta, care se bucura de încrederea Stolnicului, a organizat colecția de carte de la Mărgineni.

Un document valoros pentru cultura română îl constituie catalogul bibliotecii lui Constantin Cantacuzino, care conține printre altele și o listă a cărților tipărite în principatele române la sfârșitul veacului al XVII-lea. Frumusețea bibliotecii Mănăstirii Mărgineni (jud. Prahova), întemeiată cu o parte a bibliotecii postelnicului Constantin Cantacuzino de la Mironești, este menționată deja la Del Chiaro. Se pare însă că puține cărți din acel patrimoniu au trecut în posesia stolnicului Cantacuzino. Era vorba mai ales de literatură religioasă, chiar și de sorginte protestantă. În timpul studiilor tânărul Cantacuzino realizează o primă bibliografie în limba română prin care înregistrează cărțile pe care le-a cumpărat în Italia, a întocmit un prim catalog al cărților, care au constituit baza bibliotecii sale. „Ulterior adaugă un supliment în italiană („Summario delli miei libri”), caligrafiat pe o tipăritură venețiană din secolul al XVI-lea. Printre acestea se aflau, pe lângă epopeile homerice, opere ale clasicilor greci și latini, scrierile filozofice și cosmografice ale lui Aristotel și comentariile la opera aristotelică de Alexandru din Afrodisia. Ulterior biblioteca a fost îmbogățită de numeroase lucrări istoriografice, calendare, almanahuri, precum și de cărți aduse de oștenii români care participaseră în 1683 la asediul Vienei”. [6]

De-a lungul vieții Cantacuzino a colecționat manuscrisele cărturarilor care trecuseră pe la Mărgineni și periodice de limbă italiană. Biblioteca a fost destrămată după moartea Stolnicului, ajungând parțial în posesia lui Nicolae Mavrocordat. Un catalog al bibliotecii consemnează în anul 1839 263 de titluri de cărți care erau încă păstrate la Mărgineni.

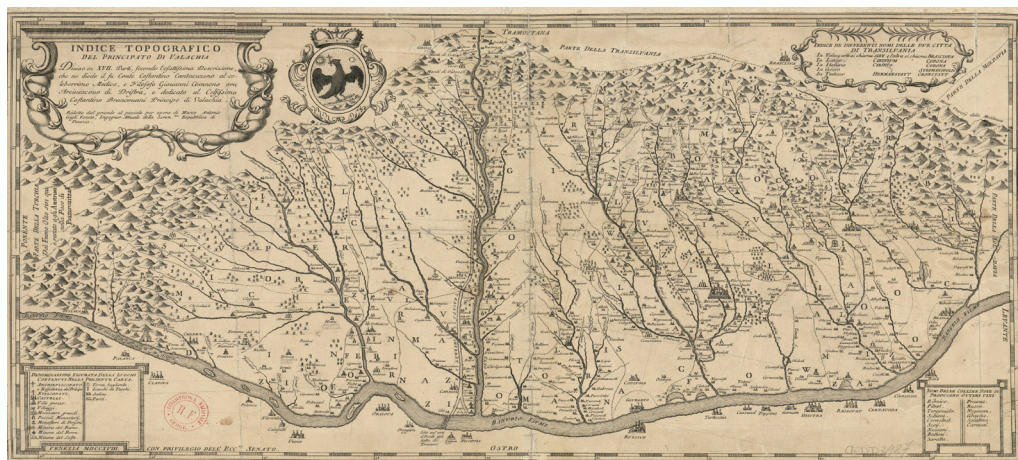
Datorită cunoștințelor sale, Stolnicul exercita un adevărat patronaj literar în epocă. „A fost însă și un autor prestigios în domeniul istoriei și al cartografiei. Folosește

fondul documentar de cărți (marcate cu Ex-libris-uri autografe) în cariera sa politică, administrativă (ca stolnic și sfetnic domnesc conduce în fapt politica externă a țării). Cărțile, manuscrisele și periodicele colecției de la Mărgineni, așezate pe domenii și pe format, au un număr de înregistrare înscris pe cotor, împreună cu denumirea domeniului în limba greacă, o modalitate de organizare a fondului de publicații larg răspândită în bibliotecile europene ale secolului al XVII-lea”.[7]

Opera sa fundamentală este însă cronică *Istoria Țării Românești*, între care se cuprinde numele ei cel dintâiu și cine au fost lăcuiitorii ei atunci și apoi cine a mai descălicat și au stăpânit până și în vremile de acum s-au tras și stă, lucrare rămasă neterminată. Cu *Istoria Țării Românești*, pe care începe să o scrie în vremea domniei lui Șerban Cantacuzino, istoriografia noastră stabilește contacte cu istoriografia umanistă europeană (Flavio Biondo, Aeneas Sylvius Piccolomini, Matei Cromer etc.). Stolnicul Constantin Cantacuzino utilizează nu mai puțin de 26 autori clasici sau umaniști, la care putem adăuga lucrări care se înscriu în domeniul științelor auxiliare, spre exemplu, a genealogiei. Cunoaște pe istoricul și geograful Strabo, pe istoricii bizantini Procopius, Zonaras și Ioan Tzetzes. Cunoaște opera umaniștilor Flavio Biondo, Nicolaus Olahus, istoricului italian Filippo Buonacorsi, opera lui Ioan Sambucus, Philip Cluverius etc. În ea, Stolnicul Cantacuzino analizează în spirit critic problema izvoarelor istoriografiei naționale, precum și problemele principale ale originii poporului roman: romanitatea, comunitatea de origine și continuitatea populației românești în Dacia, situând istoria națională într-o perspectivă filosofică mai generală.

A întreținut corespondența diplomatică și pe teme culturale cu importante personalități ale timpului (Hrisant Notara, Ioan Cariofil, regele Ian Sobieski, împărații Iosif I și Petru cel Mare, generalul Marsigli, Nicolae Milescu, David Corbea ș.a.) și a colaborat cu traduceri efective sau în calitate de consultant la elaborarea unor tălmăciri de lucrări religioase ale fraților Șerban și Radu Greceanu (între ele și Biblia tipărită la București, în 1688), contribuind astfel la procesul de îmbogățire și mladire a limbii

Harta Țării Românești de Constantin Cantacuzino

române scrise.

Publică în limba greacă, la Padova, în 1700, prima hartă a Țării Românești (Harta geografică a prea înaltei domnii a Ungovlahiei împărțită în șaptesprezece județe, cuprinzând descrierea și desemnul pe care le-a alcătuit prea nobilul, prea învățatul

și prea înțeleptul boier stolnicul Constantin Cantacuzino), destinată cîrmuitoarelor politici și negustorilor străini. Este un indiciu sigur că marele umanist lucra la elaborarea istoriei sale. Istoria Stolnicului, ca și Hronicul vechimii româno-moldovlahilor al lui D. Cantemir, ambele rămase neterminate, reprezintă trecerea la o nouă etapă în evoluția istoriografiei românești: depășirea povestirii cronic așezate în direcția unei istorii problematizate și întemeiate pe o severă critică a izvoarelor. În Istoria Stolnicului, narațiunea este înlocuită prin demonstrație, portretul și dialogul lipsesc (cu o singură excepție, inspirată însă de o sursă străină), accentul cade pe cantitatea și calitatea documentării. Scrierea are o predoslovie, proporțional mult mai extinsă decît prefețele cronicarilor moldoveni, în care autorul expune nu numai scopurile operei, ci și metoda de cercetare folosită și concluziile la care a ajuns în urma studierii izvoarelor. Sursele documentare ale istoriografiei românești sînt supuse unui examen aspru și nepărtinitor, care scoate în evidență marile dificultăți ale întreprinderii: istoricii străini scriu puțin despre români și nu sînt totdeauna obiectivi; letopisețele interne sînt insuficiente și rău scrise; tradițiile orale și cîntecele populare sînt lipsite de credibilitate.

Politica lui avea în vedere interesele fundamentale ale țării, apreciate de la înalțimea înțelegerii unui mare om de cultura. În timpul domniei lui Șerban Cantacuzino, dar mai ales sub Constantin Brîncoveanu și Ștefan Cantacuzino, a jucat un rol politic important, dirijînd orientarea externă a principatului muntean în direcția unei treptate și prudente îndepărtări de Imperiul Otoman și a apropierii de Austria și Rusia. Datorita acestei atitudini, a fost ucis de turci în împrejurările tragice legate de mazilirea fiului sau, domnitorul Ștefan Cantacuzino (7 iun. 1716, Istanbul, Turcia).

Referințe bibliografice:

1. BULUȚĂ, Gheorghe. *Bibliologi români : Dicționar*. Tîrgoviște : Ed. Bibliotheca, 2011. 322 p. : fotogr. (Universitaria. Informare-Comunicare. Coord.: Victor PETRESCU). ISBN 978-973-712-591-0
2. *Constantin Cantacuzino*. [on-line] [accesat 17 apr. 2015]. Disponibil:http://www.titudorancea.ro/z/biografie_constantin_cantacuzino.htm
3. *Constantin Cantacuzino stolnicul* (n. 1639 - d. 7 iunie 1716) [on-line] [accesat 16 apr. 2015]. Disponibil: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Cantacuzino_%28stolnic%29
4. *Constantin Stolnicul CANTACUZINO - biografie - (opera și scrierile)*. [on-line] [accesat 16 apr. 2015]. Disponibil: [http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Cantacuzino_\(stolnic\)](http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Cantacuzino_(stolnic))
5. POPA, Loreta . *Marele Stolnic Cantacuzino*[on-line] [accesat 16 apr. 2015]. Disponibil: <http://jurnalul.ro/vechiul-site/old-site/suplimente/editie-de-colectie/marele-stolnic-cantacuzino-2403.html>
6. *STOLNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO (1640-1716)*. [on-line] [accesat 16 apr. 2015]. Disponibil: <http://www.qreferat.com/referate/diverse/STOLNICUL-CONSTANTIN-CANTACUZI631.php>
7. *Fotografii*. [on-line] [accesat 16 apr. 2015]. Disponibil: https://www.google.com/search?q=constantin+cantacuzino+stolnicul&rlz=1C1SAVI_enMD605MD605&esp_v=2&biw=1600&bih=756&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=k6QwVeC7LM_YapqggbAB&ved=0CAcQ_AUoAg&dpr=1#imgrc=

ЗНАМЕНИТЫЕ ЖЕНЩИНЫ-БИБЛИОТЕКАРИ

FAMOUS LIBRARIANS

Snejana ZADAINOVA

Abstract: *Librarian's profession appeared simultaneously with the first books. With the passage of time has changed librarian functions and opinions about librarian. Currently the librarian is a professional librarian who organizes the work of the library in accordance with the requirement of time.*

Keywords: *Library, history, library science*

Вы – главные лица в государстве, потому что от вас зависит образование страны, ее культура. Без нравственности не действуют никакие экономические законы, вообще все идет напропалую. Чтобы стране не пропасть, ей нужны, прежде всего, вы – библиотекари.

Д. Лихачёв

Все мы знаем, что в библиотеках в основном работают женщины, а мужчину-библиотекаря в наше время практически не встретишь. Но до начала 20 века все было наоборот, женщины-библиотекари встречались единицы. Женщин неохотно принимали в библиотеку даже на черновую работу. Тем не менее, история сохранила несколько известных имен женщин, работавших библиотекарями.

Гипатия 355-415

На рубеже V века гордостью Александрии стала первая в истории женщина - ученый, философ, математик, астроном Гипатия. Гипатия (Ипатия) в молодости работала в знаменитой Александрийской библиотеке, где работал ее отец.

Когда христиане разгромили и сожгли Александрийскую библиотеку, Гипатия восстанавливала вместе со своими помощниками бесценные творения рукописей Диофанта, Апполония Пергского и других великих мыслителей древности, писала комментарии к их сочинениям, по листку, по странице восстанавливая их содержание.

Так мог поступить только человек, убежденный в необходимости сохранить для будущих поколений драгоценные станицы истории.

Сократ Схоластик писал об Ипатии: «Авторитет Гипатии был столь велик, что со всех концов огромной Римской Империи, из дальних стран Малой Азии и всего Средиземноморья люди отправлялись в Александрию, чтобы встретиться с ней, выслушать ее суждения о философии, астрономии, математике, поработать под её руководством в прославленной Александрийской библиотеке».

Христианская церковь того времени приобретает всё большую власть, и вскоре епископ Кирилл Александрийский потребовал, чтобы Орест и другие отреклись от Гипатии, а ей самой запретили преподавать и заниматься науками. Гипатия не смогла смириться с этим и принять христианство, поэтому была объявлена ведьмой.

Жизнь Гипатии закончилась трагически, христиане забили ее до смерти черепками и сожгли за то, что по их мнению она настраивала губернатора-язычника Ореста против христианского пастыря Кирилла.

После трагической гибели Гипатии (415 г.) все написанное ею было уничтожено. В том числе комментарии книг философов Диофанта и Аполлония Пергамского, которыми она прославилась. Из всех работ до нашего времени дошли только два афоризма: «Сохраняй свое право на размышление - мыслить неправильно лучше, чем не думать совсем» и «Учить людей верить в суеверия - самое чудовищное и преступное дело».

Жизни и деятельности Гипатии посвящены фильм режиссёра Алехандро Аменабара «Агора» который был представлен на Каннском кинофестивале, и роман Чарльза Кингсли «Ипатия».

Ефросиния Полоцкая (между 1101 и 1105 – 1173)

Преподобная Евфросиния Полоцкая, до пострига носившая имя Предслава, была праправнучкой святого равноапостольного князя Владимира и дочерью Полоцкого князя Георгия (Святослава) Всеславича. 15-летняя Евфросиния тайне от родителей сбежала в монастырь и приняла постриг.

С разрешения епископа поселилась в Софийском соборе, где все свое свободное время проводила за переписыванием рукописей, часть из которых продавалась богатым церквям и монастырям, а полученные деньги по ее просьбе раздавали бедным. Для бедных церквей она делала списки Евангелия бесплатно.

Евфросиния писала стихи, переводила с греческого и латинского языков, создавала молитвы, пополняла Полоцкую летопись. В те времена переписыванием книг на пергаменте занимались только мужчины, поэтому то, что за такой тяжелый труд взялась молодая женщина, считалось подвигом. По преданию, она собственноручно переписывала Погодинское Евангелие.

Евфросия Полоцкая считается первой женщиной-библиотекарем на Руси.

Она, вместе с преподобным Феодосием Печерским могут считаться святыми покровителями церковных библиотечарей.

Любовь Борисовна Хавкина (1871-1949)

Любовь Борисовна Хавкина – выдающийся библиотеквед и педагог-просветитель. Она говорила:

«Библиотека должна закладывать фундамент общечеловеческой культуры. Поэтому влияние государственной политики умаляет ее задачу, суживает ее работу, придает ее деятельности тенденциозный и односторонний характер.»

После окончания Харьковской гимназии она организовала в Харькове Общество грамотности и первую общественную библиотеку, где проработала библиотечарем более 20 лет. По ее инициативе в этой библиотеке были впервые в России открыты нотно-музыкальный отдел, отдел библиотекovedения и библиотечный музей. В 1904 году Хавкиной был предложен первый в России проект организации библиотечного образования, благодаря которому при Народном университете Шанявского были созданы Курсы по подготовке библиотечарей, впоследствии, после закрытия университета, курсы были преобразованы в первый Институт библиотекovedения, директором которого стала Любовь Борисовна.

Любовь Борисовна является автором первых университетских пособий о проблемах библиотечного дела в России и за рубежом. По ее инициативе была создана первая русская государственная инструкция по описанию произведений печати и организации алфавитного каталога. Позже на ее основе составлялись печатные карточки для научных библиотек (к их изданию приступили в 1927 г.), а затем были разработаны „Единые правила описания произведений печати“.

Разработала таблицы авторских знаков (т.н. «таблицы Хавкиной»), которыми пользуются по сей день.

В 1912 году была в составе редакционной комиссии в создании «Народной энциклопедии научных и прикладных знаний»

Л. Б. Хавкина рассматривала библиотеку как важное социальное учреждение, призванное активно влиять на всестороннее и гармоническое развитие человека, на поднятие его культурно-технического уровня. «Библиотека - социальная сила», центр «живого общения и сближения» читателей, «библиотека должна закладывать фундамент общественной культуры», - писала она. Главнейшими задачами библиотек она считала «культурно-общественное воспитание масс, подготовку нации для демократии». По ее мнению, «библиотека и демократия» - тесно связанные и неразделимые понятия. В Харьковской ГНБ им. В. Г. Короленко в настоящее время существует Кабинет библиотекovedения им. Л. Б. Хавкиной.

M. I. RUDOMINO - BIBLIOTECAR CU RENAME MONDIAL

M. I. RUDOMINO - A WORLD FAMOUS LIBRARIAN

Olga DASCAL

Abstract: *The article renders with a life and activity of a famous Russian librarian Margarita Ivanovna Rudomino, the founder and the leader for half a century of Russian State Library for Foreign Literature. She created and developed the collection of documents in main European languages. Today, the Library offers a unique collection of foreign literature numbering about 4.4 million copies, including books and periodicals in more than 140 languages. In the composition of the foreign editions of prime importance is the rich collection in the world of classical and contemporary literature in the original language, in particular in English, French, German and Spanish. Nearly 1.9 million copies, also, represent foreign editions in literary studies and linguistics, including in the methodology of teaching languages, books in foreign art and art history, historical works and studies the World Biographical Archive.*

Keywords: *famous librarian, collection of documents, unique collection, foreign literature*

Margarita Ivanovna Rudomino – bibliotecar remarcabil cu o reputație de nivel mondial, fondatorul și primul director al Bibliotecii de Stat de Literatura Străină din Rusia (ВГБИЛ <http://www.libfl.ru/>), care îi poartă numele spune: *...любое цивилизованное государство должно заботиться о библиотеках, помня, что это фундамент духовного опыта, совершенно необходимый для нормального развития страны.*

Strămoșii ei, bogați și nobili: bunica - baronesa Anna von Baer era proprietarul unui castel medieval, mama și cele trei surori au fost cunoscute în calitate de metodiste și organizatori ai predării limbilor străine în Rusia. Părintele ei provenea dintr-o familie nobilă de lituanieni, cunoștea patru limbi și activa în calitate de agronom. În casa părintească se vorbea fluent în limba germană și franceză, se aprecia cunoașterea limbilor străine.

În anul 1918 Margarita Ivanovna Rudomino, în funcția de bibliotecar școlar, începe cariera în domeniul biblioteconomic și paralel formează biblioteca Cursurilor Superioare de Studiere a Limbilor Străine, care la inițiativa ei se transformă în Institutul Limbilor Moderne - în prezent Universitatea Lingvistică de Stat din Moscova. Aceasta și a fost începutul activității Margarinei Rudomino cu literatura în limbi străine.

M. I. Rudomino a primit oferta de a organiza Biblioteca Institutului Neofilologic. În memoriile sale ea scrie, că a fost singurul „...proprietar al cabinetului cu sute de cărți, arhive și ștampilă oficială a instituției care nu exista”.

Statutul bibliotecii a fost definit în anul 1921 ca „Neofilologicheskaya Biblioteka” (experimentală, de dezvoltare și demonstrație).

Din anul 1948, biblioteca a devenit Biblioteca Universală Unională de Stat de Literatura Străină, localizată într-o clădire cu opt nivele și colecția de patru milioane, nouă săli de lectură, personalul cca 700 angajați, printre care se găseau lingviști și

traducători proeminenți, istorici, critici literari, matematicieni, fizicieni, chimiști, biologi cunoscuți. Biblioteca era pe atunci un fel de club al intelectualității din Moscova unde se discutau tendințele literaturii occidentale, problemele de traducere, noi metodici de studiere a limbilor străine.

Margarita Ivanovna, avînd o capacitate de captare a activității progresive în biblioteci în conformitate cu tendințele epocii, începe mișcarea socială „*Limbi straine – în mase*”, creează numeroase cluburi și cursuri ulterioare, prelegeri, anexate la studiul aprofundat al limbilor străine, deschide biblioteci-filiale la fabrici în ajutorul studierii limbilor străine.

Ea tindea să doteze cu tehnică biblioteca, se mîndrea că într-o călătorie de afaceri în străinătate a reușit să dobîndească nu numai literatură valoroasă ci și o mașină de dactilografiat și un gramofon.

M. I. Rudomino a participat la fondarea revistei *Интернациональная литература*, care a servit în continuare bază a revistei *Иностранная литература*. Numele ei îl poartă și editura *ВГБИЛ*, care în anul 2000 a publicat o carte de amintiri *Моя библиотека*, pregătită de fiul ei, Adrian, în baza manuscriselor, memoriilor și înregistrărilor pe bandă, care s-au păstrat.

Exportul așa-numitei „literaturii de trofeu” din Germania a fost dirijat de M. I. Rudomino, fiind în rangul de locotenent-colonel. Ea a selectat pentru expediere numai cărțile care nu afectau mîndria națională a poporului german. Rudomino a primit însărcinarea de a trimite *Biblioteca Națională Germană din Leipzig* în URSS, dar a convins conducerea, argumentînd că aceasta reprezintă un patrimoniu cultural național și este necesară pentru renașterea Germaniei după căderea regimului fascist. Oamenii de cultură și știință germani au fost întotdeauna recunoscători M. I. Rudomino pentru că a păstrat cea mai mare bibliotecă din țară.

Cu toate acestea, celălalt mare patrimoniu cultural din Leipzig – *Muzeul German de Cărți și Font* – a fost trimis în URSS de către fiul ei. O jumătate de secol a fost ascuns acest Muzeu după bare de oțel dintr-o cameră-safeu din *Biblioteca Lenin*.

M. Rudomino este autor a peste 100 de lucrări bibliografice, cărți și articole de referință cu privire la istoria și teoria biblioteconomiei.

La Congresul IFLA din Paris în anul 1973, M. I. Rudomino a fost aleasă vicepreședinte de onoare pe viață, în anul 1980 *World Encyclopedia of Library and Information Sources* a numit-o *ambasadorul principal al biblioteconomiei sovietice în străinătate*.

Referințe bibliografice:

1. БАЧАЛДИН, Борис. М. И. Рудомино и ее Библиотека [online]. В: *Наше Наследие*. 2001, nr. 59-60, pp. 59-60 [accesat 09. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.nasledie-rus.ru/podshivka/6029.php>
2. ЛЕОНИДОВ, Виктор. «Маргарита Ивановна была чудом...» [online]. В: *Независимая*. 27 sept 2012 [accesat 09. 07. 2015]. Disponibil: http://www.ng.ru/ng_exlibris/2012-09-27/7_biography.html
3. ПОЛТАВСКАЯ, Е. И., сост., СТОЛЯРОВА, Ю. Н. ред. Маргарита Ивановна Рудомино (1900-1990). [online] [accesat 09. 07. 2015]. В: *Великие люди – библиотекари: от А до Я*. М.: Школьная библиотека, 2005. 160 p. Disponibil: <http://www.booksite.ru/department/center/vel/iki/yel/udi/28.htm>
4. РУДОМИНО, Адриан. Полвека в плену [on line]. В: *Наше наследие*. 1994, nr. 32 [accesat 09. 07. 2015]. Disponibil: <http://www.libfl.ru/restitution/rudomino/>

ALEXANDRU SADI-IONESCU

Ala LÎSII

Abstract: *In the article are presented the most important events in the life and work of Alexander Sadi-Ionescu, Romanian specialist in bibliology. His contributions in development of Romanian library science are listed: introduction of subject catalogue, publishing of bilingual Bulletin of bibliography, promoting the use of the Universal Decimal Classification.*

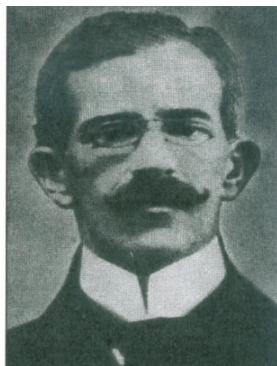
Keywords: *director of library, professor of bibliology, Romanian Academy library, decimal classification system, a systematic catalogue of periodicals, bibliographical bulletin, organizing libraries, stock list*

A fost un muncitor cum foarte, foarte rar se găsesc între oameni. Ziua și noaptea muncea, [...] era un fanat al muncii, muncea mult, prea mult, ceea ce l-a făcut să se istovească [...]. Pasionat bibliofil, pasionat bibliograf, pasionat bibliotecar, cu figura scundă și firavă, părea un schimnic din alte vremi.

Ioan BIANU

Numele lui Alexandru Sadi-Ionescu se regăsește printre cei mai buni specialiști români în bibliologie, fiind primul profesor de bibliologie la Școala de Arhivistică și Paleografie din București, un bibliograf și un documentarist strălucit, un bibliofil de marcă și un bibliotecar.

A studiat la Liceul *Matei Basarab*, apoi la Facultatea de Litere și Filosofie din București, unde a susținut lucrarea de licență *Bibliografia critică a călătoriilor făcute în Principatele Unite de la 1700 la 1859*, sub îndrumarea lui N. Iorga, tipărită în 1916 (nu s-au păstrat decât 160 de pagini). În 1902 a fost angajat la Biblioteca Academiei Române pe postul de „scriitor” (bibliotecar începător), unde a avansat în carieră pînă la funcția de director.

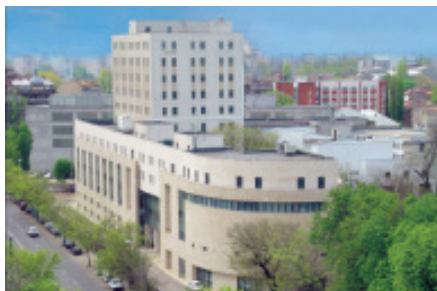

Debutază cu articolul (nesemnat) ***Lista alfabetică a publicațiilor periodice românești din și afară de Regat*** în revista *Vulturul* (1907).

Prima carte ***Bibliografia călătoriilor străini în ținuturile românești*** (a avut la origine lucrarea de licență) a ars în anii primului război mondial. Un exemplar incomplet s-a reconstituit și a fost publicat în 1916, care se păstrează la Biblioteca Academiei Române.

Colaborează la revista *Universul literar* (1908-1926) și mai cu seamă la *Buletin bibliografic săptămânal*.

A. Sadi-Ionescu a desfășurat o activitate intensă în scopul organizării și sistematizării bibliografice în instituțiile de carte românești. Introduce

Biblioteca Academiei Române

catalogul de materii al Universității din Halle, îl adaptează „nevoilor noastre speciale” și promovează *utilizarea sistemului de clasificare zecimală universală* (C.Z.U.) în Biblioteca Academiei, realizând *prima traducere în limba română a tabelelor zecimale universale*.

Clasificarea zecimală a fost una dintre preocupările sale teoretice și practice, promovind-o și la Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie, unde a fost primul profesor de bibliologie (1925-1926). Cursul de biblioteconomie, întocmit de Sadi-Ionescu, avea 1045 de pagini și pînă în prezent s-a păstrat în formă de manuscris.

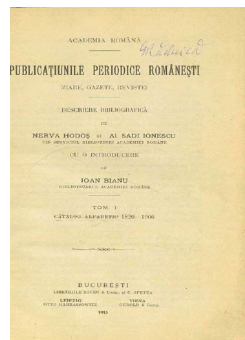
A redactat din 1908 un catalog sistematic al periodicelor, iar din 1915 unul al cărților din această bibliotecă. A reușit să întocmească *Repertoriul periodicelor românești ale Bibliotecii Academiei*.

În 1915 a editat buletinul bibliografic bilingv româno-francez *Bibliografia economică română*. Prima fascicolă a bibliografiei economice se deschide cu o notă și cu un Tablou sumar al clasificărilor bibliografice decimale, unde se precizează că s-a folosit pentru adaptarea românească a sistemului de lucrarea *Manuel du Repertoire bibliographique universel*, Bruxelles, 1907.

Realizează mai multe bibliografii și colaborează activ la **Contribuții la Repertoriul Bibliografic Universal**, lucrare inițiată de Paul Otlet.

Lucrarea **Publicațiunile periodice românești** (ziare, reviste), apărută în 1913, scoasă în colaborare cu Nerva Hodoș, a reprezentat un „model de bibliografie”, care cuprinde 3913 titluri.

A obținut documentări teoretice cu privire la sistemul de organizare și funcționare al marilor biblioteci, întreprinse la Leipzig, Liege, Bruxelles, Paris, și în cadrul activităților Institutului Internațional de Bibliografie (1914), a căror consecință este studiul **Instrucțiuni regulamentare de organizare** (1916), unde se inițiază **noul catalog sistematic**. Între 1916 și 1918 efectuează și o **revizuire a catalogului alfabetic** al cărților.

Sadi-Ionescu a fost primul care a stabilit *criteriile științifice ale organizării unei biblioteci*. Contribuie la organizarea mai multor biblioteci specializate ale unor instituții: Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Institutul Economic Român, Ministerul de Externe.

El a promovat principiile occidentale de lucru, susținînd o serie de idei durabile despre biblioteconomie, menite de a elimina viziunea împămîntenită despre biblioteci, fiind considerate numai **depozite complete** de cărți. Lui i se datorează *alcătuirea inventarelor model*, a fișei internaționale, înființarea secției de foi volante, punerea la punct a periodicelor și constituirea catalogului pe materii.

Ideile lui Sadi-Ionescu au fost fructuoase, fiind considerate o călăuză pentru colaboratori și urmași. „Devotat slujitor al cărții”, dăruit cu „cea mai evanghelică răbdare” (2006, Geneveva SCOBIOALĂ).

Fără bibliografie rămînem în intuiție și în eseu. Doar prin bibliografie trecem în știință, în ordonare analitică și în sinteză savantă. (Ion STOICA)

Referințe bibliografice:

1. *Alexandru Sadi Ionescu*. [on-line] [accesat 13.04.2015]. Disponibil: http://www.crispedia.ro/Alexandru_Sadi_Ionescu
2. BULUȚĂ, Gheorghe, PETRESCU, Victor, VASILESCU, Emil. *Bibliologi români. Dicționar*. Târgoviște : Ed. Bibliotheca, 2011. 322 p. ISBN 978-973-712-591-0

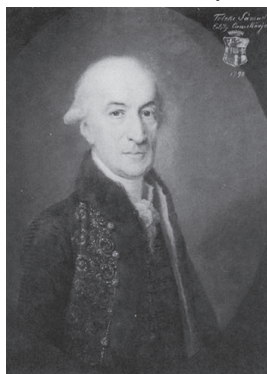
TELEKI SÁMUEL

Natalia LUCHIANCIUC

Abstract: The article renders about the most important events in the life and work of Sámuel Teleki, a Romanian lover of books, who was the founder of Teleki library-the most valuable cultural institution in the city of Tîrgu - Mureş. His contributions are mentioned: the library catalogue, processing and thematic structure of the fund. Collection of Samuel Teleki and the Bolyai collection includes encyclopedias, philosophical works, Greek literature, Latin and bibliophile rarities.

Keywords: bibliophile, purchase of books, the library catalogue, collection

Teleki Sámuel a fost unul dintre cei mai competenți bibliofili ai vremii, fondator al bibliotecii ce îi poartă numele, cancelar al Transilvaniei.

Sámuel Teleki s-a născut la 17 noiembrie 1739 la Gornești, în apropierea orașului Tîrgu-Mureș, într-o familie ce făcea parte din rîndul înaltei nobilimi maghiare calvine, cu tradiție în Transilvania.

Bunicul lui Sámuel, Mihály Teleki a fost deținătorul uneia dintre cele mai mari averi din principat și primise titlul de *conte de la împăratul Leopold I*, ceea ce însemna ridicarea în rang a întregii familii.

Tatăl, Sándor Teleki, s-a remarcat prin susținere financiară a activității școlare. Preocuparea tatălui s-a răsfrîns asupra fiului, asigurîndu-i o educație desăvîrșită: studii elementare și gimnaziale particulare. Între anii 1759-1763 Sámuel Teleki a frecventat universități din străinătate: Budapesta, Viena, Strasbourg, Paris ș.a.

Sámuel Teleki a călătorit frecvent prin Europa, vizitînd biblioteci publice și particulare din mari orașe culturale. În urma numeroaselor călătorii apare strălucita idee de a fonda și la Tg. Mureș o mare bibliotecă europeană. A început să studieze modul de organizare al bibliotecilor vizitate, achiziționează cărți, stabilește și întreține legături permanente cu editorii și librăriile din marile centre editoriale europene, reușind să achiziționeze cele mai reprezentative opere științifice editate de la înființarea tiparului, valori literare din 25 de orașe europene. Așa s-a înființat Biblioteca Teleki, în prezent Biblioteca Teleki – Bolyai care și-a deschis porțile pentru public în anul 1802.

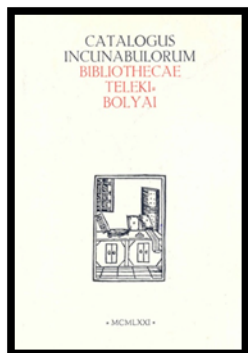
Biblioteca este una dintre cele mai valoroase instituții culturale din oraș, unde poți găsi cele mai bogate colecții de carte veche. În ea se unesc două mari colecții: *Colecția Teleki* cu 40 000 de volume și *Colecția Bolyai* cu 80.000 volume.

Colecția lui Samuel Teleki cuprinde: Enciclopediile lui Denis Diderot în 33 de volume, opere ale unor importanți filozofi și savanți: Hipocrate, Franklin, Newton ș.a. Biblioteca posedă literatură greacă și latină, unicate, precum și rarități bibliofile: manuscrise, incunabule, opere importante ale

autorilor greci și latini, atlase, albume ș.a.

În scopul regăsirii cu ușurință a informațiilor, întregul fond de carte a fost prelucrat și structurat tematic sub îndrumarea fondatorului și, de asemenea, la Viena (între 1796-1819) a fost tipărit *Catalogul bibliotecii* în 4 volume. În volumul al doilea este publicat regulamentul de funcționare al bibliotecii.

În 1763 fondatorul bibliotecii se întoarce în Transilvania unde își continuă activitatea: dezvoltă o rețea de procurare a cărților. Într-o perioadă extrem de scurtă de timp (doar câteva săptămîni), reușește să aducă acasă, în castelul din Dumbrăvioara, cărți cu ajutorul elevilor care studiau în străinătate.

În anul 1797, Cancelaria federală de la Viena este forțată să renunțe, Teleki pune pe căruțe colecția de cărți prețuită ca și o comoară, și o trimite la Târgu Mureș.

În luna aprilie a anului 1799 el însuși notează pe planul clădirii data de începere a lucrărilor. În toamna anului 1802 are loc finalizarea lucrărilor iar Teleki supraveghează

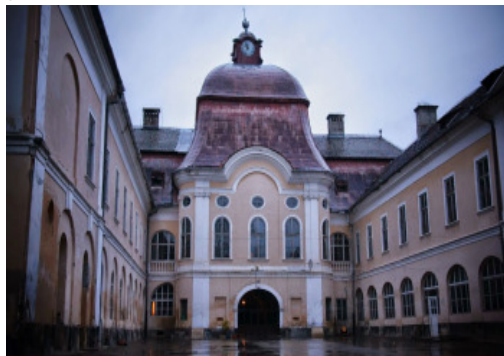
personal aranjarea cărților.

Testamentul lui Sámuel Teleki și documentul suplimentar din 1881 stabilește clar cum trebuie să fie dezvoltată și mărită biblioteca în continuare, asigurînd în acest scop sprijinul financiar necesar.

În 1864, după moartea fondatorului, a fost făcută o achiziție relativ mare în sumă de 1 800 forinți, a fost achiziționată colecția personală a lui Emil Recsi, alcătuiind aproximativ 800 volume juridice.

Colecția Bolyai provine de la cei doi matematicieni: tată și fiu care au trăit în Tg. Mureș. Ei au completat fondurile bibliotecii prin achiziții și donații. Studenții școlilor protestante din Transilvania erau obligați ca la întoarcerea de la studii, din străinătate, să doneze bibliotecii cărți în valoare de un galben.

După al doilea război mondial, *Biblioteca Teleki* devine o instituție publică, iar în 1955 este unită cu *Biblioteca Mare a Colegiului Reformat* local care număra 80 000 de volume. După încetarea caracterului religios, în memoria celor doi Bolyai, biblioteca primește numele *Biblioteca Bolyai*. Cele două biblioteci au funcționat separat pentru o anumită perioadă de timp, iar din 1962 este numită *Biblioteca Teleki-Bolyai*. Biblioteca continuă activitatea de îmbogățire a fondului de carte prin achiziții și donații, deservind anual aproximativ 250-300 de cititori, fiind vizitată de mii de turiști din țară și străinătate.

АНТОНИО МАЛЪЯБЕККИ - РЫЦАРЬ И ХРАНИТЕЛЬ КНИЖНОЙ КОЛЛЕКЦИИ

MALYABECCHI ANTONIO ,THE GUARDIAN KNIGHT OF THE BOOK COLLECTION

Marina ŞULMAN

Abstract: ANTONIO MAGLIABECCHI, famous Florence's librarian, in his private life was very eccentric. By the other hand he became the central figure of literary life in Florence. Antonio's memory was miraculous. Magliabecchi knew not only all the volumes in his own library or in Cosimo III de' Medici's private library, but could also tell the page and paragraph in which any passage occurred. Scholarships corresponded with him. Magliabecchi was ready to give a friendly answer to questions. So, he was an unacknowledged collaborator on many publications.

Keywords: Florence's librarian, own library, scholarships

*Я сердцем, волею, умом,
Душой и телом предан ей.
Не ведаю других путей,
Всевластной силой к ней влеком
Бернарт де Вентадорн*

Об одержимых собирателях книг трудно сказать, здравомыслящие это люди или безумцы. Несомненно, это люди интересные, как правило, творческие и обитающие в зоне риска.

Здание библиотеки, возведенное с южной стороны клуатра базилики Сан-Лоренцо. Флоренция.

Татьяна Веденева

Антонио Мальябекки
(1633-1714)

Книжная коллекция Антонио Мальябекки(1633-1714), содержащая в себе около 30 тысяч книг, легла в основу одной из двух национальных библиотек со-

временной Италии. Открытие коллекции состоялось в 1747 году через 33 года после его смерти. Антонио Мальябекки сам был при жизни одной из достопримечательностей Флоренции. Перед смертью он завещал коллекцию родному городу с условием, что она будет открыта для читателей. В 1861 году фонд библиотеки Антонио Мальябекки, которую флорентинцы называли «Лауренцианой», был объединен с коллекцией «Biblioteca Palatina». Со временем объединенная книжная коллекция превратилась в крупнейшую библиотеку Флоренции. С 1970 года принято посылать сигнальные экземпляры печатной продукции во Флорентийскую библиотеку. В 1985 году ей было присвоено наряду с Римской звание Национальной библиотеки. Первоначально наследие Мальябекки располагалось в знаменитой галерее Уффици. Чезаре Баццани спроектировал здание специально

для библиотеки в 1935 году и расположил его на берегу реки Арно.

Достоверно известно, что семья Антонио Мальябекки была очень бедна. Мальчик помогал зеленщику, затем служил в ювелирной лавке. Но его прельщали не драгоценные камни или золото, а совсем другие сокровища. Антонио не умел читать. Однажды сосед книготорговец увидел, как Антонио вглядывается в надписи на бумаге, предназначенной для заворачивания товаров. Книготорговец выкупил его и помог быстро освоить грамоту. Антонио обладал феноменальной памятью. Он выучил не только названия книг, но и названия всех глав в изданиях лавки. На него смотрели как на чудо. Тосканский герцог Козимо III во второй раз выкупил Антонио и, поручив ему заботу о книжной коллекции Флоренции, положил жалованье в 800 ливров.

Антонио сэкономил деньги даже на стирке. Он покупал книги, увлеченно читал их и запоминал на всю жизнь. Он сэкономил время даже на сне. Порой поклонник книг и рукописей всех народов засыпал, не переодевшись, с книжкой в руках. Зеваки смеялись над тем, что на двух его отличных кроватях лежали книги, а сам Антонио спал, положив голову на твердый переплет. Быть может, Антонио был не библиотекарь, даже не библиофил, а библиоман? Страсть к книгам съела его душу. Но ведь он отлично ориентировался в грудах книг, разделенных узкими тропками. Однажды он сказал герцогу: «Ваше высочество, я не могу предоставить вам эту книгу, ибо на свете имеется лишь один ее экземпляр. Он находится в библиотеке Сералия в Константинополе. Это седьмой том в первом шкафу справа от входа». Ученые со всего мира съезжались во Флоренцию и считали своим долгом посетить Антонио Мальябекки. Он живо реагировал на любой запрос и давал

ответ, даже если книги не было в его библиотеке. Говорили, что, изучая книжные каталоги иных библиотек, он ориентировался в их фондах лучше, чем люди, проработавшие там долгие годы. Думаю, что если бы он постучался в дверь любой библиотеки, древней или современной, его признали бы здравомыслящим человеком отличным библиотекарем и с радостью взяли бы на работу.

Интересен отзыв о флорентийском подвижнике, принадлежащий перу автора знаменитых «Курьезов литературы» И. Дизраэли: «Этот первозданный хаос совершенно не мешал Мальябекки отыскать нужную книгу. Он знал своих овец, как пастухи - в лицо». «Есть нечто странное в том, - продолжал Дизраэли, - что столь объевшийся литературной пищей, он сам не приготовил никакого литературного деликатеса или, на худой конец, сэндвича. В сущности это он, Мальябекки, должен был написать «Курьезы литературы». Дизраэли ошибался. С флорентийским библиофилом переписывался Христиан Даум, ректор университета города Цвиккау. Антонио писал по-итальянски, а ректор отвечал по-латыни. Библиотекарь писал в отличном стиле, живо и умно реагируя на все новости флорентийской жизни. Ректор тешил его душу, присылая книжные каталоги. 39 писем Антонио Мальябекки, найденные потомками, были признаны очень вкусным «литературным блюдом». Душа знаменитого флорентийского библиотекаря пила именно из тех глубинных источников культуры, из каких ей и надлежало пить. Ему были присущи страсть, азарт и самозабвенный труд. Он жил не в 21 веке, в царстве прагматиков и компьютерщиков, а в средневековье. В 17 веке еще явственно слышались отголоски куртуазной культуры рыцарства. Антонио был влюблен платонической любовью, воспетой Бернартом де Вентадорном и другими поэтами, труверами и трубадурами. Только не в супругу своего сюзерена, а в Книгу, символ человечности и культуры, которой всю жизнь служил как то и подобает верному рыцарю.

Не знаю, удалось ли мне проникнуть в тайну великого библиофила, но облик его не вызывает у меня ни отвращения, ни страха, скорее я чувствую прилив неподдельного любопытства. Как же ему удавалось так работать, так помнить? Сам Антонио Мальябекки, цитируя наизусть целые главы книг из разных областей человеческих знаний, не мог точно объяснить, каким образом ему удается удержать в голове такое количество разнообразных фактов, цифр, высказываний и идей. Он говорил, что делает несколько «мазков взглядом по странице словно художник, работающий кистью», и все прочитанное остается в памяти на долгие годы.

Я не психолог, а память – область исследования психологов, и по сей день феномен загадочный даже для профессионалов. Все же хочу обратить внимание уважаемых коллег на то, что в литературе есть упоминание о том, что Антонио был эйдетиком. Слово «эйдос» ввел Платон. В переводе с греческого это «образ», «идея», «идеальное представление». Психологи выделяют эйдетическую память как разновидность памяти образной, свойственной детям и подросткам. С возрастом значение этого вида памяти падает. Главенствующая роль переходит к памяти логической. При этом существуют и слуховая и фотографическая память. У взрослых людей, наделенных творческим потенциалом, нередко сохраняется эйдетическая память. Отнюдь не создавая болезненные галлюцинации, а оставаясь на почве реальности, они способны ярко визуализировать мысли и воспо-

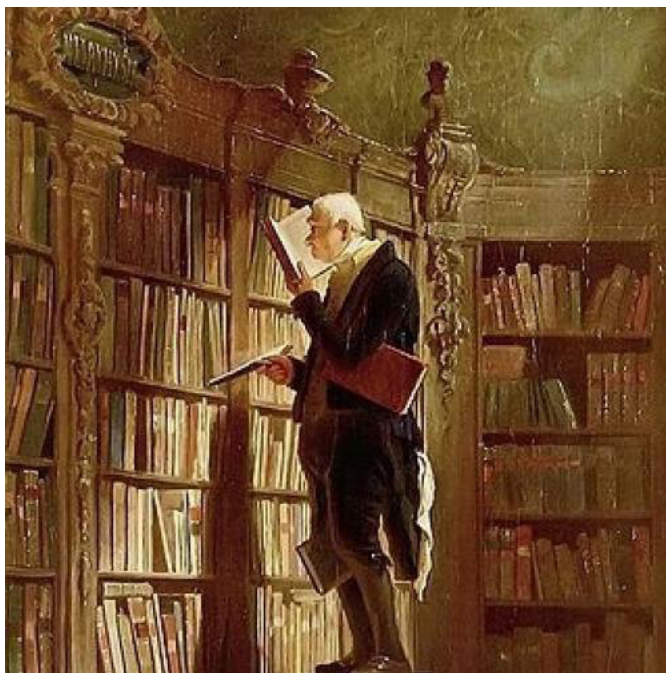
минания. Никола Тесла писал, что в юности, он страдал от яркости своих воспоминаний и учился пользоваться особенностями собственной памяти. Известно, что Моцарт сочинял «в голове», а потом быстро записывал ноты, утверждая, что видит их. Впечатление легкости такой работы обманчиво. Напряженный творческий поиск, невидимый окружающим, происходит у людей «моцартовского» типа зачастую интенсивнее и быстрее, чем у иных творцов, работающих в благоустроенных кабинетах

Возможно, яркость воспоминаний и впечатлений Антонио объяснялись еще и синестезией. Явлением, когда раздражитель воздействуя на анализатор, вызывает не только специфическую реакцию, но и добавочную. Человек слышит звук и одновременно видит цвет или ощущает качество поверхности. Синестезия была свойственна композитору Римскому-Корсакову. Ученые спорят о том, была ли она у Скрябина, одного из создателей цветомузыки, у художника Кандинского. Явление синестезии широко используется в поэзии и других видах творчества.

Примечательно то, что о флорентийском библиотекаре говорили как о человеке, который ничего не забывал. Но он, на самом деле, был забывчив в быту, помня именно книги и ответы на вопросы, волновавшие его современников. Антонио Мальябекки образно называли «оракулом ученых». Ничего не предсказывая, он точно указывал на какой странице какой книги можно найти ответ на вопрос и давал ученому возможность развивать собственные мысли, отталкиваясь

от того, что уже выяснили и высказали другие. Антонио был не только зрителем книжной коллекции. О нем самом Анжело Финарди правомерно и остроумно сказал: **«is unus bibliotheca magna»**.

Следует вспомнить еще и о том, что, приняв на себя заботу о флорентийской библиотеке, Антонио начал сознательно учиться читать быстро и в этом смысле опередил свое время на три века. Сейчас существует множество разработок, советов и норм быстрого или панорамного (сверхбыстрого) чтения.

В 17 веке этим никто не занимался, а у флорентийского библиотекаря был свой способ быстрого знакомства с вновь приобретенной книгой. Благодаря его широчайшей эрудиции новинка занимала свое место в его мысленной картине мира человеческих знаний и никогда уже не терялась.

Все перечисленное приближает нас к раскрытию секретов флорентийского библиотекаря, но не лишает его облик обаяния тайны. Умер Антонио Мальябекки

в одиночестве и в бедности, дожив до 81 года, оставив родному городу не только уникальную книжную коллекцию, но и небольшую ренту на ее содержание. Еще при жизни он успел получить в подарок от своих почитателей **книгу, состоявшую из названий других печатных изданий, посвященных ему самому и содержащих похвалы в стихах и прозе.** В наши времена такую книгу назвали бы **указателем библиографического характера.** Через сто лет после открытия для посетителей коллекции флорентийского библиотекаря в Лондоне умер английский библиограф Томас Фрогнал Дибдин (1775-1847) заявивший, что **само существование Мальябекки делает честь истории библиотечного дела.**

Нас, сегодняшних библиотекарей отделяют от даты рождения Антонио Мальябекки не только 301 год, но и смена культурной парадигмы. Бытовые неурядицы и нелепые странности в поведении придают имиджу флорентийского книжника черты карикатурные, на мой взгляд, затемняя суть его природы и принижая значимость его деятельности. Вероятно, Антонио был личностью, наделенной «пассионарностью», особой чертой «психической конституции». По мнению Льва Гумилева, она «с легкостью порождает подвиги и преступления, творчество, разрушения, благо и зло, исключая только равнодушие». Когда таких людей много, тот или иной этнос, приобретая качество «пассионарности», оказывается способным сказать свое слово в истории. Этапы «пассионарности» сменяются апатией. Можно сказать, что за взрывом следуют годы спокойного развития. Мальябекки все отдал ради самореализации и исполнения заветной мечты. Флорентийский библиотекарь самоотверженно работал во имя созидания, до конца выполнив свой долг перед обществом и родным городом. Какие идеи воодушевляют «пассионариев» нашего века? Хотелось бы, чтобы они использовали мощь своей воли, а также интеллектуальный потенциал ради созидания на благо природы и человечества.

Библиографические ссылки:

1. ВЕДЕНЕЕВА, Татьяна. Коварство благородной страсти. В: *Иностранная литература*. 2012, nr. 1, pp. 218-226. ISSN 0130-6545
2. КУНИН, В. Станный флорентинец. В: *Альманах библиофила*. М., 1976, Вып.6, pp. 145-154.
3. ШАПАРЬ, В. Б. ред., Россоха, В. Е., ШАПАРЬ, О. В. *Новейший психологический словарь: Более 3000 терминов*. Ростов н./Дону : Феникс, 2009. 806 р. ISBN 978-5-222-15421-15

БИБЛИОТЕЧНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ Н. И. ЛОБАЧЕВСКОГО

LOBACHEVSKY'S LIBRARY ACTIVITIES

Valentina VACARCIUC

Abstract: *The article talks about the great Russian mathematics, which contributed immensely to the development of librarianship. It laid the foundations for the acquisition of library collections, began development of common catalogues and international book exchange.*

Keywords: *University library, library activities, acquisition of library, book exchange, drafting of common catalogues*

Николай Иванович Лобачевский русский математик, создатель неевклидовой геометрии, мыслитель-материалист, деятель университетского образования и народного просвещения сыграл огромную роль в развитии университетской библиотеки. При нем были заложены научные основы комплектования фондов библиотеки, отечественного и международного книгообмена, началось составление единых каталогов, библиотека стала публичной, доступной для жителей города, для нее было возведено специальное здание.

Родился 1 ноября 1792 г. в Нижнем Новгороде (ныне г. Горький) в семье мелкого чиновника. Отец рано умер, и заботы о воспитании и содержании детей легли на плечи матери. В начале 19 века из всех городов Поволжья и Сибири только Казань имела гимназию, что побудило семью переехать в этот город. Здесь в 1802 г. Николай был принят „казеннокоштным“ учеником. Он рьяно взялся за учебу, особенно увлекся математикой и латынью. Благодаря исключительным способностям и прилежанию 15 - летний Лобачевский был зачислен казенным студентом Казанского университета. В университете Лобачевский занимался много, продолжал жадно изучать науки. Профессора единодушно называли его не только лучшим студентом, но и гордостью университета.

В 1825 г. совет университета поручил Н. И. Лобачевскому должность библиотекаря, а в 1827 году был избран ректором. Библиотекарем он работал более 10 лет, когда была закончена постройка великолепного для тех времён здания библиотеки с трёхъярусным книгохранилищем и просторными читальными залами.

Всех, знавших Н. И. Лобачевского, поражала широта его познаний и необыкновенная начитанность. Многолетний читательский опыт помог ему досконально изучить устройство библиотек, организацию библиотечного дела в Санкт-Петербурге, Дерпте, Москве.

Подход его к библиотечным вопросам был порой оригинальным. Вот *представление Правлению Казанского университета об устройстве библиотеки от*

30 апреля 1825 года, сделанное Н. И. Лобачевским ещё до назначения библиотекарем: *Устройство библиотеки требует обратить внимание на помещительность, на издержки, на доставление удобства библиотекарю служить читателю и, наконец, на красоту наружности. Последнее требование уступает первым, как существенным; но и убранством библиотеки нельзя пренебречь, в намерении всё то, что служит для просвещения, сверх внутреннего достоинства, одеть привлекательного наружности и тем поддержать любовь в науках и высокое о них мнение...*

С первого же месяца своей работы на посту ректора - библиотекаря Николай Иванович настойчиво выступал за сохранность библиотечного фонда. Он требовал возвращения недостающих книг и журналов, невзирая на лица.

О том, насколько ответственно он подходил к отбору покупаемой литературы, говорит его донесение губернатору от 8 сентября 1821 года: *Списки отобранных мною книг готов я представить, как скоро на то получу от Вас приказание. Однако ж я не могу ручаться, что все книги, назначенные мною для покупки, могли с пользою служить для руководства в преподавании, ибо многие из них не были мною читаны, а известны только мне по ссылкам на них других писателей или показались мне важным по их заглавиям. Чтоб сделать безошибочный выбор и сберечь бесполезные издержки казны, почитаю я нужным предварительно пересмотреть их самому, на что потребуется около месяца времени.*

Уже в 1821 г. Н. И. Лобачевский выдвигает важнейший принцип комплектования библиотеки, без осуществления которого невозможно развитие научной мысли: необходимость своевременного приобретения новейших сочинений и, прежде всего, важнейших научных периодических изданий: *...другая часть содержит в себе столь же необходимые книги. Это академические записки, весьма дорогие издания, которые в особенности должен стараться приобретать университет как творения славнейших мужей учёности. Чтоб преподавание в университете шло наряду с просвещением целой Европы, чтоб учёные люди, составляющие университеты, были допущены трудиться над усовершенствованием науки, надобно, чтоб университет был уведомляем о предприятиях и успехах учнейших мужей, надобно, чтоб он читал современные записки.*

Став библиотекарем, Н. И. Лобачевский вырабатывает специальные правила, которыми необходимо было руководиться при комплектовании фондов би-

блиотеки, вот некоторые из них:

- *Чтоб сочинения пополняли недостатки других, признанных полезными в преподавании и находящихся уже в университетской библиотеке.*
- *При назначении вновь вышедших книг преимущество дать тем сочинениям, которые приобрели славу в ученом свете.*
- *Чтоб сочинения были новейшими.*
- *Чтоб они заключали не только отдельные и частные открытия, иногда подверженные сомнению, сколько открытия, приведённые уже в систему и которые были причинами полезного преобразования науки.*
- *Чтоб главная цель при выборе книг была польза для преподавания наук в университете.*

Требования Н. И. Лобачевского о комплектовании библиотеки, «новейшими сочинениями», наиболее фундаментальными научными работами и вообще книгами, приносящей пользу для преподавания наук сохранили своё значение и в наши дни, они актуальны и сейчас для любой вузовской библиотеки.

Для обеспечения качественного комплектования фондов библиотеки Н. И. Лобачевский разработал чёткую систему собирания предварительных заявок на необходимую научную и учебную литературу от всех факультетов, кафедр и преподавателей университета. Раз в году, летом, после окончания занятий, все преподаватели обязаны были представить списки книг, которые желательно было бы приобрести в течение следующего учебного года. В результате такой системы все преподаватели университета принимали участие в комплектовании библиотеки, этим достигалось качественное пополнение её фондов по всем отраслям знаний.

Иногда в своём представлении совету Н. И. Лобачевский давал краткую характеристику книг, показывающую, что новые литературные произведения, приобретаемые для библиотеки, им предварительно прочитывались. Высоко ценил и энциклопедии, различные словари и указатели, библиографические пособия, прекрасно понимая, что они необходимы и учёному, и библиотекарю. Большое внимание уделял Н. И. Лобачевский и приобретению изданий за прошлые годы, отсутствовавших в фондах библиотеки, в том числе - покупке старинных и редких книг, рукописей, гравюр, карт, планов. Основной путь комплектования изданиями за прошлые годы, применяемый при Лобачевском,- это приобретение личных библиотек, покупка книг у частных лиц.

Важнейшим источником комплектования фондов при Лобачевском стала подписка на иностранные и отечественные газеты и журналы. Он справедливо подчёркивал важность своевременного получения научной периодики, *чтоб преподавание в университете шло наряду с просвещением целой Европы.* В период его библиотекарства начинается и международный книгообмен. Первым, кто стал поддерживать связь с библиотекой Казанского университета, было Королевское Азиатское общество Великобритании и Ирландии. Первоначально за издания этого общества библиотека переводила через русское посольство деньги, затем английские издания по востоковедению стали присылаться в библиотеку бесплатно в обмен на издания соответствующего профиля Казанского университета.

Не менее заботливо, чем к комплектованию фондов, подходил Н. И. Лобачевский и к вопросу о создании и организации каталогов университетской библи-

отеки. К тому времени, когда он был выбран библиотекарем университета, единого каталога на все библиотечные фонды ещё не существовало. В библиотеке было пять отдельных каталогов: книжного собрания, поступившего из гимназии в 1807 году, библиотеки Франка, библиотеки Зимнякова, а также, так называемых *новой и новейшей* библиотек. Качество этих каталогов было весьма неудовлетворительным, и Лобачевский прекрасно это знал.

В 1821 году Н. И. Лобачевский уже приходит к убеждению о необходимости создания единого каталога на все библиотечные фонды, составленного на основании единых требований. Тогда же он впервые формирует своё требование описания книг: *чтоб с книг было списано заглавие как должно, т.е. содержание оных, издание, место печатания и время оногo, также число эстампов в тех книгах, в коих они находятся*. В очередном представлении совету университета он приходит к выводу, что в библиотеке университета должны быть три каталога: *документальный, систематический по наукам и алфавитный для*

руководства библиотекаря.

Работа по созданию каталога продолжалась под непосредственным руководством Н. И. Лобачевского свыше семи лет. Только в 1937 году был полностью составлен документальный каталог на все библиотечные фонды. Каталог этот сохранился, ныне это - начальные инвентарные книги так называемого фонда. Если внимательно просмотреть его, то можно легко убедиться, что многие из принципов описания книг, введённые Лобачевским, применяются и в наши дни. Предписание правления университета от 30 сентября 1833 года, составленное ректором и библиотекарем Н. И. Лобачевским, чётко определяло цель документального каталога: *Документальный каталог должен представлять подробное и верное описание книг, эстампов, рукописей, диссертаций и вообще всего, что составляет учёную собственность библиотеки.*

В отличие от подобных каталогов других библиотек, документальный каталог библиотеки Казанского университета был очень подробен и сообщал сведения не только об авторе книги, её полном и точном названии, месте и годе издания, объёме, формате, количестве рисунков, цене, но и, „по какому случаю, книга поступила в библиотеку, от кого именно и по какому предписанию”.

Параллельно с составлением документального каталога началась работа и по составлению систематического, необходимость которого для библиотеки Н. И. Лобачевский прекрасно сознавал. Схемы классификации наук, названные *План расположения библиотеки Казанского университета*, предусматривал, что *алфавитный каталог должен вестись на отдельных листах (карточках большого формата), разделённых на четыре графы Систематический каталог должен*

быть подвижным, Заглавия книг выписываются на отдельных листах, Листы сии разделяются на четыре графы, в коих в первой означается литера того отделения, к которому книга относится, и номер, под который она в оном подходит; во второй графе пишется заглавие книги по правилам, принятым в документальном каталоге; в третьей - число переплётов; в четвёртой - номер документального каталога и т.д.

Будучи ректором университета, Н. И. Лобачевский собственноручно вносил в дела все постановления Совета и Правления, касающиеся библиотеки, регистрировал новые поступления, отмечая их номера, стоимость и т.д. Изю всех сил старался создать настоящую научную библиотеку. Работа была кропотливая, изнурительная, отнимавшая массу времени и сил.

Сегодня Научная Библиотека Казанского университета, названная именем Н. И. Лобачевского, является одной из крупнейших библиотек России, общий фонд которой составляет свыше шести миллионов документов.

На взгляд многих исследователей и учёных, не было в истории университетского образования в России другого ректора, который бы так глубоко понимал значение книги, значение библиотеки, так блистательно разбирался в вопросах библиотечного дела и столь много сделал для его развития.

Библиографические ссылки:

1. БАБЁНЫШЕВ, Д. М. Развитие университетских библиотек в первой половине 19 века. Библиотечная деятельность Н. И. Лобачевского [on-line] [accessat 07.04.2015]. Disponibil: <http://www.univer.omsk.su/pages/hbwork/3.htm>
2. ГЛУХОВ, А. Г. Храните огонь жизни. В: Библиотековедение. 1997, nr. 5-6, pp. 123-132. ISSN 0869-608x
3. ГНЕДЕНКО, В.Б. Н. И. Лобачевский как педагог и просветитель. В: Народное образование. 1973, nr. 1, pp. 86-87. ISSN 0130-6928
4. КОЛЕСНИКОВ, Михаил Сергеевич. Великий ректор: [Лобачевский-библиотекарь] . В: КОЛЕСНИКОВ, Михаил Сергеевич. Лобачевский. М. : Мол. гвардия, 1965, pp. 154-179. (Жизнь замечательных людей. Серия биографий)

БРАТЬЯ ГРИММ

THE BROTHERS GRIMM

Galina BELCOVSCAIA

Abstract: *In the libraries are not always worked professionals. In the old days, the work of a librarian took over writers, philosophers, scientists. On the eve of the day of librarian we remember people who were a symbol of culture, creative power, living legends and librarians!*

Keywords: *libraries, professionals, symbol of culture, creative power*

Братья Гримм опубликовали множество сочинений, а их сборник «Детские и семейные сказки» вошел в сокровищницу мировой литературы. Братьев Гримм - членов Берлинской Академии Наук с правом читать лекции в Берлинском университете - можно смело назвать профессиональными библиотекарями.

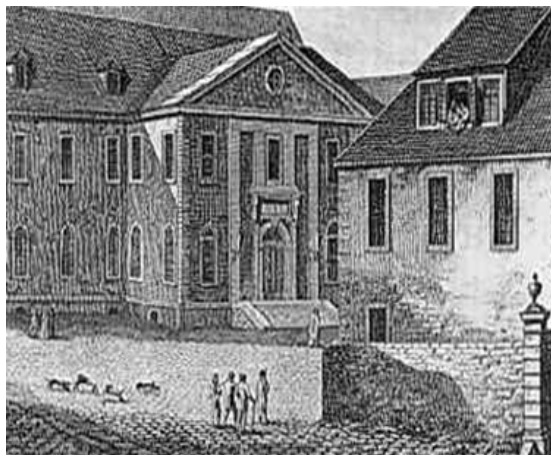
«Библиотека – это вечно голодный зверь. Здесь много прекрасных, редких книг, но какой в них прок для меня, если я не могу их читать, даже перелистывать; мне приходится лишь вносить их в каталог, доставать и расставлять по стеллажам. Библиотека представляет собой колесо, в котором я ежедневно тоже должен крутиться целых шесть часов... Одни книги разыскиваю, другие расставляю по местам – все это в постоянной беготне, переписываю предметный каталог всей английской истории на отдельные карточки, чтобы затем по ним составить новый каталог, то есть еще раз переписать...». Эти слова принадлежат замечательному немецкому писателю-сказочнику и ученому-языковеду Якобу Гримму. Написаны они почти 200 лет тому назад, а сохранили свою актуальность по сей день.

Якоб Гримм проработал в библиотеках более 30 лет, совмещая эту работу с исследовательской и преподавательской.

Учась в Марбургском университете, на юридическом факультете, он, как особо старательный студент, вызвал интерес к себе Фридриха Карла фон Савиньи. Это был самый молодой профессор университета, всего на шесть лет старше Якоба. Савиньи оказал большое влияние на жизнь и творчество Якоба Гримма. Якоб пользовался его домашней библиотекой и боготворил своего учителя. Находясь в Париже, Савиньи вызвал

Гримм Вильгельм
(1786 - 1859)
и Гримм Якоб (1785 – 1863)

Здание университета
и библиотеки в Геттингене

20-летнего Якоба помочь ему в научной работе. Якоб не смог отказать, хотя и пришлось прервать учебу в университете. Так он оказался в Париже и прожил там год. По поручению Савиньи он долгие часы проводил в Национальной библиотеке Парижа, пока в качестве читателя. Учился расшифровывать старые манускрипты, делал выписки из рукописных и печатных материалов. В свободное от этой напряженной работы время, он занимался исследованиями старонемецкой литературы. Это юношеское увлечение переросло впоследствии в дело его жизни. Именно тогда он решил стать преподавателем и заниматься научными исследованиями в области германистики.

В 1806 году Якоб переезжает из Парижа в город Кассель, где живет его семья. Город занят французами, но Якобу чудом, по рекомендации историка Иоганна фон Мюллера удается устроиться на работу. Он получает место библиотекаря, а впоследствии и управляющего личной королевской библиотекой Жерома, - брата Наполеона, в Кассельском замке. При приеме на работу к французам было достаточно, что Якоб к этому времени имел несколько печатных работ, жил год в Париже и неплохо говорил по-французски. Первым заданием для будущего академика было написать крупными буквами по-французски на дверях библиотеки: «Личная библиотека короля».

Библиотека занимала комнаты цокольного этажа. За работу сначала платили 2000 франков в месяц, но уже через некоторое время заработок увеличили в полтора раза, а потом еще на тысячу. Никто не возражал, чтобы Якоб занимался исследованиями даже в рабочее время. «Король-весельчак» доброжелательно и корректно относился к своему библиотекарю. Якоб, как и все немцы, тяжело переживал трудное время оккупации, но мысли о перемене работы не возникало. Он был главным кормильцем для матери и братьев.

Иногда в его работе возникали острые моменты. Однажды понадобился именно тот зал, где были размещены самые ценные книги. Якобу было приказано перетащить книги в подвал. Библиотекарь содержал книги в образцовом порядке, но все было разрушено в одно мгновение, книги свалены в кучу. Потом пришлось их опять расставлять по местам. Как-то случился пожар. Задыхаясь от дыма, он спас большую часть книг.

Большой зал библиотеки университета

Книжный фонд постоянно пополнялся. Добавилась еще личная библиотека королевы, и возникла необходимость покупки новых шкафов. Якоб не раз напоминал об этом, но его просьба была удовлетворена отнюдь не сразу, а лишь по-

сле того, как из-за беспорядка на полках он не смог быстро найти нужную книгу для королевы. Несмотря на столь тяжелый труд библиотекаря, он всегда находил время для работы с древнегерманскими поэтическими текстами. Это было для него очень важным.

Так он проработал 8 лет на службе у Жерома. В 1813 году Кассель был освобожден русскими казаками от французов. Жером поспешно бежал. Якоб Гримм как королевский библиотекарь получил приказ упаковать находящиеся в Касселе наиболее ценные книги для отправки во Францию. Ему удалось спасти ценные манускрипты, так как о них ничего не было сказано в приказе. К счастью, через год книги все же вернулись в Кассель.

После небольшого перерыва Якоб опять восстанавливается в должности библиотекаря в замке прежнего его владельца курфюрста Вильгельма I и остается здесь на много лет, совмещая эту работу с исследовательской. Библиотечная работа никогда не мешала, а, наоборот, способствовала творческой работе Якоба и его брата Вильгельма и часто являлась их единственным и основным заработком.

В геттингенский период братья Гримм преподавательскую деятельность совмещали с несколькими часами работы в библиотеке университета, насчитывающей 200 тысяч книг, в качестве библиографов.

По своему внутреннему складу Якоб Гримм был прирожденным исследователем, меньше подходил для преподавательской деятельности, чем его эмоциональный брат Вильгельм. Он никогда не стремился блистать перед слушателями своей речью.

«Готовясь к лекциям, я замечал, насколько больше мне нравится спокойная, тихая разработка той или иной проблемы, чем изложение перед публикой поверхностных результатов. Мне кажется, что я по природе или уже будучи избалован обстоятельствами способен больше к труду в одиночку, а перед людьми у меня не хватает смелости и самоуверенности».

Строгость, скромность, точность и пунктуальность характеризуют этого человека. На титульном листе первого сборника сказок было написано: «Собрано братьями Гримм». Хотя братья не только собирали, но и исследовали язык, литературно обрабатывали народные сказки. Их по праву считают сейчас авторами. Правда, Вильгельм был сторонником поэтической обработки, а Якоб писал: «Переработка, доработка этих вещей всегда будут для меня неприятными потому, что они делаются в интересах ложно понятой необходимости, а для изучения поэзии они всегда будут досадной помехой».

Якоб Гримм

Столько же скромности и душевной простоты в последней воле Якоба Гримма – перед датами жизни и смерти высечь на камне имена братьев без академических титулов:

„Здесь покоится Вильгельм Гримм“

„Здесь покоится Якоб Гримм“

Библиографические ссылки:

1. СКУРЛА, Гербердт. *Братья Гримм: Очерк жизни и творчества*. М. : Радуга, 1989. 302 р.
2. ГЕРСТНЕР, Герман. *Братья Гримм*. М. : Мол. гвардия, 1980. 271 р.

BISERICA ROMÂNILOR DIN TRANSILVANIA ÎN PERIOADA 1700 – 1764

ROMANIANS CHURCH OF TRANSYLVANIA DURING THE PERIOD 1700-1764

Radu MOȚOC

Abstract: *The author tackles the subject of Romanians from Transylvania who withstood several persecutions and unjustness thanks to two supports: moral first, the second national consciousness. The practice of long Orthodox religion which around oppressed people gathered with great faith, in which the priests knew to conserve good religious rules and traditions but also to convey the hope of some happier days, constituted an important support. Another factor represents the national language and consciousness. The fact that they are not alone and their brothers from the two Romanian countries are beside them, constituting a nation, believe that has contributed to survive in unfavorable conditions. The topic is reflected in the chapters: Union with the Roman Catholic Church; the work of bishops Ion Micu (Klein), Inochentie Petru Paul Aron ; Metropolitan Serbian domination over Romanian Church of believers in Transylvania, the participation of the Romanian faithful at the seven years ' war with Prussia along with Austria; schools from Blaj; tearing down monasteries in Transylvania (Făgăraș District).*

Keywords: *Transylvania, orthodox religion, Union with Church, schools, tearing down monasteries*

După anul 1540 se cristalizează mai evident „Uniunea celor trei națiuni: sași, maghiari și secui” și se oficializează cele patru religii: catolică, calvină, luterană și unitariană. Religia ortodoxă a majorității populației românești avea un statut de „religie tolerată”. Nobilimea română era și ea exclusă din exercitarea drepturilor constituționale pe temeiul religiei sale ortodoxe.

Instaurarea stăpânirii habsburgice în Transilvania nu aduce importante modificări sistemului politic. Diploma leopoldină din 1691, care constituie actul fundamental al organizării provinciei, menține statutul celor „trei națiuni” și patru „religii recepte”, cu excluderea românilor cărora li se refuză în continuare accesul de a fi reprezentați în dietă, în funcțiile administrative și juridice.¹

Situația politică și socială a românilor din Transilvania avea să se agraveze, culminând cu cele din secolul al XVIII-lea. Tratamentul aplicat de către sași populației române avea să constituie nenumărate plângeri adresate împăratesei de la Viena. Academicianul Ștefan Meteș avea să sintetizeze aceste aspecte într-o lucrare, pe care o publică alături de alți cercetători, într-un volum în limba franceză, intitulat *La Transylvanie*, apărut sub auspiciile Academiei Române în anul 1938.²

Torturile aplicate de saxoni românilor în plin fief princiar erau cumplite, avea să consemneze A. Jakab, într-o lucrare apărută la Budapesta în 1876.³

¹ Ladislau Gyémánt, *Mișcarea națională a românilor din Transilvania între anii 1790 și 1848*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986, pag. 42.

² *La Transylvanie*, Ouvrage publié par l'Institut d'Histoire Nationale de Cluj, Academie Roumaine, vol.II, București, 1938, pag. 261. Volumul conține 857 de pagini și cuprinde mai multe lucrări scrise de personalități din diferite

Dintre numeroasele plângeri, este consemnată cea a românilor din valea Rodnei adresată împărătesei Maria Thereza în anul 1754: „Saxonii spun că totul aparține orașului Bistrița, munții, pădurile și câmpiile; și pentru asta noi trebuie să le plătim dijmă pe tot ce noi posedăm...După bunul lor plac noi trebuie să muncim la vânătorile lor, dacă nu, ei ne prind și ne bat...dacă nu putem plăti ne *garrottent*⁴, ridică *gibets*⁵ în toate orașele; ne închid, ne leagă pietre de picioare, ne torturează până când nu le dai banii.⁶

Românii din Săcele din apropierea Brașovului, în protestul adresat guvernatorului de la Sibiu în 1758 arătau faptul că au fost bătuți așa de tare încât au fost nevoiți să fie aduși acasă întinși în căruțe. Alții, care au comunicat poporului ordinul guvernatorului de anulare a muncii gratuite, au fost legați de stâlpi cu lanțurile în jurul gâtului, mâinile prinse în cătușe și legați la spate. La Brașov le-au aplicat 24 lovituri cu bâta, cu amenințarea că le va fi luată viața dacă mai îndrăznesc să meargă la Sibiu să se plângă.⁷

În anul 1764 românii din Săliște aproape de Sibiu, au scris guvernatorului din Transilvania faptul că: „Consiliul orașului Sibiu, ne-au declarat șerbi, în timp ce noi și înaintașii noștri eram liberi sub împărații Léopold și Carol și chiar sub Maria Thereza.”⁸

Și nobilii maghiari nu au rămas mai prejos decât cei saxoni. Ei rețineau pe români la muncă aproape toată săptămâna pentru a servi la munca câmpului, la tăiatul copacilor și transportarea lor de la mari distanțe la locuința nobilului maghiar. Pentru cositul ierbii și însilozarea lui erau utilizate femeile și chiar fete tinere așa cum se întâmpla în zona Făgărașului. Acestea erau obligate și la numeroase munci în castelul seniorului. O corvoadă epuizantă era transportul cărbunelui de la distanțe, care ajungeau uneori și la 100 km., unde bieteile animale mureau de multe ori de epuizare.

domenii culturale precum:

- Laurian Someșan, Șef de lucrări la Universitatea din Cluj. „Structura orografică a Transilvaniei și influența ei asupra vieții poporului”
- Sextil Pușcariu, membru al Academiei Române, profesor la Universitatea din Cluj. „Rolul Transilvaniei în formarea și evoluția limbii române”.
- Constantin Daicoviciu, conferențiar la Universitatea din Cluj. „Transilvania în antichitate”.
- Ion Lupaș, membru al Academiei Române, prof. la Universitatea din Cluj. „Realitățile istorice din Voivodatul Transilvaniei din sec. XII-XVI-lea” și „Dezagregarea monarhiei Austro-Ungare și eliberarea Transilvaniei”.
- Ștefan Meteș, membru corespondent al Academiei Române. „Viața parcursă de români în Transilvania în secolele XVI-XVIII-lea”
- Silviu Deagomir, membru al Academiei Române, prof. la Universitatea din Cluj. „Românii din Transilvania și vechile mișcări de resurrecție națională”
- I. Moga, „Lupta românilor din Transilvania pentru emancipare națională”.
- Coriolan Petranu, prof. de istoria artei la Universitatea din Cluj, „Arta românească în Transilvania”.
- Tiberiu Brediceanu, „Istoria muzicii românești în Transilvania”.
- N. Drăganu, prof. la Universitatea din Cluj, „Istoria literaturii române din Transilvania de la origini la sfârșitul secolului al XVIII-lea”.
- D. Popovici, prof. la Universitatea din Cluj, „Literatura română din Transilvania în sec. al XIX-lea”.
- Romulus Vuia, directorul Muzeului etnografic din Transilvania, „Satele românești din Transilvania și Banat”.
- Dr. Sabin Manuila, directorul Institutului central de statistică, „Aspecte demografice din Transilvania”³

³ *Ibidem*, pag. 265.

⁴ Garrotte=Un instrument de schingiuire prin strangulare. Condamnatul este așezat pe o platformă la care este adăugată un stâlp cu o placă pentru a fi așezat condamnatul. La nivelul gâtului este amplasat un colier din fier care se strânge în jurul gâtului cu un șurub reglabil provocând chinuri groaznice. *Le Larousse pour tous*, Claude Augé, Paris, pag. 743.

⁵ Gibet=Loc unde se găsesc instrumente de tortură, spânzurători. *Ibidem*, pag. 760.

⁶ La Transylvanie, *op.,cit.*, pag. 265.

⁷ *Ibidem*, pag. 266, Jakab: A Királyföldi viszonyok ismertetése, II, Budapest, 1876, p. 252-253.

Principele Mihai Apafi trage un semnal de alarmă saxonilor din Sibiu în mai 1676, când le scris: „Experiența de fiecare zi dovedește că românii sînt o națiune care crește rapid numeric, în timp ce saxonii și ungurii se diminuează în fiecare zi”. Din acest motiv Apafi ordonă: „nu este permis nici unui ungur din Săcădate (localitate aproape de Sibiu) să vîndă pămînt unui român și nici românului să-l cumpere. Cei care până acum au cumpărat, trebuie să-l redea înapoi”.⁹

Consiliul orașului Turda decide în anul 1712: „Pentru că valahii se înmulțesc rapid și ne prejudiciază interesele, ... decidem în unanimitate ca proprietarii și vădulele din oraș au obligația să expulzeze în timp de opt zile, pe toți valahii stabiliți în casele lor sau pe terenul lor, sub pedeapsa unei amenzi de 5 florini”.¹⁰

O măsură similară a fost luată de Consiliul din Târgul Mureș în anul 1759. El avea să consemneze: „Orice locuitor de origine valahă nu poate cumpăra un teren și să aibă dreptul de posesie pe un teren din oraș. Nu trebuie să i se dea nici teren arabil sau pășune care să fie înglobat în zona orașului. Nici un cetățean nu trebuie săi protejeze sau să le ofere de muncă, dar mai ales să nu le dea teren pentru a se instala, trebuie din contra să fie denunțați primarului”.¹¹

Asemenea măsuri restrictive erau obișnuite în multe alte orașe din Transilvania. Dar românii prolifici și datorită unei vitalități extraordinare au reușit datorită muncii lor și tenacității să spargă barierele opresiunii și datorită comerțului și industriei practicate să se impună în fața ungarilor și sașilor.

Situația demografică la începutul secolului al XVIII-lea în unele orașe din Transilvania cu administrație săsească, scoate în evidență raportul dintre românii și ungurii, în ciuda acelor restricții:

În Brașov la 1713; 738 români și 631 unguri.
La Sibiu în 1698; 11 români și doar 5 unguri.
În Sighișoara în 1725; 55 români și 16 unguri.
La Mediaș în 1723; 96 români și 23 unguri
La Deva în 1727; 113 români și 56 unguri
La Arad în 1720; 177 români și 35 unguri.¹²

Savantul francez J. Bongars, în drum spre Constantinopol traversează și Transilvania în perioada mai-iunie 1585, unde constată: „Plecând din localitatea Seini (la 30 km. de orașul Satu Mare, unde am petrecut noaptea de 7 mai) se vorbea mai mult româna ca maghiara”.¹³

Starea românilor din Transilvania în perioada anilor 1763-1764 a fost descrisă și de geologul neamț Haquet: „Această națiune neglijată și oprimată ocupă cele mai proaste terenuri din toată țara... Dacă un sat românesc este amplasat în vecinătatea unei localități saxone sau ungurești, românii nu au permisiunea să se apropie de acestea unde locuiesc națiunile privilegiate... Nu voi uita niciodată cuvintele unei bătrâne românce din Șinca Veche care a mărturisit pe patul ei de moarte: *Mor fericită, pentru că nu las după mine nici o femeie sau copil în sclavie*. Peste tot unde am locuit în mijlocul lor, am numai dovezi că românii sînt buni. Inima lui se deschide dacă este

⁸ *Ibidem*, pag. 266, Jakab, op., cit., pag. 275-276.

⁹ *Ibidem*, pag. 267, Hurmuzachi, XV, pag. 1363-1364, doc.nr. 2495.

¹⁰ *Ibidem*, pag. 269, Orban B, Torda város és környéke, Budapest, 1889, p. 271.

¹¹ *Ibidem*, pag. 270. Acsady, Magyarország népeisége a progmatika sanctio koraban, Budapest, 1896.

¹² *Ibidem*, pag. 270. Szamota, Régi utazások Magyarosz ágon és a Balkánfélszigeten, Budapest, 1891, pag. 173.

tratat ca un frate. Am putut observa timp de doi ani, cât am petrecut în mijlocul lor, faptul că am fost tratat cât se poate de civilizată. Ce rău poate cauza ura și indiferența cu care este tratată această națiune altfel atât de mare și strălucitoare”.¹⁴

Un nobil maghiar Gheorghe Retteghi scria într-o cronică în 1761 despre acțiunile temerare ale iobagilor români: „Am aflat că românii din departamentul Hunedoarei au scris prefectului Ladislau Balogh: *Noi ne mirăm și întrebăm pentru ce voi ungurii ne opuneți jugul corvoadei, pentru că noi sîntem și am fost din totdeauna mai numeroși ca voi și lucru mai important, noi sîntem mai vechi ca voi pe acest pămînt, noi sîntem descendenți din daci!*”

Retteghi la aflarea acestei explicații date prefectului, avea să-și exprime propriile observații care pot constitui opinia generală a celor mai mulți nobili maghiari și sași: *Este o minciună, națiunea română este o colonie romană. Alții au fost dacii și gîndesc că nu formau o națiune abjectă fără nimic și fără legi cum sînt acești români. Trebuie să mă gîndesc ce vor crede acești români dacă cineva le va inocula asemenea idei, ei ar putea repede să ne extermine, pentru că în Transilvania sînt cu siguranță de zece ori mai mulți români ca unguri.*¹⁵

Și totuși românii din Transilvania au rezistat acestor persecuții și injustiții datorită a două suporturi: prima morală, a doua conștiinței naționale. Practicarea îndelungată a religiei ortodoxe în jurul căreia poporul asuprit s-a adunat cu multă credință, în care preoții au știut să conserve bunele reguli și obiceiuri religioase dar să și propage speranța unor zile mai fericite, a constituit un însemnat suport. Un alt factor îl reprezenta limba și conștiința națională. Faptul că nu sînt singuri și frații lor din cele două Țări Românești sînt alături de ei, constituind o națiune comună, credem că a contribuit la supraviețuire în condiții neprielnice.

I. Unirea cu biserica romano-catolică

În primăvara anului 1691 se răspîndi vestea prin satele din Ardeal, porunca de a se face jurămînt de credință către Leopold I și fiul său Iosif, ales rege al Ungariei. După vechea datină românii, în frunte cu preoții au jurat credință urîndu-le *pace și sănătate*¹⁶.

În același timp preoții români erau presați să accepte noua stare de lucru din Transilvania. În 23 august 1692 apare decretul de la Viena, solicitat de ritul catolic, prin care se oferea posibilitatea popilor de rit grecesc să se unească cu biserica romană drept pentru care vor primii toate privilegiile și drepturile clerului latin-catolic.¹⁷

N. Iorga avea să consemneze foarte sugestiv starea sufletească a românului din perioada respectivă legată de biserica noastră ortodoxă: „Ceea ce iubeau ai noștri era ritul, era chiar și magia neînțeleșelor cuvinte slave, în care bănuiau o tainică înrîurire, făcătoare de minuni, erau superstițiile atacate cu furie de regimul superintendentilor. Dogma, aceia era mai presus de mințile unor credincioși care erau deprinși a primi pe Dumnezeu prin simțuri și cărora li se înfățișa în loc o rece filozofie teologică”.¹⁸

Catolicii pregătiseră această „ofertă” prin slujbe ținute în românește în biserica

¹³ *Ibidem*, pag. 272. *Reisen durch die nordischen Alpen*, Nuremberg, 1790, p. 111-112

¹⁴ *Ibidem*, pag. 273. *Revue hongroise Hazánk*, III, Budapesta, 1884, p.383.

¹⁵ N. Iorga, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989, pag. 222.

¹⁶ *Ibidem*, pag. 223.

¹⁷ *Ibidem*, pag. 224.

lor cele mai mare din Alba Iulia. Rezistența ortodoxă a românilor s-a manifestat energic în multe părți ale Transilvaniei. Călugărul grec Isaia de la Sfântul Munte, care a fost unul din negociatorii lui Șerban vodă Cantacuzino cu Rusia, a fost închis ca spion în Ungaria și expedit la Viena. Ulterior după o „prelucrare specială” a fost așezat ca paroh în Careii Mari. El avea să facă greșeala de a declara faptul că a convins șaisprezece preoți să fie convertiți la unire, drept pentru care a fost numit în 1694, *vicar în părțile Ungariei asupra românilor*. Reședința acestui vicar a fost desemnată mănăstirea Biscadului din țara Oașului, unde au năvălit „hoții” de l-au ucis la 15 mai 1701.¹⁹

Un sinod de două zile s-a ținut în martie 1697, mai mult de tatonare, unde nu au participat decât zece protopopi, pentru că nu a fost o convocare stăruitoare și nici nu s-a anunțat faptul că se vor discuta despre noua orientare religioasă. Mitropolitul Teofil a prezentat un adevărat rechizitoriu asupra unui veac de suferințe și umiliri din partea calvinilor, care le înlătura icoanele și le disprețuia posturile. Protopopii și preoții au fost foarte precauți în privința ofertei ce se preconiza în mod oficial. Cele patru puncte privind: primatul Papei; azima la cuminecătură; Purgatoriul și purcederea Sf. Duh și din Tată, nu erau greu de primit, dar au cerut cu toții păstrarea ritului întreg cu toate datinile, obiceiurile, Pravila, nu dreptul canonic latin, și calendarul vechi de care erau legate toate sărbătorile. *Biserica românească să fie introdusă formal între cele recepte, și deci uniții să nu fie priviți ca toleranți, ci ca fii ai patriei. Românii mireni care vor fi uniți cu biserica romană să se înainteze și să se întrebuițeze la tot felul de slujbe, ca și membrii națiunilor și religiilor recepte, și fiii lor să fie primiți fără deosebire la școlile latinești catolice și la fundațiile școlare.*²⁰

Această declarație era echivalentă cu o egalitate națională drept pentru care nimic nu părea prea scump pentru a căpăta recunoașterea noului statut.

Redactarea în limba latină a documentului a introdus și prevederea pe care protopopii nu s-au gândit vreodată să-l accepte: *primesc, mărturisesc și cred tot ce biserica romano-catolică primește, mărturisește și crede*, care vine în contradicție cu textul din același document precum: *sub nici un cuvânt biserica românească nu primește mai mult decât cele patru puncte*.

Catolicii au dorit ca acest document să fie iscălit de toți protopopii, considerând că iscălitura mitropolitului Teofil și pecetea mitropoliei nu erau suficiente, fără de care nu se putea acorda privilegiul împărătesc. La 10 iunie 1697, numai doisprezece protopopii au semnat și au pus pecetea pe un document redactat în latină pe care nici unul nu-l înțelegea. Marea majoritate erau din zone unde predomina iobăgia românilor. Lipseau din această învoială protopopiile din Maramureș, Bistrița, Brașov, Sibiu, Mediaș, Sighișoara, Sebeș, Deva, Vințu, Hunedoara, Lugoj și Făgăraș.

Austriecii știau că au ajuns să stăpânească Transilvania în împrejurări foarte discutabile și au constata care erau sentimentele sașilor din Brașov, profund ostile. În timp ce nobilii unguri gustaseră o stăpânire cu caracter conștient maghiară în tot secolul al XVII-lea.

Încă de la sfârșitul anului 1697 s-a ales fără sobor și fără diploma guvernatorului vlădica Atanasie Anghel, tânăr fecior de oameni cu stare crescut într-o regiune atinsă de catolicism. Trecut prin Țara Românească unde i s-a controlat ortodoxia, i se acordă dreptul de a păstori după ce a dat o declarație de strictă ortodoxie patriarhului Dosoftei

¹⁸ *Ibidem*, pag. 225.

¹⁹ *Ibidem*, pag. 226.

de Ierusalim. Atanase pentru Curtea de la Viena era doar un vlădică tolerat, dar a fost îndemnat să convoace un nou sinod. În 24 octombrie 1698. Cele patru puncte au fost primite de către protopopii care au iscălit nu înainte de a se consemna că vor beneficia de privilegiile de care se bucură și preoții catolici. Alegerea unui nou episcop va fi desemnat de sobor și pe care Papa și împăratul vor trebui să-l întărească.²¹

De data asta au iscălit actul unirii mai mulți preoți și protopopi, dar mai era foarte mult până la reprezentarea majoritară a bisericii românești.

Pentru a nu deranja elementele privilegiate de care avea nevoie Curtea imperială, împăratul decretează în 26 august 1699 faptul că românii pot alege ce confesiune doresc. Pentru a grăbi unirea s-a decis recunoașterea oficială prin decret și instalare solemnă în scaunul episcopal pe Atanasie, riscând o ruptură cu domnul muntean de care s-a ținut cont până atunci.²²

Dar înainte de instalare era necesară o proclamație de unire a întregului corp bisericesc din toate ținuturile din Transilvania. Acesta era motivul convocării marelui sinod din 4-5 septembrie 1700, ținut la Alba Iulia. „Mitropolitul a prezentat în deschiderea adunării avantajele unirii cu biserica romană. Cea mai mare parte a clerului s-a arătat dispus să primească această decizie. Dintre laici, boierii din ținutul Făgărașului se înduplecară fără greutate; dar nu așa lesne și locuitorii comitatului Hunedoarei, ai scaunului Sibiului și al districtului Brașovului. Cu toate acestea, după mai multe argumente produse din partea celorlalți se înduplecă și ei”.²³

În următoarea zi pe 5 septembrie 1700 s-au stabilit ca „pe lângă cele patru puncte să nu se primească nimic; ritualul și disciplina să rămână cum au fost până acum, lăsând din ele numai pe cele ce se vor afla a fi contrare credinței catolice. Se ordonează ca să subscrie Mitropolitul, fiecare protopop înaintea juratului său, doi comisari preoți și trei deputați bătrâni din fiecare sat în numele districtului întreg”.

Actul ce urma să fie semnat cuprindea următoarele declarații: „Noi subsemnații, episcopul, protopopii și tot clerul bisericesc românesc din Transilvania și din părțile unite cu dânsa, facem cunoscut prin aceasta tuturor celor ce se cuvine, și mai ales ordinilor țării Transilvaniei; considerând nestatornicia vieții oamenilor și memoria sufletului (de care trebuie să avem cea mai mare grijă dintre toate), am încheiat liberi și de bună voie din îndemnul lui Dumnezeu, unirea cu biserica romano-catolică, și ne declarăm prin aceasta co-membrii ai Sante Matri biserica romano-catolice primind mărturisind și crezând toate cele ce primesc, mărturisesc și cred mai vârtos acele patru puncte, care ne păreau până acum a fi dezbinări, care ni se propun și prin grațiosul decret și prin diploma Maiestății sale imperiale, și prin eminentisimul Arhiepiscop, din care cauză vrem ca și noi să ne bucurăm de toate acele drepturi și privilegii, de care se bucură preoții aceiași Sante Matri bisericii după sfintele canoane și după legile foștilor regi ai Ungariei, așa și noi după numitul decret al Maiestății sale imperiale și a eminentisimul Arhiepiscop, să ne bucurăm de acum înainte ca membrii ai aceleiași biserici. Întru mai mare credință și tărie a acestora am întărit acest manifest al nostru cu subscripțiunea mâinii noastre și cu sigiliul sfintei mănăstiri din Alba Iulia și cu sigiliile proprii uzuale.

Alba Iulia 5 septembrie, anul 1700”.

²⁰ *Ibidem*, pag. 229.

²¹ *Ibidem*, pag. 231

²² Ioan M. Moldovanu, *Acte sinodale ale bisericii romane de Alba Iulia și Făgăraș*, Tomul II, Blaj, 1872, pag.115

Au urmat semnăturile a 54 de protopopi și a 1563 de preoți. Fiecare protopop era nominalizat cu numele și zona pe care o reprezenta. Protopopi din Maramureș au fost consemnați separat.²⁴

Trebuie remarcat faptul că la acest sinod au lipsit preoții din zona Făgărașului. Aceștia au mărturisit: *că ei nu-l pot urma pe vlădica spre partea bisericii Apusului și vor izgoni pe oricare din preoți care ar merge pe această cale.*²⁵

Acesta a fost cel mai mare sinod al românilor din Transilvania până la acea dată. În afară de protopopi și de preoți au fost chemați câte trei deputați laici din fiecare sat. Au asistat la acest sinod și o mulțime de români din toate părțile Transilvaniei ca să vadă rezultatul unirii și numai după ce s-au încredințat că ritul și disciplina bisericească vor rămâne neschimbate, ca și mai înainte se liniștiră și primiră unirea. Istoricii spun că au fost până la 200.000 de familii de români care s-au adunat cu această ocazie.²⁶

Pentru că tot erau adunați protopopi la Alba Iulia, în data de 14 septembrie 1700, vlădica Atanasie a ținut să le transmită în 28 de puncte, regulile de funcționare a bisericii unite din care nu lipseau obligațiile preoților de a plăti anumite taxe, dar și modul de comportare precum: să poarte haine lungi și curate, să poarte plete, să nu fumeze, să nu înjure sau să umble beat. Sînt precizate și numărul minim al slujbelor pe care trebuie să le țină: în fiecare duminică sau sărbători se vor ține 3 slujbe, vinerile și miercurile câte două și în post în fiecare zi. Toate slujbele să fie în limba română, ca să înțeleagă creștinii.²⁷

Această unire avea o semnificație diferită pentru catolici, împărat și români, pe care o sintetizează N. Iorga într-o relevantă expunere:

- Pentru propaganda catolică era o cucerire a bisericii românești căreia i se lăsa doar mângâierea, poate numai trecătoare, a ritului;
- Pentru români era un mijloc de emancipare, un drum către libertate, o *chestiune națională*;
- Pentru împărat încă un mijloc de dominare, oferind valahilor cât mai puțin, ca să nu se supere ceilalți, care erau mult mai importanți prin organizare, cultură, conștiință și spirit militant;
- Pentru vlădica Atanasie, o concesie pe care trebuia să o facă pentru a-și vedea în sfârșit ținta: recunoașterea de către Curte și crearea pentru dânsul și scaunul său a unei situații onorabile.²⁸

De fapt vlădica trebuia să facă tot ce i se cerea, neavând mijloacele necesare pentru a lupta. Pentru puținul primit prin recunoașterea lui ca simplu episcop al bisericii românești unite cu romano-catolicii din Ardeal și părțile Ungariei legate cu dânsul, pentru un lanț de aur depus la gâtul robiei sale umilite, pentru un titlu de consilier imperial și făgăduiala unei donații în pământuri care urmau să valoreze 6.000 de florini, cât privește preoții, pentru scutirea de sarcini servile și de vămi, el primea următoarele condiții:

Adoptarea legii catolice după strictele prevederi ale consiliului normativ din Trento.

²³ *Ibidem*, pag. 115-116.

²⁴ N. Iorga, *op., cit.*, pag. 232

²⁵ Ioan M. Moldovanu, *op., cit.*, pag. 119.

²⁶ *Ibidem*, pag. 119-122.

²⁷ N. Iorga, *op., cit.*, pag. 233.

Îndatorarea de a face ca toți ai săi, acum și în viitor, să înțeleagă astfel unirea, ca deplină și absolută.

Înlăturarea din pomenire a numelui Patriarhului Constantinopolitan pentru acela al Papei, căruia trebuie să-i jure credință *până la moarte*.

Hirotonisirea din nou a preoților de către un înalt ierarh catolic-iezuitul Kollonics- care se și făcu. Motivul acestei acțiuni este acela că *vlădicii păgânilor* nu sînt canonici și hirotonisirea lor nu are nici o valoare.

Tipărirea și răspândirea catehismului catolic, revăzut de teologul ce-i va sta de acum înainte în coastă, pentru că el este în multe *neînvățat, nemuncit și necercetat*²⁹.

Acest teolog impus avea atribuțiuni speciale pe lângă cele de a-l spiona și controla pe episcop: fără el nu se putea convoca nici un sobor, vizite în teritoriu, afurisenii, numiri sau mutări de preoți, nici alegerea sau scoaterea de protopop, într-un cuvânt el controla toate problemele bisericești. Mai mult acest teolog avea dreptul să îndrepte ce dorea el în cadrul bisericii românești. Episcopul Atanasie a fost obligat să declare că nu va mai avea nici un contact cu domnii Țării Românești și nici cu clerul din acea țară, iar dacă va primi o scrisoare de la aceștia va fi obligat să o arate mai întâi teologului considerat sfetnicul său.³⁰

Se poate spune că niciodată un episcop român din Transilvania nu iscălise o așa de adâncă înjosire a bisericii sale pentru a-și păstra, în forme oarecum onorabile pentru persoana sa, scaunul de care astfel se dovedea nevrednic, pentru că el reprezenta înainte de toate un popor cu toate suferințele, drepturile și aspirațiile sale.³¹

Acest act a însemnat o îndepărtare de noțiunea unei biserici a românilor, mare și puternică prin unitatea tuturor românilor. Dogma era catolică, legătura ierarhică era cu scaunul primatului ungiuresc, de unde de făceau numirile și izgonirile de episcopi, iar stăpânul era teologul. Legăturile cu biserica românească din Țara Românească erau tăiate brutal și fără un minim de toleranță, ca să nu spunem elegantă, unde până atunci se făceau hirotonisirea preoților români din Transilvania.

Instalarea ca episcop a lui Atanasie s-a oficiat la 25 iunie cu mare pompă ne mai văzută până la acea dată făcută unui episcop, care, cu puțin timp în urmă, se putea arunca în temniță și bate cu vergile. Această ceremonie se înălța chiar în vechea mănăstire ridicată de Mihai Viteazul la Alba Iulia, unde *teologul* Neurauter, de la înălțimea tribunei avea să rostească cuvintele de grație împăratească prin care Atanasie era întărit episcop în prezența oficialităților dar și a celor cincizeci de protopopi și peste o mie de preoți, care sperau că venise pentru dâșii dreptățile religioase și naționale.

Împăratul chiar pomenea în diplomă despre cinstea și prețuirea lui și *a nației sale*. Actul ținut mult timp ascuns, ascundea condițiile și favorurile acordate preoților români de către împărat: *deosebita iubire chesaro-crăiască față de **nația** românească, iar mireunii, până la țărani, îndată ce se vor uni, potrivit cu norma ce va hotărâ-o teologul – nu vlădica – imediat vor fi scutiți ca făcând parte din Statul catolic și astfel vor fi numărați între State și se vor împărtăși de legile țării și de toate binefacerile; nu ca până acum numai tolerați, ci vor fi deopotrivă cu ceilalți fi ai patriei.*³²

N. Iorga se întreba pe bună dreptate: „Cine a fost atât de puternic și a stăruit

²⁸ *Ibidem*, pag. 234.

²⁹ *Ibidem*, pag. 235.

³⁰ *Ibidem*, pag. 235.

³¹ *Ibidem*, pag. 235-236

pentru această concesie, imensă dacă s-ar fi prefăcut în faptă, prin care un neam întreg căpăta, în schimbul unei declarații religioase, egalitatea politică deplină? Nici un român nu era destul de tare pentru aceasta, și nici un neamț destul de cuminte. Numai interesul ei propriu și frica tot mai mare de calvini, adică de unguri, care unelteau spre o revoluție”

Din acest motiv acest document de mare importanță pentru români a fost mult timp ascuns în arhive și negat de autoritățile locale.

Mult timp biserica unită din Transilvania a rămas fără păstor fiind lăsată în seama unor străini care nici nu știau românește, precum silezianul Wencedlas Franz, care a fost logofăt la Atanasie, pe care protopopii sînt puși să-l aleagă episcop în septembrie 1713. A urmat un alt german, Iosif Bardia și urgurul Gheorghe Regai, amândoi iezuiți, care au păstorit biserica unită.

II. Episcopul Ion Micu (Klein) Inochentie

Venirea lui **Ioan Micu**, numit **Klein** pentru Viena, care îl ridică la rangul de baron în septembrie 1729, iar pentru a fi făcut episcop a fost nevoie să-l călugărească cu numele de **Inochentie**.

Fără merite deosebite, tânăr student de treizeci și șase de ani, a fost nominalizat de Papă în 13 septembrie 1730 și consacrat în 25 octombrie, dar instalat numai după doi ani, în 28 septembrie 1732. Nimeni nu intuia, avea să afirme N. Iorga, că acest tânăr va deveni un îndârjit luptător, un credincios greu de învins în ceia ce privește idealurile unei națiuni întregi și un om gata să aducă sacrificiul vieții sale însăși, să devină un martir pentru triumful cauzei pe care simțea foarte bine că o întrupează în momentul decisiv pentru această cauză.³³

Era evidentă imposibilitatea ca episcopul catolic din Alba Iulia să meargă mână în mână cu episcopul din Făgăraș pentru a cere executarea privilegiilor imperiale, pentru apărarea în același timp și interesele Casei de Austria și onoarea aceluia suveran, care și-a pus semnătura și pecetea pe acel act de acordare a privilegiilor.

El nu apare numai ca șeful unei biserici unite, el știe să se ridice la conștiința de șef al unei națiuni, pentru că în călătoria lui la Viena reușește să smulgă un decret în 19 martie 1735. Cu mult curaj avea să-și susțină cauza în fața imperialilor prin afirmațiile pline de entuziasm: „Noi am fost moșneni în acest pământ al crailor încă din vremea lui Traian, înainte ca națiunea săsească să fi intrat în Ardeal, și avem aici până astăzi moșii întregi și sate întregi, și am fost împovărați cu sarcini de tot felul și cu mizerii milenare, ca de la cei mai puternici decât noi. Națiunea noastră nu este inferioară nici uneia din Ardeal, fie prin virtuți, fie prin știință, fie prin pricepere în afaceri... Poporul român pe plaiurile acestea ardelene, nu numai că este cu mult cel mai vechi, dar este și cu mult cel mai mare în număr.³⁴

Inochentie Klein în baza celei de *a doua leopoldină* arăta la Viena faptul că în continuare preoții plătesc încă vad, vamă și dijmă domnilor de pământ și fiscului în același timp și chiar clericilor străini.

Solicitarea sa de a face parte din guvernul a fost respinsă într-un mod cu totul jignitor: „Nu este nici om politic, nici om de stat, nici jurist, nu poate vorbi limpede ungurește. Un reprezentant românesc nu se poate admite, căci acești vagabonzi nu

³² *Ibidem*, pag. 260.

³³ *Ibidem*, pag. 262.

au un teritoriu. Admiterea acestui om incapabil în numele unei nații sălbatice ar fi o jignire pentru frunțașele familiei ardelene și chiar pentru clerul catolic. Să-și caute vlădica de ai săi...³⁵

Cu tenacitate de care era capabil, episcopul se prezintă din nou în 1736 la împărat și în dietă cu un alt memoriu, de data asta în numele a 85.857 de familii românești după recensământul din 1733. El solicita dreptul țaranului de a cere judecata vlădici, dreptul de a se folosi pe teritoriul sașilor, ca și ceilalți, de păduri, ape și munți, de a exercita și ei meșteșuguri, dreptul de a nu plăti dijma decât preoților și posibilitatea de ași putea trimite copii la școală. Aceste solicitări au bulversat dieta care a reacționat cum era de așteptat din partea privilegiaților : „Episcopul și clerul unit cer lucruri pe care nimeni nu le-a mai cerut vreodată de la străbunii noștri și nu le va putea cere nici de la urmașii noștri... Cer lucruri care de fapt zguduie întreg sistemul acestei țări...cer ceia ce clerul și plebea valahă, după firea ei bine cunoscută, nu i se cuvine niciodată”.³⁶

Ozi memorabilă, 28 septembrie 1737, avea să o numească N.lorga în care vlădica Inochentie Klein avea să citească memoriul de protest în sesiunea dietei: „Frunțașii Ardealului celui cu privilegiu văzură ridicându-se înaintea lor, viu, cu toate rănile sale, și gata să lupte, un popor pe care-l crezură înmormântat întâi sub lespede cu scris unguresc a calvinismului, apoi supt aceia cu nobile formule latine a catolicismului habsburgic. Vlădica vorbea în numele său și al întregii națiuni ce se zice românească în Ardeal. Valachi sau plebs valachica, nu natio, strigară în urletele indignării, ungurii calvini, sașii luterani și tovarășii catolici de legea împăratului. Altfel nu se va citi plângerea. Și vlădica cu demnitatea care îl caracteriza a lăsat-o necitită mai bine decât să renunțe la această denumire de națiune românească. Nici cuvântul de neam nu a fost lăsat să treacă fără strigăte de indignare.”³⁷

Războiul austro-ruso-turc terminat în 1739 cu revenirea Olteniei în hotarele românești, ciuma declanșată și decesul împăratului, l-au determinat pe episcop să amâne protestele. În sinodul din mai 1739 întrunit pentru a fi acceptat *teologul iezuit* Nicolae Ianossi, care urma să spioneze acțiunile episcopului și să atingă grav demnitatea sa, protopopii i-au cerut acestuia, înainte de a-l accepta, să intervină și el pentru ca preoți să nu mai fie închiși, bătuiți, izgoniți, și ca toți cei ce se bucură de drepturile garantate prin diploma leopoldină. Iezuiții să nu se mai opună la sfințirile necesare de preoți și să obțină pentru preoți veniturile de drept. „Teologului iezuit” i se mai cerea să păstreze cinstea convenită față de episcop și cler, în public și în particular, să nu solicite să fie întreținut de episcop. Profitând de ocazie că prima leopoldină nu prevedea plasarea unui *teolog* lângă episcop, au solicitat ca prevederile din a doua leopoldină să fie pusă în vigoare, referindu-se la drepturile politice ale națiunii române.³⁸

Maria Tereza instalată pe tronul Austrie a fost imediat atacată de Prusia și pusă în mare dificultate de a menține toate teritoriile pe care le deținea. În această situație dificilă în care se găsea Viena, episcopul Inochentie Klein a considerat că nația română are datoria de onoare să sprijine coroana imperială chiar dacă nu erau satisfăcute drepturile elementare pentru ei. În aceste condiții, se oferă în 1741 să asigure prin

³⁴ *Ibidem*, pag. 267, Hurmuzaki, XV, pag. 1649-52, nr. MMMLXII.

³⁵ *Ibidem*, pag. 268, Hurmuzaki, XV, pag. 1655-6, nr. MMMLXVI.

³⁶ *Ibidem*, pag. 269.

³⁷ *Ibidem*, pag. 269.

contribuția clerului român, 5.000 de soldați comandați de ofițeri români pentru a lupta contra Prusiei.

Solicitările au continuat în dorința de a fi reprezentați și românii în structurile politico-administrative. Episcopul care era deja acceptat în funcția de consilier imperial, solicita să intre și în guvern, motivând prin faptul că acei colegi de confesiune catolică *sînt unguri nu români și pe care îi consideră slugi unite și slavi valahi*. Cei doi vicari, notarul soborului și chiar celebru teolog să fie incluși în dietă. Iar dacă se consideră că sînt prea mulți catolici în dietă *atunci să fie admiși și mireni români de rit grecesc*. În numele celor 700 de nobili români solicită ca doi dintre aceștia să fie numiți la tribunalul regal, alții în dregătorii mai mici; țărani să fie primiți ca meșteri în bresle. Iobagilor români să li se reducă lucru la două zile, nu patru cum era la acea dată, și să li se dea înapoi pământurile răpitate *din ură națională*.³⁹ Se vede foarte clar că episcopul revendica drepturi nu numai pentru cler, dar susținea și drepturile mirenților, indiferent de starea lor socială.

Vlădica a continuat să fie umilit în mai multe diete ardeleni unde frunțașii țării îi afirmă în față că: „nația lui este alcătuită din pribegi și tâlhari, din leneși și mincinoși, care au simulat unirea”. În fața acestor jigniri o națiune întregă în frunte cu clerul, nobili și țărani s-au adunat în iunie 1744 într-un sinod neobișnuit, o adevărată *adunare națională*, avea să o denumească N. Iorga.⁴⁰

Era pentru prima dată când episcopul Inochentie Klein era chemat la Curte în 1744, nu pentru a fi consultat și a se face dreptate, cum credea el, ci pentru a fi judecat. Sinodul, asimilat cu noțiunea de *Adunare națională*, avea rolul de a cristaliza un program național ce urma să fie expus la Viena, din care nu lipseau iscăliturile participanților. Dacă nici de data asta Curtea nu va respecta acele drepturi consemnate unele din ele în cele două leopoldine, *ei sînt hotărâți să se lepede de unire*.

Dintre solicitările noi se poate distinge: „numirea măcar a unui mirean român în guvern (se propune Ionașcu Monea, făgărășean, om cult și bogat), primirea celor doi vicari în dietă, și înlăturarea teologului, pe motivul că este *de alt neam și de alt rit*”⁴¹

Sinodul din 1744 la care au fost chemați și țărani a fost considerat ca o crimă de stat. Țărani auziseră citirea în românește a concesiile făcute de împărăteasă, dar când au văzut că vecinătățile tradiționale din Țara Oltului și din alte ținuturi sînt transformate în iobăgii, s-a auzit un murmur de nemulțumire: *Ne mințiți cu făgăduielile*.⁴²

După ce i s-a reproșat foarte multe lucruri, care priveau acțiunile legate de modalitatea și conținutul solicitărilor, în noiembrie 1744, Curtea a decis ca episcopul să fie supus unui interogatoriu. El a refuzat cu demnitate să dea lămuriri, știind că pierduse cauza națională. În aceste condiții el a sperat că va găsi la Roma un sprijin, drept pentru care a plecat în 9 decembrie 1744 la Roma, dar nu a găsit ce dorea decât un adăpost unde va sta douăzeci de ani până la moarte ca pribeg.⁴³

Papei, îi ceru *fugarul* episcop, sprijin puternic nu pentru reforme mărunte, ci pentru întărirea și publicarea diplomelor leopoldine, pentru alegerea *teologului* de

³⁸ *Ibidem*, pag. 270.

³⁹ *Ibidem*, pag. 271.

⁴⁰ *Ibidem*, pag. 272.

⁴¹ *Ibidem*, pag. 274.

⁴² *Ibidem*, pag. 272. **Ioan Inochentiu Micu** (Klein) (1692-1768) și-a început studiile La școala iezuiților din Sibiu; în 1721 ajunge la Institutul de la Trnava, ca bursier. În 1728 devine episcop de Făgăraș fiind instalat în 1732. Acțiunile lui depășesc problemele religioase cu care se confruntau românii din Ardeal, ele devin un program politic de luptă a românilor din Transilvania, care stau la originea Școlii Ardeleni.

către episcop dintre cei de rit cu el, dar și pentru crearea unui minister românesc, care să fie condus de un nobil unit cu influență. Cererile făcute de scaunul apostolic pe acest subiect la Viena, dar și referitor la episcop, au primit un răspuns prin care episcopului i se interzice pentru totdeauna întoarcerea sa, cu amenințarea că va fi arestat imediat.⁴⁴

Inochentie Klein era totuși în continuare episcop unit, de unde îl excomunică în 12 noiembrie 1746 pe *teologul* iezuit Balogh, care îi făcuse mult rău. Vicarul este obligat să primească un nou teolog ungur care este și el excomunicat în 25 august 1747.⁴⁵

Sinodul ardelean din Sibiu, chemat de însuși împărăteasă, în data de 15 mai 1747, a exprimat vechiul program național inițiat de Inochentie, printre care și înlăturarea teologului de rit deosebit, recunoașterea românilor ca națiune: „Națiunea noastră, care este mai presus de celelalte, cea mai numeroasă, să fie declarată prin *diplomă* a patra națiune receptă în Ardeal și părțile unite cu dânsul și să poată primi toate binefacerile și dregătorile ca și alte nații recepte”.⁴⁶

Delegația românilor ardeleni la Viena în urma aceluși sinod avea în componență doi tineri din preajma lui Inochentie proaspăt întorși de la Roma, Silvestru Caliani și Grigore Maior. Imperialii și-au dat seama de necesitatea de a împiedica contactul dintre ierarhia sârbească, intangibilă în drepturile ei, și românii din Ardeal. Așa s-a născut ideea la 12 iulie 1747 a unui episcop român *fără hotare*, care să depindă de scaunul catolic din Oradea Mare.

III. Episcopul Petru Paul Aron

În munții Apuseni nu departe de Câmpeni pe valea Arieșului în comuna Bistra se naște în 1709 fiul preotului Teodor Aron, care avea să ajungă episcop purtând numele de Petru Paul Aron. El este trimis cu bursă de către Inochentie Klein să studieze la Roma, filozofia și teologia. În 30 iulie 1743, întors de la Roma este sfințit preot după ritul grecesc. Mult prețuit de episcop, avea să meargă cu acesta la Viena în 23 iulie 1744, pentru al ajuta ca teolog și preot harnic în luptele grele pe care le preconiza că le va avea.

După plecarea episcopului Inochentie la Roma, Aron a fost reținut la Viena până la moartea vicarului episcopal Nicolau Pop care a intervenit în 23 iunie 1745. În locul acestuia a fost numit de către episcopul Enochentie, Petru Aron care a fost întărit oficial de împărăteasa Maria Tereza în 31 august 1745. Vicarul nou ales se întoarce la Blaj pentru a conduce dieceza Făgărașului, unde erau mari frământări.

După grele suferințe episcopul Inochentie Klein a acceptat în 7 mai 1751 să renunțe la episcopat, dând posibilitatea împărătesei Maria Tereza să dispună prin decretul din 30 august 1751 convocarea unui sinod la Blaj unde va trebui să candideze *trei persoane destoinice* pentru scaunul episcopal. Guvernul transilvănean în înțelegere cu vicarul P. Aron au fixat data sinodului electoral pe 4 noiembrie 1751.⁴⁷

Clerul din vasta dieceză a Făgărașului, care atunci se întindea peste toată Transilvania, s-a întrunit la Blaj în prezența comisarilor regești David Mariafi de Maxa-

⁴³ *Ibidem*, pag. 278.

⁴⁴ *Ibidem*, pag. 280.

⁴⁵ *Ibidem*, pag. 280.

⁴⁶ Dr. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici, sau Istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1763*, Blaj, 1902, Tipografia Seminarului Archidieceșan, pag. 5

prefectul comitatului Cluj și Petre Dobra de Zlatna-asesor regesc din Transilvania. Cei trei candidați au fost: Petru Aron, Grigore Maior și Silvestru Caliani, toți trei au studiat teologia la Roma. A fost ales de cler Petre Aron, care dovedește aprecierea de care se bucura fiind considerat un bărbat distins și deosebit de evlavios. În data de 28 februarie 1752 Petru Aron a fost numit de împărăteasă episcop dând poruncă guvernului să publice această numire, invitând-ul în același timp la Curtea din Viena.⁴⁸

Obligat de ritual de a deveni călugăr, Aron se călugărește cu numele de Vasile, fiind condus la această ceremonie de duhovnicul său Atanasie Rednic căruia îi donează toată averea pentru a o împărți săracilor.

Erudit și cu darul de predicator odată intrat în casta călugărilor a dus o viață austeră până la limita suportabilității. Dormea numai patru ore pe un sac cu paie și regimul alimentar era excesiv de modest. Unsprezece ani a purtat până la moarte încins direct pe piele un lanț de fier, care se păstrează și acum în muzeul liceului de la Blaj.

Chemat la Viena în 1752 avea să rămână până în 16 august 1754 pentru a reglementa toate conflictele și problemele legate de funcționarea ca episcop unit al românilor din Transilvania. Atât Viena dar mai ales politicienii din Transilvania erau interesați să nu se repete dificultățile survenite în ultima perioadă și nu va merge pe urmele lui Inochentie Klein. Nu sînt cunoscute toate presiunile exercitate de politicieni asupra episcopului pentru că protocolul semnat în 7 iulie 1753 cu cancelaria aulică transilvană nu prevede decât lucruri generale. Totuși sînt anumite puncte care scot la iveală intențiile de a-l avea sub un control strict pe episcop. Faptul că este obligat să țină lângă el în palatul episcopal un teolog latin, pe care episcopul l-a refuzat cu multă fermitate a constituit poate cel mai important motiv de neînțelegere. Pentru a se apăra de această umilire, episcopul a motivat faptul că diploma împăratului Carol al VI din 21 august 1738 prin care se impunea obligația de a ține un teolog latin nu a fost publicată, cancelaria aulică a scos originalul, dar mai mult a prezentat și actul prin care Inochentie a acceptat în final un teolog latin în preajma sa. Cu toate acestea episcopul Aron a refuzat în continuare să primească un teolog, susținând faptul că nu poate fi obligat pe linie politică imperială. Atunci Curtea din Viena a sperat ca autoritatea Papei să-l determine să primească acest teolog. Cu toate că nu era un obicei ca Papa să confirme un episcop, Maria Tereza roagă printr-o scrisoare din 16 septembrie 1752 pe Papa Benedict al XIV-lea să-l confirme pe Petru Pavel Aron, numit deja episcop de Făgăraș pentru români, greci, ruteni și sârbi din principatul Transilvaniei, cu obligația strictă în conformitate cu diploma lui Carol al VI-lea din 21 august 1738 să țină un teolog, pe care-l va numi împărăteasa și succesorii ei și care va fi întreținut din fondurile statului. Dar cum toate bulele papale erau plătite de beneficiar, împărăteasa solicită scutirea acestei taxe pe motiv că veniturile episcopiei erau foarte reduse și mai mult Aron era obligat să plătească și întreținerea episcopului Klein la Roma în valoare de 1200 fl. pe an.

Pentru a asigura succesul acestei acțiuni destul de forțate, împărăteasa a apelat și la alte servicii pentru a influența emiterea acelei bule papale. Astfel tot în 16 septembrie 1752, Maria Tereza se adresa și cardinalului influent Mellini să valideze cu autoritatea sa de protector cerere solicitată Papei. Și cancelarul de curte contele Ulfeld a intervenit pe cale diplomatică la cardinalul Alexandru Albani, care reprezenta Curtea

⁴⁷ *Ibidem*, pag. 6-8.

de la Viena la Roma să susțină și el obligația ca episcopul Aron să țină un teolog latin în preajma lui. În graba cu care să efectua aceste intervenții, oficialitățile de la Viena au uitat să expedieze și procesul verbal din care să rezulte motivele pentru care Aron refuză acest teolog latin.

Între timp împărăteasa prin decretul din 30 octombrie 1752 a decis schimbarea teologului Emeric Pallovics cu Mihai Salbeck, care urma să-l supravegheze de aproape pe episcopul Aron. În audiența obținută în data de 25 noiembrie 1752, Antonello-secretarul congregațiunii consistoriale a obținut de la Papă decretul prin care Aron și succesorii lui, *sînt obligați a-și ține un teolog de rit latin, care însă va trebui să fie episcopilor de ajutor și de mângâiere, și supus, ascultător de ei.*⁴⁹

Este primul caz în care Sfântul Scaun apostolic se ocupă de problema unui teolog în preajma episcopului. Cardinalul Alexandru Albani a reușit să obțină în 27 noiembrie 1752 aprobe numirea ca episcop a lui Pentru Pavel Aron dar și o reducere nesemnificativă a taxei pentru emiterea bulei papale.

Episcopul Aron avea să refuze taxa pentru bula papală pe care nu el a solicitat-o, dar mai mult, a cerut Papei să revoce decretul care se referă la teolog. Pentru a depăși acest impediment al taxei, Curtea de la Viena a fost de acord să achite ea această taxă. Odată achitată taxa pentru emiterea bulei papale, s-a emis documentul în 14 aprilie 1753 de recunoaștere ca episcop, prin care Aron era obligat să accepte un teolog latin. Această bula papală a fost transmisă contelui Gyulaffy-cancelar aulic transilvan pentru a fi înmănată episcopului Aron, cu acte de confirmare de primire. Numai că episcopul refuza să semneze de primire acest document papal. În fața acestei situații neprevăzute a fost convocată o ședință a cancelariei transilvane pentru a decide ce este de făcut. În 7 iulie 1753 a fost chemat episcopul și rugat să semneze de primire a documentului, fiind chiar amenințat, dar Aron a rezistat tuturor acestor presiuni, sugerând comisiei să returneze bula la Roma. Episcopul era hotărât să renunțe la un moment dat la episcopat decât să sufere înjosirea demnității de episcop și supunerea unei supravegheri de către o persoană străină de nația și de ritul său.⁵⁰

A fost întrebat care sînt motivele pentru care refuză să accepte prevederile din bula papală. Episcopul Aron avea să motiveze cu argumente canonice prin care nu se poate admite amestecul în administrația și organizarea ritului grecesc a diecezei latine, cum nici nu se admite amestecul celor de rit grecesc în administrația diecezei catolice.

Ce a intervenit în perioada iulie 1753-martie 1754 nici Augustin Bunea, care a studiat această dispută având la îndemână multe documente de arhivă, nu poate să clarifice. Cert este faptul că Maria Tereza era dispusă la un moment dat să numească alt episcop dintre cei doi candidați Grigore Maior și Silvestru Caliani, dar care fiind chemați la Viena pentru a se convinge de atitudinea lor conciliantă referitoare la teolog, se pare că au preferat varianta curată de a nu face nici un compromis. În final Maria Tereza a apelat la însuși Papă care printr-o corespondență intimă l-a înduplecat pe Aron să primească bula cu actul de înmănare.

După o absență de doi ani și șase luni din Ardeal, a fost primit cu tot onorul în dietă la 13 septembrie 1754. În prezența sinodului întrunit la Blaj la 12 noiembrie 1754 i-au fost citite bulele papale și diploma imperială de numire. A doua zi episcopul

⁴⁸ *Ibidem*, pag. 10-18.

⁴⁹ *Ibidem*, pag. 19-25.

a numit vicar general pe Geronte Cotorea și trei asesori consistoriali; Grigore Maior, Silvestru Caliani și Atanasie Rednic. Pe cei 12 protopopi cu funcții administrative la episcopie i-a reconfirmat.⁵¹

Cumpătat și sărac pentru sine, fără zgomot și strălucirea luptelor politice ale înaintașului său, a lucrat neobosit pentru neamul românesc pe câmpul culturii naționale. Dorea să înființeze școli pentru tineri care nu aveau nici un institut cultural, să întemeieze un seminar pentru formarea unui cler educat, care să fie în stare să mântuiască sufletele și să promoveze opera de emancipare națională. Dar dorea și o tipografie cu care să răspândească învățătura solidă în toate țările locuite de români.⁵²

IV. Dominația Mitropoliei Sârbe asupra credincioșilor români din Transilvania

Sârbi pentru credința cu care au luptat în războaie alături de austrieci, meritau după viziunea Vienei o răsplată care s-a manifestat prin *atribuirea acestei nații de coloniști toată ortodoxia din statele împărătești*. Astfel biserica sârbească își întinde stăpânirea și în teritoriile curat românești, precum Caransebeșului. Tot dintre sârbi au fost aleși episcopii care au păstorit peste românii din Transilvania de rit grecesc, precum Nicolae Dimitrievici, Maxim Nestorovici și Eftimie Damianovici

Spre deosebire de români, sârbi din imperiul austriac aveau foarte multe privilegii acordate prin decret precum: alegerea Mitropolitului de către preoți și mireni, acesta avea dreptul de a sfinți și pune episcopi, de a sfinți mănăstiri și de a zidi biserici, folosirea calendarului vechi, cu alte cuvinte era independent. Clerul sârbesc era scutit de a plăti ori ce contribuție, nimeni nu avea dreptul să aresteze un preot sârb, în afara de un decret împărătesc. Aceste privilegii puteau fi considerate ca ale unui stat bisericesc aflat pe teritoriul regatului ungar.

Mitropolii sârbi după obținerea privilegiilor din 1690 și 1691, au început a-și aroga drepturi asupra tuturor creștinilor greco-orientali din întreaga monarhie habsburgică indiferent de naționalitatea acestora. Mitropolitul Cernoevici numește în 1696 episcopul din Timișoara care era recunoscut de împăratul Leopold prin decretul din 4 martie 1695. Acest lucru dovedește faptul că ierarhia sârbească „subjugase” o mare parte dintre românii, cu doi ani înainte de primul sinod convocat la Alba Iulia care ridica problema unirii. În perioada cât Oltenia a fost sub dominație austriacă (1718-1739), mitropolia sârbească și-a extins jurisdicția asupra acestui teritoriu românesc, subordonându-și Episcopia Râmnicului. Pentru a controla acest teritoriu sub aspect religios, mitropolitul sârb Moise Petrovici a numit un nou episcop la Râmnic în persoana egumenului de la mănăstirea Govora-Ștefan, care a fost recunoscut de Carol al VI-lea prin diploma emisă în 15 octombrie 1726.⁵³

Mitropolia sârbească de la Viena a solicitat recunoașterea jurisdicția bisericească și asupra Transilvaniei, bazându-se pe rezoluțiile congresului național sârbesc din 23 martie 1753 care stipula faptul că în Transilvania au fost episcop sârbi precum Sava Brancovici. Dar această solicitare a fost încurajată chiar de împărat care prin decretul emis în 18 decembrie 1703 autoriza pe mitropolitul sârb Arsenie Csernoevics din Viena să viziteze Transilvania și provinciile învecinate spre a aduce pe toți „rebelii” la ascultare

⁵⁰ *Ibidem*, pag. 34.

⁵¹ *Ibidem*, pag. 36-37.

⁵² *Ibidem*, pag. 38-41.

față de împărat. Cu alte cuvinte supunerea românilor sub ierarhia sârbească cu scopul de a rupe ori ce legătură de comunicare cu episcopii din Țările Române. Așa avea să apară conflictul între episcopul Aron de la Blaj cu mitropolitul sârb Nenadovics de la Viena.⁵⁴

Contra bisericii unite, românii de rit grecesc (neuniții) au declanșat anumite tulburări în 1755, care au început din Săliște de lângă Sibiu și au cuprins zona Sebeșului și țara Făgărașului cu Mândra, Șinca, Toderița și Grid.

Guvernul transilvănean prin circulara din 20 iulie 1756 a fost obligat să reacționeze la decretul emis de Maria Tereza din 5 iulie 1756 pentru a lua măsuri în vederea apărării bisericii unite contra tulburărilor violente care aveau tendința de a se extinde. Din cercetările făcute de reprezentanții Curții de la Viena, rapoartele acestora scoteau în evidență implicarea mitropolitului sârb de la Carlovăț (a nu se confunda cu mitropolitul sârb de la Viena) care nu avea jurisdicție asupra bisericii din Transilvania.

Izbucnirea războiului de șapte ani (1756-1763) cu Frederic al II-lea al Prusiei a determinat o oarecare toleranță a împărătesei de a reacționa mai dur asupra mitropolitului sârb. Profitând de această slăbiciune la 10 iulie 1756 s-a convocat sinodul sârbesc la Carlovăț unde au fost invitați și românii neuniți din Brașov, Făgăraș și Halmagi. Concluziile acestui sinod aveau să fie transmise la Viena în 14 septembrie 1756 din care rezultă legitimitatea „amestecului bisericii sârbești în afacerile neuniților din Transilvania, care numai atunci se vor liniști când vor ajunge sub jurisdicția ei”.⁵⁵

V. Înființarea episcopatului neunit din Transilvania

Conferința ministerială convocată în 19 august 1758 în dorința de a restabili ordinea în Transilvania a oferit posibilitatea baronului Bathenstein - președintele al deputaților din Transilvania să propună ca soluție liniștitoare „acordarea românilor neuniți a unui mitropolit al Transilvaniei care să fie investit cu aceeași jurisdicție asupra poporului român ce o are mitropolitul sârbesc din Carlovăț asupra credincioșilor săi... Noul episcop nu trebuie să fie ales de clerul și poporul românesc, ci să fie numit de Maiestatea Sa pe baza propunerilor ce s-ar face de deputați”. Barthenstein face chiar o propunere pentru demnitatea de episcop al neuniților din Transilvania în persoana episcopului sârb de la biserica Sfântul Andrei din Budapesta - *Dionisie*.

Iată din nou un preot sârb care să binecuvânteze ortodocși români din Transilvania, propus de parlamentar pentru: „purtarea sa modestă dovedită de mai mulți ani a arătat că întrunește toate acele însușiri care se cer pentru un post atât de important”⁵⁶. Ce nu spune deputatul referindu-se la propunerea de mitropolit, este latura de obedient în fața împărătesei, care uram să-l numească și care cu siguranță ar executa toate poruncile venite de la ea, contra voinței poporului român.

Unitate de păreri nu caracteriza în acest caz oficialitățile din Transilvania. Propunerea făcută de Barthenstein a fost îmbrățișată și de cancelarul aulic de stat, contele Kaunitz care a susținut că: „ori ce siluire a conștiinței este în contra ființei creștine, în contra prudenței de stat, și chiar în contra minții sănătoase. Ea este un lucru comod însă pentru superiorii leneși, ignoranți și ambițioși”.

Contra acestei propuneri s-a arătat contele Ulfeld fost cancelar care considera

⁵³ *Ibidem*, pag. 94.

⁵⁴ *Ibidem*, pag. 107-111.

⁵⁵ *Ibidem*, pag. 126-128.

că „alegerea unui episcop neunit ar duce la prăbușirea uniunii stabilită de fericitul împărat Leopold”.⁵⁷

Luciditatea cu care contele Kaunitz scrie Mariei Tereza în data de 19 august 1758 pentru susținerea propunerii de a se înființa un episcopat al românilor neuniți de rit grecesc este remarcabilă și merită a fi consemnată: „Înțeleg însă prea bine, că vă vine foarte greu Maiestateii Voastre să rezolvați în fața părerilor deosebite întrebarea: dacă trebuie acordate greco-neuniților din Transilvania, în condițiunile propuse de mine, un episcop exempt, ori au să fie lăsate lucrurile în starea lor de acum.

Eu m-am exprimat pentru primul mod de rezolvare, fiind-că în toate chestiunile privitoare la serviciile înalte îmi dau silința de a evita măsurile paliative, care de obicei mai mult strică, decât să folosească, de a stârpi răul din rădăcină și de a privi lucrurile cum sînt ele, iar nu cum ar fi trebuit să fie.

Dacă am putea să ne măgulim cu speranța, că cei însărcinați a pune în executare înțeleptele și dreptele măsuri luate de Maiestatea Voastră contra grecilor neuniți s-ar purta cum se cuvine, și și-ar face în deplin datoria, nu ar fi greu să găsim alte mijloace prețioase atât pentru stat, cât și pentru religia dominantă. Dar după felurite experiențe, pe care le-am avut, trebuie să consider speranța aceasta ca ceva zadarnic; și înclinarea spre mijloace silnice, pe lângă ura în contra tuturor iliricilor, e prea adânc înrădăcinată, de cât să putem spera vre-o schimbare în privința aceasta.

În împrejurările de astăzi ar fi însă, mai mult de cât ori când, lucru prea de tot primejdios a da ocaziune proximă pentru rebeliuni, pentru emigrări, ori pentru alte urmări cu deosebire stricătioase și a nu avea în același timp și mijloace îndestulătoare pentru împiedicarea răului.

Cele câte-va milioane de greci neuniți, care trăiesc sub prea înalta ocrotire a Maiestateii Voastre, au după părerea mea modestă să fie priviți ca **o comoară** și ca un **adevărat giuvaer** al înaltei Case domnitoare, din care în viitor se vor putea trage foloase cu mult mai mari, de cât până acum, *dacă vor fi numai apărați cu energia cuvenită în afacerile spirituale și lumești contra ori cărei asupriri, nedreptăți și legitime reclamații și conduși astfel, cum după regulile precauțiunii are să fie întâmpinată o națiune aspră și războinică.*

Cât pentru românii din Ardeal îndeosebi, votul meu umil pare a se izbi de obiecțiuni, pentru că prin aceasta unirea de până acum ar ajunge la decădere deplină. Pe cât de puțin ași îndrăzni a pune la îndoială aceasta, dacă episcopul exempt ar fi ales un preot zelos și ostil și dacă nu s-ar ține seamă și de alte mijloace impuse cu precauțiune, pe atât sînt de sigur, că un episcop exempt, prudent, pe care și interesele lui îl îndeamnă a se feri de ori și ce pas greșit, se va feri cu multă grijă de a jigni *unirea* și de a da ocazie pentru reclamații și astfel pentru înlăturarea sa, ba va putea să fie înduplecat a lucra spre cel mai mare folos al religiei și al statului, de a trece însuși cu întreaga obștie diecezană la *unire* și de a asigura astfel unirea în mod statornic, ușor și grăbit. Cazul acesta pare a-l fi avut în vedere și opțiunea anonimă, care mi-a fost prea grațios comunicată de Maiestatea Voastră și care propune ca episcop pe un oarecare Dionisie.

Că oare acest Dionisie are calitățile cerute și ce ar trebui să se facă, ca el să fi câștigat pentru cauză și **controlat** și ce măsuri ar trebui să fie luate pentru promovarea

⁵⁶ *Ibidem*, pag. 129-130.

prea înaltului serviciu? acestea toate cu profund respect le las prea luminatei aprecieri a Maiestății Voastre”.⁵⁸

Atât de convingătoare a putut fi părerea contelui Kaunitz asupra Mariei Tereza, care era caracterizată de A.Bunea ca fiind cu mult bun simț, încât după numai trei zile, în 13 octombrie 1758 împărăteasa avea să scrie cu mâna sa hotărârea definitivă: „... Chestiunea, de a se numi un episcop exempt pentru Transilvania, o aprob; deci prim-mareșalul de curte are să ia în secret dispozițiile și să redacteze instrucțiunile pentru ca lucru să se poată curând efectua”.⁵⁹

În această perioadă tulburările religioase se amplificau în Transilvania. Venirea preotului Ioan născut în Aciliu, o comună nu departe de Săliștea Sibiului, care a studiat teologia la Moscova, a coincis cu nemulțumirile românilor ortodocși, în perioada anilor 1756-1758. Prezentarea de către acest preot, în fața mulțimii a unui document emis de împărăteasă în favoarea lor și considerată de A.Bunea ca un document fals a provocat mari emoții în mijlocul creștinilor ortodocși. Preotul era autorizat să întreprindă această acțiune de către mitropolitul sârb din Carloveț, care se pare că a fost informat de intențiile împărătesei de a înființa un episcopat neunit în Transilvania, dar care să nu fie sub jurisdicția sa. Se pare că acest preot îndemna pe români să scoată din biserici preoții uniți și să instaleze alții neuniți care se sfințeau la sârbi, sugerând în același timp că această acțiune era autorizată de împărăteasă, ceea ce era greu de crezut totuși.⁶⁰

În urma acestor acțiuni românii neuniți au ocupat cu forța bisericile unite și le-au dat preoților neuniți care erau sfințiți în Țara Românească și la sârbi. Numărul localităților unde au fost efectuate aceste acțiuni au fost consemnate de Augustin Bunea din care sintetizăm următoarele:

- Comitatul Alba cu 17 sate: Sângătin, Bogatul român, Ungurei, Boz, Spring, Vingard, Mag, Ludoșul mic, Drașov, Ghirbom, Orda de sus, Orda de jos, Nucet, Jina, Cornățel, Beșineu, și Dumitra.

- Scaunul Sibiului cu 21 sate: Săcădate, Moh. Vizokna, Avrig, Boița, Porcesci, Sebeșul de jos, Raciviță, Tălmăcel, Colun, Ludoșul mare, Topârcea, Rod, Apoldul mare, Dobârca, Gârbova, Reci, Miercurea, Poiana, Cârpeniș și Apoldul mic.

- Scaunul Orăștiei cu 10 sate: Beri, Săraca, Sibișel, Romoșel, Romosul săsesc, Cugir, Vinerea, Vaidei, Balomir, Jibot.⁶¹

Preotul „agitator” a fost pus sub urmărire pentru a fi arestat, dar a reușit să fugă în Rusia. O circulară din 14 august 1758 a guvernului, distribuită în toată Transilvania pentru a informa populația că cele propagate de preotul Ioan precum Maiestatea Sa l-ar fi autorizat să introducă în comune preoți neuniți, sînt false. Comisia împuternicită de guvern să impună revenirea bisericilor uniților a fost întâmpinată la Săliște de o populație înarmată cu furci și pari. Un raport amănunțit datat la 19 ianuarie 1759, privind aceste evenimente, a fost redactat și de episcopul Aron la solicitarea împărătesei Maria Tereza. Acest raport scoate în evidență evoluția aderării la *unire* a românilor din Transilvania: „Înainte de Visarion-1744- toată Transilvania afară de Brașov și Făgăraș

⁵⁷ *Ibidem*, pag. 131-132. Augustin Bunea citează drept sursă: Hurmuzaki, *Documente*, VII, pag. 19-20.

⁵⁸ *Ibidem*, pag. 132.

⁵⁹ *Ibidem*, pag. 134-138.

⁶⁰ *Ibidem*, pag. 139-140

au fost unite, pe la 1750 parohiile tulburate de Visarion se întoarseră iarăși la unire, și numai de la 1754 s-a început din nou neunirea”.⁶²

Cele întâmplate la Săliște aveau să fie relatate de Augustin Bunea ca fiind deosebit de grave referindu-se la viața preoților neuniți: „Episcopul Aron a lăsat să se aresteze doi preoți neuniți din Sad, să li-se tundă părul și să li-se presare capul cu scrobeală, și pe un alt preot l-ar fi arestat și aruncat în fiare, și s-ar fi lăudat, că așa va face cu toți preoții neuniți, dacă-i va prinde”.⁶³

În aceste condiții de tensiune problema înființării unei episcopii neunite în Transilvania începea să preocupe administrația care se vedea în imposibilitatea de a delimita cele două religii din punct de vedere teritorial dar și a enoriașilor.

Prin decretul din 13 decembrie 1758 notifica mitropolitului sârbesc faptul că: „ A hotărât să numească un episcop neunit pentru Ardeal și de a-i da acestuia un salariu din visteria statului. Sub amenințarea cu cea mai grea dizgrație îi interzice ori ce amestec direct, ori indirect în afacerile coreligionarilor săi din Ardeal”. Acest document a fost publicat de Hurmuzaki, de unde A. Bunea l-a citat în întregime.⁶⁴

Este cunoscut faptul că nobilimea română din ținutul Hațegului în care se aflau cele patru sate românești: Galați, Clopotiva, Sălașul de sus și Farcadinul de sus, au trecut la calvinism pentru a-și putea conserva averea părintească. Românii și calvinii deveniți unguri din români, își țineau pe rând slujbele în aceeași biserică veche românească. „Românii ca vechi proprietari, aveau dreptul să-și țină primii liturghia, după care urma domnia de pământ maghiarizați și calviniți, care însă în trufia lor nu așteptau să se termine liturghia românească. Ei intrau în biserică și sileau pe români să scurteze sau chiar să întrerupă slujba. Era atitudinea sfidătoare îngâmfată a boierului față de iobag. Mai mult, adeseori profanau obiectele de cult prin întoarcerea icoanelor cu fața spre perete, după care începea slujba. În biserici și-au făcut scaune proprii pe care numai ei le foloseau și au mers cu îndrăzneala încât au scos dintr-o biserică sfânta cuminecătură împreună cu racla și din altar și au aruncat-o afară”.⁶⁵

Aceste sacrilegii l-au determinat pe episcopul Aron să facă un pelerinaj în aceste patru sate unde românii încurajați de episcop au aruncat scaunele nobililor maghiari și au pus lăcate pe biserici. Au fost și incidente cu vărsări de sânge, chiar cu o tentativă de a-l asasina pe episcop, dar din fericire arma nu a luat foc.⁶⁶

Dificultățile întâmpinate de înființarea episcopiei neunite erau în primul rând de natură administrativă. Delimitarea parohiilor și credincioșii era urgența care trebuia rezolvată. Curtea de la Viena a recurs la un *decret de toleranță*, emis în 13 iulie 1759 prin care iartă tuturor pedepsele meritate pentru delictе săvârșite până la publicarea acestui decret și acordă o toleranță religioasă pentru a înceta cearta și neînțelegerile. Însă această toleranță se extinde numai asupra celor, care până la publicarea acestui decret se vor fi lepădat de unire, punând următoarele condiții:

- Neuniții să restituie uniților toate bisericile răpite cu violență în ultimii doi – trei ani, și pe viitor să nu mai cuteze a răpi uniților nici o biserică.
- Pământurile bisericesti care nu au fost câștigate cu cheltuiala neuniților, ci

⁶³ *Ibidem*, pag. 143.

⁶⁴ *Ibidem*, pag. 144.

⁶⁵ *Ibidem*, pag. 150-151.

⁶⁶ *Ibidem*, pag. 154.

⁶⁷ *Ibidem*, pag. 155.

au fost date preoților uniți de către stat, sau de alte persoane private, să fie restituită preoților uniți.

- Neuniții să-și practice religia în liniște, pe uniți să nu-i insulte sau să-i îndemne la lepădarea unirii.
- Pe emisarii străini, care au răspândit scieri false, să nu-i primească, să nu-i asculte.
- Episcopul unit să nu-i mai urmărească și să le permită a-și exercita religia lor conform condițiilor indicate.
- Oficialii, care nu se vor supune acestui ordin să fie suspendat din oficiu de plată, iar domniile de pământ să fie urmăriți ca niște desprețuitori ai ordinilor împărătești ⁶⁷.

Guvernul constată în 7 octombrie 1759 că acest decret de toleranță nu a fost explicat poporului român cu toate intențiile împărătesei, drept pentru care decide ca în fiecare district comisarii să explice în fiecare sat înțelesul aceluia decret de toleranță. Este prevăzută și dispoziția prin care „cei ce s-au lepădat de unire înainte de publicarea decretului de toleranță și vreau să rămână neuniți, să fie îndatorați, ca în 15 zile să restituie uniților bisericile, porțiunile canonice, oratoriile și beneficiile, căci altfel nu se vor face părtași toleranței”. Se constată că în loc de liniștea preconizată spiritele se tulbură și mai tare în urma unei mișcări revoluționare condusă de călugărul Sofronie.⁶⁸

Mișcarea antiunionistă a călugărului Sofronie

Sînt cunoscuți în perioada respectivă doi călugări cu același nume de Sofronie, ambii au luptat contra unirii cu biserica catolică.

Primul era de origine din Trapezunt în Anatolia, care trecând prin Rusia, Polonia și Ungaria se stabilește la Oradea în 1748, unde a stat trei ani fiind protejat de episcopul român unit Meletie Kovacs, care era din Macedonia.⁶⁹

Al doilea călugăr Sofronie, cel care ne interesează era născut în localitatea Cioara din comitatul Hunedoarei. Numele lui de botez era Stan și de familie Popovici. A petrecut mai mult timp în Țara Românească unde se presupune că ar fi urmat anumite studii teologice elementare după care s-a călugărit. Revine în comuna natală unde îl găsim călugăr neunit în anul 1756. Episcopul Aron îl consemnează în documente ca fiind *călugăr apostat* și chiar *preot apostat*, lucru care ne determină să dăm dreptate lui Augustin Bunea, cum că acest călugăr a trebuit să fie pentru o anumită perioadă călugăr unit cu biserica catolică.

În 1759 îl găsim la episcopul sârb din Carlăvăț, care se pare că a avut o mare influență asupra acțiunilor lui ulterioare. Întors în comitatul Hunedoarei el se intitulează *Vicar al Sfântului Sobor din Carlovăț*, și împărțea credincioșilor naforă sfințită de mitropolitul sârb. Influența acestui călugăr s-a extins în scurt timp și asupra comitatelor Alba și Mureș determinând autoritățile să-l aresteze pentru propagandă defăimătoare la adresa bisericii unite. Este arestat în 1759 și închis în temnița din Bobâlna, nu departe de Orăștie. Românii înarmați, aflând de arestarea călugărului au înconjurat închisoarea și au cerut cu insistență eliberarea acestuia. În 28 ianuarie

⁶⁸ *Ibidem*, pag. 164-165.

⁶⁹ *Ibidem*, pag. 166-170.

⁷⁰ *Ibidem*, pag. 171.

1760, comandantul general din Sibiu a primit ordinul de a-l transfera discret noaptea în fortăreața din Alba Iulia unde era mai în siguranță.

Nemulțumirea era atât de mare din partea românilor neuniți încât șase sute de români din comitatele Zarandului, Hunedoarei, din scaunul Orăștiei și ținutul Abrudului în 13 februarie 1760, seara, au spart închisoarea sub conducerea unui protopop neunit din Săliște, au legat paznicii și l-au eliberat pe călugăr, ducând-ul în munții, unde nimeni nu îndrăznește să-l aresteze fiind bine păzit de popor. Din Zarand avea să declanșeze acea mișcare de protest și revoltă, care a zguduit din temelie biserica unită⁷⁰.

Maria Tereza era pusă în mare dificultate tocmai când intenționa să acorde neuniților un episcop și să pună capăt acestor dispute religioase. Cancelarul aulic din Transilvania, contele Gavrilă Bethlen era chiar de părere să se amâne numirea unui episcop neunit pentru că nu s-au respectat condițiile impuse prin decretul de toleranță. Împărăteasa încearcă printr-o proclamație să delimiteze comunele neunite care este emisă în 21 martie 1760 pentru prima dată în limba română, fiind tipografiată la Blaj. Documentul se referă la 158 de comune din comitatele Alba, Hunedoara, districtul Făgăraș, scaunul Sibiului, Sebeșului, Orăștiei, unde bisericile uniților fuseseră ocupate de neuniți și obligați prin această proclamație să le returneze necondiționat. Pentru a liniștii spiritele înfierbântate guvernul a dat un ordin în 9 aprilie 1760 să elibereze pe toți preoții neuniți cu promisiunea scrisă că nu vor mai tulbura *sfânta unire* și pacea publică.

Românii neuniți au protestat contra acestei decizii de a returna bisericile, afirmând „că sînt gata să plătească taxele și a contribui la toate sarcinile țării, dar religia nu o vor părăsi, bisericile nu le vor returna, ca să stea goale, ci vor merge ei în biserici, ca să se roage la Dumnezeu”⁷¹.

Poporul asculta de călugărul Sofronie ca de un rege, care îi îndemna în continuare să preia bisericile uniților așa cum în cursul lunilor aprilie și mai 1760 au fost alungați preoții uniți din mai multe comune (13 citate) din zona Albei Iulia.

Această revoltă avea și un motiv politic pentru că românii sperau să obțină și acele privilegii politice și sociale de care se bucurau sârbii în imperiul austriac și cele trei națiuni privilegiate în Transilvania. Strigătele lor în fața oficialităților sînt semnificative: „A trecut puterea Domnilor, acum noi sîntem domni”. Sufletele românilor erau aprinse de dorul de libertate așa cum nu după mult timp Horia, Cloșca și Crișan aveau să-i conducă spre aceleași idealuri. Numai că revolta condusă de călugărul Sofronie era îndreptată din păcate tot contra românilor, pe când revoluția lui Horia era îndreptată contra asupritorilor. Un alt punct comun al acestor două revolte, la o distanță de numai 20 de ani îl constituie centru lor de comandă, Zlatna și Abrud.

În ziua de 14 mai 1760, biserica din Alba Iulia din fața garnizoanei și a episcopiei romano-catolice a fost ocupată de românii neuniți, în timp ce călugărul însoțit de poporul răzvrătit au preluat biserica din Abrud. Focul aprins s-a extins în toate satele din comitatele Albei, Turdei și Târnavei. Guvernul a luat o decizie în 7 iulie 1760 în sensul ca toți răzvrătiții să fie prinși și închiși în garnizoana militară din Alba Iulia. De această decizie nu a scăpat nici Sofronie care a fost prins în ziua de 2 august 1760, când participa în biserica din Abrud la o înmormântare. Cei douăzeci și cinci de husari

⁷¹ *Ibidem*, pag. 172-174.

⁷² *Ibidem*, pag. 175-178.

nu au putut rezista presiunii celor două mii de români înarmați cu puști, securi și măciuci care îi înconjură la Zlatna obligându-i să-l elibereze pe călugăr, care a rămas la Zlatna singurul stăpân. După trei zile la Zlatna, în locul unde a fost eliberat Sofronie, numit Troian, s-au adunat peste 7 mii de români, care solicitau oficialităților eliberarea în termen de 8 zile a tuturor preoților arestați după decretul din 7 iulie, lucru care s-a îndeplinit cu rapiditate de frica mulțimii decisă să acționeze violent.⁷²

Într-o scrisoare scrisă în românește, adresată generalului comandant, care governa la Sibiu, Sofronie avea să afirme cu multă siguranță de sine: „Am înțeles, că trei popi, unul din Ocna, altul din Banat și al treilea din Cornățel sînt ținuți în temnița din Sibiu, măcar că D-ta ai făgăduit, că toți care au fost prinși din pricina religiei, vor fi sloboziți. Vă spun dar, că dacă nu vor fi sloboziți toți cei prinși, nu va fi nici o pace în țară... Pe protopopol din Sad, care a fost aruncat în fiare, poftesc să-l aduceți înaintea mea”⁷³. Acesta era tonul cu care discuta Sofronie cu un general împuternicit al Mariei Tereza, din care rezultă amploarea acestei revolte care a antrenat o mare parte a localităților din Transilvania. Magnații și nobilii maghiari, mai ales cei de rit romano-catolic nu se simțeau în siguranță pe moșiile lor, din acest motiv s-au refugiat în cetăți.

Situația era atât de gravă în cât Curtea de la Viena, din lipsa trupelor, insuficiente în Transilvania fiind în plin război cu Prusia, a decretat în 20 octombrie 1760 un ordin adresat guvernului din Transilvania prin care impunea modul de adresare față de călugărul Sofronie „salvus conductus” cu speranța că-l vor domoli.⁷⁴

Stăpân pe situație călugărul însoțit de o suită de 200 de oameni, dintre care 12 formau garda lui personală, mergea din sat în sat pentru a instala acolo unde era cazul preoți neuniți, încercând să organizeze un episcopat. Din corespondența episcopului Novacovici semnalată de N.Iorga, rezultă faptul că Sofronie chiar *împărțea la biserică și antimise aduse de el*.⁷⁵

Prin emisarii săi a poruncit tuturor satelor din Transilvania să-și trimită la Alba Iulia în 25 februarie câte 2 deputați pentru a participa la un mare sobor. Guvernul îngrijorat, delegea doi deputați pentru a se întâlni cu Sofronie în dorința de a afla ce intenționează cu această mare adunare. Călugărul mărturisește intențiile sale: „Le voi spune să trăiască în pace cu toate celelalte confesiuni și mai cu seamă cu cea reformată, pentru că religia lor ortodoxă în esență este identică cu a reformatilor, și se deosebesc numai în ceremonii. Se vor sfătui, cum să-și ceară episcop de la Maiestatea Sa și vor pregăti o scrisoare împărătesei în care vor cere ca românii trimiși acum 14 ani la Curte, de unde nu s-au mai întors să fie puși în libertate”

La sinod Sofronie poruncii preoților să: „slujească regulat, credincioșii să meargă la biserică, preoții să nu cerceteze crâșmele, să nu cedeze bisericile și odăjdiiile luate de la uniți, să nu plătească dările, iar celelalte să le lase în grija lui”⁷⁶

După sinodul acesta călugărul a cercetat întregul district al Făgărașului și o parte a regiunii săsești. Avertizați de această „vizită” oficialitățile din Făgăraș au cerut instrucțiuni de la guvern, ce să facă, mai ales în privința bisericii din oraș, care era declarată încă din 1721, catedrală. Răspunsul a fost foarte moderat, să nu se opună

⁷³ *Ibidem*, pag. 179, 183, 186, 188, 191.

⁷⁴ *Ibidem*, pag. 192.

⁷⁵ *Ibidem*, pag. 193.

⁷⁶ *Ibidem*, pag. 194.

⁷⁷ *Ibidem*, pag. 195.

sub nici o formă. Nu rezultă din documentele studiate dacă Sofronie a fost cu această ocazie în Făgăraș, dar cu certitudine populația din localitate au preluat cu forța biserica unită din mâinile protopopului unit Basilio Barany.⁷⁷

Astfel în anul 1760, ca urmare a acestei revolte, biserica românească unită cu Roma din Transilvania a fost distrusă în întregime. În această acțiune nu trebuie neglijată și contribuția discretă a calvinilor, luteranilor și unitarienilor, care se bucurau de lovitura dată catolicilor. Bucuria acestora era motivată și de faptul că românii ar fi avut acces la o episcopie bine dotată, așezăminte culturale puternice care în final ar fi dus cu siguranță la ridicarea conștiinței naționale și ar fi solicitat cu și mai mare vigoare ca națiunea română să devină a patra națiune politică în Transilvania.

Echilibratul cancelar Kaunitz a sfătuit împărăteasa să numească o comisie aulică cu reședința la Sibiu, sprijinită și de armată, „să asculte plângerile celor revoltați și dacă ar fi posibil cu mijloace blânde să facă odată pace”. Guvernul transilvănean a primit în acest sens decretul emis în data de 20 octombrie 1760, dar care nu a avut nici un efect pentru că războiul cu Prusia nu încetase încă. Numai în 12 martie 1761 s-a ținut la Viena o conferință ministerială sub președinția mareșalului de curte contele Ulfeld, la care a luat parte cancelarul aulic transilvan contele Gavrilă Bethlen și proaspătul numit comandant al trupelor austriece în Transilvania, generalul de cavalerie Nic. Adolf baron de Buccow. Decizia finală a fost ca acest general să se deplaseze imediat în Transilvania, fiind însoțit de doi consilieri germani: baronul Dietrich și baronul Möringer. Plecarea generalului însoțit de o trupă importantă din diferite regimente și cu baterii de artilerie, a fost hotărâtă de împărăteasă prin decretul din 13 martie 1761.⁷⁸

Generalul Buccow avea să ajungă în Transilvania numai în ziua de 30 martie cu misiunea;

de a reinstala preoții uniți în casele lor
de a împărții bisericele între uniți și neuniți
a îndruma poporul la ordine și liniște
a delimita drepturile între uniți și neuniți
unde nu se poate rezolva aceste lucruri cu mijloace blânde, să se recurgă la forța militară.

În mod ostentativ aceste trupe au fost concentrate în Sebeș, Sibiu, Brașov, Aiud și Bistrița. Imediat după sosirea generalului la Sibiu, o delegație de 40 români din zona Sibiului au prezentat acestuia un memoriu cu toate solicitările lor:

- Să fie scoși de sub jurisdicția episcopului și preoților uniți.
- Să li să trimită un episcop cu binecuvântarea și voia mitropolitului din Carlovăț, adică nu un episcop exempt, cum intenționa Curtea de la Viena.
- Să se elibereze din temniță: Oprea Miclăuș din Săliște, popa Mucenic din Sibiul, popa Ioan din Galiș și popa Tunsul din Sad.
- Preoții neuniți fie scutiți de contribuție.
- Să se dea în posesia lor toate bisericile și averea lor.
- Să nu mai fie persecutați și întemnițați pentru religie, cum s-a întâmplat de 17 ani.
- Să li se restituie toate taxele încasate pentru tulburările înscenate.

⁷⁸ *Ibidem*, pag. 196-197.

⁷⁹ *Ibidem*, pag. 204-205.

- Călugărul Sofronie, să nu fie prigonit, dându-i posibilitatea să se deplaseze liber prin țară.
- Să li să permită a-și sfinți preoții în țările vecine, până când își vor căpăta episcop.

Generalul a primit memoriu îndemnându-i să stea liniștiți până când vor începe lucrările comisiei împuternicită de împărăteasă. Pe deputați i-a cinstit cu doi galbeni, asigurându-i de bunăvoința împărătesei.⁷⁹

Prima acțiune întreprinsă de generalul Buccow a fost o proclamație din 9 aprilie 1761, scrisă în limba română pe care Augustin Bunea o reproduce în întregime. În esență Buccow motivează această declarație cu scopul: „să audă toate plânsorile, și să întrebe despre neodihna norodului rumânesc, care s-au auzit în țară de o vreme în coace”.⁸⁰

Documentul prevede și anumite promisiuni precum: dacă românii neuniți se vor liniști, el le va obține de la împărăteasă nu numai iertarea tuturor faptelor comise în contra uniților, dar poate și episcop cu aceiași credință cu ei. El solicită în continuarea proclamației ca „din fiecare comitat, scaun, și district să vină câte un deputat unit și altul neunit în ziua de 26 aprilie 1761, pentru ași exprima înaintea comisiei, în scris sau prin viu grai plângerile pe care le au. În aceeași zi de 26 aprilie, avea să sosească din Viena la Sibiu și *episcopul sârb* din Budapesta-Dionisie Novacovici, cu scopul declarat de a ajuta comisia spre mulțumirea celor neuniți, care neavând încă un episcop al lor, putea constitui o garanție a corectitudinii dezbaterilor”.

Pentru a delimita teritorial și numărul enoriașilor din cele două religii, Buccow poruncește odată cu proclamația din 9 aprilie și două evidențe minuțioase pe care le va face organele politice și separat protopopii uniți, pentru a le putea confrunța. Acest evidență va trebui să precizeze: în care comune enoriașii s-au lepădat de unire? câți profesază biserica unită și câți cea neunită? Studiul conține și precizările referitoare la data când s-au construit bisericile, înainte sau după unire, cine a contribuit cu bani sau lucru la clădirea bisericilor?

Cei care aveau această sarcină trebuiau să meargă din sat în sat și să întrebe personal pe fiecare credincios de care biserică aparține: de cea unită sau neunită? Odată cu intrare în funcție a comisiei la 30 martie 1761, cei care se declară aderenții unirii nu mai au voie să treacă la neuniți pentru că vor fi aspru pedepsiți.

La începutul lui mai, s-a prezentat și Sofronie care căpătase statutul de *salvus conductus*, în fața comisiei. Plecarea lui din Zlatna a fost garantată de comisie, care a trimis o trupă de militari sub comanda unui căpitan pentru a putea ajunge în siguranță la Sibiu. Dar a fost însoțit și de o ceată mare de români care se mărea pe măsură ce se apropiau de Sibiu. Fiindu-i frică că va introdus în Sibiu ca un arestat sub escortă militară, el s-a îmbrăcat în haine țărănești și se furișă însoțit de numai doi tovarăși în cetatea Sibiului, expediind înainte hainele călugărești. Îmbrăcat iarăși în rasa călugărească s-a prezentat înaintea episcopului Dionisie Novacovici și a generalului Buccow. În acest timp la porțile Sibiului, populația românească a fost înconjurată de armată și somată să-l predea pe călugăr. Generalul l-a tratat pe călugăr cu blândețe și afecțiune și primi de la el ca dar o tufă de aur, pentru care în schimb i-a dăruit șase galbeni.⁸¹

⁸⁰ *Ibidem*, pag. 206-207.

⁸¹ *Ibidem*, pag. 207.

⁸² *Ibidem*, pag. 208-210.

Sofronie a stat câteva zile la Sibiu, timp în care generalul Buccow l-a mai domolit poate și cu anumite amenințări grave în timp ce deputații neuniți au iscălit un document din care rezultă că vor fi tolerați în religia lor și dacă vor fi ascultători, vor obține în scurt timp un episcop neunit. Asta presupune că nimeni nu va mai putea să devină preot sfințit în țări străine. Preoții neuniți vor fi scutiți de o anumită contribuție. Comisia s-a angajat că toate întemnițările, prigoanele și alte înjosiri pe care le-a îndurat neuniții din cauza religiei practicate vor fi pedepsite. Cei deținuți pentru tulburări religioase vor fi eliberați, printre care și popa din Sad. Acest document a fost iscălit și de călugăr în modul următor: *Eu popa Sofronie neunit de legea grecească din Zlatna după rânduiala bisericii din Ierusalim.*⁸²

Călugărul s-a întors în Zlatna unde a mai convocat câteva sinoade, dintre care cea mai mare a fost cea din luna mai 1761.

Comisia a lucrat în continuare la inventarierea bisericilor și a enoriașilor. Au fost elaborate și anumite principii sau criterii pentru a se putea lua anumite decizii privind destinația bisericilor.

- În comunele unde toți locuitorii români au trecut la religia neunită, biserica rămâne a lor, dar fondurile eclesiastice și alte imobile ale bisericii trebuie să treacă în proprietatea preoților uniți rămași fără enoriași și biserică, dar numai până la moartea lor, după care aceste imobile trec în proprietatea comunei sau la fostul proprietar care a donat acele imobile și terenuri. Motivul acestui principiu de departajare era acela că sutele de preoți uniți nu puteau fi lăsați pe stradă cu familiile lor numeroase, trebuia să li se asigure existența până la moarte.

- Unde marea majoritate a populației a trecut la biserica de rit grecesc-neunit, bisericile se vor da acestora chiar dacă au fost construite de uniți după 1700.

- În localitățile unde majoritatea credincioșilor au părăsit unirea și biserica a fost zidită înainte de 1700, aceasta va trece în proprietatea neuniților, dar întreaga comunitate au obligația să ridice pentru minoritatea unită o capelă proporțională cu numărul ei. Până la zidirea capelei minorității unite aceștia au dreptul să folosească vechea biserică.

- Dacă enoriașii au părăsit unirea, dar biserica a fost clădită sau restaurată din temelie după 1700, de către o persoană unită ori prin grija comunității, când era încă unită, această biserică va rămâne în proprietatea uniților, deși ei pot fi minoritari.

- Unde sînt două biserici, cea mai mare va trece la majoritatea neunită iar cea mai mică la minoritatea unită.

- În cazul în care comunitatea a ridicat o biserică după ce au părăsit religia unită cu Roma, acea biserică va rămâne neuniților.

- Sînt situații în care bisericile au fost ridicate sau restaurate pentru uniți, cu ajutorul preotului sau donații de la casa domnitoare, chiar dacă acești credincioși sînt mai puțini, biserica va rămâne în stăpînirea uniților.

- Dar acolo unde bisericile vor rămâne minorității unite, majoritatea neunită trebuie să primească loc pentru ași construi o biserică.⁸³

Un bun exemplu al eficienței cu care lucra comisia îl constituie comuna Săliște unde în 15 mai 1761 s-a restituit uniților biserica veche iar românilor neuniți biserica nouă.

⁸³ *Ibidem*, pag. 211.

⁸⁴ *Ibidem*, pag. 214.

Dar au fost și situații în care locuitorii unui sat s-au împotrivit modului cum au fost împărțite bisericile. În acele cazuri generalul Buccow și-a impus decizia cu forța militară, cum a fost în Vizocna de lângă Sibiu, unde poporul nu a vrut să cedeze de bună voie biserica în posesia uniților. Biserica fusese construită în anul 1500 și recondiționată de Constantin Brâncoveanu în 1701, după care a fost restaurată și zugrăvită de uniți în 1723. În acest caz generalul Buccow înarmat cu șase companii de infanterie, o trupă de husari și câteva tunuri s-a deplasat în persoană la Vizocna fiind însoțit și de episcopul unit Aron. Evident credincioșii majoritari neuniți au fugit din fața acestei armate, cheile bisericii fiind predate de bătrânii din sat. Episcopul a sfințit biserica care a rămas cultului greco-catolic, dar s-a asigurat un loc pentru a se clădi o altă biserică pentru ortodocșii de rit grec. Aceiași situați s-a întâmplat la Sad unde biserica a fost construită în 1720 de uniți și Rășinari unde biserica veche a fost restaurată radical în 1757 pe cheltuiala episcopului Aron și a uniților.

Proiectul de separare a patrimoniului bisericesc era finalizat de comisie în 28 mai 1761 în comunele din scaunul Sibiului. Proiectul a fost predat magistratului din Sibiu pentru a fi executat de către comisarii numiți de aceștia printre care sînt nominalizați: dr. Hutter, Binder, Schuller, Roth, Sotterius, Wollmann, Rosenfeld și Kiseling.⁸⁴

Un caz special prin consecințele ce au urmat, ca urmare a refuzului de a ceda biserica greco-catolicilor, îl constituie biserica din Făgăraș, care a deveni din 1721 catedrală cu semnificație aparte pentru întreaga comunitate a bisericii unite cu Roma. Biserica preluată de credincioșii ortodocși de către Sofronie a fost construită de C. Brâncoveanu și constituia o ctitorie domnească protejată în continuare de urmașii domnitorului, care au interveni în 29 mai 1761 la generalul Buccow pentru a fi ocrotită și lăsată cultului grecesc.⁸⁵

Rezistența făgărășenilor în fața deciziei de a preda cheile acestei biserici a determinat pe Buccow să dispună pedepsirea acestor răzvrățiți prin spânzurare în piața Făgărașului. Episcopul Aron care îl însoțea pe general, împreună cu Nicolae Bethlen care deținea cetatea Făgărașului l-au convins să renunțe la această măsură extremă. Aceștia au fost pedepsiți cu *amenzi și bătăi serioase*. Contrar principiilor stabilite, Buccow a înăsprit pedeapsa cu decizia de a anula dreptul neuniților să-și poată ridica o biserică în Făgăraș, și interdicția de a ține slujbe în alte locuri inclusiv case particulare, cu alte cuvinte de a avea preot de rit grecesc în acest oraș. Indicația era ca enoriașii de rit grecesc să meargă într-un sat vecin, Beclean unde biserica a fost retrocedată neuniților de acolo.

Așa au ajuns făgărășenii, al cărui cult fusese doar tolerat după 1700 și care era practicat într-o casă privată, să-și piardă acest drept fiind obligați pe ascuns să-și țină un preot cu care mergeau la biserica din Galați, care era mai aproape de cât Beclean. Permișiunea de ași construi o biserică, făgărășenii avea să o primească numai în 1782.⁸⁶

Generalul Buccow a continuat misiunea lui mergând în Brașov, unde în perioada 12-22 iunie 1761 îl găsim însoțit de episcopul sârb Dionisie. Era cunoscut faptul că brașovenii de rit grecesc erau dependenți de Mitropolia din București de unde veneau *averi în secret*, motiv pentru care nu doreau un episcop neunit exempt.

⁸⁵ *Ibidem*, pag. 215-216.

⁸⁶ *Ibidem*, pag. 216. N. Iorga a descifrat din corespondența episcopului Novacovici, această scrisoare de intervenție a prințului Brâncoveanu, generalului Buccow.

⁸⁷ *Ibidem*, pag. 217.

Turneul de pacificare întreprins de Buccow a continuat la Mediaș în luna iunie 1761. O situație dificilă de rezolvat s-a ivit și la Alba Iulia unde se punea problema restituirii ambelor biserici comunității greco-catolice atât cât a mai rămas această religie. Când a fost construită fortăreața de la Alba Iulia în anul 1714, împăratul Carol al VI-lea a donat suma de 1300 florini episcopiei unite ca să-și mute reședința care se suprapunea cu traseul unde urma să fie șanțurile cetății. Noua biserică construită a fost mărită și zugrăvită cu ajutorul nobilului greco-catolic Andrei Boer. Icoanele, ornamentele sacre, clopotele și cărțile toate prețioase au fost aduse din vechea biserică zidită de Mihai Viteazul în 1599 și dăruită atunci când a fost zidită fortăreața. Acum noua biserică avea un loc suficient de mare și pentru reședința episcopală unită. Sub presiunea generalului și a convingătorului episcop sârb Dionisie care conform misiuni sale primite de la Viena îndemna populația să cedeze cele două biserici.⁸⁷

Călugărul Sofronie văzând cu câtă energie acționează generalul Buccow a fost nevoit să se ascundă simțindu-se vinovat că nu a respectat toate cele convenite cu generalul. Generalul constatând acțiunile călugărului care continua să țină adunări și o corespondență secretă cu Carlovățul, a decis ca să fie condamnat la 5 ani de muncă silnică și degradarea acestuia din călugărie pe care o solicită episcopului Dionisie în 7 septembrie 1761. Sofronie în 22 august 1761 era deja în Țara Românească la Râmnicul de Argeș. Mult timp Sofronie a acționat contra bisericii greco-catolice prin diferite forme. Așa se explică de ce guvernul din Transilvania oferea diferite premii pentru cel care îl va prinde. În 1764 prin decretul nr. 243 se oferea 50 de galbeni; în 23 iunie 1767 se oferea din nou suma de 50 galbeni; dar ordinul din 30 septembrie 1771 promitea un premiu nelimitat pentru prinderea lui.⁸⁸

Buccow a înțeles faptul că în anumite mănăstiri, călugării misionari ai lui Sofronie deveniseră *cuib de adăpost* care circulau prin ținuturile învecinate *tulburând liniștea poporului*. Din acest motiv în iunie 1761 a decis ca unele mănăstiri să fie desființate.

O circulară emisă de Buccow în 31 iunie 1761 și întărită de guvern în 5 august prevedea obligația administrației locale de a returna preoților greco-catolici, pământurile bisericesti și casele parohiale din care au fost scoși.

Era timpul ca împărăteasa să revină la intenția de a numi un episcop pentru românii ortodocși neuniți pentru a liniști spiritele în Transilvania. Singurul candidat verificat în acțiunile unde a fost solicitat de Buccow era sârbul Dionisie Novacovoci, episcop de Budapesta. Împărăteasa prin decretul din 13 iulie 1761 l-a investit pe episcopul sârb Dionisie în scaunul de episcop al românilor din Transilvania de rit grecesc, asigurându-i reședința în Schei Brașovului unde urma să fie instalat de generalul Buccow. Fiind o episcopie nouă fără fonduri împărăteasa a fost generoasă și a prevăzut suma de 2000 floreni anual și obligația ca fiecare preot din subordinea s-a să contribuie cu un floren.⁸⁹

Episcopul Dionisie a sosit la Brașov în 26 august 1761, unde a venit și Buccow proaspăt numit consilier intim de stat pentru meritele câștigate în Transilvania. Instalare episcopului s-a efectuat cu tot fastul în 4 septembrie 1761. Generalul a ținut un discurs în limba latină a vestit numirea episcopului în numele Maiestății Sale. Episcopul proaspăt instalat a răspuns tot în latină, mulțumind împărătesei pentru

⁸⁸ *Ibidem*, pag. 218-219.

⁸⁹ *Ibidem*, pag. 221 și 223

⁹⁰ *Ibidem*, pag. 226, 228 și 229.

încredere și pentru toleranța religioasă acordată credincioșilor săi. A urmat un banchet dat pentru cei 60 de persoane din rândul clerului catolic și reformat, la care s-au mai adăugat magistratul brașovean și întregul corp ofițeresc.⁹⁰

Brașovenii erau puși într-o situație dificilă pentru că erau legați prin acte de Mitropolia din București și pe de altă parte nu câștigaseră nici o libertate bisericească sau administrativă fiind în continuare dependenți de sașii.

Între timp procesul de evidență a bisericilor și a enoriașilor pe criterii religioase a continuat cu dificultate. La Sibiu, episcopul Aron a fost nevoit să reia întregul proces de evaluare în data de 29 septembrie 1761, pentru toate satele. În comitatul Albei această evaluare a fost finalizată în 17 octombrie 1761.

Această evidență a separării celor două religii (unită sau neunită cu Roma) practicate de români avea să continue și în anul 1762 cu mari dificultăți pentru că exista o instabilitate a populației privind ce religie să adopte. Preoții de rit grecesc au fost scutiți de a plăti o anumită taxă intitulată „darea capului” dar au rămas dependenți financiar numai de enoriași, nu vor primi teren pentru case parohiale, scutire de contribuție și alte favoruri de care beneficia clerul greco-catolic.⁹¹

Pentru că războiul cu Prusia nu se încheiase și Maria Tereza era într-o mare dificultate financiară fiind obligată să se împrumute cu 18 milioane și să introducă noi impozite, nou înființata episcopie a românilor de rit grecesc, la inițiativa episcopului Dionisie au decis în semn de recunoștință „să contribuie prin colectare de bani în favoarea împărătesei”. Pentru această colectă de bani fiecare cap de familie a fost taxat, dacă era sărac cu 30 cruceri și dacă era mai bogat cu 60 cruceri. Astfel s-a colectat prin biserică suma de 100.000 fl. care a reprezentat o mare bucurie pentru împărăteasă.⁹²

Episcopul Dionisie a întreprins mai multe vizite canonice în dieceza sa, pentru a liniști enoriași și de a le da speranțe în viitor. După ce a vizitat Sebeșul, Orăștie, Hațeg, Deva, Alba Iulia a ajuns și la Sâmbăta de jos de lângă Făgăraș în 10 noiembrie 1762. Românii au rămas foarte dezamăgiți văzând un episcop care le predica pacea, liniștea și o conviețuire pașnică cu greco-catolicii, și nimic din promisiunile de asigurare a drepturilor de care beneficia națiunea sârbă. Religia lor a rămas numai tolerată ca și înainte, clerul iobăgit și supus contribuției.

Maria Tereza a considerat necesar să precizeze anumite reguli de organizare a bisericii de rit grecesc, cu precizarea celor 11 condiții impuse episcopului, în ideea de a o face inofensivă pentru biserica greco-catolică. În acest scop a emis un decret pe care l-a semnat în data de 6 noiembrie 1762.

- Episcopul, care a depus jurământ de fidelitate către împărăteasă și urmașii ei, să se îngrijească ca și credincioșii lui să rămână *pururea fideli*.

- Episcopul să știe, că a fost numit numai *din grație* și dacă va abuza de puterea sa de episcop, va fi îndată înlăturat, fără a mai avea succesori.

- În chestiuni dogmatice și disciplinare, dacă va fi nevoie, se va adresa numai la Patriarhul care va fi desemnat de monarh.

- Să nu permită emisarilor străini să intre în dieceza sa spre a tulbura spiritele.

- Pentru că în Transilvania după constituția țării sînt numai 4 religii recunoscute, din care face parte și religia greco-catolicii, care funcționează în baza legilor din

⁹¹ *Ibidem*, pag. 229.

⁹² *Ibidem*, pag. 232.

⁹³ *Ibidem*, pag. 241.

1744, fiind parte componentă a religiei romano-catolică, **pe când biserica de rit grecesc neunit, este numai tolerată.** Episcopul neunit să nu se opună propagării religiei catolice, nici să nu îndrăznească a îndemna, pe față sau ori pe ascuns, pe uniți, să se lepede de unire, nici să facă el sau credincioșii săi ceva contra celorlalte religii recunoscute.

- Să știe că privilegiile națiunii sârbești, care s-a acordat numai pentru Ungaria și părțile ei anexe, nici odată nu au fost extinse, nici nu se pot extinde și la Transilvania. Prin urmare clerul neunit nici odată nu s-a bucurat, nici în prezent nu are să se bucure de imunitatea clerului sârbesc, ci are să rămână în starea de până acum.

Atât episcopul cât și clerul lui să se supună legilor și obiceiurilor patriei aprobate și confirmate.

- Episcopul să se mulțumească cu salariul de 2000 fl., cu câte un florin de la fiecare preot și cu reședința sa din Scheii Brașovului. Să se abțină de la ori ce fel de stoarcere și colectare de bani de la clerul și credincioșii săi. Când își vizitează dieceza să nu fie pe greutatea poporului. Să-și instruiască clerul de a nu pretinde taxe mai mari decât sînt stabilite în normele următoare: pentru botez 6 dinari; pentru cununii 24 dinari, la bobotează când preotul umblă cu crucea, de fiecare familie câte 3 dinari; la sărbători mai mari este iertat să se dea preotului prescuri, dar nu din datorie, ci de bună voie; pentru înmormântări cu cântări un florin; pentru sărăcustă, care stă din 10 liturghii, un florin; pentru un sărindar, care cuprinde 40 liturghii, 6 florini. Cei care nu pot plăti cu bani, pot plăti cu vite estimate la un preț de 6 florini.

- În comunele unde au fost preoți greco-catolici care dețineau porțiuni canonice date de domnii de pământ și de comune conform decretelor împărătești, iar acum sînt în posesia preoților neuniți, porțiunile canonice au să treacă iar la domnii de pământ, ori la comună. Astfel preoții neuniți au să fie întreținuți numai de enoriașii neuniți. În cazul când într-o comună, locuitorii neuniți s-ar întoarce la unire - ceea ce lor totdeauna le va fi iertat - porțiunile canonice vor trece la preoții uniți și vor fi scutite de ori ce taxă.

- Dacă într-o comună toți locuitorii s-au lepădat de unire, și rămâne numai preotul unit, acesta va fi în drept de a folosi, până va trăi și porțiunea canonică, iar după moarte lui, pământurile acestea vor trece la domnii de pământ sau la comună.

- În comunele unde uniții sînt amestecați cu neuniții și se află o singură biserică, aceasta are să rămână în mâna uniților chiar și când aceștia ar fi mai puțini, iar pentru neuniți trebuie să se construiască o biserică nouă pe cheltuiala comună a tuturor locuitorilor.⁹³

Acest decret arată cât de înjositor era tratat poporul român, care nu a acceptat să treacă sub dominația catolică, decret valabil în toată perioada secolului al XVIII-lea, fiind adoptat și de împăratul Francisc, prin instrucțiunilor date la 21 decembrie 1810.

Episcopul Dionisie îndeplinea o dublă funcție: era episcop de Budapesta și în același timp de Transilvania, din acest motiv mitropolitul sârb Nenadovici a protestat la Viena pentru a se reglementa în favoarea unei funcții. Văzându-se atacat episcopul Dionisie a solicitat să rămână numai la Budapesta, pe motiv de bătrânețe, fiind și mai aproape de Viena. În final după consultarea clerului catolic s-a decis ca episcopul Dionisie să rămână în Transilvania urmând ca pentru Budapesta să fie numit alt episcop.

Secretarul episcopului era un alt sârb Dimitrie Eustatievici care fiind în fruntea

⁹⁴ *Ibidem*, pag. 247-249.

unei delegații în Rusia, a obținut de la împărăteasa Elisabeta un ajutor de 13.000 fl. cu care a reparat biserica Sfântul Neculai din Șcheii Brașovului și a înălțat un turn în 1761, consemnat printr-o inscripție în limba latină. Acest preot secretar a făcut studii serioase la Academia lui Petru Movilă din Kiev de unde s-a întors în 1753 cu o diplomă și cunoștințe frumoase din limba slavonă, fiind numit profesor de gramatică la școala din Șcheii Brașovului. Aici a scris în 1757 o *gramatică a limbii române* la porunca domnitorului Constantin N. Mavrocordat, pe care N. Iorga o caracterizează ca o *încercare naivă*. Avea să traducă și *Alexandria* în 1796.⁹⁴

Episcopul Dionisie pentru a întreține interesele bisericii pe care o păstora, avea la Viena un agent cu numele de Feerman, despre care nu se pomenește prea multe lucruri. Dar deși reședința din Șcheii Brașovului era nominalizată de împărăteasă, episcopul petrecea mai mult timp la Sibiu și în special la Rășinari, ca să fie mai aproape de guvern dar și pentru a ține legătura cu enoriașii său, care erau numeroși în această localitate. El preconiza să-și construiască chiar o reședință la Rășinari, sperând să obțină un ajutor de la guvern de 2000 fl. care nu a mai venit. După decesul episcopului Dionisie, Curtea de la Viena și-a dat seama, analizând de ce stătea episcopul mai mult la Sibiu, că nu se putea conduce vasta eparhie a Transilvaniei dintr-un colț al ei. Din acest motiv Maria Tereza a decretat la 1 decembrie 1770 ca episcopul nou numit Sofronie Chirilovici, alt sârb, care din 1765 îi ținea locul lui Dionisie la episcopia din Budapesta, să-și mute reședința la Sibiu.

Biserica românilor de rit grecesc pe care o păstora episcopul din Transilvania era organizată identic cu biserica greco-catolicilor. Exista un consiliu episcopal cu soborul cel mare al protopopilor din întreaga dieceză, soborul cel mic al protopopilor și preoților din protopopiat și preoții din sate.⁹⁵

Episcopul Dionisie s-a retras la Budapesta în anul 1767 unde a decedat în 8 decembrie. El a fost înlocuit provizoriu în 24 octombrie 1768 cu episcopul sârb al Verșețului, Ioan Georgevits, care avea sarcina să administreze episcopia Transilvaniei fără să se mute la Sibiu.

VII. Participarea credincioșilor români la războiul de șapte ani cu Prusia alături de Austria

În această perioadă a izbucnit și războiul de șapte ani cu regele Prusiei, Frederic al II-lea (1756-1763), timp în care nu s-a simțit o emancipare a românilor fiind în continuare amăgiți cu tot felul de acțiuni care nu schimba fundamental situația de națiune tolerată.

Cum poate fi considerată acțiunea românilor din Transilvania, care de bună voie au participat la acest război efectiv cu arma în mână sau contribuind material?

Împărăteasa în aceste momente grele nu a abuzat de dreptul ei de a declanșa mobilizare generală, din contra a apelat mult mai subtil la patriotismul popoarelor din Transilvania, reprezentate prin magnați, nobili și clerul oficial și *cel tolerat*. Ajutorul era sugerat într-un număr de călăreți, îmbrăcați și dotați cu caii pe cheltuiala lor, destinați a înființa un regiment condus de contele Antoniu Kalnoki. Uniformele puteau fi procurate de ori unde dar armele numai de la armată ca să fie aceleași pentru toată

⁹⁵ *Ibidem*, pag. 250 și 252

⁹⁶ *Ibidem*, pag. 253-255.

armata. Cine reușește să ofere 130 de călăreți aveau privilegiul de a numi și ofițerul companiei și bine înțeles steagul personalizat.

De la cancelarul aulic transilvan, contele Gavrilă Bethlen, avea să primească episcopul Aron o scrisoare în 11 octombrie 1756 prin care îi atrăgea atenția că este momentul pentru ași arăta *devotamentul său pentru împărăteasă și recunoștința* pentru bunurile nobiliare pe care le posedă episcopia greco-romană.

O altă scrisoare avea să sosească de la ministrul Ferdinand Königsegg în data de 26 octombrie 1756 prin care atrăgea atenția episcopului Aron că *națiunea română și clerul trebuie* să se arate vrednică de privilegiile dobândite.

Guvernul transilvan în 2 noiembrie 1756 a informat episcopul greco-catolic despre decizia împărătesei, sugerându-i să nu ezite să participe cu un număr de călăreți la acest război.

Și cel mai interesat să obțină câți mai mulți călăreți din partea națiunii române, generalul Antoniu Kalnoki, avea să-i scrie episcopului la 10 noiembrie 1756, după ce spera să-și fi făcut efectul scontat celelalte trei scrisori. Generalul mărturisește că el este însărcinat să formeze un regiment de husari în Transilvania și vine la Sibiu special pentru a se întâlni cu episcopul în speranța că întregul cler venerabil greco-catolic se va face vrednic de grațiile și mai bogate ale împărătesei.

Iată cum erau atinși la coardele sensibile tocmai cei care nu făceau parte dintre națiunile recunoscute și având o biserică românească dezbinată, oprimată și tolerată.

Imediat cum a primit și această ultimă scrisoare, episcopul a convocat la Blaj în 15 noiembrie 1756 pe toți asesorii și protopopii, care erau investiți cu demnitatea de asesor, dar și pe mai mulți nobili români. Decizia luată în această adunare a fost de a finanța 130 de călăreți cu tot echipamentul necesar, inclusiv armamentul. Această decizie a fost comunicată imediat a doua zi tuturor celor care au solicitat în scris acest ajutor, precum: guvern, cancelarului Bethlen, generalului Kalnoki și ministrului Königsegg. Dar episcopul nu a ezitat să amintească în scrisoare și faptul că „poporul român, deși este cel din urmă la împărțirea bunătăților statului, totuși nu dorește să rămână în urma nimănui când este vorba de ași manifesta prin jertfă devotamentul său față de împărăteasă și iubirea sa sinceră de patrie”.⁹⁶

Pentru a îndeplini această *jertfă* decisă de cler și nobilii români, episcopul a emis un ordin prin circulara din 17 noiembrie 1756 prin care fiecare preot trebuia să contribuie cu 5 fl. sau cu câte un galben, pe care trebuie să-i predea la notariatul clerului, Avram Pop și protopopului Maniu, care fuseseră numiți casieri. Prin această circulară îi îndemna pe nobilii români să se înscrie în această companie sub steagul românesc, unde vor face cinste neamului.

Generalul a rămas încântat de promisiunile clerului și poporul român, așa cum rezultă din scrisoarea adresată episcopului Aron din 20 noiembrie 1756. „Aceasta este și trebuie să fie într-adevăr cea mai plăcută jertfă, când cineva *cu cât se poate plânge mai mult că este asuprit*, cu cât se arată mai prompt, și se silește mai tare, ca de nimeni să nu fie întrecut în dovedirea fidelității dorite. Singur Preasfinția Ta ești acela, căruia se poate oferi cu distincție *prima togă a gloriei*!”⁹⁷

Generalul este conștient de faptul că românii aveau multe motive să refuze acest ajutor, fiind asupriți și tolerați ca națiune, dar este surprins plăcut de generozitatea

⁹⁷ *Ibidem*, pag. 265-268.

⁹⁸ *Ibidem*, pag. 268 și 269.

lor. Nu sînt consemnate în literatura de specialitate consultată, care au fost efectivele militare susținute financiar de către cele trei națiuni privilegiate din Transilvania: unguri, sași și secui, pentru a se putea face o comparație.

Generalul Kalnoki pentru ai veni în ajutor episcopului care era nevoit să evalueze aceste costuri, a precizat în scrisoare și următoarele prețuri: pentru arme și hainele unui călăreț costul era de 66,32 fl.; corturile și vasele de bucătărie pentru o sută de feciori costă 176 fl.; steagurile companiei erau evaluate la 100 fl. Prețul calului nu era precizat de general dar indica cum trebuie să fie caii: nici un cal nu poate fi mai mic de 14 palme, mai tânăr de patru ani și mai bătrîn de șapte ani. În perioada respectivă nu se putea cumpăra un cal mai ieftin de 100fl. Episcopul a mai donat și un car de povară cu 6 boi care alături de toate echipamentele și cei 130 cai, contribuția românilor a fost de 22.000 fl., care reprezenta pentru perioada respectivă o sumă importantă.⁹⁸

Steagul companiei românești reprezenta *Icoana Sfintei Treimi* pe fond roșu. La 1 februarie 1757 episcopul invita la Blaj pe locotenentul Toloba pentru a vizita compania, care în 21 februarie era deja în marș spre Cluj unde a fost preluată de generalul Kanoky la 24 februarie. Unul din ofițerii români din companie cu care corespundea episcopul era Petru Rațiu. Această mică trupă românească s-a luptat cu bravură în luptele de lângă Kolin în 18 iunie 1757. Steagul companiei a fost adus înapoi la Blaj, rupt și ciuruit de gloanțe ca dovadă a luptelor prin care a trecut, fiind așezat în catedrala de la Blaj, înaintea sfântului altar, ca o scumpă relicvă a românilor din Transilvania, care și-au jertfit averea și sângele de câte ori a fost necesar.

Mai mulți români s-au înrolat sub steagurile magnaților și nobililor din Transilvania, astfel că la 9 august 1757, dieta Transilvaniei semnala 2000 de soldați voluntari pe care i-a cinstit cu 10 fl., cei mai mulți dintre ei fiind români. Dar să nu uităm că românii de rit grecesc au donat împărătesei suma de 100.000 fl. pentru acest război și episcopul Aron a împrumutat pe Maria Tereza cu 3000fl. putem evalua contribuția acestui popor batjocorit, asuprit și despuiat de ori ce drept politic.⁹⁹

VIII. Școlile de la Blaj

Cînd s-a instalat episcop Aron a dorit să deschidă la Blaj trei școli drept pentru care a dat toate dispozițiile necesare în 18 octombrie 1754 pentru organizarea școlilor și a seminarului. Pentru început episcopul a deschis trei școli:

- Prima se numea de obște unde se învăța cititul, scrisul, cântările bisericești, toate în limba română. În această școală putea intra ori și cine, de ori ce vîrstă și fără nici o taxă. Această școală a fost condusă la început de un mirean: Constantin Dimitrievici, și avea în decembrie 1754 un număr de 79 elevi.

- A doua școală era destinată să învețe pe elevi limba latină și cea maghiara, dar și științele care se învățau în gimnaziile în perioada respectivă. Elevii de la această școală erau obligați să frecventeze și școala de obște pentru a învăța corect românește. În decembrie 1754 această școală avea 74 elevi și profesor pe Grigore Maior, care îndeplinea și funcția de bibliotecar, urmînd să devină și episcop. Din această școală s-a dezvoltat mai târziu liceul din Blaj.

- A treia școală avea două clase cu doi profesori și avea drept scop să învețe pe elevi religia, avînd ca profesor pe eruditul ieromonah, Silvestru Caliani, în timp ce

⁹⁹ *Ibidem*, pag. 270.

¹⁰⁰ *Ibidem*, pag. 272, 275.

dogmatica și istoria religiei era predată de prof. Atanasie Rednic. La această școală trebuia să învețe toți cei care doreau să se facă preoți. Această a treia școală avea în decembrie 1754 un număr de 25 elevi. Dintre toți cei 178 elevi care erau în cele trei școli, numai 20 aveau posibilitatea să locuiască în seminarul mănăstirii Sf. Treime.¹⁰⁰

IX. Dărâmarea mănăstirilor din Transilvania (Districtul Făgărașului).

Una din mănăstirile dărâmate de generalul Buccow este mănăstirea Prislopului din țara Hațegului închinată Sf. Ioan Teologul. La această mănăstire veneau și călugări din Țara Românească care se adăposteau și care evident erau contra unirii cu Roma, motiv pentru care erau alungați de oficialități fiind considerați agitatori.

Cu toate eforturile depuse de episcopul Aron de a convinge pe călugări să treacă la cultul greco-catolic, nu au putut fi convinși. Acesta a fost motivul pentru care în 12 aprilie 1762, episcopul a cerut baronului Dietrich, membru în comisia aulică transilvană, să întreprindă măsuri pentru izgonirea călugărilor din mănăstirea Prislop și Plosca.

Generalul Buccow, președintele acestei comisii a dispus ca averea mobilă a mănăstirilor să fie predată episcopului Aron pentru a fi folosite cum crede de cuviință și **ambele mănăstiri să fie arse și distruse**. Astfel au ajuns la Blaj două icoane de la mănăstirea Prislopului; una a Sf. Neculai și alta a Preacuratei Fecioare Maria, care a fost așezată în biserica curții episcopale, unde lăcrăma atunci când a fost înmormântat episcopul Aron. Augustin Bunea la nivelul anului 1902 ne relatează faptul că această icoană a fost transportată la Viena unde se afla în acel an în catedrala Sf. Ștefan. Un minei și alte odoare bisericesti, care au aparținut mănăstirii Prislop au fost duse la mănăstirea Sf. Treime din Blaj.

Clopotele, odăjdii și icoanele de la mănăstirea Plosca, au fost date bisericii greco-catolice din Hunedoara.

Generalul Buccow nu a putut fi convins de călugării de rit grecesc din cele două mănăstiri să fie lăsați să locuiască în continuare la mănăstiri până se vor liniști tulburările religioase. A dat ordin în 5 iunie 1762 să dărâme mănăstirea Prislop cu biserica ei care era frumos pictată. O parte din călugări au fost arestați și închiși în temnița din Sibiu, alți au reușit să fugă în Țara Românească.¹⁰¹

Mănăstirile românești din Transilvania au fost totdeauna prigonite mai ales în perioada principilor calvini. Din acest motiv nu s-a putut dezvolta o viață monahală puternică cum era în Țările Române. Mănăstirile din Transilvania din perioada respectivă erau de mici dimensiuni, unele schituri izolate ascunse prin munți. Toate aceste mănăstiri nu erau construite pe o proprietate dăruită de cineva pentru a se construi o mănăstire, ele erau doar tolerate pe pământurile unor privați. Din acest motiv cele mai multe s-au înființat de-a lungul lanțului Carpat din munții Făgărașului. Modestia lor era reflectată și datorită lipsei unor resurse financiare dar mai ales datorită statutului de biserică tolerată care ori când putea să fie desființată fără nici o despăgubire. Ele constituiau și un refugiu pentru călugării care practicau această penitență curată, dar și cu ușile deschise credincioșilor care constituiau de multe ori singura lor sursă de supraviețuire. Un caz aparte îl reprezintă mănăstirea ctitorită de Constantin Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, care va fi tratată separat.

Arhivele comitatului Făgăraș, care au fost consultate de Augustin Bunea înainte

¹⁰¹ *Ibidem*, pag. 278-179

¹⁰² *Ibidem*, pag. 326.

de 1902, au păstrat situația celor 23 mănăstiri cu localizarea acestora, averea mobilă de care dispunea și numărul călugărilor. Considerăm prezentarea acestor mănăstiri, care au fost distruse violent, ca o datorie morală minimă, pe care o facem în memoria românilor ortodocși mireni și clerici, care au suferit atâtea umilințe și nedreptăți în perioada semnalată.

1. În comuna **Comana de sus** pe pământul boierului Ioan Maniu se afla o mănăstire cu 6 călugări și o călugăriță bătrână. Avea mobilă era compusă din: trei cai, 2 stupi și fânețe pentru două care de fân. Starețul mănăstirii era Dionisie
2. În **Șinca veche** era o mănăstire pe pământul boieresc al călugărului Popa Maniu. Erau 4 călugări și 2 călugărițe cu o avere mobilă: un cal, o vacă cu lapte, 9 stupi și fânețe pentru două care.
3. Mănăstirea din **Șinca nouă** era pe un loc fiscal care aparținea iobagului Popa Avram, care vizitase Ierusalimul și era călugăr la mănăstire cu alți 5 călugări și o călugăriță. Avea mobilă era compusă dintr-un cal și 9 stupi.
4. În **Șercăița** mănăstirea era construită pe pământ fiscal și era condusă de un stareț Iosif. Erau 3 călugări și o călugăriță, iar averea mobilă consta din: un bou, patru cai, trei vaci și pământ pentru patru care cu fân.
5. Mănăstirea din **Bucium** era amplasată pe proprietatea baronului Alvinczi și avea stareț pe călugărul Isaia. Erau 6 călugări și o călugăriță bătrână. Aveau: 5 vaci, 13 stupi cu albine, un cal orb și pământ pentru un car cu fân.
6. La **Berivoi** pe proprietatea *respectabilului domn Iosif Boeriu* se afla o mănăstire, care avea stareț pe bîtrînul preot Gherasie. În total erau 5 călugări și 8 călugărițe. Doi călugări aveau vârsta de peste 100 de ani. Dețineau un modest inventar compus dintr-un cal, 3 vaci și 10 stupi cu albine.
7. Pe proprietatea principesei Cantacuzino, care o moștenise de la Ștefan Vodă Cantacuzino, la **Recea superioară** era o mănăstire cu 3 călugări și o călugăriță. Starețul mănăstirii era preotul Popa Leonte.
8. O altă mănăstire se afla la **Recea inferioară**, pe un teren sătesc, care avea un călugăr bătrîn, Popa Onofrei și 2 călugărițe.
9. Pe un loc fiscal la **Dejani** era o mănăstire cu un călugăr, Ioan și 2 călugărițe. Dețineau doar un cal.
10. Tot pe un pământ fiscal la **Breaza superioară** s-a construit o mănăstire cu 5 călugări care avea stareț pe călugărul Dionisie. Nu dețineau decât o vacă.
11. La **Breaza inferioară** era numai o călugăriță bătrână de 70 ani.
12. O mănăstire izolată la **Netot** era slujită de călugărul Popa Niculae.
13. Pe proprietatea familiei boierului Paller din **Lisa** era o mănăstire cu doi călugări.
14. La **Sâmbăta de Jos** se afla o mănăstire care era slujită de 4 călugări dintre care unul era starețul Ioanichie. Dețineau: 2 cai, 2 vaci, 2 junci, un bou, 30 capre și 4 stupi. Domnitorul Constantin Brâncoveanu cumpărase satul Sâmbăta de Jos de la guvernatorul Banffy George cu 1000 galbeni. Așa se explică faptul că această mănăstire avea o situație materială mult mai bună decât toate celelalte mănăstiri.
15. Pe proprietatea unui boier din satul **Drăgușul superior**, se afla o mănăstire cu 9 călugări care dețineau: 2 cai, 4 vaci, 4 junci, 10 stupi cu albine.
16. La **Drăgușul inferior**, pe proprietatea boierului Tămaș Codrea și a fiscalului, exista o mănăstire cu 3 călugări, 8 călugărițe și starețul Varlaam. Avea consemnată

credem prea sumar, era compusă numai din 6 stupi și două care cu fân, care erau destinate cu siguranță unor vite, care nu apar semnalate.

17. Pe proprietatea fiscului din **Viștea de Sus**, era o mănăstire cu 3 călugări și 5 călugărițe care aveau stareț pe bătrânul preot Pahona. Dețineau: un cal, 12 stupi cu albine și teren pentru 2 care cu fân.
18. În **Viștea de Jos**, pe proprietatea unui boier, mănăstirea avea un stareț Lăluț Bogoslov și 3 călugări. Aveau: 20 capre, 7 stupi cu albine și teren pentru 2 care cu *cucuruz* (porumb).
19. Un caz special îl constituie mănăstirea de la **Arpașul de Jos**, așezată pe proprietatea contelui Teleki. Starețul mănăstirii era preotul Ioan care funcționa alături de 5 călugări și 6 călugărițe. Avera mănăstirii era comparabilă cu cea de la Sâmbăta de Jos: 2 cai, 9 vaci, 2 boi, 12 junci, 7 capre, 17 stupi cu albine, pământ pentru 2 care cu porumb.
20. Mănăstirea de la **Arpașul de Sus** era tot pe proprietatea contelui Adam Teleki și avea un stareț în persoana preotului Anania și alți trei călugări. Dețineau: 2 vaci, o vițică și 4 stupi cu albine.
21. La **Cârțișoara** lui Badea Cârțan, era o mănăstire numai 2 călugări și un stareț, preotul Simion. Dețineau doar o vacă.
22. Pe proprietatea comunală din **Scoreiu**, exista o mănăstire condusă de preotul Halmaciu, cu 8 călugări și o călugăriță. Avera mobilă era compusă din: 5 boi, 5 cai, 4 vaci, 15 capre și 18 stupi cu albine. Tot la Scoreiu era atașată la mănăstire pe pământ fiscal o gospodărie condusă de un alt călugăr care administra: 4 boi, 2 cai, 8 vaci, 4 junci, 40 oi, 12 porci și 15 stupi.
23. Mănăstirea de la **Porumbacul de Jos** avea stareț pe călugărul Ilie cu 3 călugări și o călugăriță. Tot ce dețineau era compus din : un cal, o vacă, 2 boi, 2 oi și 8 stupi cu albine.

În 1755 numai trei mănăstiri din districtul Făgărașului erau destinate călugărilor neuniți: două erau cele de la Șinca și a treia era cea de la Sâmbăta de Sus.

În timpul revoltei condusă de călugărul Sofronie toate aceste mănăstiri au trecut la ritul grecesc. Din acest motiv generalul Buccow, președintele comisiei aulice care luase cele mai radicale *măsuri de pacificare a țării*, a ordonat ca toate aceste mănăstiri să fie rase de pe fața pământului prin ardere și dărâmare. Ordinul a fost executat în 13 iunie 1761 de către căpitanul suprem al cetății Făgărașului, contele Nicolau Bethlen.

DOUĂ MARIILE ALE NEAMULUI

TWO GREAT MARIES OF THE NATION

Elena ȚURCAN

Abstract: *The author of article is share with experience of organizing the exhibition „Two Great Mariies of the Nation”. The exhibition comprises more than 90 books, periodicals, CDs, DVDs, vinyl records, documents about the life and work of the famous opera singers Maria Biesu and Maria Cebotari. The notorious women contributed to the cultural and spiritual development of our country.*

Keywords: exhibition, periodicals, CDs, DVDs, vinyl records, opera singers

Prezentă în viața artistică a țării prin acțiuni care denotă pasiune, spirit creator și o aleasă ținută profesională, Biblioteca Științifică a USARB a organizat în incinta sălii de împrumut Nr.3 Documente muzicale o expoziție „Două Marii ale neamului”, cuprinzând mărturii inedite din arhiva instituției, grăitoare pentru afirmarea interpretelor de geniu, fiice ale poporului român, unele dintre exponenții spiritualității noastre.

Aportul specific al Expoziției, inaugurată la 2 februarie a.c., constă în relevarea, cu documente autentice sau cu admirabile reproduceri, a unor memorabile pagini de viață și a unor aspecte semnificative ale artei interpretative, ale gândirii pe plan umanist și estetic, ale activității de promovare a tinerelor talente, de susținere a luptei poporului român pentru libertate și pentru dezvoltarea sa de ansamblu, de promovare a contactelor cu mișcarea artistică mondială, reprezentînd toate realizările și aspirațiile cu care se identifică Mariile Bieșu și Cebotari. „Mi se pare semnificativ pînă și faptul, că cifra toamnelor în care a avut loc Festivalul Internațional al Vedetelor de Operă și Balet coincide cu numărul anilor de Independență a Republicii Moldova”. [1]

Expoziția este un dens și elocvent excurs în timp, din perioada de la început de cale, desăvîrșirea studiilor și de debut în public a interpretelor, pînă la încheierea vieții și activității lor, iar în spațiu din patria natală pînă la numeroasele centre ale lumii muzicale care le-au consacrat printre artiștii de prim ordin. Ambele s-au afirmat și „cunoscută au fost și în țară, și departe peste hotare ca interprete de talie neordinară, de celebritate mondială prin arta de a întruchipa rolul de cea mai variată factură, Mariile se aflau în impresionanta ascensiune sub ambele aspecte : al calității vocii, de o vie ex-

presivitate și de un cuceritor colorit timoral, și al nuanțării subtile a rolului în evoluția lor”.[2] Contactul cu materialul expus deschide perspectiva unei noi aprofundări a cunoștințelor despre viața și activitatea interpretelor și, pe această bază, a întreprinderii unor acțiuni care să conducă la recuperarea și valorificarea imensului tezaur de vestigii privind demersul bieștean și cebotărean în adevărata lui dimensiune.

Durerea aceluia moment de dezrădăcinare etnică devastatoare, pe care „l-au re-trăit în 1949 la înmormântarea cîntăreței Maria Cebotari, cînd toți românii au urmărit impresionantul cortegiu funerar pe străzile Vienei, pînă la Cimitirul Dobling, inclusiv acel concert de adio cu *Recviemul* de Mozart, interpretat de corul Operei de Stat. Abia atunci s-a înțeles cît de adîncă era rana dezrădăcinării Mariei noastre de trupul Basarabiei românești, cît de absurde păreau acuzațiile comuniste de la Moscova și mai ales, cît de aberante deveniseră interdicțiile postume de a i se recunoaște meritele artistice ce făcuseră din numele Cebotari o legendă a teatrului liric universal”.[3]

Totuși, cînd se întreprinde o apreciere a valorii artei interpretative a Mariei Bieșu, gîndul se îndreaptă involuntar spre anul 1967, spre Japonia, concursul Internațional Madame Butterfly, la care tocmai cu acest rol, Cio-Cio-San, tînăra interpretă moldovencă avea să pășească triumfător în lumea muzicii universale. Devenită o soprană de talie internațională, primadona operei moldovenești, ea a fost mereu așteptată pe cele mai pretențioase și prestigioase scene lirice ale lumii. În așa fel, marea noastră cîntăreață și-a asumat și rolul de ambasador cultural al țării, reprezentînd cu strălucire pe toate meridianele un popor înzestrat, cu un simț muzical aparte și cu mare deschidere spre frumos.

Popasuri pe aceste două drumuri au fost marcate de documentele cuprinse în expoziții – fotografii, cronici, în operă, în publicații seriale, în artă, referințe critice, în enciclopedii, dicționare (de exemplu: Шаповалова, О. А. Популярный музыкальный энциклопедический словарь. - Ростов-на-Дону: Феникс, 2008. – p. 31, consacrată M. Bieșu), adrese Internet, semne ale consacrării muzicii și muzicienilor în istoria culturii universale. Trebuie să menționăm că și „la Chișinău, în spațiul expozițional de la etajul II din sediul central al Bibliotecii Naționale funcționează expoziția de fotografii de epocă, documente și materiale consacrate vieții și creației mării cîntărețe de operă basarabene Maria Cebotari, realizată de domnul Vitalie Russu, șef direcție la Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al RM, ex consilier al ambasadei Republicii Moldova la Viena. La propunerea domniei sale, a fost confecționată o copie faximilatată a acestei expoziții care va pune baza unei galerii permanente în cadrul BNRM consacrate celebrei cîntărețe. De asemenea se examinează propunerea de a conferi numele lui Maria Bieșu Audiovideotecii Naționale din cadrul BNRM, cu inițierea unor lucrări și activități speciale de cercetare și valorificare a operei sale”.[4]

Expozițiile de la Bălți și Chișinău sînt dovadă peremptorie a faptului că moștenirea lăsată de geniile muzicale este considerată nu ca o alcătuire de „piese de muzeu”, ci ca un tezaur viu, investit cu atributele perenității.

Referințe bibliografice:

1. CEMORTAN, Leonid. Maria Bieșu la început de cale. In: *Arta 2005 : Arte audiovizuale. Teatru. Cinema. Muzică*. 2005, pp. 116-124. ISSN 1857-1050
2. COSMA, Viorel. Maria Cebotari : de la vedetă la legendă. In: *Actualitatea muzicală*. 2013, nr. 1., p. 4.
3. *In memoriam* Maria Bieșu. In: *Arta 2012 : Arte audio-vizuale*. 2012, pp. 197-198. ISSN 1857-1050
4. *In memoriam* Maria Cebotari. [on-line] [accesat 9 febr. 2015]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/news.php>

CREDINȚA ORTODOXĂ NU SE PUNE LA ÎNDOIALĂ

THE ORTHODOX FAITH IS NOT DOUBT

Ana SOFRONI

„[...] adevărul e o noțiune dogmatică și nu poate să trezească dubii”.

Abstract: *Let us pray unceasingly to God and our Mother of God and then we will have necessarily the mercy of God, for persistent prayers are heard in Heaven. Through sincere prayer, from the bottom of the heart spoken, we are asking the GOD to help get rid of sins. The author brings us an Orthodox education in popular style that is based on the teaching of Orthodox Christian faith. The author urges us to welcome with an open heart the Orthodox education of our parents, to be receptive to advice pertaining to faith. So we enjoy the God's mercy and his blessings.*

Keywords: *God, prayer, Orthodox education, blessings*

Lumea mereu a fost și este în căutarea adevărului, inclusiv și al celui ce ține de credință. Își leagă de el cele mai tainice gânduri, cele mai sacre speranțe, știind că, si-tuate pe adevăr, ele neapărat vor avea șansă de izbândă.

Uneori însă căutările sînt zadarnice, absolut fără nici un rost, fiindcă nu ai ce descoperi la cele deja cunoscute și de-a binelea afirmate. Îți rămîne doar să-ți dai bine seama, că adevărul e o noțiune dogmatică și nu poate să trezească dubii. Cel mai bine reușești s-o faci în baza practicii milenare a credinței creștin-ortodoxe, care s-a transmis din generație în generație și a ajuns și pînă în zilele noastre. Am apucat-o și eu de la mama mea și îmi doresc, la rîndu-mi, să păstrez în întregime ceea ce am aflat de la dînsa, ca să se mențină aprinsă lumina credinței neamului nostru - o credință curată, sinceră, plină de frică și dragoste pentru Dumnezeu și Maica Domnului, o credință purtătoare de purul adevăr, față de care mama niciodată nu a avut vreo îndoială cât de mică. Ea a primit adevărul despre credință în arătarea lui firească, așa cum este el redat în parabolele evanghelice prin însuși cuvîntul Domnului. În viziunea mamei, acesta era cuvîntul cel mai adevărat, cel mai ușor de înțeles și ea nu se simțea nevoită să caute în cărțile de talmăcire sau în explicațiile cuiva dovezi speciale referitor la esența lui. Mama pătrundea în sensul cuvîntului evanghelic cu inima, cu tot lăuntricul ființei sale, ceea ce putem considera ca dar deosebit de la Dumnezeu. De obicei, cu asemenea dar sînt înzestrați doar cei mai evlavioși creștini, însă evlavios poate deveni fiecare credincios, numai dacă ar fi ca el să urmeze neclintit învățătura creștin-ortodoxă, dacă și de sufletul său s-ar îngriji cu osîrdie și îndeajuns.

Întotdeauna tare mă uimea atitudinea mamei față de minunile dumnezeiești. Ea nu aștepta să i se întîmple ceva ieșit din comun, ceva excepțional, pentru a se convinge de prezența lui Dumnezeu în viața sa. Zicea că minunile de la Domnul ne înconjura-tă permanent, că ele se simt la orice pas în tot ce a zidit Creatorul: în ființa omenească, cugetătoare; în frumusețea lumii vegetale cu multitudinea speciilor de plante ce o constituie, toate fiind împodobite în culori vii, cu nuanțe nespuse de bogate, iar multe

din ele avînd și mireasmă îmbătătoare; în enorma diversitate a lumii animale, unde fiecare vietate are un rost aparte; în splendoarea răsăritului și apusului de soare; în azurul cerului pe vreme senină, precum și în tainica veghere a stelelor în timpul nopții. Marea și munții, râurile și lacurile, câmpiile și livezile, dealurile și văile – toate sunt minuni de neînchipuit ale Creației divine, minuni adevărate, ci nu ceva iluzoriu, care-ți înșeală privirea și auzul. Da cît de fermecătoare e perindarea anotimpurilor ca expresie a ciclului vieții pămîntești! Face oare să mai așteptăm și alte minuni, care să ne confirme existența lui Dumnezeu, când întreaga Sa Creație este o minune de netăgăduit și ne vorbește clar despre Atotputernicia Domnului? Săvîrșirea altor minuni prin putere divină nu e altceva, decît o urmare firească a acesteia dintîi, a Minunii Creației, care nu poate fi de nimeni nici respinsă, nici combătută, nici schimbată, fiindcă ea întruchipează dogmaticul Adevăr. Evident că această convingere s-a înrădăcinat adânc în conștiința creștinilor, datorită afirmării „*adevărul Domnului rămîne în veac*”¹ din *Biblia mică*, cum adesea e numită *Psaltirea* pentru conținutul ei atotcuprinzător, „*căci toate sunt tâlcuite de Duhul Sfânt în Psaltire*”². Iar vrednicii creștini mereu o au la îndemână, o citesc cu drag și din asta trag învățămintele respective.

Adevărul despre existența lui Dumnezeu mama îl completa cu recunoașterea dragostei și grijii ce ne-o poartă El nouă, tuturor fiilor Săi, ca Tatăl nostru cel Ceresc, indiferent de suntem noi buni sau răi. Își dezvăluia acest gând, imaginîndu-și starea la care neapărat ar ajunge lumea, dacă ar fi lipsită de dragostea și mila Domnului - pur și simplu, atunci ar fi cu toții pierduți. Fiindcă nimeni nu i-ar mai scăpa de numeroasele și infinitele ispite, nimeni nu i-ar mai călăuzi pe calea Luminii spre viața cea veșnică, nimeni nu le-ar mai da puteri de viață și nu i-ar mai ajuta să înfăptuiască cele ce sunt necesare pentru un trai frumos, creștinesc. Și apoi fără dragostea, mila și ajutorul lui Dumnezeu, cum ar putea oare oamenii să-și afle locul lor în viață? Ar fi cu totul imposibil așa ceva. Astfel, dacă fiecare om creștin și-ar da seama cît mai devreme, că toate în viața lui sunt rînduite, din pronie dumnezeiască, cum mai bine și cum mai potrivit pentru dînsul, și încă însoțite de un echilibru perfect între partea spirituală/duhovnicească și cea materială, echilibru, pe care nimănui nu-i este îngăduit să-l deregleze, multă lume s-ar distinge prin credința sa. Creștinii în majoritatea lor ar fi pe deplin conștienți de faptul că *Dumnezeu există și că are grijă de noi*. Ar fi în ale credinței așa, cum le-au fost părinții, buneii și străbunii și, ca și dînșii, nu ar lăsa să pătrundă șovăieli și neîncredere, gînduri sumbre și abătute de la veșnicul adevăr în sufletele celor ce le vor urma calea. Adică și ei, cei de azi, și-ar îndeplini onorabil misiunea de păstrare a dreptei noastre credințe.

În privința păzirii Poruncilor, atît a celor dumnezeiești cît și a celor bisericesti, mama de asemenea urma neclintit calea adevărului. Nu se avînta în discuții deșarte pe marginea lor ca să se pronunțe, de exemplu, în favoarea uneia sau alteia porunci sau referitor la faptul de a avea condiții speciale, întru totul prielnice pentru a păzi și a urma poruncile Domnului. Îi oprea și pe copiii săi de la îndreptățiri nejustificate, când aceștia, cu voie sau fără de voie, greșeau cu fapta și astfel încălcau poruncile, pe când ele absolut toate trebuiesc păzite fără vorbă, căci în caz contrar vine supărarea Domnului asupra celor păcătoși. O asemenea atitudine față de comportamentul omului

¹ Ps. 116, 2.

² Psaltirea Proorocului și Împăratului David / Tipărită prin strădania Părintelui FABIAN de la Mănăstirea Frâsinei; Se tipărește cu binecuvîntarea Prea Sfințitului Părinte GALACTION, Episcopul Alexandriei și Teleormanului. - [F. I.]: Editura Artemis, [a. l.], p. 7.

creștin pornește numai și numai din mare smerenie sufletească. Cine o are, nicicând nu va cârți contra mersului firesc al lucrurilor, pe care-l rînduiește Bunul Dumnezeu, nici nu va pune la îndoială adevărata lor existență. De exemplu, nimeni niciodată nu va avea îndoieli că furatul îi aduce mari neplăceri celui ce îl săvîrșește. Sau că lăcomia și zgîrcenia provoacă multă supărare și întristare semenilor din jur. Sau că lenea te secătuieste de virtuți. Sau că necinstirea părinților îți scoate în cale greutăți nedorite și neașteptate. Efectul negativ al faptelor vicioase, bine cunoscut oamenilor păcătoși, vorbește de la sine. Alte dovezi aici nu se mai cer, că ele ar fi, pur și simplu, de prisos. Deci devine clar pentru oricine: trebuie să păzim cu strictețe toate poruncile dumnezeiești, să nu avem dubii față de nici una din ele. Așa cum le-au păzit primii creștini, faptele de credință ale cărora au devenit simbol de dreaptă învățătură pentru toate generațiile ce au avut să urmeze.

Învățătura evanghelică propovăduită în cadrul Sfințelor Liturghii, ajungînd la cunoștința trează a credincioșilor, devine pentru dînșii cea mai înaltă școală de sporire duhovnicească, de unde, încetul cu încetul, ei își acumulează comoară nepieritoare, ce nu poate fi risipită sub nici o influență a împrejurărilor și timpului în care trăiești. Și nici nu se păstrează într-ascuns această comoară, căci e hărăzită de la bun început de a fi împărțită cu aproapele. Iar când împarți și altora din comoara sufletului tău, de bucurie te simți în al nouălea cer. Așa a fost și cu mama. Ea avea ce împărți, căci cunoștea bine momentele-cheie ale credinței, pe care le aducea la cunoștința altora simplu de tot: săvîrșind doar fapte plăcute lui Dumnezeu, precum și laconic redînd, în discuțiile noastre din familie, esențialul parabolilor ce le-a ascultat la biserică. Acestea au fost de ajuns ca vorbele și exemplul mamei să ne pătrundă în suflet adînc și pentru toată viața, să ne apropie de Domnul.

Iată ce ne-a cultivat mama în suflet despre credință în baza Sfintei Evanghelii. Mai întîi de toate, să ne rugăm neconținut la Dumnezeu și Maica Domnului, și atunci neapărat vom avea parte de milă dumnezeiască, căci rugăciunile stăruitoare sunt auzite în Cer. Prin rugăciuni sincere, din toată inima rostite, noi cerem ajutorul Domnului ca să scăpăm de păcate. Trebuie să avem mare grija de suflet, să nu-l pierdem în adîncurile iadului din cauza cîștigurilor materiale, spre care oamenii se atrag din răspuțeri, căci o lume întregă de-ar fi să cîștigi, nu ți-ar servi la nimic, dacă îți vei pierde sufletul. Deci să nu ne lăsăm doborîți de patima îmbogățirii materiale, ci să fugim de ea cât mai departe. Bogăția noastră să fie nu alta decît cea duhovnicească. Aici mama de obicei încheia cu vorba: „Trăiți-vă viața sărac și curat”.

Omul creștin, dacă e cu adevărat creștin, ne mai spunea mama, urmează în toate pildele Domnului Iisus Hristos: are dragoste de Dumnezeu și este ascultător înaintea părinților săi; se roagă stăruitor la Domnul pentru sine și pentru aproapele său; cu deosebită sîrguință săvîrșește fapte bune, de care împreună se bucură îngerii din ceruri și lumea care îl cunoaște pe făptuitorul de bine; e semănător de liniște și pace între oameni, întotdeauna evitînd gâlcevile, certurile și neînțelegerile; ține cu biserica și participă în zilele de duminică și de sărbători la Sfînta Liturghie; nu judecă de la sine pe cei răi, ci îi lasă în plata Domnului; niciodată nu răsplătește cu rău celui ce vine cu rău asupra lui, ci mai degrabă se lasă păgubit înaintea unuia ca acesta, fiindcă știe că Dumnezeu va judeca pe fiecare cu dreptate, El este Marele Judecător al năpăstuiților; e blînd și smerit, nu se revoltă, niciodată nu strigă la nimeni; e răbdător în suferințe, că ele îi sunt date omului întru ispășirea păcatelor sale; cinstește Sfînta Cruce și-și face

semnul ei orișicînd se cuvine să-l faci, știind-o ca armă puternică împotriva diavolului, de asemenea îi cinstește pe Sfinții ocrotitori și-i cheamă în ajutor în momentele de grele încercări. Cînd ne îndemna la fapte bune, mama întotdeauna adăuga și următoarea frază: „Dacă poți să faci un bine și nu-l faci, păcat ai”.

Toate sfaturile mamei, în ansamblu luate, parcă ar forma un *Cod de educație ortodoxă* în stil popular. Deși, după cum vedem mai sus, ea nu făcea referiri la textele evanghelice de unde au fost extrase, totuși acest *Cod* e bazat pe învățătura de credință creștin-ortodoxă. Așa a fost ea însușită de generația de creștini, din care a făcut parte și mama, tot așa am însușit-o și noi, cei din generația ce a urmat. Și dacă în continuare vom reuși să fim auziți și ascultați și noi de ai noștri copii, iar ei, la rîndul lor – de ai lor copii ș.a.m.d., dacă ar fi să fie toți creștinii destul de receptivi la sfaturile ce țin de credință, frumoasă ar mai deveni atunci viața noastră, ea ar fi ca un început de rai încă aici, pe pămînt. Căci primind credința ortodoxă așa cum a fost ea de la începuturi, totodată manifestînd și încredere neclintită în nemărginita ei putere și nepunînd la îndoială nici una din învățăturile cuprinse în ea, noi ne-am bucura de mila Domnului și de binecuvîntarea Lui de a urma calea mîntuirii. Să primim deci cu inima deschisă educația ortodoxă din partea părinților noștri. Ajută-ne, Doamne, să fim tari și neclintîți în credință, precum au fost creștinii ortodocși bineplăcuți Ție!

**ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC LA BĂLȚI
A SĂRBĂTORIT 20 DE ANI
Bibliotecarii au editat o nouă bibliografie**

ECONOMIC EDUCATION FROM BĂLȚI CELEBRATED ITS 20TH ANNIVERSARY.
LIBRARIANS HAVE EDITED A NEW BIBLIOGRAPHY

Elena HARCONIȚA

Învățămîntul economic universitar bălțean – 20 de ani / Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți ; alcăt.: Elena Scurtu, Maria Fotescu, Anna Nagherneac ; red. resp.: Elena Harconița ; red. bibliogr.: Lina Mihaluța. – Bălți, 2015 (Tipogr. Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți). – 160 p. – (Bibliographia Universitas). – ISBN 978-9975-50-145-3.

Scritorul american Tom Peters își imaginează „un sistem educațional care recunoaște că învățarea este firească, că a-ți face plăcere să înveți este normal și că învățarea autentică înseamnă învățare pasionată. Un curriculum școlar care apreciază întrebările mai mult decît răspunsurile, creativitatea mai mult decît reproducerea informațiilor, individualitatea mai mult decît conformismul și excelența mai mult decît realizările standard” (Papuc, I. Procesul decizional managerial în sfera educațională. Cluj-Napoca, 2011, p. 5).

Prin volumul bibliografic, pe care îl propunem, bibliotecarii doresc să demonstreze că afirmările cercetătorului american sînt parțial confirmate în cele 850 de lucrări publicate la economie de profesorii și studenții universitari bălțeni.

Bălțiul este al doilea oraș ca mărime demografică și economică în Republica Moldova, de aceea înființarea învățămîntului superior economic a fost o acțiune inerentă. La Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) acesta s-a dezvoltat cu precădere după anul 1995, deși instruirea economică a tinerilor a început în a doua jumătate a secolului douăzeci, cu puțin timp mai tîrziu de înființarea Institutului Învățătoresc (1945) din nordul Republicii Moldova. Drept mărturie sînt descrierile bibliografice și chiar operele originale ale cadrelor didactice, păstrate cu grijă la Biblioteca Științifică într-o colecție distinctă ce se numește Depozitul Obligatoriu *Universitaria*. Astăzi acest valoros segment din colecția enciclopedică, parte importantă a istoriei septuagenare a USARB conține mai bine de 2 400 de volume, circa 100 din ele fiind consacrate domeniului economic. Pe lîngă acestea cititorilor li se oferă mai bine de 10 000 unități bibliografice în peste 5 000 titluri pentru studiul economiei, finanțelor, băncilor, managementului și marketingului.

Între anii 1963 și 1995, cînd încă nimeni nu se gîndea la deschiderea unei facultăți de economie la Bălți, au fost publicate sute de lucrări în care se poate urmări nu numai situația economică a țării din acele timpuri, dar și aspecte de dezvoltare istorică, geografică, socială, culturală, evoluția învățămîntului din Republica Moldova. Sînt bine cunoscute numele profesorilor de atunci pe care le întîlnim în primele capitole ale acestui volum: Gh. Plămădeală, C. Roitman, M. Frolova, L. Babii, Gh. Bulat, A. Trusevici, A. Balînskii ș.a., unii din ei continuîndu-și activitatea profesională pînă în prezent. Dumnealor se poziționează și printre liderii cu cele mai multe lucrări publicate în limbile română și rusă: A. Trusevici – 105 titluri; A. Balînskii – 86 titluri, Gh. Bulat - 72 titluri,

L. Babii – peste 50 de lucrări de o mare valoare științifică și aplicativă.

Monografiile, studiile și instrumentele didactice elaborate pentru un învățământ de calitate au fost completate de publicațiile cadrelor didactice tinere: C. Tcaci, L. Amarni – Railean, I. Movilă, D. Postolache, N. Branașco ș.a., care promovează cunoștințe ce le permit absolvenților o integrare socială rapidă atât prin angajarea la firme particulare sau cu capital de stat, cât și la dezvoltarea unor afaceri personale.

Prin cadrele didactice care asigură cunoașterea economică la Bălți, USARB rămîne una dintre prestigioasele instituții de învățământ și cultură din Republica Moldova care contribuie la progresului ei economic și social.

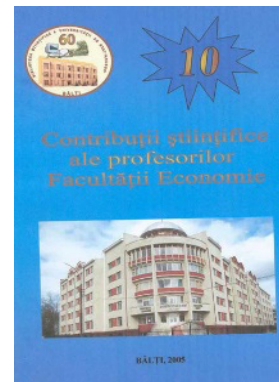
Calitatea instruirii economice și sporirea eficienței acesteia depinde foarte mult de accesul studenților și profesorilor la informații autentice și credibile ce se găsesc în resursele tipărite și electronice. Biblioteca Științifică USARB propune o mare varietate de reviste științifice din România, Rusia, SUA, o bogată colecție de carte: tratate și monografii, manuale fundamentale, asigurînd accesul la bazele de date naționale și internaționale.

Tot ceea ce realizează Oamenii Bibliotecii universitare, pornind de la achiziția resurselor informaționale, structurarea și organizarea lor, gestionarea judicioasă, promovarea și acordarea serviciilor info-bibliotecare, creativitatea și inovarea, este orientat spre susținerea durabilă și de calitate a învățămîntului superior și a cercetării științifice din Republica Moldova.

În anul 2005 a fost editată bibliografia:

Contribuții științifice ale profesorilor Facultății de Economie : Bibliogr. selectivă / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. Maria Fotescu, Elena Scurtu ; red. E. Harconița. – Bălți, 2005. – 120 p. – (Bibliographia Universitas). – ISBN 9975-931-89-8 ; http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/contr_st/contr_ec.pdf , dedicată unui deceniu de activitate a Facultății de Economie, care semnala la acel moment circa 400 de lucrări ce evidențiau contribuțiile bălțenilor în edificarea învățămîntului economic national.

Această lucrare bibliografică (a 95-a în palmaresul Bibliotecii Științifice), construită după toate rigorile și standardele de specialitate, exprimă respectul și omagiul bibliotecarilor pentru Profesorii care își consacră viața creșterii și educației viitorilor specialiști în domeniul economic nu numai pentru Republica Moldova.

EMINESCU ȘI INDIA

EMINESCU AND INDIA

Livia NEMȚEANU

Poet și scriitor, critic literar, eseist, memorialist, a scris în diferite registre literare, de la abstract la sarcasm, liric, elegiac dar și epic, cu o senzualitate robustă dar și extatic, dovedind o sensibilitate și o muzicalitate rafinată sub biciul neiertător al analizei.

Este membră a Uniunii Scriitorilor din România, membră a Asociației Scriitorilor Români din Canada, fondatoarea și conducătoarea Cenaclului Literar Eminescu de la Montreal din 2008, Diplomă acordată de Ligă pentru Renașterea Daciei pentru excepționala activitate literară, Diplomă a Societății SOLIDAS OVIDIANA pentru excepționala activitate literară și răspândirea culturii românești în America.

Livia Nemțeanu-Chiriacescu s-a născut la Pitești (jud. Argeș). De la vârsta de trei ani a trăit la București unde părinții au fost mutați cu catedra și unde și-a făcut toate studiile.

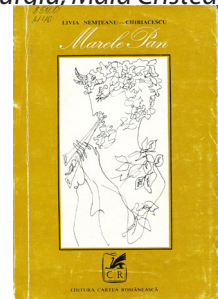
Este Diplomată de Stat a Facultăților de Drept și de Istorie de la Universitatea din București. A lucrat câțiva ani ca bibliograf principal la Biblioteca Centrală de Stat, devenită Biblioteca Națională a României, apoi în Arbitrajul de Stat, consultant șef, și în final 22 de ani la Ministerul Muncii din București, în funcțiile de consilier juridic principal și consilier juridic șef.

În 1987 pleacă într-o vizită în Canada cu soțul ei, judecătorul Silviu Nemțeanu și fiul lor, unde au rămas definitiv. Locuiește de la început la Montreal. Împreună cu soțul a fost membru fondator al revistelor de cultură din Montreal Luceafărul românesc și Doina, unde a publicat timp de zece ani până la dispariția lor din lipsă de subvenții. A publicat și în alte ziare și reviste din Canada, precum Cuvântul românesc din Hamilton, Cuvântul Adevărului din Edmonton, Litteraede la Toronto, Tribuna Noastră, Pagini Românești, Destine, Destine Literare, Candela de Montreal, de la Montreal, precum și pe diferite sit-uri de pe internet. A fost corespondent permanent din 2004–2008 al prestigioasei reviste de cultură Dorul din Danemarca, unde a publicat poezii, articole, schițe, nuvele, critică literară, amintiri. În volumul Montreal vu par ses poètes din 2006 i-au apărut – în urma unui concurs – texte, poezie, în limba franceză.

Din 1999 până în 2010 a scris în Canada, și a publicat, alte șapte cărți, două de poezie și cinci de nuvele, memorii și jurnale de călătorii.

Criticii au primit cu elogi toate cărțile scriitoarei și poetei Livia Nemțeanu-Chiriacescu. Printre aceștia au fost: Mircea Ciobanu, Nicolae Balotă, Ștefan Augustin Doinaș, Mihai Gafița, Tudor George din România, Titu Popescu - Germania, Dan Romașcanu - revista Dorul - Danemarca, Magda Ionescu Ghinea-România, Eugen Giurajiu, Maia Cristea Vieru-din Toronto, Denisa Parvete, Ileana Ungureanu, Radu Manoliu-din Montreal, Mariana Gheorghe - Vancouver, Constantin Clisu - Edmonton și alții.

Cărți publicate: Răscoala din 1907 (studii bibliografice), 143 pag., 1957, E.S.I.P.; Ochi de pisică (poeme), 93 pag., 1969, Editura pentru literatură; Marele Pan (versuri), 120 pag., 1973, Editura Cartea Românească; Amurgul alb (poezii), 103 pag., 1981, Editura Cartea Românească; Pământul dinlăuntru, (poeme), 319 pag. 1999, Editura

Planeta; Europa ...în autostop, vol.I, 334 pag., 45 ilustrații color, 2001, Editura Cartea Românească; Europa ...în autostop și restul lumii, vol.II, 348 pag., 75 ilustrații color, 2001, Editura Cartea Românească; Tierra del Fuego-Fin del Mundo, 348 pag., 126 ilustrații color, 2005, Editura Muzeul Literaturii Române; Crucea Cavalerilor de Malta, ,350 pag.,138 ilustrații color; Nuvele, 2010, Editura Paralela 45; Manuscrisul din tren-Jurnalul vieții mele; Memorii 1930-1989, 435 pag., 68 fotografii de familie și istorice, 2010, Editura Paralela 45; De dragoste și de moarte; Poeme, 200 pag., 2010, Editura Paralela 45.

Abstract: *The author reflects on the edge of the thesis „Indian Influence over Eminescu’s thinking” written by Amita Bhose, a young woman from India. This work was supported in 1975 under the leadership of PH.D, professor Zoe Dumitrescu-Bușulenga. It was issued by publisher house Junimea in 1978 under the title: „Eminescu and India” and reprinted by publisher house Cununi de stele in 2010, after 32 years. Mihai Eminescu’s poetry has produced great astonishment upon her. She cannot be considered Eminescu only as an European poet, but also Indian, who looks life through the prism of philosophy. Captivated by Eminescu’s creation, she becomes a good expert of literature and Romanian culture They’re surprising of common similarities of Eminescu, Tagore and Calidasa, among which is longing for nature burn all three. About this work, Edgar Papu, great eminoscolog, says that „nowhere in the world the spirit of India is not absorbed” deeper and more appropriate as in Eminescu work .*

Keywords: *thesis, title, publishing house, similarity, Eminescu work*

Mari descoperiri au fost adeseori rodul hazardului.

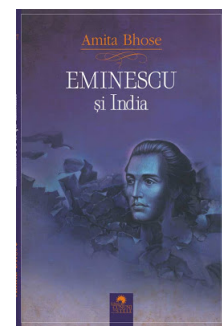
În cazul de față, care pare a fi sau a începe ca o poveste exotice, o tânără indiană, Amita Bhose, își însoțește soțul trimis de la Calcutta în România pentru o specializare în domeniul petrolului. Ea se înscrie la Universitatea din București la un curs intensiv de limba română de doi ani și reușește să vorbească și să scrie perfect românește.

Cu totul întâmplător cade pe o poezie a lui Eminescu de care se simte atrasă. Se întoarce în India și îl traduce pe Eminescu, realizând astfel prima lui traducere în spațiul asiatic.

Invitată în România la Congresul traducătorilor, ea se înscrie la o bursă la doctorat cu tema „Influența indiană asupra gândirii lui Eminescu”, susținută în 1975 sub conducerea prof.dr.docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, publicată la editura Junimea în 1978 sub titlul : *Eminescu și India* și retipărită în 2010 de editura Cununi de Stele, după 32 de ani.

„Este pentru prima oară și momentul mi se pare încărcat de semnificații, că o minte indiană se apleacă asupra operei eminesciene, judecând-o, și nu în sine, ci în raport cu o străveche cultură a răsăritului”, spune Zoe Dumitrescu-Bușulenga în prefața cărții.

„Prima mea întâlnire cu poezia eminesciană, mărturisește autoarea, mi-a produs o mare uimire. Descopeream o întregă lume, în care Orientul se întâlnește cu Occidentul, Europa se întâlnește cu Asia, finitul se „desmărginește” și granițele se șterg. Poezia lui Eminescu în

totalitatea ei, de la oda funebră *La mormântul lui Aron Pumnul* până la epitaful purificat al poetului *Mai am un singur dor* – mi s-a dezvăluit astfel ca o melodie neîntreruptă, îngemănând toate hotarele spațiului și ale timpului”.

Ea nu-l mai poate considera pe Eminescu numai ca un poet european, ci și indian, care privește viața prin prisma filosofiei. Deși Eminescu simbolizează întreaga spiritualitate românească, el ar fi putut fi prin gândirea sa și un poet al Indiei.

Captivată de creația eminesciană, ea devine o bună cunoscătoare a literaturii și culturii române. Continuă să cerceteze influențele dintre Eminescu și Rabindranath Tagore, dintre aceștia și Calidasa și scrie unul după altul alte trei volume : *Eminescu și Tagore* (reconstituit după fișele ei), *Cosmologia lui Eminescu* (reconstituit din conferințe), *Proza literară a lui Eminescu și gândirea indiană* (1977), toate trei republicate postum între anii 2010 – 2013 (căci Amita Bhose revenită din India nu se mai întoarce în țara ei natală, rămânând definitiv în România până la moartea ei în 1992).

Eminescu și-a transpus viziunea sa filosofică în perspectiva poeziei. Ideea dorului de absolut, atitudinea detașată în fața morții din opera eminesciană au găsit în creația indiană străveche paralelisme semnificative.

Cosmologia lui Eminescu vizibilă în *Rugăciunea unui dac* și în *Scrisoarea I-a* dovedește că el a cunoscut cosmologia indiană din imnurile vedice, ca și unele aspecte ale filozofiei buddhiste. Numele unor cercetători și traducători ai vechii literaturi sanscrite, ca Max Müller, se găsesc însemnate în manuscrisele lui Eminescu.

Prin glorificarea autoflagelației, prin mortificarea tuturor plăcerilor, aspirând către stingere și prin dorința dispariției fără de urmă, *Rugăciunea unui dac* spune C. Papacoste, a părut ca cea mai buddhistă dintre creațiile eminesciene. O variantă a ei poartă titlul „Nirvana”.

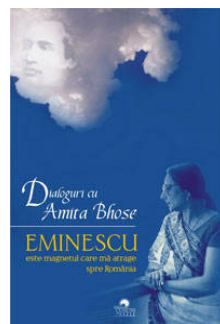
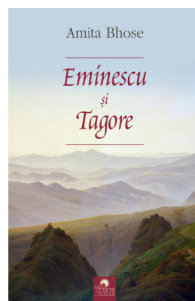
Se știe că inspirația cea mai puternică provine din durere, din tristețe, din simțul morții, strâns legat de cel al vieții, al dragostei de viață. Așa apare la Eminescu în poezia *La mormântul lui Aron Pumnul*, profesorul său, primul lui contact cu moartea. Și primele imagini care susțin această preocupare sunt luceafărul, steaua, jalea și cântarea sferelor.

Scriitoarea Amita Bhose constată că și Tagore a trecut prin aceeași experiență după moartea unei ființe dragi.

Trăitori în aceeași epocă, ei nu s-au cunoscut, nici personal, nici prin lecturi, Tagore devenit cunoscut în afara Indiei după ce i s-a decernat premiul Nobel în 1913, iar Eminescu fiind tradus în bengali în 1969, mult după moartea lui Tagore.

Ambii poeți, strâns legați de sentimentul naturii, folosesc aceleași imagini repetitive, codrul și luna, care nu sunt frecvente la nici un alt poet român, dar se găsesc adesea în folclorul românesc.

Ca pentru a ne proba cele de mai sus, autoarea indică revolta lui Coșbuc că în *Povestea anotimpurilor* de Calidasa imaginea lunii apare de 289 de ori și că poeziile lui Eminescu te fac să te gândești la Calidasa. Deasemenea, ea constată că deși imaginile lui Eminescu se aseamănă cu cele din poeziile sanscrite, ele le depășesc adeseori pe acestea din urmă. Cu toate că e legată de tristețe, viziunea finală a lui Eminescu despre

aparitia lunii este aceea ca ea *întunecă suferințele* și e dătătoare de forțe noi, concepție care își are rădăcinile și vedele indiene.

În același timp Amita este conștientă că poeziile din adolescența lui Eminescu, când el nu cunoștea nimic din filozofia indiană, sunt stăbătute de aceeași viziune antropomorfică a naturii ca o ființă vie cu care omul se poate contopi, și care probează că imaginația poetului român era intuitiv legată de concepțiile indiene.

Și imaginea dragostei, în primele poezii de dragoste la Eminescu, când iubita e Dumnezeu și Dumnezeu se confundă cu iubita, este aceeași iubire mistică pe care autoarea o regăsește la Tagore și Jayadeva. Sau în expresia Amitei: „dorința de a descoperi pe cel necunoscut în cunoscut, de a ajunge de la finit la infinit”.

Obsedat de moarte, Eminescu concepe viața ca o antiteză a morții, care e totuși *un caos de lumină, o mare de stele* (Mortua est). Curioasă asociere cu cea din Upanișadele indiene care definesc moartea ca pe *cel luminos dincolo de întuneric*. Concepție care se pierde în negura timpurilor, a celor 700 -300 de ani î. H.

Eminescu a accedat la filosofia indiană și prin scrierile romanticilor germani Goethe și Herder în perioada când s-a aflat la Viena, sau poate mai întâi prin aceștia. Dar leagănul omenirii în viziunea lor a fost tot India și vedele indiene, primul limbaj al omenirii. Ei au fost influențați de mistica indiană, dar și Tagore pare a fi fost influențat de metaforele lui Goethe comparând-o pe femeia iubită cu primăvara și pe femeia-mamă cu anotimpul ploilor.

Mulți sunt cei care adevăresc că Eminescu citise drama Sakuntala, capodopera poetului Calidasa, la care „atracția trupească se transformă treptat în dragoste sufletească ... prin sublimarea frumuseții instinctelor naturale în frumusețea iubirii spirituale”, idee proiectată în poezia *Venere și Madonă*.

Goethe, în *Călătorie în Italia*, scrie că Sakuntala e cartea care l-a impresionat cel mai profund. Edgar Quinet despre momentul Sakuntala spune că „ ea a dat naștere la o nouă epocă în cultura europeană, pe care a numit-o „Renașterea Orientală”.

Teodor V. Ștefanelli notează că Eminescu a citit Sakuntala, Ramayana și Mahabharata la Viena și aprecia religia buddhistă de care era încântat, ca fiindcea mai poetică, frumoasă și profundă religie de pe lume. I. P. Florantin spune că prin anii 70 (1870) Eminescu, fascinat de India, dorea „să părăsească Europa, să se ducă în India”. Slavici în *Amintiri* întărește pasiunea lui Eminescu pentru India, afirmând că la 20 de ani el cunoștea *învățăturile lui Platon, Confucius, Zoroastru și ale lui Buddha*. I. G. Barițiu, coleg cu Eminescu la Viena, confirmă preocuparea lui Eminescu pentru buddhism.

Sunt uimitoare asemănările frecvente dintre Eminescu, Tagore și Calidasa, printre care majoră este dorul de natură care-i arde pe toți trei, Eminescu în poezia *O, rămâi*, Tagore în *Dă-mi înapoi pădurea, ia-ți orașul*, iar Calidasa în *Nori mesageri* (în care eroul e surghiunit departe de natură), toți trei izolați în contemporaneitate. *Situația aceasta de izolare în contemporan ne trezește un surâs pe jumătate zeflemitor, pe jumătate trist. Căci izolarea în timp este o stare de prizonierat absolută, iremediabilă, spre deosebire de izolarea în spațiu. Scăparea din prima situație nu există decât virtual, în gând sau în vis, în timp ce cealaltă poate fi reală.*

Întoarcerea la viața în pădure dorită de Tagore e imposibilă, pentru că anacronică, societățile care au trăit în păduri fiind dispărute. Trecutul e depășit, mort.

Natura pentru Tagore e casa sufletului. Atât el, cât și Eminescu îl citează pe Kalidasa care exprimă cel dintâi acest sentiment (Eminescu îl descrie în poezia *Icoană și privaz*, Tagore în *Religia omului*).

Poezia descoperă, extrage gândurile și sentimentele autorului, e ca o biografie. Din poeziile lui Eminescu răsare ideea că el a trăit într-o epocă anume, dar și în eternitate.

Este de reținut notația Dr. Bhowse găsită pe un manuscris al poeziei *Luceafărul* care definește sensul alegoric al poeziei: *geniul... nu poate să fie fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc*. Ca și o altă însemnare pe un alt manuscris: *Kalidasa, Amorul lui Kalidasa ?!*

Am arătat mai sus că Eminescu a avut o mare admirație pentru buddhism. Dovada că el a cunoscut filosofia buddhistă este și atestarea lui G. Bogdan-Duică despre versul *Moartea succede vieții, viața succede la moarte* (din *Epigonii*), care apare literal în *Introduction à l'histoire du Bouddhisme indien* de E. Burnouf (Paris, 1884). Dar scepticismul lui Eminescu asupra noii generații de scriitori din *Epigonii* este nepertinent, căci o lume nouă începea chiar cu el, la care se adăugau Creangă și Caragiale, formând cea mai strălucită trinitate literară.

Eminescu a fost fascinat de ideile democratice ale lui Buddha, care pentru prima oară în istoria omenirii a dărâmat toate barierele de rasă și popor. În ierarhia castelor din societatea hindusă numai brahmanii puteau fi preoți, dar Buddha a revendicat un destin egal pentru toți oamenii, indiferent de casta din care proveneau.

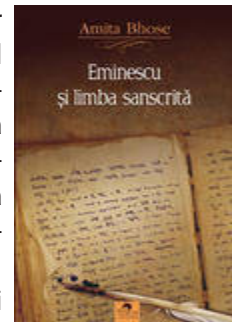
În cartea sa *A History of Ancient Sanskrit Literature* Max Müller explică semnificația lui Buddha în istoria Indiei, accentuând faptul că Buddha a predicat tuturor oamenilor umiliți și disprețuiți că salvarea e posibilă fără mijlocirea preoților brahmani și fără să aibă încredere în acele cărți pe care brahmanii le-au dat cu titlul de revelație. El i-a făcut astfel pe acești oameni egali cu brahmanii, așa numiții zei pământești. Cauza acestei situații era prejudecata, tradiția stagnantă și ignoranța.

Aceste idei i-au provocat lui Eminescu sentimente de milă și revoltă pentru viața poporului său, pentru suferințele, nenorocirile și greutățile care atârnă pe umerii țărănimii asupra. Opinie care se oglindește deseori în articolele lui, dar și în poezia *Inger și demon*. Gândirea revoluționară a lui Eminescu se concretizează însă în poezia *Împărat și proletar*. Provoacă de suprimarea Comunei de la Paris și socialismul rousseau-ian, ea își trage seva antireligioasă din filosofia buddhistă.

Ideea acesteia este că speranța în răsplata din viața de dincolo e falsă, că o viață de mizerii și chinuri nu va fi urmată de nici o răsplată, căci *morți sunt cei muriți* spune poetul. Și din comentariul poetului-filosof Radhackerishnan rezultă deasemenea că sufletul nu există, odată cu trupul moare și el.

Am ajuns aici la un impas. În filosofia buddhistă sufletul e nemuritor, căci spre a se purifica și a ajunge la Brahma, el se reîntrupează de mai multe ori, idee care apare în nuvela lui Eminescu „Sărmanul Dionis”.

Această antinomie, dacă o privim dialectic, ne duce cu gândul la o veche istorie a Sinodului din Calcedonia, de la 451, în care s-a expus teza că Iisus Hristos este numai Dum-

nezeu, și antiteza că Iisus Hristos este numai Om. Dar s-a făcut sinteza din care a rezultat că este și Dumnezeu și Om. Pentru a depăși gândirea morții sau nemuririi sufletului, evident sau aparent paradoxală, și a găsi unitatea contrariilor, observăm că în toată opera eminesciană străbate vântul nemuririi creației. Iar în „Impărat și proletar”, poezie socială, găsim revolta lui contra in justiției față de cei exploatați, trudiți și chinuiți. Eminescu nu crede în concepția religioasă de rai- iad, dar crede în concepția filosofică a metempsihozei, buddhistă și creștină tot odată.

Că Eminescu a ajuns la concepțiile buddhiste prin izvoare indiene sau citindu-l pe Schopenhauer, cum se duc lungi dispute între Vianu, Perpessicius, Papacostea, Călinescu și alții e lipsit de relevanță, deoarece toți acceptă că –cu toate ezitățile de-a lungul poeziilor lui între conceptul vedic și contrariul lui- este indiscutabil vorba de o influență indiană.

Dar cea mai buddhistă poezie a lui Eminescu, consideră autoarea, e *Glossa : tu rămâi la toate rece*. Ca în cartea fundamentală buddhistă (Dhamapada) în care omul perfect se cuvine să rămână nepăsător la ceea ce e trecător.

Glossa, urmată de *Oda în metru antic*, de poezia *Eu nu cred nici în Iehova*, postumă, de *Luceafărul*, toate mărturisesc urmele repetitive ale aprofundării filosofiei buddhiste de către poetul nostru. De altfel, Caragiale l-a numit „ferventul buddhist”.

În *Luceafărul Hiperion* e setos de repaos, de nirvana, căci „toți se nasc spre a muri și mor spre a se naște”. Intrucât am șansa să posed o carte rară, *Poezii postume de M. Eminescu apărută în 1908, ediție nouă, publicată la București de Institutul de arte grafice și Editură Minerva, mă opresc un moment asupra acestei poezii, care poartă titlul primului vers :*

<i>Eu nu cred nici în Iehova</i>	<i>Visuri sunt și unul și altul</i>
<i>Nici în Buddha Sakya-Muni,</i>	<i>Și tot una-mi este mie</i>
<i>Nici în viață, nici în moarte,</i>	<i>De-oi trăi în veci pe lume</i>
<i>Nici în stingere, ca unii.</i>	<i>De-oi muri în veșnicie.</i>

În această poezie Eminescu neagă apartenența sa la buddhism, dar strofa a doua denotă tocmai această apartenență. Autoarea indiană crede că este o izbucnire a poetului, o replică la răstălmăcirile contemporane ale operei sale.

Confuzia sau contrazicerea lui din prima strofă față de afirmația ce o vom vedea imediat : „Eu sunt buddhist”, ar putea fi și o evoluție a convingerilor sale, dacă s-ar stabili cronologic care afirmație o precede pe cealaltă. Oricum, e dificil de înțeles că în aceeași poezie apar două idei care se resping.

Amita Bhose prezintă un text inedit al lui Eminescu din manuscrisele studiate de ea la Academia Română, în care el scrie textual: *eu sunt buddhist*. Și în continuare dezvoltă credința sa în puterea binelui, a adevărului, a forțelor lui Brahma care va învinge forțele răului, minciunilor, întunericii lui Turan. Scriere care ne desvăluie un Eminescu ce nu se mai încadrează în starea de „pesimism”, ca în *Epigonii*. Aceeași credință o manifestă și Tagore. Puterea de a înfrunta suferința, de a găsi energia spre a lupta contra răului apare și în textele din Upanișade, textele sacre hinduse.

Și Amita, ca o fină și profundă cunoscătoare a operei eminesciene, luând în considerare multe comentarii ale specialiștilor indieni și europeni, ajunge la concluzia că „buddhismul a fost mai mult decât o pasiune intelectuală a lui Eminescu. El a fost un aliat al geniului românesc”.

De secole și de milenii, oamenii se întrebă cine a creat lumea ?!

Cosmologia lui Eminescu manifestată cu osebire în cele două poezii de care am vorbit, *Rugăciunea unui dac* și *Scrisoarea I-a*, denotă că el cunoștea vedele, cele mai vechi texte religioase și literare scrise în sanscrita veche. Din manuscrisele studiate, dr. Bhoșe descoperă pregătirea filosofică a lui Eminescu în domeniul limbii sanscrite. Că el știa perfect gramatica, fonetica și ortografia ei, însușindu-și și o caligrafie foarte îngrijită, lucru important pentru această limbă și cunoscând peste două mii de cuvinte, susține autoarea. Astfel ea găsește legătura de necontestat dintre textele din vede și poeziile citate mai sus. Ideea din Imnul vedic al Creațiunii care „descrie starea Creatorului înaintea Creațiunii” apare transparentă la Eminescu în *Scrisoarea I-a* în primele strofe:

*La -nceput pe când ființă nu era, nici neființă,
Pe când totul era lipsă de viață și voință,
Când nu s-ascundea nimica, deși totul era ascuns,
Când pătruns de sine însuși odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie ? Genune ? Fu noian întins de apă ?*

.....

Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface ...

lată și „replica” lui Tagore :

*O, fluviule uriaș, apa ta nevăzută, neauzită curge etern și neîntrerupt.
Fluviu – undele cosmice din care se iscă creația, și în care se întoarce.
Viața pe pământ – cuprinzând atât materie cât și spirit – manifestare a
acestui fluviu,
Curent – imperceptibil.*

Dar „când termenul descompunerii se împlini, stăpânul care există prin el însuși, care nu poate fi cuprins cu simțurile ... se arată și risipi întunericul” (citată din vede). „Așa cum pădurea e într-un sâmbure de ghindă, mic și invizibil, tot așa universul s-a creat din Absolutul nemanifestat” (Radhakrishnan). Multe sunt citatele indiene, pe care autoarea le analizează cuvânt cu cuvânt în legătură cu cuvintele și ideile din poeziile lui Eminescu, modificate de poet după principiile științifice moderne. Printre altele ea arată că Eminescu a tradus cuvântul *kama* reprezentând forța dinamică implicată în Inceputul Creațiunii, tradus în textele germane, franceze, engleze cu *dorință, dragoste, iubire*, mult mai frumos și pertinent prin intraductibilul *dor, dor nemărginit*.

În diferite variante ale poeziei *Luceafărul* scriitoarea indiană găsește mărturii ineluctabile ale unor ecouri din textele upanișadice. Spicuiind între ele reținem, ca un exemplu, că în acestea din urmă apare un dialog între eroul principal, un tânăr înțelept care îi cere zeului morții să-i încredințeze misterul morții, dar acela nu vrea să-l dezvăluie unui muritor. În *Luceafărul*, Eminescu preia invers această idee, Creatorul refuzându-i moartea lui Hyperion care era nemuritor.

Dar influența concepțiilor indiene de nemurire a sufletului, metempsihoză, micro și macrotimp, („trece căi de mii de ani ... în tot atâtea clipe” în *Luceafărul*), apar nu numai în poezii, ci și în proza lui Eminescu.

Autoarea analizează nuvela *Sărmanul Dionis* prin prisma criticului George Călinescu care crede că ideile filosofiei indiene i-au parvenit lui Eminescu prin cărțile lui Schopenhauer. Care el însuși, cum am arătat mai înainte, a fost influențat de concepțiile indiene. În *Sărmanul Dionis* teza principală este cea a relativității timpului în raport cu

eternitatea, care se regăsește în Upanișade. Trecutul, prezentul și viitorul sunt cuprinse la un loc în simbolul lui Brahman, în silaba *aum*, care reprezintă în final transcendența. Ideea lui Dionis este că lumea e visul sufletului nostru. În Upanișade se spune că prin meditația acelei silabe sacre, omul se poate apropia de spiritul creator al lumii. Creatorul, Dumnezeu, cuprinde în el toate neamurile deodată, este vremea însăși cu tot ce se întâmplă în ea. Și așa cum râurile curg de la o mare la alta și devin la rândul mare fără să știe, asemenea sufletele ființelor se nasc din Absolut și întorc în el. Este metafora izvorului.

Mitul buddhist al întoarcerii în timp prin metempsihoză îl stăpânește pe Dionis, nu pentru vreun profit material, ci pentru a „gusta fericirea”, caracteristică numai a mitului buddhist, spre deosebire de toate celelalte mituri. Dionis, în încarnarea sa anterioară călugărul Dan, la care se întoarce în vis, începe o călătorie cosmică cu Maria, uniți în toate încarnările. Dar Dionis nu era pregătit pentru a realiza realitatea absolută, când omul devine Brahman. Deși Dionis n-a învins hotarele timpului –și sentimentul lui că el e însuși Dumnezeu i-a pricinuit căderea din cosmos – el a putut regăsi fericirea alături de Maria într-un sat oarecare pe pământ.

„Eminescu rămâne mereu legat de viață, de frumusețea sentimentelor pământești. Ca un adevărat *kavi* (poet-înțelept în sanscrită), el își armonizează meditația de filosof cu sensibilitatea de artist, și la fel ca poezii vechi ai Indiei, care i-au inspirat și pe romanticii germani, ajunge la concluzia că iubirea e suprema fericire”, conchide inspirata cercetătoare a operei eminesciene.

Speranța lui William Jones ca poezia și cultura occidentală să se îmbogățească prin seva culturii orientale nu s-a realizat în Apus, nici în Anglia, nici în Germania, unde orientalismul a dispărut odată cu epoca romantismului. Singur „poetul țării Mioriței l-a integrat spiritului poporului său. M. Eminescu e singurul poet european care a făcut India nemuritoare în țara sa”(A. Bhose).

Spre deosebire de credința lui Emil Cioran din cartea sa Schimbarea la față a României (în care el o consideră o țară cu o cultură mică, fără un destin însemnat și în care susține că dacă vrea să joace un rol în istorie trebuie să-și schimbe înfățișarea, să realizeze ceva important, să se construiască, să-și schimbe temelii ca popor), cercetătorul Dan Zamfirescu (care semnează, alături de Marin Bucur și alții referatul pentru aprobarea titlului de doctor pentru lucrarea Eminescu și India a Amitei Bhose), conchide că „acest studiu temeinic și sistematic, capital pentru exegeza eminesciană, e menit să ne scape de un complex de inferioritate și să ne dea certitudinea vocației universale a culturii noastre”. El consideră epocală „descoperirea” Amitei, aceea că „în opera lui Eminescu se produce o „sinteză” perfectă a spiritului european cu cel indic, negășibilă nicăieri, la antecesori sau contemporani, în dimensiunile și cu inefabilul experienței culturale eminesciene”.

Dar, deși Emil Cioran, forțat probabil de împrejurările sociologice și politice ale timpului, și-a revocat concepțiile din memorabilia sa carte „Schimbarea la față a României”, trebuie să reținem unele adevăruri, încă foarte actuale, care stau la baza prezentei derute a societății românești dinainte și de după 1989. Schimbarea din temelii a vieții poporului român, care-și face o virtute din a nu munci (e vorba de o muncă ca o religie, ca o forță, ca la nemți), de a simpatiza „chiulangiul” inteligent, de a nu adera cu seriozitate și disciplină la adevăratele valori, este mai mult decât necesară, este vitală.

Căci a scăpa de comunism (?) și a nu mai scăpa de globalizare, și una și alta ne înfundă în genunea antiistoriei ca popor, fără ridicarea unor valori majore umaniste ori științifice, a unor descoperiri importante care să se impună și de care să profite toți europenii care ne ignoră cu superbitate.

Și revenind la Amita Bhose, editorul cărților ei Mihai Dascăl este convins că autoarea indiană care navighează prin stufoasele cunoștințe și tradiții și prin operele scriitorilor și poeților celebri și anonimi ai milenarei sale culturi, ca și a celor europene, ne dă tot odată și imaginea amplorii culturii românești. Pentru că pasiunea lui *Eminescu* pentru India și spiritualitatea ei era până la studiul său o legendă, o necunoscută a „ecuației” geniului eminescian. Marea importanță a tezei doamnei Bhose, spune el, este de a ne fi arătat cum Asia și India devin cultură românească într-o creație de valoare universală.

Despre această lucrare, Edgar Papu, marele eminoscolog, spune că „nicăieri în lume spiritul Indiei nu se absoarbe” mai profund și mai adecvat ca în opera lui *Eminescu*.

Zoe Dumitrescu-Bușulenga consideră și ea cartea ca o pledoarie pentru reevaluarea statutului și rolului culturii românești în concertul culturii universale.

**«ОБАЯТЕЛЬНАЯ СВЕЖЕСТЬ»: «ЗАПИСКИ РУЖЕЙНОГО ОХОТНИКА
ОРЕНБУРГСКОЙ ГУБЕРНИИ» С. Т. АКСАКОВА**

S.T AKSAKOV FRESHNESS OF NOTES OF A HUNTER FROM
THE ORENBURG PROVINCE

Марина ШУЛЬМАН

Abstract: *S. T. Aksakov, the Russian 19-th century writer is steel popular with his readers. Our article deals with his famous book about hunting, hunters, birds and dogs. He describes the relationship between man and nature which were much more harmonious in 19-th century than in 21st. We can find in his book poetical describes of landscapes and birds and humor.*

Keywords: *book writer, hunting, poetical describe*

Современники ценили порядочность, ум и безошибочное нравственное чутье дворянина и писателя Сергея Тимофеевича Аксакова. Видимо, от матери, принадлежавшей к высшему дворянскому кругу и состоявшей в переписке с русским просветителем Новиковым, Сергей Тимофеевич унаследовал склонность к литературному творчеству.

Впрочем, не сразу стал он знаменитым литератором. Окончив университет, Аксаков работал в качестве переводчика, был цензором, литературным и театральным критиком, директором Константиновского межевого института. Слава пришла к нему после опубликования семейной хроники, в которой, используя старинную литературную форму, сумел он по-новому вполне реалистично, тщательно и любовно описать три поколения своей семьи.

Иван Сергеевич Тургенев увлеченно писал о простоте и точности аксаковского слога, говорил об «обаятельной свежести» его художественного стиля. Очарование аксаковских «Записок» и в 21 веке привлекает внимание охотников, а также читателей, любящих природу и чувствующих красоту русского слова.

Над «Записками ружейного охотника» Аксаков работал три года. Писатель иногда читал отрывки детям и друзьям, а также великому Гоголю, которому творение Сергея Аксакова пришлось по душе. Николаю Васильевичу нравились описания птиц, краткие и выразительные, импонировала аксаковская любовь к природе, обилие баек и легенд, красочность и простота слога. В 1852 году книга была закончена и вышла в свет.

Сергею Тимофеевичу Аксакову в то время шел уже 62 год. Первая половина его старости была полна физической крепости и творческой плодотворности. Он прожил еще 7 лет, материальное благополучие пошатнулось, пришла тяжелая болезнь, затем смерть. Но в памяти благодарных современников и потомков Сергей Тимофеевич Аксаков остался символом умеренности, и сердечности, верности

традициям и способности всю жизнь расти и совершенствоваться, как писатель с неповторимо индивидуальным голосом и неувядающим обаянием.

Имеющийся в нашей библиотеке экземпляр 1909 года в бумажной обложке издан «Товариществом И. Н. Кушнарева и Ко» в Москве. Он предназначен для использования массовым читателем.

На титульном листе можно увидеть оттиск печати «Иван Иванович Пузанов». Сын купца второй гильдии Ивана Васильевича Пузанова обучался в Московском Университете, а затем совершенствовал свои знания в Лейпцигском и Гейдельбергском университетах. Он обладал кипучей энергией и неиссякаемой любовью к природе. В молодости Иван Иванович путешествовал по Черному и Красному морю, побывал на Ниле, а также во множестве европейских заповедников. Он был членом ученого совета Московского зоопарка, открыл и описал Крымский каньон, слыл защитником Крымского зоопарка. В 1947 году Иван Пузанов работал в качестве заведующего кафедрой беспозвоночных в Одессе.

Текст книги отпечатан кириллицей в соответствии с дореволюционными правилами русской орфографии. Издание снабжено предисловием редактора, автора знаменитой двухтомной монографии «Птицы России», ректора Московского университета Михаила Александровича Мензбира. Ученый, видный орнитолог и зоогеограф, позаботился о том, чтобы дать необходимые, по его мнению, примечания и пояснения, а также поместить снимки местностей, выполненные Александром Николаевичем Карамзиным, снабдить текст 80 рисунками и дополнить издание 10 хромолитографиями.

Сергей Тимофеевич Аксаков посвятил «Записки ружейного охотника Оренбургской губернии» своим братьям Николаю и Аркадию Аксаковым. Посвящение записано по правилам дореволюционной графики и выглядит следующим образом: «Моимъ братьямъ и друзьямъ Н. Т. и А. Т. А-вымъ». Не могу не напомнить читателям о том, что Николай Аксаков считался своими современниками замечательным человеком. Он был офицером и меценатом, неоднократно избиравшимся предводителем губернского дворянства.

Название художественного произведения звучит конкретно и сразу сообщает читателю, что речь идет об охоте, дичи и нравах охотников именно Оренбургской губернии. Структура книги продуманно рациональна и проста. Первые 45 страниц озаглавлены «Вступление». Речь идет о технической стороне охоты: ружьях, порохе, дробе, пулях, а также разрядах дичи и легавых собаках.

Птицы сгруппированы по принципу среды обитания и четыре раздела, составляющие основной текст, озаглавлены «Болотная дичь», «Водяная или водоплавающая дичь», «Степная или полевая дичь» и «Лесная дичь». Аксаков, даже выбирая названия разделов, стремится быть точным и избежать упрощения, употребляя в 2 случаях из 4 разделительный союз или и давая сразу два альтернативных термина. Во вступлении он подчеркивает условность общепринятой терминологии, указывая, что одна и та же птица может обитать в разных ландшафтах (тетерев половину года держится в полях, половину

проводит в лесу, кулики живут в болотах и часто гнездятся по берегам рек и т. д.).

Каждый раздел начинается с краткого и выразительного описания ландшафта. Причем Аксаков прозорливо замечает, что вырубка леса ведет к высыханию рек. Автор воспринимает ландшафт в целом как систему и призывает, опережая свое время, к бережному отношению к природе. Далее читателя знакомят с повадками птиц, особенностями охоты и даже, в ряде случаев, со способами приготовления блюд из дичи. Не забывает писатель сообщить нам поэтические легенды о птицах и охотничьи байки, подчас критически им оцениваемые с точки зрения достоверности с учетом собственного многолетнего опыта. Мягкий юмор, пытли-

вый ум и ясный выразительный язык автора помогают читателю как бы самому включиться в полемику и ощутить прелесть непринужденной беседы охотников. В наше время словоупотребление 19 века может показаться в ряде случаев смешным и странным. Если охотник не попадает в цель, современный человек скажет, что стрелок «мажет», а во времена Аксакова употребляли в этом смысле слово «пуделять», которое сегодня воспринимается как архаизм. Таких случаев не много, и они добавляют тексту своеобразное очарование старины.

Описания птиц подробны, красочны, но лишены сентиментальности. Автор убирал красоты, сознательно двигаясь в направлении выразительной простоты и точности деталей. Его охотничий опыт огромен, а наблюдательность поразительна. Помимо болот, лесов и степей, стихий земли и воды, книга наполнена стихией воздуха, чему способствуют разнообразные и поэтические описания полетов пернатых. Причем у каждой птицы свой особый стиль, который удается точно передать автору «Записок ружейного охотника».

Вот описание полета стрепета: «Он летит очень сильно и проворно. Даже маханье крыльями незаметно: так часто он ими машет. Стрепет дрожит, трепещет в воздухе, как будто на одном месте, и в то же время быстро летит вперед. Всегда прямой его полет производит дребезжащий свист, далеко слышный и неравнодушно слышимый охотниками. По крайней мере, я уважал стрепетов более всей степной дичи, разумеется, кроме дроф...». Желание провести параллель между поведением птицы и ее названием так сильно у Сергея Аксакова, что немедленно заставляет опытного читателя подумать о том, что он держит в руках не просто записки охотника, а именно художественный текст, мастерски написанный. Фразы кратки и энергичны. Для пушек выразительности слово «трепещет» выделено разрядкой. Подчеркнута частота движенья крыльев, доходящая до того, что их вообще невозможно заметить невооруженным глазом. Проворство, прямота полета, свист, возникающий от соприкосновения крыльев с воздухом, сопровождающий движение – все это рождает ощущение силы, парадоксально сочетающейся с трепетностью. Описание захватывает своеобразным драматизмом и на этом фоне уважение, высказываемое в адрес птицы, воспринимается естественно как должное, как дань натуралиста природе, которая для него не только объект охоты, но и источник вдохновения.

Пейзажные зарисовки Аксакова отличаются прекрасным чувством цвета, выразительностью и теплотой («не ярко, а мягко зеленая липа», «светло-зеленая

веселая береза», «клен со своими лапами-листами»).

Сын Сергея Тимофеевича Иван Сергеевич Аксаков верно почувствовал и оценил стиль своего отца. Он писал о том, что «простота выражений без лиризма доводит производимое впечатление до лиризма», имея в виду лирический подтекст повествования, сдержанное и оттого сильнее воздействующее на читательское восприятие личностное начало, субъективное глубоко заинтересованное, но деликатно выраженное отношение ко всему, о чем идет речь: к пернатым, охотникам, пейзажам, легендам и байкам.

Поэтичные описания природы перемежаются сообщениями о том, чем питаются те или иные виды птиц и даже о том, где именно переваривается пища (в зобу или в желудке). Часто сообщается и о том, что сами пернатые, поедающие насекомых, опасаются врагов: хищников или охотников, которые расправляются с ними или их птенцами. Удовольствие, с каким описывает автор блюда из дичи, вызывают улыбку и поднимают настроение. Замечания о пище птичьей или людской как бы объединяют охотников и птиц и составляют нижний слой повествования, уравнивающий высший поэтический уровень книги, оставляя у читателя оптимистическое ощущение гармоничной стройности всей сложной системы жизни природы, неотъемлемой частью которой являются и люди и птицы. Сергей Тимофеевич Аксаков был наблюдателен, вынослив, азартен и, в то же время, восприимчив к красоте во всех ее проявлениях, обаятелен и добродушен без сентиментальности. Ощущая себя частью родных равнин, лесов и болот он глубоко чувствовал особенности окружавшей его поместья естественной жизни.

Любовь к природе, а также страсть к охоте и рыболовству перешли к будущему писателю от отца. Охоту он понимал как своеобразное соревнование, долго преследовал, выискивал дичь, хитрил, использовал свои знания повадок птиц, навыки меткой стрельбы и дружескую поддержку «вежливых» легавых собак. Стрельба с вертолета вызвала бы у него не азарт, а отвращение. В жизни пернатых видел он немало драматических моментов:

длительные перелеты, высиживание и защита птенцов, постоянная борьба за жизнь. Его отношение к птицам не умиленно-сентиментальное, а уважительное: чтобы добыть дичь, надо затратить время, проявить физическую выносливость и смекалку.

Собака - полноправный участник драмы. Она может быть помощником и другом, заражает своим азартом и энергией, тоскует без охоты, по убеждению автора, «грезит о ней во сне». В обучении собак советовал Аксаков, уклоняясь от жестких способов дрессировки, не использовать «строгие», утыканые шипами ошейники, наказывать «без запальчивости», бережно поощряя ум и охотничью страсть легавых. «Вежливая» по терминологии писателя – одаренная от природы замечательным чутьем, отлично выдрессированная и удивительно находчивая собака, способная двигаться под дрожками, чтобы не спугнуть дичь.

В «Записках ружейного охотника Оренбургской губернии» сочетаются драматическое и лирическое начала, тонкая поэтичность и грубоватое удовольствие от описания блюд, которые готовят из дичи. Аксаковское самоосознание себя самого как неотъемлемой части природы не допускает ни безответственного истребления птиц, ни стыда за то, что пернатые лишаются жизни. Охота ради еды – естественная часть жизни природы. Она свойственна и людям, и животным, и птицам. Такое понимание охоты не присуще всем народам. Для древних евреев охота – кровопролитие и грех. В «Записках охотника Оренбургской губернии» выражен европейский взгляд на вещи, свойственный русским дворянам 19 века, по-своему цельный и обаятельный.

В 21 веке такое отношение к природе давно утрачено. Часто ее безжалостно истребляют, отравляя воздух и водные массивы. Даже люди с благородными порывами души, веганы, отказывающиеся употреблять в пищу любые продукты животного происхождения, не чувствуют себя частью природы. Их взгляды лишены гармоничной соразмерности жестокости и жалости, поэтичности и натурализма, безмятежного спокойствия совести и безоговорочного приятия взаимоотношений человека и природы, свойственных Сергею Тимофеевичу Аксакову. Они предлагают человечеству предпринять героические усилия по пересмотру рациона и менталитета, зачастую борясь не только с бездушием техногенной цивилизации, но и с потребностями собственного организма и проявляя в быту агрессивность по отношению к людям иных взглядов, а также лишая животных-хищников естественной для них пищи.

Русский дворянин Сергей Тимофеевич Аксаков (1791-1859), знаменитый литератор, знаток повадок птиц и зверей, заядлый рыболов и охотник был весьма талантливым человеком со своеобразным видением родной природы, прекрасным чувством языка, наблюдательным и умелым рассказчиком. Он написал поэтичную и оптимистическую книгу, которую восторженно приняла публика. Книжка выдержала множество изданий. Одно из лучших, отлично иллюстрированное и квалифицированно прокомментированное, выполнено типографией товарищества И. Н. Кушнерева и Компанией в 1909 году. Экземпляр именно этой книги бережно хранится в Редком фонде нашей библиотеки.

*Elena HARCONIȚA -
DOAMNĂ
A BIBLIOTECII*

Magia primăverii ne-a adunat astăzi la o sărbătoare divină, prilejuită de aniversarea unei adevărate doamne a cărții - Elena HARCONIȚA, directoarea Bibliotecii universitare, specialist în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, Om Emerit al Republicii Moldova, „Omul care deține cheia succesului” (L. Corghenci), „...biblioteconomist așezat” (A. Rău), „...decan al bibliotecii universitare” (V. Cabac), „...paznic de comori” (I. Colesnic), „...personalitate distinsă, om integru... o adevărată patriotă a pământului său...om de o politețe remarcabilă” (A. Budișteanu) – remarcau colegii de breaslă.

Elena HARCONIȚA, nume de referință în biblioteconomia națională, unul din liderii domeniului, simbolul bibliotecii exemplare, „de unicat” (I. Colesnic), reprezintă succesul, calitatea, perfecțiunea, model al performanței, asiduității și al competenței profesionale, renumit manager-practician care a configurat contextul unei biblioteci universitare excelente, a unei biblioteci de succes, „Una dintre cele mai mari biblioteci universitare din Europa de Est...”, „bibliotecă de nivel european”, cum o numește R. Moțoc, contopindu-se, totalmente, devenind DOAMNĂ A BIBLIOTECII – OM AL BIBLIOTECII, OM AL CATEDRALEI CĂRȚII.

S-a născut la 15 martie 1955, în mun. Bălți, în familia lui Anton și Varvara Rotari de la care a moștenit inteligența, frumusețea și delicatețea. Fascinația Cărții și a lecturii o marchează, tentează, o prinde în mrejele sale magnifice încă din copilărie „...gestionam biblioteca clasei alcătuită din Cărțile pe care le aducea la școală fiecare elev: o inventariam, împrumutam și primeam cărțile de la colegi, îi întrebam ce i-a impresionat în lecturile lor...”. Pe această iminentă dimensiune a vocației, urmînd chemarea destinului, în 1976, a absolvit cu mențiune Facultatea Biblioteconomie și Bibliografie, Universitatea de Stat a Moldovei, specialitatea Bibliotecar - bibliograf, avîndu-l ca profesor pe unul dintre marii bibliologi, dr. Ion Madan care a contribuit foarte mult la formarea viitorului specialist.

Parcursul profesional al celor aproape 40 de ani cunoaște o ascensiune rapidă: începînd cu funcția de bibliotecar, după care urmează - șefă a secției metodice și director-adjunct.

În anul 2001 a fost numită director al Bibliotecii Științifice, manifestîndu-se ca o personalitate puternică, cu calități de lider, conducător inteligent și inovator. Abordînd o manieră profesionistă și responsabilă (stil, culoare, logistică), s-a implicat plener în realizarea misiunii și obiectivelor Universității, inițiind, sprijinind, implementînd diverse proiecte educaționale și infobibliotecare (informatizarea proceselor, rețeaua locală PC, Catalog Electronic - TinRead, site, Arhiva electronică instituțională, Bibliotecă Digitală, baze de date, Biblioteca 2.0, blog, prezentarea Bibliotecii în Wikipedia, programe dedicate, saloane editoriale, Colecții internaționale și particulare etc.), slujește această instituție cu multă pasiune și cu

un devotament rar întâlnit.

MANAGERUL Elena HARCONIȚA - perseverentă, tenace, înzestrată cu o curiozitate profesională sporită, îi este proprie sintagma unui om aflat într-o permanentă căutare, într-o căutare a perfecțiunii, excelenței în orice lucru ar face, dominată de frământări lăuntrice, în necesitatea/dorința permanentă de a organiza, implementa, schimba, configura, perfecționa, inova și de a realiza lucruri importante pentru Bibliotecă și Oamenii ei, pentru Cititori și pentru domeniu în general.

Biblioteca condusă de Dumneaei cu o „admirabilă competență profesională” (V. Pohilă) devine în scurt timp „Regina cărții din Nord”, recunoscută departe de hotarele țării grație demersului inovativ și laborios, iar diriguitoarea ei „...provoacă respect, spirit de emulație” (V. Pohilă), se manifestă tot mai activ în viața comunității bibliotecare naționale cu idei și comunicări consistente, articole de calitate, intervenții judicioase.

CERCETĂTORUL Elena HARCONIȚA, fiind preocupată intens de implicațiile științifice ale bibliotecarilor, organizează conferințe și colocvii bibliotecare naționale de anvergură, cea mai recentă fiind *Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuci* (2013). A lansat 2 reviste de specialitate: *Confluente Bibliologice* (dir. de publicație, 2005); *Bibliouniversitas@abrm.md* (col. red, 2012), fiind membru al colegiului de redacție *BiblioScientia a BȘC „A. Lupan” a AȘM* (2009-prezent). S-a aflat în vizite de documentare, cursuri de specializare în Estonia, Lituania, Polonia, România, Rusia, Statele Unite ale Americii, a participat la peste 100 de reuniuni profesionale (conferințe, workshop-uri, seminarii) cu 78 de comunicări, toate susținând profesia și instituția bibliotecii.

Potențialul științific însumă peste 500 de lucrări (autor, coautor, editor, redactor responsabil, prefațator) monografii, dicționare, colocvii, cataloage. O realizare frumoasă, inițiativa căreia îi aparține, sînt cele peste 85 de bibliografii și biobibliografii dedicate Universității bălțene, în câteva colecții originale: *Bibliographia Universitas*, *Vestigia Semper Adora*, *Facultas Biography – USARB*, *Personalități universtare bălțene*, *Universitari bălțeni*, *Scriitori universitari bălțeni*, *IN HONOREM*, *Promotori ai culturii*, *Deținători ai titlului de Doctori Honoris Cauza ai universității bălțene*.

Fiecare lucrare, fiecare demers științific poartă amprenta unei personalități exigente, creative, elegante, dedicate profund domeniului biblioteconomic și a unui atașament profesional inedit.

BIBLIOTECONOMISTUL Elena HARCONIȚA - un mesager onorabil al profesiei, este bine cunoscută prin interesul profesional deosebit, poziția civică, onestă, apărătoare a drepturilor bibliotecarilor în RM, omul dîrz și tenace, Cetate - s-a aflat și se regăsește mereu în fruntea ei (pe prima poziție), pe baricadele luptei pentru susținerea valorilor profesiei (pe baricadele profesiei), nu a cedat nici o clipă, nu a pierdut nici o bătălie, idee sau crez profesional. A adus contribuții importante în dezvoltarea Sistemului Național de Biblioteci prin activități constructive în Consiliul Biblioteconomic Național - Președinte a Comisiei Protecție Socială, a Consiliului Director al Bibliotecilor din învățământul superior și mediu de specialitate, Biroului ABRM (2004 - 2012), Secției ABRM Biblioteci universitare, Consiliului de conducere al Consorțiului REM – EBSCO, SIBIMOL, Consiliul Coordonator al Proiectului TEMPUS Information Services for Improvement Study Quality, MISISQ. Servicii modernizate de informare pentru un învățămînt de calitate (2013-2016).

MENTORUL Elena HARCONIȚA „...Suflet bogat, fire delicată, caracter vertical” (V. Pohilă).

Conducător corect, a construit relații și climate de comunicare relevante în care domnește disciplina, armonia, optimismul și entuziasmul. Își cunoaște bine angajații, 61 de bibliotecari - 83% din care deținători ai gradelor de calificare, pentru fiecare găsind cuvîntul potrivit și locul potrivit în structura funcțională. Încurajînd performanțele, dorința de instruire, profesionalismul, a inițiat diverse programe pentru personal (Școala noului Angajat, Formare profesională continuă, Clubul Biblio-Spiritus) axate pe motivare, valorificare, promovarea în carieră, profesionalizarea, comunicarea profesională. A educat cu generozitate și mîndrie o tînără pleiadă de specialiști, care, indubitabil, vor îmbogăți și vor disemina succesele Bibliotecii universitare din Nord.

OMUL Elena HARCONIȚA se bucură de o mare popularitate în comunitatea profesională și academică, stabilește, susține relații sincere cu prieteni de suflet, prieteni ai cărții din țară și de peste hotare care au îmbogățit colecțiile Bibliotecii, au dotat-o cu echipament performant, au asigurat participările la conferințe, lansările de carte: Radu Moțoc, Tomas Wilhelmi, Alexanru Budișteanu etc. Fire receptivă, prietenoasă, solidară, caracter responsabil și vertical - și-a dedicat tot talentul și efortul prosperității instituției în care activează de aproape 40 de ani, în post de director 15 ani,

creării condițiilor excelente de studiu pentru utilizatorii - studenți și cadrelor didactice care nu întârzie să-și exprime recunoștința, lăsînd frumoase mesaje în Cartea de Onoare a Bibliotecii.

Pentru activitatea prestigioasă profesională, aport considerabil la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare, realizările remarcabile în asigurarea educației și științei, consecvența cu care urmărește schimbările din domeniu, materializîndu-le în realizările din cadrul Bibliotecii Științifice al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, merite deosebite în dezvoltarea mediului profesional, este înal apreciată cu Titlul Onorific „Om Emerit” al R. Moldova (2010), Medalia „Mihai Eminescu” (2005), Medalia comemorativă „Alec Russo” (2005); Diploma Guvernului de gradul I (2008), Diploma Ministerului Educației (2014, 2010, 2005, 1985), Diploma Ministerului Culturii (2012, 2011), Diploma AGEPI (2013, 2009, 2007, 2005), Diploma de excelență Pentru contribuții la promovarea Accesului Deschis (2011, 2010). Diploma ABRM (2013, 2010, 2009, 2007, 2005) Diploma Cel mai Bun Bibliotecar al Anului 1993, 1999, Premiul Mare, I, II, III în Concursul Național Cele mai reușite lucrări din domeniul Biblioteconomiei și științele informării (2000-2014).

Nominalizarea Elenei HARCONIȚA în Dicționarul: Bibliologi români de Gheorghe Buluță, în volumul lui Iulius Popa „Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, „Orașul Bălți și Oamenii lui” de Gheorghe Baci, reprezintă o recunoaștere pe scara valorică în cultura națională.

ELENA HARCONIȚA: MAMĂ, SOȚIE, BUNICĂ! Soțul Boris, ficele Angela și Lilia, nepoțelele Andrea și Sofia sînt opera, realizarea cea mai prețioasă, care conferă sensul vieții Dumneaei. Mamă iubitoare, soție grijulie, bunicuță superbă – aceasta este Elena HARCONIȚA, care în orice ipostaze sau împrejurări nu încetează să fie ea însăși, să ne bucure cu prezența, felul inegalabil de a fi: sinceră, inteligentă, harnică, tandră, sensibilă, devotată, prietenoasă, iubitoare. Așa Vă cunoaște o lume întreagă, așa Vă dorim să ne fiți mulți ani înainte!

Mult stimată Doamnă Elena HARCONIȚA, la frumosul ceas aniversar, colectivul Bibliotecii Științifice USARB vine cu cele mai calde gânduri și urări de sănătate, fericire, bucurii și împliniri sufletești. Fie ca căldura sărbătorilor de primăvară să Vă însoțească mereu, să Vă susțină în realizarea tuturor dorințelor și aspirațiilor profesionale. Să Vă onorați și în continuare profesia cu aceeași pasiune, dăruire și devotament.

Să fiți iubită și fericită în fiecare moment al vieții Dvs.

La Mulți Ani!

Верность избранному пути

Игорь Борисович Афатин - человек, которого можно смело назвать профессионалом своего дела.

Он начал свою карьеру в Библиотеке Государственного Университета им. Алеку Руссо в 1989 году.

Уже с первых дней Игорь Борисович проявил себя как ответственный работник и компетентный руководитель, способный мыслить логически, быстро и эффективно использовать свои знания и опыт в решении проблем. Умение вникать в работу, в суть дела сказалось на качестве и скорости результатов труда.

Карьерный рост Игоря Борисовича начался непосредственно с должности заведующего отделом информатизации, что в нашей библиотеке случается крайне редко. Можно сказать, что фундамент модернизации Научной Библиотеки был заложен Игорем Борисовичем, который начал свою трудовую деятельность практически одновременно с зарождением информатизации.

Благодаря своей продуктивной работе, ответственности и целеустремленности Игорь Борисович в 2005 году был назначен на пост заместителя директора по информатизации.

Сейчас отдел расположен в просторном уютном помещении, с отдельной комнатой для серверов. Вначале была приобретена автоматизированная информационно-библиотечная система (АИБС) семейства „МАРК“, которая использовалась вплоть до 1997 года. В 1992 году в Научной Библиотеке появилась первая сеть из 4 компьютеров и уже в 1997 году Библиотека перешла на более современную на тот момент АИБС «TinLib-300». Игорь Борисович досконально изучил действие модулей программы «TinLib-300» и с появлением новой версии «TinLib-410» начал разработку прикладных программ «Barcode Achizitie», «Barcode Retro». Нельзя не сказать про создание приложений «Admiterea TinLib», которое импортирует в базу данных информацию о будущих студентах, и «Permis», позволяющее создавать читательские билеты нового образца.

Игорем Борисовичем была создана единая сетевая папка «Biblio-Folder» с внутренним доступом для всех библиотекарей и установлена программа «RomanNetSend», обеспечивающая быстрый обмен сообщениями и файлами между работниками Библиотеки. На этом разработки Игоря Борисовича не заканчиваются. Были созданы несколько программ для обеспечения доступа к информационным ресурсам. Программа «Музыкальные произведения в формате MP3» позволяет искать композиции по автору, ключевым словам и названию, а в приложении «SumarScanat» осуществляется поиск нужной статьи по заглавию, автору и ключевым словам. Все эти разработки заметно облегчили работу библиотекарям,

студентам и преподавателям.

Одной из важных разработок является и приложение «Статистика», которое по многочисленным критериям собирает данные по выданным документам, количеству пользователей, посещениям, доступу к базам данных и др.

Учитывая важность внедрения информационных технологий, в 2001 году Игорь Борисович совместно с руководством Библиотеки начинает разработку первой версии web-страницы, которая располагается по адресу <http://libruniv.usarb.md/>. На сегодняшний день web-страница включает в себя много рубрик, которые требуют постоянного внимания знающего специалиста. Одним из самых сложных и важных достижений за последние годы является создание электронного институционального репозитория ORA (Open Research Archive) USARB.

Нельзя не отметить, что Игорь Борисович является участником интернациональных проектов, занимая там ключевые функции: Modern Information Services for Improvement Study Quality (MISISQ), Tempus, Консорциум REM (Электронные ресурсы для Республики Молдова) - EBSCO Publishing.

Энергичный, скрупулёзный, обладает умением сосредотачиваться на главном и отстаивать свою точку зрения. Поддерживает в коллективе атмосферу высокой взаимовыручки, доброжелательности, заинтересованности в достижении поставленных целей.

Мы уверены, что опыт и профессионализм, которые проявляет Игорь Борисович ежедневно, послужат дальнейшему развитию Научной Библиотеки в сфере информационных технологий.

Профессиональная деятельность Игоря Борисовича Афатина оценена по достоинству множеством похвальных грамот и благодарностей от Правительства Республики Молдова, Министерства Образования, Ассоциации Библиотекарей Р. Молдовы, Ректора БГУ им. Алеку Руссо и администрации Научной Библиотеки.

Отдельное место в жизни Игоря Борисовича занимает авиамоделирование. Сегодня Игорь Борисович передает свои навыки всем желающим. Он является руководителем кружка авиамоделирования при Доме детского творчества города Бельцы. Этот пост он занимает уже около 20 лет.

В этот торжественный и прекрасный день от имени всего коллектива, Игорь Борисович, примите наши поздравления с Юбилеем!

Желаем Вам благополучия, крепкого здоровья и неиссякаемого чувства юмора. Пусть рядом с Вами всегда будут надежные друзья, а любовь и поддержка родных и близких придают Вам силы для новых свершений и успехов в Вашей деятельности. Пусть Вам всегда сопутствуют удача, любовь и счастье!

Также хотим Вам пожелать антивирусного здоровья, гигабайты счастья без ограничения по скорости и трафику. Пусть Ваша деятельность будет успешной, а Ваши достижения ведут к карьерному росту и новому техническому прогрессу!

С уважением Ваши коллеги из НБ БГУ им. Алеку Руссо

1 апреля 2015 года

Muşafirii Bibliotecii

19 februarie

Alteţa Sa Regală Principele Nicolae al României a efectuat joi, 19 februarie o vizită în oraşul Bălţi în cadrul căreia a vizitat Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat „Alec Russo” din Bălţi.

3 martie

Biblioteca Ştiinţifică a Universităţii de Stat „Alec Russo” din Bălţi i-a avut ca oaspeţi pe francezii: Veronique Leve şi Cristian Focşa, profesori de la Universitatea Lille, din Franţa. Oaspeţii au fost ghidaţi prin spaţiile Bibliotecii de Dna Elena HARCONIŢA, directoarea Bibliotecii Ştiinţifice USARB. La finalul vizitei profesorii francezi au lăsat câteva impresii în Cartea pentru oaspeţi.

26 martie

Ministrul delegat pentru Relaţiile cu românii de peste hotare Angel Tîlvăr, Departamentul Politici pentru Relaţia cu Românii de Pretutindeni, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe a României, a efectuat o vizită la Biblioteca Ştiinţifică USARB. Cu acest prilej, Ministrul Angel Tîlvăr a făcut o donaţie de carte românească, editată la Institutul Eudoxiu Hurmuzachi pentru Românii de Pretutindeni, în 28 titluri şi 84 de exemplare. Aceste documente vor constitui „piatra de temelie” a unei colecţii distincte a DPRRP şi vor deveni o autentică sursă de documentare pentru studenţi, masteranzi, doctoranzii şi cadrele didactice universitare.

4 aprilie

La Facultatea de Litere a Universităţii de Stat „Alec Russo” din Bălţi a avut loc OLIMPIADA ZONALĂ (NORD) la Limba Română şi Limbi Străine pentru licenţii din nordul Moldovei. Elevii şi profesorii care i-au însoţit au efectuat o vizită la Biblioteca Ştiinţifică USARB, în cadrul căreia Lilia

Mașagiri Bibliotecii

Ababii și Marina Magher, bibliotecari principali, i-au familiarizat cu spațiile Bibliotecii, expozițiile vernisate și au prezentat pagina web a Bibliotecii, repartizându-le materiale promoționale.

23 aprilie

De Ziua Internațională a cărții și a drepturilor de autor, Biblioteca i-a avut ca oaspeți pe mai mulți tineri de la Colegii și Școli Profesionale din întreaga țară, care sînt membrii Consiliului Național al Elevilor din Instituțiile de Învățămînt mediu de specialitate. Elevii au fost ghidați prin spațiile Bibliotecii de Lina Mihaluța, director adjunct BȘ USARB. Impresiile despre Biblioteca bălțeană au fost expuse în cartea de opinii de către Livia Țăbîrnă, care a felicitat bibliotecarii pentru munca depusă în vederea propagării informației în rîndurile celor dornici de cunoaștere.

18 iunie

Nicolae Brînzea, Directorul General Adjunct al Institutului „Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Români de Pretutindeni, însoțit de expertul responsabil cu proiecte de spiritualitate și educație, Dan Mirea, a efectuat o vizită de lucru la Universitatea de Stat „Alec Russo” și Biblioteca Științifică din Bălți. Dl Nicolae Brînzea a venit la Bălți avînd transmise din partea Ministrului Delegat, Angel Țilvăr, cîteva dintre punctele care au fost abordate într-o întîlnire anterioară, a Domnului Ministru cu conducerea Universității „Alec Russo”, de la Bălți. Directorul General Adjunct al Institutului a vizitat Biblioteca și a lăsat un mesaj de apreciere.

„Apreciez efortul și dăruirea tuturor celor ce lucrează în acest edificiu al culturii universitare și nu numai. Așa cum scara se urcă treaptă cu treaptă sper că tezaurul de carte românească într-un viitor nu foarte îndepărtat să ajungă la cifra din volumul de carte al Bibliotecii. Felicit pe doamna director împreună cu toată echipa pentru tot ce au realizat pînă acum dar în special pentru ceea ce vor face pentru viitor”

18 iunie 2015

*Cu multă prețuire Directorul General Adjunct al Institutului
„Eudoxiu Hurmuzachi” pentru Români de Pretutindeni,
Nicolae Brînzea*

Autorii

BELCOVSCAIA GALINA - bibliotecar serviciul Organizarea și Conservarea colecțiilor, e-mail: belcovschi.galina@gmail.com

BÎRÎIAC RODICA - bibliotecar secția Asistență metodică de specialitate Biblioteca Științifică Medicală a IP USMF „Nicolae Testemițanu”, e-mail: rodicatiltu@yahoo.com

CECAN SVETLANA - bibliotecar serviciul Organizarea și Conservarea colecțiilor, e-mail: svetlana.cecan@gmail.com

CRISTIAN ELENA - șef serviciul Organizarea și Conservarea Colecțiilor, e-mail: elena.cristian12@gmail.com

DASCĂL OLGA- bibliotecar principal Centrul Informatizare și Activități în rețea, Mediateca, e-mail: dascal.olga@gmail.com

GHEORGHIUȚA ANGELA - bibliotecar, secția Automatizare Tehnologii de Bibliotecă din Biblioteca Științifică Medicală IP USMF „Nicolae Testemițanu, e-mail: atb.library@usmf.md

HARCONIȚA ELENA - directoarea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Președinte al filialei BIN a ABRM Bălți, e-mail: elena.harconita@mail.ru

HĂBĂȘESCU ANGELA - bibliotecar principal serviciul Comunicarea Colecțiilor, Sala de lectura nr. 3, e-mail: angelahabasescu@gmail.com

Autorii

LÎSÎI ALA - bibliotecar principal serviciul Comunicarea Colecțiilor, Sala de împrumut nr. 1, e-mail: ala.lisii97biblioteca@gmail.com

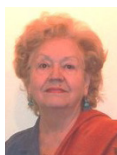
LUCHIANCIUC NATALIA - bibliotecar serviciul Comunicarea Colecțiilor, Sala de împrumut nr. 2, e-mail:

LUPU VIORICA – director-adjunct Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, e-mail: v.lupu@uasm.md

MOTOC RADU – inginer, Doctor Honoris Cauza USARB, secretarul Asociației Pro Basaradia și Bucovina, Filiala „C. Negri”, Galați, România, e-mail: motoc.radu@yahoo.com

NEMȚEANU LIVIA - poet și scriitor, critic literar, eseist, memorialist, e-mail: livianem@videotron.ca

RĂILEANU LUDMILA - șef serviciu Comunicarea Colecțiilor, șef Centru Cultura Informației, grad de calificare superior Biblioteca Științifică USARB, e-mail: ludmila.railean@gmail.com

SOBEȚCHI VERA - șef serviciul Metodologie. Cercetare. Instruire Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM, e-mail: sobetchi@gmail.com

SOFRONI ANA - doctor, conferențiar universitar

STRATAN ELENA - șef serviciul Cercetare. Asistența de specialitate,
e-mail: elena.stratan1@gmail.com

ȘULMAN MARINA – bibliotecar serviciul Comunicarea Colecțiilor,
e-mail: raysablumina@gmail.com

TOPALO VALENTINA - șef CD a ONU, șef CIEUI, e-mail: valeandrew@gmail.com

ȚURCAN ELENA - șef oficiu, serviciul Comunicarea colecțiilor, oficiu Documente muzicale, e-mail: elturcan@gmail.com

VACARCIUC VALENTINA - bibliotecar serviciul Comunicarea Colecțiilor, Sala de lectura nr. 3, e-mail: valentina.vacarciuc62@gmail.com

ZADAINOVA SNEJANA - bibliotecar, serviciul Comunicarea Colecțiilor, Sala de lectura nr. 1, e-mail: znajanazadainova@gmail.com

